

SLUŽBENI VJESNIK

Broj 2/2019.

BISKUPIJA
MOSTARSKO-DUVANJSKE
I TREBINJSKO-MRKANSKE

SLUŽBENI VJESNIK

Biskupijâ
Mostarsko-duvanjske i
Trebinjsko-mrkanske

Nakladnik

Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule b.b., 88000 Mostar

Glavni urednik

Don Željko Majić
generalni vikar

Grafička obrada

Crkva na kamenu

Tisak

Suton, Široki Brijeg

Slika na naslovnici

Katedrala i Biskupski ordinarijat u Mostaru

Slika na zaslovnici

Katedrala u Trebinju

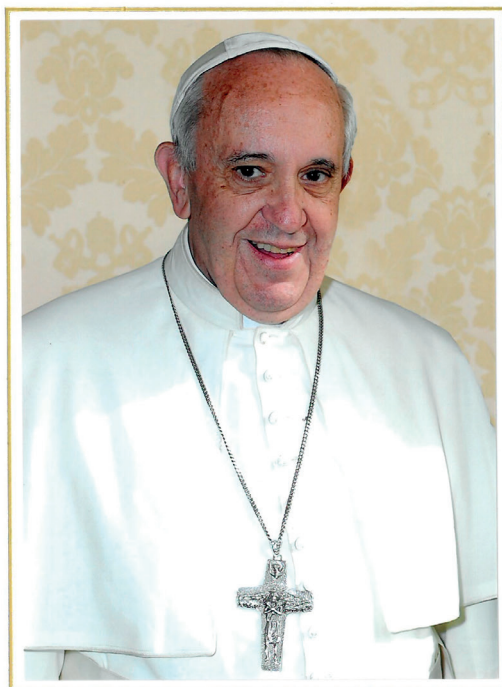
Sadržaj

I. DOKUMENTI SVETE STOLICE	109
Čestitarski autograf pape Franje biskupu Ratku u prigodi 50. obljetnice svećeništva	110
Poruka pape Franje za 56. svjetski dan molitve za zvanja	112
Poruka pape Franje za svjetski dan misijâ 2019.	114
Poruka pape Franje za 3. svjetski dan siromaha	116
II. BISKUPSKA KONFERENCIJA BOSNE I HERCEGOVINE	121
Priopćenje sa 76. redovitog zasjedanja biskupske konferencije Bosne i Hercegovine	122
Poslanica biskupa BK BiH o proglašenju Misijske godine od početka listopada 2018. do konca listopada 2019. i izvanrednoga misionarskog mjeseca tijekom listopada 2019. godine	123
III. MOSTARSKO-DUVANJSKA I TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA	125
Imenovanja i razrješenja	126
OKRUŽNICE	128
Zlatna Misa biskupa Ratka	128
Prezbiterско ređenje	130
VELIKI ILI SVETI TJEDAN	132
Na Cvjetnicu Isus plače (Lk 19,41-44)	132
Misa posvete ulja	133
Kako kršćani konstruiraju Križni put	135
Gdje su dvanaestorica od Posljednje večere do Uskrsa?	138
OBLJETNICE I SLAVLJA	141
Četvrti susret svećenika koji djeluju na području BiH	141
Misijska godina u Bosni i Hercegovini	142
Srce - u kojem je sve blago mudrosti i znanja	144
Zlatna Misa don Krešimira Pandžića	146
Sveti Bono, štiti Banju Luku!	148
34. obljetnica smrti nadbiskupa Čule	150
Bl. Miroslav Bulešić - uzor poniznosti	152
Bl. Miroslav - Marijin sin	154
DUHOVNOST	158
Ispit savjesti	158
Misa zahvalnica mostarskih maturanata	160
VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR	163
Msgr. Petar Rajić imenovan nuncijem u Litvi	163

Čestitke varaždinskim biskupima	163
Nova uprava Hercegovačke franjevačke provincije	164
Ne riječju i jezikom, nego djelom i istinom (1 Iv 3,18)	164
Sveti Leopolde Bogdane, moli za svoj Neum!	168
Leopoldovo	169
Svetom Anti i blaženom Alojziju	170
Crkva u čast Srca Marijina	171
 IZVJEŠĆA S KRIZMENIH SLAVLJA	173
Boga poštuj i Boga se boj	173
Blaženi koji ne vidješe a vjeruju	174
Zagovarala vas blažena Hozana!	175
Ne bojte se, a živite u Božjemu strahu!	176
Na Tvoju riječ	177
Eneja, Isus te ozdravlja; Tabita, probudi se!	179
Dječice, ljubav poput Kristove!	180
Tko će od vas krizmanika u "Timoteje"?	181
U molitvi pobožni	182
Učeni i ponizni apostol	183
Darovi srca	184
Znanje napuhuje, ljubav izgrađuje	185
Duh Sveti i blažena Gospa	186
Sedam svojih dara daj	187
O, preslavno i Presveto Trojstvo!	188
Krizmanici, rastite u vjeri svojih roditelja!	189
 DVA PISMA O JEDNOJ HERETIČARKI	191
Kolegijalno pismo	191
Pozdrav mr. sc. P. M. Radelju - Zagreb	193
 Novi doktor	196
Novi diplomanti	196
 HERCEGOVAČKI SLUČAJ	197
Fra Ivan Kasalo nedopušteno slavio sv. Misu u crkvi sv. Kate u Grudama	197
Pismo don Pere Miličevića, župnog upravitelja, biskupu Ratku	197
Pismo biskupa Ratka fra Ivanu Kasalu	198
Pismo biskupa Ratka Provincijalu fra Jozi Marinčiću	199
Pismo fra Ivana Kasala biskupu Ratku	200
 USNUŠE U NADI USKRSNUĆA	201
Fra Bazilije Pandžić	201
 Biskupova kratka kronika	202

I.
DOKUMENTI SVETE STOLICE

ČESTITARSKI AUTOGRAF PAPE FRANJE BISKUPU RATKU U PRIGODI 50. OBLJETNICE SVEČENIŠTVA

Venerabilem Fratrem
Ratko Perić,
Episcopum Mandetriansem-Dummensem et Administrato-
rem perpetuum dioecesis Tribuniensis-Marcanen-
sis, eximium Sacrae Scripturae cultorem ac praedica-
torem, qui aureum Presbyteratus iubilaeum feliciter recolit, precibus
Nostris prosequimur atque, memores eximia eius fa-
cultatum regendi, docendi ac evangelizandi, quibus nunquam
apostolicum diligenter et magna cum sollicitudine in dioe-
cesibus concreditis exercuit, Apostolicam Benedictionem
eidem peramanter largimur, caelestium donorum con-
ciliatricem ac signum fraternae Nostrae caritatis, potentes
pro Nobis preces.
Ex Aedibus Vaticanis, die xvii mensis Iunii, anno MCMXIX.

Franciscus

Latinski prijepis

Venerabilem Fratrem Ratko Perić, Episcopum Mandetriensem-Dumnensem et Admi-nistratorem perpetuum dioecesis Tribuniensis-Marcanensis, eximium Sacrae Scripturae cultorem ac Praedicatorem, qui aureum Presbyteratus iubilaeum feliciter recolit, precibus Nostris prosequimur at- que, memores eximiarum eius facultatum regendi, docendi ac evangelizandi, quibus munus apostolicum diligenter et magna cum sedulitate in dioecesi- bus concreditis exercuit, Apostolicam Benedictionem eidem peramanter largimur; caelestium donorum conciliatricem ac signum fraternae Nostrae caritatis, petentes pro Nobis preces.

Ex Aedibus Vaticanis, die XVII mensis Junii, anno MMXIX

Hrvatski prijevod

**Časnoga brata
RATKA PERIĆA,**

biskupa mostarsko-duvanjskoga i trajnoga upravitelja Trebinjsko-mrkanske biskupije, cijenjena proučavatelja Svetoga Pisma i propovjednika, koji sretno obilježuje svećenički zlatni jubilej, Našim molitvama pratimo i, imajući u vidu istaknute mu sposobnosti u upravljanju, poučavanju i evangeliziranju, kojima je marljivo i vrlo brižljivo vršio apostolsku službu u biskupijama koje su mu povjerene, s ljubavlju mu podjeljujemo Apostolski blagoslov; kao zalog nebeskih darova i znak Naše bratske ljubavi, moleći za Nas molitve.

Iz Vatikanskih dvora, sedamnaestog dana mjeseca lipnja godine 2019.

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 56. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA ZVANJA (NEDJELJA DOBROG PASTIRA, 12. SVIBNJA 2019.)

Hrabrost da se preuzme rizik za Božje obećanje

Draga braćo i sestre, nakon živog i plodnog iskustva sinode posvećene mladima u listopadu prošle godine, nedavno smo proslavili 34. svjetski dan mladih u Panami. Ova dva velika događaja omogućila su Crkvi da prigne svoje uho glasu Duha te životu mladih, njihovim pitanjima i brigama, njihovim problemima i nadama.

Vraćajući se na ono što sam imao priliku podijeliti s mladima u Panami, na ovaj Svjetski dan molitve za zvanja htio bih razmišljati o tome kako nas Gospodinov poziv čini *nositeljima jednog obećanja* i, istodobno, od nas traži hrabrost preuzeti na sebe rizik s Njim i za Njega. Htio bih se kratko zadržati na ta dva aspekta - obećanju i riziku - razmišljajući zajedno s vama nad evanđeoskim izvješćem o pozivu prvih učenikâ na Galilejskome jezeru (Mk 1,16-20).

Braća Šimun i Andrija te Jakov i Ivan obavljaju svoj svakodnevni ribarski posao. U ovom zahtjevnom zanimanju naučili su zakone prirode i katkad su, kad su vjetrovi bili protivni i valovi se poigravali lađom, morali im prkositi. U nekim bi danima uloženi trud i napor bio nagrađen obilnim ulovom, ali ponekad bi cijelu noć ribarili a da ne bi napunili ni jednu mrežu te bi se vraćali na obalu umorni i razočarani.

To su uobičajene životne situacije. Svatko od nas ima želje koje nosi u svome srcu, upušta se u aktivnosti za koje se nada da će uroditi plodom, izlazi na "more" mnogih mogućnosti tražeći pravi smjer koji će zadovoljiti našu žeđ za srećom.

Katkad uživamo u dobrom ulovu, a katkad se opet moramo hrabro boriti da spriječimo da nam brod potope valovi ili se, pak, nositi s frustracijom kad vidimo kako su nam mreže ostale prazne.

Kao u povijesti svakog poziva, tako se i u ovome događaju susret. Isus prolazi, vidi te ribare i pri-

lazi im... To se isto nama dogodilo kad smo upoznali osobu s kojom smo na kraju odlučili dijeliti život u braku ili kad smo prvi put osjetili da nas privlači Bogu posvećeni život: bili smo iznenađeni susretom i u tome smo trenutku nazreli obećanje o radosti koja može ispuniti naš život. Tako se toga dana, kod Galilejskog jezera, Isus približio tim ribarima, prekinuvši "stanje zakočenosti u kojem se čovjek nađe kad postane rob navike" (*Homilija za XXII. Svjetski dan posvećenog života*, 2. veljače 2018.). I odmah im je obećao: "Učinit ću vas ribarima ljudi" (Mk 1,17).

Gospodinov poziv nije uplitanje Boga u našu slobodu; to nije "kavez" ili teret koji nam se svaljuje na pleća. Naprotiv, to je inicijativa puna ljubavi kojom nam Bog ide ususret i poziva nas da budemo dio velikog pothvata, otvarajući pred našim očima horizont većeg mora i obilnog ulova.

Bog ne želi da naš život bude banalan i predvidljiv, ne želi da budemo robovi svakodnevnih navika i inertni prema izborima koji bi mogli dati smisao našem životu. Gospodin ne želi da se mirimo s tim da živimo od danas do sutra i mislimo da zapravo ne postoji ništa za što se isplati gorljivo zauzimati, gaseći unutarnji nemir traženja novih putova na svojem putovanju.

Ako ponekad doživimo "čudesan ribolov", to je zato što želi da otkrijemo da je svatko od nas pozvan, na različit način, na nešto veliko i da nam životi ne bi smjeli biti zarobljeni u mrežama učmalosti i besmisla koji otupljuju i umrtvljuju srce. Ukratko, poziv je poticaj da se ne zaustavimo na obali s mrežama u rukama, nego da slijedimo Isusa na putu koji nam je pripremio radi naše sreće i za dobro onih koji su nam blizu.

Prihvatanje tog obećanja svakako zahtijeva hrabrost donošenja odluke. Prvi učenici, koje je

Isus pozvao da budu dio nečeg većeg, "odmah ostaviše mreže i pođoše za njim" (Mk 1,18).

To znači da prihvaćanje Gospodinova poziva podrazumijeva usuditi se staviti sve na kocku i uhvatiti se u koštac s velikim izazovom, ostavljajući sve što nas drži vezane za našu malu lađu i sprječava nas da donesemo konačnu odluku. Od nas se traži ona odvažnost koja nas snažno potiče na otkrivanje Božjega nauma o našem životu. Ukratko, kad se nađemo pred širokim morem poziva ne možemo nastaviti popravljati svoje mreže na lađi koja nam daje sigurnost, nego se moramo pouzdati u Gospodinovo obećanje.

Tu mislim prvenstveno na poziv na kršćanski život koji svi primamo krštenjem i koji nas uči da naš život nije plod slučajnosti, već dar: mi smo ljubljena Gospodinova djeca, okupljena u velikoj obitelji Crkve.

Upravo se u crkvenoj zajednici kršćanski život rađa i razvija, osobito kroz liturgiju koja nas uvodi u Božju riječ i milost sakramenata; tu se, od najranije dobi, učimo umijeću molitve i bratskog dijeljenja. Upravo zato što nas rađa na novi život i vodi nas Kristu, Crkva je naša majka. Stoga je moramo ljubiti i kad na njenom licu vidimo bore krhkosti i grijeha te i mi sami moramo pridonositi tome da bude još ljepša i blistavija, kako bi mogla svjedočiti Božju ljubav u svijetu.

Kršćanski život, nadalje, nalazi svoj izraz u onim odlukama koje, dok daju precizan smjer našoj "plovidbi" kroz život, također pridonose rastu Božjega kraljevstva u društvu. Tu mislim na one koji odluče sklopiti kršćansku ženidbu i zasnovati obitelj kao i na mnoga zvanja vezana uz svijet rada i zanimanja, rad na karitativnom i polju solidarnosti, odgovorne društvene i političke zadaće i tako dalje.

Ta nas zvanja čine nositeljima obećanja dobrote, ljubavi i pravde ne samo za nas same, nego i za društva i kulture u kojima živimo, kojima su potrebni hrabri kršćani i vjerodostojni svjedoci kraljevstva Božjega.

U susretu s Gospodinom neki mogu osjetiti oduševljenost za poziv na posvećeni život ili svećeništvo. To otkriće može izazvati uzbuđenje i u isti mah plašiti, jer se osjećamo pozvanima postati "ribarima ljudi" u lađi Crkve kroz potpuno sebedarje i vjerno služenje evanđelju i braći. Ta odluka za sobom povlači upuštanje u rizik da se ostavi sve kako bi se slijedilo Gospodina i potpuno se posvetilo Njemu, te postalo suradnicima u Njegovom djelu. Na putu donošenja ove odluke mogu stajati mnoge vrste unutarnjeg otpora, jednako kao što se u sredinama u kojima je sekularizacija uzela ve-

likoga maha, u kojima se čini da nema mjesta za Boga i evanđelje, može lako podleći obeshrabrenju i biti ophrvan "umorom nade" (*Homilija na misi sa svećenicima, Bogu posvećenim osobama i laičkim pokretima*, Panamá, 26. siječnja 2019.).

A ipak nema veće radosti od te da se riskira život za Gospodina! Želio bih posebno vama mladima reći: ne budite gluhi na Gospodinov poziv! Ako vas On zove na taj put, ne uvlačite vesla u barku nego se pouzdajte u Njega. Ne dopustite da vas pred visokim vrhuncima na koje nas Gospodin zove obuzme strah koji nas paralizira. Uvijek imajte na umu da onima koji ostave svoje mreže i lađu i pođu za njim Gospodin obećava radost novog života koji ispunjava srce i daje životnost našem putovanju.

Predragi, nije uvijek lako razaznati vlastiti poziv i pravilno usmjeriti svoj život. Zbog toga mora postojati obnovljena predanost čitave Crkve - svećenikâ, redovnikâ, pastoralnih djelatnika i odgojiteljâ - da se, napose mladima, pruže prilike za slušanje i razlučivanje. Postoji potreba za pastoralom mladih i pastoralom zvanja koji pomaže u otkrivanju Božjega nauma, prije svega kroz molitvu, razmatranje Božje riječi, euharistijsko klanjanje i duhovno praćenje.

Kao što je tijekom Svjetskog dana mladih u Panami u nekoliko navrata jasno izašlo na vidjelo, naše bi oči uvijek trebale biti uprte u Mariju. I u životu te mlade žene, poziv je bio ujedno i obećanje i rizik. Njezino poslanje nije bilo lako, ali ona nije dopustila da strah prevagne. Njezin "'da", bio je "da" onih koji se žele uključiti i riskirati, staviti sve na kocku, bez ikakvog drugog jamstva osim sigurnosti i svijesti da su nositelji jednoga obećanja. I zato pitam svakog od vas: osjećate li se nositeljima jednoga obećanja? Kakvo obećanje nosim u svome srcu da bih ga pronosio dalje? Marija je nesumnjivo imala teško poslanje, ali teškoće i izazovi koji su bili pred njom nisu bili razlog da kaže "ne". Naravno da će naići na komplikacije, ali to ne bi bile iste one komplikacije koje se javljaju kad nas kukavičluk paralizira zato što nam sve nije unaprijed jasno ili sigurno" (*Bdjenje s mladima*, Panamá, 26. siječnja 2019.).

Na ovaj se Dan ujedninimo molitvi i molimo Gospodina da nam pomogne otkriti njegov plan ljubavi za naše živote i udijeli nam hrabrost da odvažno i bez straha koračamo putem koji je od početka On izabrao za svakoga od nas.

Iz Vatikana, 31. siječnja 2019., Spomen svetog Ivana Bosca

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN MISIJÂ 2019.

Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu

Draga braćo i sestre,

od čitave sam Crkve zatražio da u mjesecu listopada 2019. živi izvanredno razdoblje misijskog djelovanja u spomen na stotu godišnjicu apostolskog pisma *Maximum illud* pape Benedikta XV. (30. studenog 1919.). Proročka dalekovidnost njegova apostolskog prijedloga potvrdila mi je koliko je i danas važno obnoviti misijsko djelovanje Crkve te podvrći sudu, kroz prizmu evanđelja, njezino poslanje naviještanja evanđelja i donošenja svijetu spasenje Isusa Krista, umrlog i uskrslog.

Naslov ove poruke glasi jednako kao i tema Misijskog mjeseca listopada: *Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu*. Proslava ovog mjeseca pomoći će nam ponovno otkriti misijsku dimenziju naše vjere u Isusa Krista, vjere koja nam je besplatno dana kao dar na krštenju.

Naša sinovska pripadnost Bogu nije nikada pojedinačni, nego je uvijek crkveni čin: iz zajedništva s Bogom, Ocem, Sinom i Duhom Svetim, mi smo, zajedno s mnogom našom braćom i sestrama, rođeni na novi život. Ovaj božanski život nije proizvod koji se prodaje - mi ne provodimo prozelitizam - nego bogatstvo koje treba darivati, prenositi i naviještati: to je smisao poslanja.

Taj smo dar besplatno primili i besplatno ga dijelimo s drugima (usp. Mt 10,8), ne isključujući nikoga. Bog želi da se svi ljudi spase i prispiju spoznaji istine te iskuse njegovo milosrđe zahvaljujući Crkvi, sveopćem sakramentu spasenja (usp. 1 Tim 2,4; Drugi vatikanski koncil, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 48).

Crkva je u misiji u svijetu: vjera u Isusa Krista daje nam vidjeti sve stvari u pravome svjetlu omogućujući nam da promatramo svijet Božjim očima i srcem; nada nas otvara vječnim obzorima božanskog života kojeg smo uistinu dionici; ljubav, čiji nam je predokus dan u sakramentima i bratskoj

ljubavi, potiče nas ići sve do nakraj svijeta (usp. Mi h 5,3; Mt 28,19; Dj 1,8; Rim 10,18). Crkva u izlasku sve do nakraj svijeta zahtijeva stalno i trajno misijsko obraćenje. Koliki nam svetci, koliki muškarci i žene vjere svjedoče, pokazuju da je ta neograničena otvorenost, taj milosrdni izlazak moguć i ostvariv, jer je vođen ljubavlju i njezinim najdubljim značenjem kao dar, žrtva i besplatnost (usp. 2 Kor 5,14-21)! Neka onaj koji propovijeda Boga bude Božji čovjek (usp. apost. pis. *Maksimum illud*).

To je zapovijed koja nas se izravno tiče: ja sam uvijek misija; ti si uvijek misija; svaki je krštenik i svaka krštenica misija. Onaj koji ljubi nikad ne miruje, nešto ga tjera da izlazi iz samoga sebe, privučen je i privlači druge, daruje se drugom i gradi odnose koji daju život. Za Božju ljubav nitko nije beskoristan ili beznačajan. Svaki od nas je jedna misija u svijetu, jer je plod Božje ljubavi.

Čak i ako moj otac i moja majka lažima, mržnjom i nevjernošću izdaju svoju ljubav, Bog nikada ne opoziva dar života. Od vječnosti je predodredio da sva njegova djeca budu dionici njegovoga božanskog i vječnog života (usp. Ef 1,3-6).

Ovaj nam se život daruje u krštenju, koje nam daje dar vjere u Isusa Krista pobjednika nad grijehom i smrću, preporuča nas na Božju sliku i sličnost i ucjepljuje nas u Kristovo tijelo, koje je Crkva. U tome smislu krštenje je dakle uistinu potrebno za spasenje jer nam jamči da smo, uvijek i svugdje, sinovi i kćeri u Očevoj kući, a nikada siročad, stranci ili robovi. Ono što je u kršćaninu sakramentalna stvarnost - čije je ispunjenje euharistija -, ostaje poziv i određenje svakog muškarca i žene u očekivanju obraćenja i spasenja. Krštenje je ispunjeno obećanje Božjeg dara koje čovjeka čini sinom u Sinu. Mi smo djeca naših roditelja po tijelu, ali u krštenju nam je dano

prvotno očinstvo i istinsko majčinstvo: nitko ne može imati Boga za Oca ako nema Crkvu za majku (usp. sveti Ciprijan, *De catholicae unitate Ecclesiae*: PL 4, 503 A).

Tako je u Božjem očinstvu i majčinstvu Crkve ukorijenjeno naše poslanje, jer je u krštenje utkano slanje koje je Isus izrazio u zapovijedi danoj nakon uskrsnuća: kao što je Otac poslao mene, ja šaljem vas ispunjene Duhom Svetim da pomirite svijet (Iv 20,19-23; Mt 28,16-20). Ovo poslanje je kršćaninova zadaća:

nikome se ne smije uskratiti navještaj da je pozvan biti posinovljeno dijete Božje i prepoznati svoje osobno dostojanstvo i unutrašnju vrijednost svakog ljudskog života od začeca do prirodne smrti. Rašireni sekularizam, u kojem dolazi do agresivnog kulturalnog odbacivanja Božjeg očinstva u našoj povijesti, sprječava svako istinsko sveopće bratstvo koje se izražava u uzajamnom poštivanju život svakog ljudskog bića.

Bez Boga Isusa Krista svaka se razlika svodi na paklenu prijetnju koja sprječava svako bratsko prihvaćanje i plodonosno jedinstvo ljudskog roda.

Sveopće određenje spasenja, koje je Bog ponudio u Isusu Kristu, navelo je Benedikta XV. da pozove na nadilaženje svih nacionalističkih i etnocentričkih zatvorenosti odnosno sprege propovijedanja evanđelja s ekonomskim i vojnim interesima kolonijalnih sila.

U svome apostolskom pismu *Maximum illud* papa je podsjetio da sveopća misija Crkve zahtijeva da se izađe iz okvira isključive pripadnosti vlastitoj zemlji i vlastitome narodu. Otvaranje kulture i zajednice spasonosnoj novosti Isusa Krista zahtijeva nadilaženje svake neprilične etničke i crkvene introvertiranosti.

I danas su Crkvi potrebni muškarci i žene koji, po svojem krštenju, velikodušno odgovaraju na poziv da izađu iz vlastitoga doma, obitelji, zemlje, jezika i mjesne Crkve. Oni su poslani narodima, u svijet koji još nije preobražen sakramentima Isusa Krista i njegove svete Crkve. Naviještajući Božju riječ, svjedočeći evanđelje i slaveći život Duha, oni pozivaju na obraćenje, krste i nude kršćansko spasenje uz poštivanje slobode svake osobe, u dijalogu s kulturama i religijama narodâ kojima su poslani. *Missio ad gentes*, koji je uvijek prije nego potreban Crkvi, daje tako temeljni doprinos procesu stalnog obraćenja sviju kršćana. Vjera u Isusovo uskrsnuće, poslanje u Crkvi primljeno na krštenju, zemljopisno i kulturno izlaženje iz sebe samoga i vlastitoga doma, potreba za spasenjem

od grijeha i oslobođenjem od osobnog i društvenog zla, sve to zahtijeva poslanje koje doseže do samih krajeva zemlje.

Providonosna podudarnost s održavanjem Posebne sinode o Crkvama u Amazoniji omogućuje mi da stavim naglasak na to kako je poslanje koje nam je Isus povjerio darom svoga Duha još uvijek aktualno i prijeko potrebno za te zemlje i njihove narode.

Obnovljena Pedesetnica širom otvara vrata Crkve kako nijedna kultura ne bi ostala zatvorena u sebe samu i kako nijedan narod ne bi ostao izoliran, nego otvoren sveopćem zajedništvu vjere. Nitko ne smije ostati zatvoren u vlastito "ja", u autoreferencijalnost svoje etničke i vjerske pripadnosti. Isusovo uskrsnuće razbija uske granice svjetova, religijâ i kulturâ, pozivajući ih da rastu u poštivanju dostojanstva muškaraca i žena, prema sve dubljem obraćenju istini uskrsloga Gospodina koji svima daje istinski život.

U sjećanje mi dolaze riječi pape Benedikta XVI. izgovorene na početku susreta južnoameričkih biskupa u Aparecidi u Brazilu 2007. godine koje želim ovdje ponoviti kao da ih ja sam govorim: "Što je prihvaćanje kršćanske vjere značilo za narode Latinske Amerike i Kariba? Za njih je to značilo upoznati i prihvatiti Krista, nepoznatog Boga kojeg su njihovi preci, a da toga nisu bili ni svjesni, tražili u svojim bogatim vjerskim tradicijama. Krist je bio Spasitelj za kojim su tiho čeznuli. To je također značilo da su, zajedno s vodama krštenja, primili božanski život koji ih je učinio Božjim posinstvom i, k tome, da su primili Duha Svetoga koji je došao podariti njihove kulture bogatim plodovima, čisteći ih i razvijajući brojne klice i sjeme koje je utjelovljena Riječ stavila u njih, usmjeravajući ih putevima Evanđelja. [...] Božja Riječ, utjelovivši se u Isusu Kristu, postala je također povijest i kultura. Utopija povratka tome da se oživljava pretkolumbovske religije, odvajajući ih od Krista i sveopće Crkve, ne bi bio korak naprijed, nego korak natrag. To bi zapravo bilo nazadovanje prema povijesnom trenutku usidrenom u prošlosti" (*Govor na otvorenju zasjedanja*, 13. svibnja 2007.: *Insegnamenti*, III, 1 [2007], 855-856).

Mariji našoj Majci povjeravamo poslanje Crkve. U jedinstvu sa svojim Sinom, od samog časa utjelovljenja, Blažena Djevica bila je u pokretu, pustila je da bude potpuno uključena u Isusovo poslanje, koje je podno križa postalo njezino vlastito: poslanje suradnje, kao Majke Crkve, u rađanju novih Božjih sinova i kćeri u Duhu i vjeri.

Želim zaključiti s nekoliko riječi o papinskim misijskim djelima, koja se već u *Maksimumu illudu* predlaže kao pomoćno sredstvo u misijskom poslanju. Papinska misijska djela izražavaju svoje služenje univerzalnosti Crkve kao globalna mreža koja pruža podršku Papi u njegovoj misijskoj zadaći molitvom, tom dušom misije, i dobrotvornošću kršćana iz cijeloga svijeta. Oni svojim priložima pomažu Papi u evangelizaciji partikularnih Crkava (Papinsko djelo za širenje vjere), u odgoju i izobrazbi mjesnoga klera (Papinsko djelo svetoga Petra apostola), u odgajanju misijske svijesti kod djece iz cijeloga svijeta (Djelo svetog djetinjstva) i oblikovanju misijske dimenzije vje-

re kršćanâ (Papinska misijska unija). Ponovno izražavajući svoju podršku ovim djelima nadam se da će izvanredni Misijski mjesec u listopadu 2019. pridonijeti obnovi njihova misijskog služenja mojoj službi.

Misionarima i misionarkama, kao i svima onima koji, snagom svoga krštenja, na bilo koji način sudjeluju u poslanju Crkve, od srca upućujem svoj blagoslov.

Iz Vatikana, 9. lipnja 2019., svetkovina Duhova

Franjo

PORUKA PAPE FRANJE ZA 3. SVJETSKI DAN SIROMAHA [33. NEDJELJA KROZ GODINU, 17. STUDENOGA 2019.]

Ufanje ubogih ne će biti zaludu

1. "Ufanje ubogih neće biti zaludu" (Ps 9,19). Ove riječi psalma silno su aktualne. One izražavaju duboku istinu koju vjera uspijeva prije svega utisnuti u srca siromašnih: vratiti izgublenu nadu usred nepravdi, trpljenja i životnih neizvjesnosti.

Psalmist opisuje stanje siromaha i nadutost onih koji ih ugnjetavaju (usp. 10,1-10). On zati-va Božji sud da uspostavi pravdu i pobijedi zlo (usp. 10,14-15). U njegovim riječima kao da čujemo odjek pitanja koje se provlači kroz vjekove sve do naših dana: kako Bog može trpjeti tu nejednakost? Kako može dopustiti da se siromaha ponižava, a da mu ne pritekne u pomoć? Zašto dopušta da onaj koji ga tlači živi u blagostanju dočim njegovo ponašanje, osobito u svjetlu patnji siromašnih, zavrjeđuje osudu?

U doba u kojem je sastavljen ovaj psalam svjedočilo se velikom gospodarskom procvatu koji je, kako to često biva, izazvao velike društvene neravnoteže. Uslijed nejednake raspodjele bogatstva došlo je do značajnog porasta broja siromašnih, čije je stanje izgledalo još dramatičnije u usporedbi s bogatstvom koje je stekla nekolicina privilegiranih. Sveti pisac, promatrajući tu situaciju, opisuje sliku koja je koliko realistična toliko i istinita.

Bilo je to doba kada su bahati i ljudi bez ikakvog osjećaja za Boga progonili siromašne kako bi se dokopali i onoga malo što su imali te ih pretvorili u roblje. Ni danas nije mnogo drugačije. Ekonomska kriza nije spriječila brojne skupine osoba da gomilaju bogatstva koje se pokazuje to većom anomalijom što više na ulicama naših gradova svakodnevno susrećemo veliki broj siromašnih koji nemaju ono osnovno za život i koje se ponekad uznemirava i iskorištava.

U misli nam se vraćaju riječi iz Knjige Otkri-venja: "Govoriš: Bogat sam, obogatih se, ništa mi ne treba! A ne znaš da si nevolja i bijeda, i ubog, i slijep, i gol" (Otk 3,17). Stoljeća prolaze, ali stanje bogatih i siromašnih ostaje nepromijenjeno, kao da nas povijest ničemu nije naučila. Dakle, riječi ovoga psalma ne odnose se na prošlost, nego na našu sadašnjost stavlenu pred Božji sud.

2. I danas možemo nabrojiti mnoge nove oblike ropstva kojima su izloženi milijuni muškaraca, žena, mladih i djece.

Svakodnevno se susrećemo s *obiteljima* koje su prisiljene napustiti svoj zavičaj i negdje drugdje potražiti mogućnost da prežive; *siročad* koja je izgubila roditelje ili je nasilno odvojena od njih radi brutalnog izrabljivanja; *mladi ljudi* koji tra-

že ostvarenje u vlastitome zvanju, ali kojima se prijeći pristup zaposlenju zbog kratkovidnih ekonomskih politika; *žrtve* različitih vrsta nasilja, od prostitucije do trgovine drogom, koje su duboko ponižene. Zar možemo, također, zaboraviti milijune *imigranata* koji su žrtve mnogobrojnih skrivenih interesa, koje se često iskorištava u političke svrhe, kojima se niječe solidarnost i jednakost? Kao i mnoge *beskućnike* i *marginalizirane* koji lutaju ulicama naših gradova?

Koliko puta vidimo siromašne ljude kako kopajući po *smeću* traže u otpadu i stvarima koje su drugi odbacili kao suvišne nešto za pojesti ili u što će se obući!

Postavši i sami dio društvenog otpada s njima se postupa kao s običnim otpacima, a oni koji su vinovnici ovoga skandala u sebi nemaju nikakvo-ga osjećaja krivnje.

Često etiketirani kao paraziti društva, siromašnima se ne oprašta čak ni njihovo siromaštvo. Ljudi su kao napeta puška uvijek spremni na njihovu osudu. Nije im dopušteno da budu plašljivi ili obeshrabreni, doživljavaju ih se kao prijetnju ili nesposobne, samo zato što su siromašni.

Još je gore to što im je onemogućeno čak da vide i svjetlo na kraju tunela krajnje bijede. Ide se čak tako daleko da se osmislilo i postavilo *zidove neprijateljstva* kako bismo se oslobodili njihove prisutnosti čak i na ulicama, posljednjih mjesta koja su im preostala. Lutaju s jednog kraja grada na drugi u nadi da će naći posao, dom, znak pažnje... Svaka eventualna ponuđena prilika postaje zraka svjetla; no čak i tamo gdje se može očekivati da će bar biti pravde, često se na njih nasrće s nasiljem i zlostavljanjem. Prisiljeni su nebrojene sate po najvećoj žezi obavljati sezone poslove, a za to primaju smiješno nisku plaću. Oni rade u nesigurnim i neljudskim uvjetima koji ih sprečavaju da se osjećaju jednaki drugima. Za njih nema naknade za nezaposlenost, olakšica, ne smiju se razboljeti.

Psalmist krutim realizmom opisuje stav bogatih koji plijene siromašne: "vreba da opljačka jadnika i da ga povuče u mrežu" (usp. Ps 10,9). Za njih je to kao neki lov u kojem se siromahe lovi, hvata i porobljuje.

U prilikama kao što su te srce se mnogih zatvara i počinje prevladavati želja da siromašni postanu nevidljivi. Riječju, pred sobom vidimo mnoštvo siromašnih ljudi o kojima se često govori čisto retorički i koje se jedva trpi. Oni sami kao da su postali prozirni, a njihov glas nečujan

i obesnažen u društvu. Ti su muškarci i žene sve više stranci među našim kućama i marginalizirani u našim četvrtima.

3. U spomenutom je psalmu opisana žalost zbog nepravde, trpljenje i ogorčenost koji pogadaju siromašne. Ali, unatoč tomu, psalam daje i lijepi opis siromaha. On je onaj "koji se uzda u Gospodina" (usp. r. 11), jer je siguran da neće nikada biti napušten. Siromah, u Svetome pismu, je čovjek vjere i pouzdanja! Sveti pisac nudi također razlog toga pouzdanja: on "poznaje svoga Gospodina" (usp. *ibid.*), a u biblijskome jeziku to "poznati" označava osobni odnos privrženosti i ljubavi.

To je doista upečatljiv i opis koji nikada ne bismo očekivali. U njemu se jednostavno opisuje Božju veličinu kad se nađe pred siromahom. Njegova stvaralačka moć nadilazi sva ljudska očekivanja i postaje opipljiva u "sjećanju" koje ima o toj određenoj osobi (usp. r. 13). Upravo to povjerenje u Gospodina, ta sigurnost da neće biti napušten je ono što poziva na nadu.

Siromah zna da ga Bog ne može napustiti; stoga uvijek živi u prisutnosti onoga Boga koji ga se spominje. Božja pomoć seže onkraj sadašnjeg stanja patnje kako bi ukazala na put oslobođenja koji preobražava srce, jer ga podupire u njegovoj najvećoj dubini.

4. U Svetome se pismu opetovano govori o Božjem djelovanju u korist siromašnih. On je onaj koji "čuje" njihov vapaj i "priteče im u pomoć svojim zahvatom"; on ih "štiti" i "brani"; on ih "izbavlja" i "spašava"... Ukratko, Bog neće nikada biti ravnodušan prema siromahu ili šutljiv na njegovu molitvu. Bog je onaj koji daje pravdu i ne zaboravlja (usp. Ps 40,18; 70,6); štoviše, on je siromahu utočište i nikada neće propustiti priteći mu u pomoć (usp. Ps 10, 14).

Možemo mi graditi mnoge zidove i zatvarati ulaze da bismo stvorili iluzorni osjećaj sigurnosti okruženi vlastitim bogatstvom, na štetu onih koji su ostali izvan toga. Međutim to neće vječno trajati. "Dan Gospodnji", kako ga opisuju proroci (usp. Am 5,18; Iz 2-5; Jl 1-3), uništiti će barijere koje su stvorene među narodima i zamijeniti nadutost malobrojnih sa solidarnošću mnogih. Stanje marginaliziranosti u kojem se nalaze milijuni ljudi ne može još dugo potrajati. Njihov vapaj postaje sve glasniji i razliježe se po čitavome svijetu. Kao što je napisao otac Primo Mazzolari: "Siromašni su stalni protest protiv naših nepravdi; siromašni su barutana. Ako je se zapali, svijet leti u zrak".

5. Nije nikada moguće izbjeći hitan poziv koji Pismo povjerava siromašnima. Gdjegod da u njega zavirimo, Sveto pismo nam stavlja pred oči njega, siromaha, onoga kojemu nedostaje ono osnovno za život jer ovisi o drugima. Jadan je to čovjek, potlačen, ponižen, leži na tlu. Ipak, Isus, stojeći pred bezbrojnim potrebitima, nije se bojao poistovjetiti sa svakim od njih: "što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!" (Mt 25,40).

Bježati od ovoga poistovjećivanja znači mistificirati evanđelje i razvodnjivati objavu. Bog, kojega je Isus htio otkriti jest ovaj: velikodušan, milosrdni Otac, neiscrpan u svojoj dobroti i milosti, koji daje nadu prije svega onima koji su razočarani i kojima je oduzeta budućnost.

Kako ne primijetiti da blaženstva kojima je Isus počeo propovijedati o Božjem kraljevstvu započinju ovim riječima: "Blago vama, siromasi" (Lk 6,20)? Smisao ovog paradoksalnog navještaja jest taj da upravo siromašnima pripada Kraljevstvo Božje, jer su u stanju primiti ga.

Koliko siromašnih ljudi susrećemo svaki dan! Čini se katkad da kako vrijeme odmiče, a civilizacijska postignuća postaju sve veća njihov se broj povećava a ne smanjuje. Stoljeća prolaze, a ovo blaženstvo se čini još paradoksalnijim: siromašni su sve siromašniji, a danas su to više no ikad.

No, Isus koji je otpočeo svoje kraljevstvo stavljajući siromašne u središte, htio nam je reći upravo to: On je *otpočeo* kraljevstvo, ali je povjerio nama, svojim učenicima, zadatak da ga pronosimo dalje sa zadaćom da dajemo nadu siromašnima.

Prije je potrebno, osobito u vremenima kao što je ovo naše, oživljavati nadu i vraćati povjerenje. Taj program nije nešto što kršćanska zajednica smije podcjenjivati. O tome ovisi vjerodostojnost našeg navještaja i svjedočanstvo kršćanâ.

6. U bliskosti sa siromašnima, Crkva otkriva da je narod, raspršen među mnogim narodima, koji je pozvan ne dopustiti da se itko osjeća strancem ili isključenim, jer uključuje sve na zajednički put spasenja. Stanje u kojem su siromašni obvezuje nas da se nimalo ne udaljavamo od tijela Gospodina koji u njima pati. Pozvani smo, radije, doticati njegovo tijelo kako bismo se osobno izložili u služenju koje je istinska evangelizacija.

Promicanje, pa i društveno, siromašnih nije neka obveza nepovezana s evanđeljem; naprotiv, ono očituje zbiljnost kršćanske vjere i njezinu povijesnu vrijednost.

Ljubav koja daje život vjeri u Isusa ne dopušta njegovim učenicima da se zatvaraju u zagušljivi

individualizam, skriven u zakucima duhovne intimnosti, bez ikakvog utjecaja na društveni život (usp. apostolska pobudnica *Evangelii gaudium*, 183).

Nedavno nas je rastužila smrt velikog apostola siromašnih, Jeana Vaniera, koji je svojom predanošću utro nove putove promicanja zajedništva i solidarnosti s marginaliziranima. Jean Vanier je primio od Boga dar da čitav svoj život posveti našoj braći i sestrama s teškim invaliditetom koji su često isključeni iz društva. On je bio jedan od onih svetaca "iz susjedstva"; zahvaljujući svome entuzijazmu okupio je oko sebe velik broj mladih ljudi, muškaraca i žena, koji su svakodnevno radili na pružanju ljubavi i vraćali osmijeh na lice mnogim slabim i ranjivim osobama, nudeći im istinsku "arku" spasenja od marginaliziranosti i samoće. To njegovo svjedočanstvo je promijenilo život nebrojenim osobama i pomoglo svijetu drugačijim očima gledati na najkrhkije i najslabije među nama. Vapaj siromašnih se čuo i probudio nepokolebljivu nadu, stvarajući vidljive i opipljive znakove konkretne ljubavi koju dan-danas možemo dotaknuti rukama.

7. "Opredjeljenje za posljednje, za one koje društvo odbacuje i baca van" (*ibid.*, 195) prioritetni je izbor na koji su Kristovi učenici pozvani kako ne bi izdali vjerodostojnost Crkve i dali dje-latnu nadu onima koji su bespomoćni. Kršćansko milosrđe u njima pronalazi konkretan izraz i ovjerovljenje, jer onaj tko suosjeća s njima u njihovim patnjama s Kristovom ljubavlju prima snagu i daje krepost navještaju evanđelja.

Predano zalaganje kršćana, u prigodi ovog *Svjetskog dana*, a prije svega u svakodnevnom životu, ne sastoji se samo u pratećim inicijativama pružanja pomoći, koje, koliko god hvalevrijedne i potrebne bile, trebaju težiti tome da u svakome od nas poraste puna pažnja koja se du-guje onima koji su u nevolji. "Ta pozornost puna ljubavi početak je prave brige za njegovu osobu" (*ibid.*, 199).

Nije lako biti svjedocima kršćanske nade usred kulture konzumerizma i odbacivanja, koja je neprestano usmjerena na povećanje površnoga i prolaznoga blagostanja. Potrebna je promjena mentaliteta kako bi se otkrilo ono bitno i dalo sadržaj i plodonosnost navještaju Božjega kraljevstva.

Nada se prenosi također utjehom koja se postiže prateći siromašne ne samo u nekom trenutku punom entuzijazma, nego i u dugotrajnoj predanosti. Siromasi ne dobivaju istinsku nadu kad nas vide zadovoljne zato što smo malo svojega vreme-

na izdvojili za njih, nego kad u našoj žrtvi prepoznaju čin besplatne ljubavi koja ne traži nagradu.

8. Molim mnoge volontere, koji često zaslužuju priznanje da su prvi otkrili važnost ove pažnje prema siromašnima, da rastu u predanosti. Draga braćo i sestre, pozivam vas da u svakom siromahu kojega susretete tražite ono što mu je doista potrebno; da se ne zaustavljate samo na zadovoljavanju osnovnih materijalnih potreba, nego otkrivajte dobrotu koja se krije u njihovim srcima, da posvećujete pažnju njihovoj kulturi i načinima izražavanja kako biste mogli s njima stupiti u bratski dijalog.

Ostavimo po strani podjele koje su plod ideoloških i političkih shvaćanja i usmjerimo, umjesto toga, svoj pogled na ono bitno što ne zahtijeva mnogo riječi, nego pogled ljubavi i pruženu ruku.

Nikada nemojte zaboraviti da je "najveća diskriminacija od koje trpe siromašni nedostatak duhovne skrbi" (*ibid.*, 200).

Siromašnima je prije svega potreban Bog, njegova ljubav koja postaje vidljiva zahvaljujući svetim ljudima koji žive uz njih i koji u jednostavnosti svog života izražavaju i pokazuju moć kršćanske ljubavi. Bog koristi mnoge načine i nebrojena sredstva kako bi dopro do srca ljudi.

Naravno, siromasi nam pristupaju jer im dajemo hranu, ali ono što im je stvarno potrebno je nešto više od toplog obroka ili sendviča koji im nudimo. Siromasi trebaju naše ruke kako bi se podigli, naša srca kako bi ponovno osjetili toplinu ljubavi, našu prisutnost kako bi pobijedili samoću. Jednostavno, potrebna im je ljubav.

9. Katkada je za vraćanje nade potrebno tako malo: dovoljno je zaustaviti se, uputiti osmijeh, saslušati. Zaboravimo na jedan dan statistike; siromasi nisu brojevi koje se navodi kad se želimo pohvaliti svojim djelima i projektima.

Siromasi su osobe kojima treba ići u susret: to su usamljeni mladi i starije osobe koje treba pozvati u svoj dom da s nama objeduju, to su žene, muškarci i djeca koji čekaju prijateljsku riječ. Siromašni nas spašavaju jer nam omogućuju susresti se s Kristovim licem.

U očima svijeta čini se nerazumnim misliti da siromaštvo i bijeda mogu imati spasonosnu moć. A ipak, to je ono što uči Apostol kad kaže: "nema

mnogo (među vama) mudrih po tijelu, nema mnogo snažnih, nema mnogo plemenitih. Nego lûde svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake; i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest, da se nijedan smrtnik ne bi hvalio pred Bogom" (1 Kor 1,26-29). Ako se gleda ljudskim očima ne uspijeva se vidjeti spasonosnu moć, ali očima vjere vidimo je na djelu i doživljavamo je osobno.

U srcu Božjeg naroda koji je na putu kuca ta spasonosna snaga koja nikoga ne isključuje i uključuje sve na stvarni put obraćenja da bi se prepoznalo siromašne i iskazivalo im se ljubav.

10. Gospodin ne napušta one koji ga traže i zazivaju mu ime: on "siromaškog jauka ne zaboravi" (Ps 9,13), jer su njegove uši pozorne na njihov glas. Nada siromašnih prkosi raznim smrtonosnim situacijama, jer oni znaju da ih Bog posebno ljubi i tako pobjeđuje patnju i isključenost. Stanje siromaštva ne oduzima im dostojanstvo koje su primili od Stvoritelja; oni žive u sigurnosti da će im ga potpuno vratiti sam Bog, koji nije ravnodušan prema sudbini svoje najslabije djece, nego, naprotiv, vidi njihove nevolje i boli te ih uzima u svoje ruke i daje im snagu i hrabrost (usp. Ps 10,14). Nada siromašnih jača u uvjerenju da ih Gospodin prihvaća, da u njemu pronalaze pravu pravednost i da su osnaženi u srcu da mogu nastaviti ljubiti (usp. Ps 10,17).

Uvjet koji Gospodin Isus postavlja učenicima da bi bili pravi evangelizatori jest taj da moraju sijati opipljivo sjeme nade. Molim sve kršćanske zajednice i sve one koji se osjećaju potaknutima donositi nadu i utjehu siromašnima da se zalažu da ovaj *Svjetski dan siromaha* potakne u mnogima spremnost na djelotvornu suradnju kako se nitko ne bi osjećao uskraćenim za bliskost i solidarnost. Neka nas na tome putu prate riječi proroka koji naviješta drugačiju budućnost: "A vama koji se imena moga bojite sunce pravde će ogranutu sa zdravljem u zrakama" (Mal 3,20).

Iz Vatikana, 13. lipnja 2019. Liturgijski spomen sv. Antuna Padovanskog

Franjo

II.
BISKUPSKA KONFERENCIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

PRIOPĆENJE SA 76. REDOVITOG ZASJEDANJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

U zgradi Biskupskog ordinarijata u Banjoj Luci, 16. i 17. srpnja 2019. održano je 76. redovito zasjedanje Biskupske konferencije Bosne i Hercegovinom pod vodstvom nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH. Sudjelovali su svi članovi Biskupske konferencije BiH te predsjednik Slovenske biskupske konferencije mons. Stanislav Zore, nadbiskup metropolit ljubljanski, i delegat Hrvatske biskupske konferencije mons. Milan Stipić, apostolski upravitelj Križevačke eparhije.

Na početku zasjedanja s biskupima se susreo apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto koji im je prenio pojedine smjernice Svete Stolice te razgovarao o nekim aktualnim pitanjima. Sa žaljenjem je konstatirano da, zbog neformiranja vlasti, nije moguće osnovati novo Mješovito povjerenstvo, koje bi, između ostalog nastavilo raditi na primjeni Temelnog ugovora između Svete Stolice i Bosne i Hercegovine iz 2006. godine.

Biskupi su upoznati da su provedeni ili su u fazi provedbe svi zaključci sa 75. redovitog zasjedanja BK BiH održanog, 20. i 21. ožujka 2019. u Mostaru te da su organizirani predviđeni susreti na razini Bosne i Hercegovine: sa svećenicima, s dekanima, s franjevačkim provincijalima i s redovničkom Konferencijom. I ovom prigodom potiču dekane i sve pastoralne djelatnike da porade na povezanosti između pojedinih dekanata i to: Kreševskog s Trebinjskim, Ramskog s Bihaćkim, Sarajevskog s Mostarskim, Sutješkog s Ljubuškim, Bugojanskog s Grudskim, Travničkog sa Stolačkim, Žepačkog s Bosansko-građanskim i Prnjavorskim dekanatom, Tuzlanskog s Čapljinskim, Jajačkog s Brčanskim, Usorskog s Duvanjskim, Derventskog s Posuškim, Doborskog sa Širokobriježkim, Šamačkog s Livanjskim te Broćanskog s Banjolučkim.

Biskupi su saslušali i prihvatili izvješće Nadzornog vijeća Caritasa Bosne i Hercegovine.

Pošto su saslušali opširno izvješće o djelovanju Caritasa Bosne i Hercegovine i provedbi brojnih projekata u 2018. godini, biskupi su dali potrebne smjernice za buduće karitativno djelovanje. Izrazili su zahvalnost svim karitativnim djelatnicima, a na osobit način brojnim dobročiniteljima u zemlji i u inozemstvu. Također zahvaljuju svim predstavnicima državnih i svih drugih institucija koji, kroz suradnju s Caritasom, udružuju snage da pomognu brojnim ljudima u potrebi. Sve članove svojih biskupijskih zajednica potiču da se, prema svojim mogućnostima, uključuju u karitativne akcije i projekte i trajno pomažu onima koji su u potrebi.

U vezi sa zabrinjavajućom situacijom priliva sve većeg broja migranata u BiH, osobito u bihaćkom kraju, pozivaju državne vlasti i međunarodne političke i humanitarne strukture da se odgovorno i pravedno suče s ovom humanitarnom i sigurnosnom problematikom koja ponegdje poprima dramatične razmjere. Podupiru karitativne djelatnike i sve crkvene institucije da, u evanđeoskom duhu, pomognu svima u nevolji.

Biskupi su dogovorili sastave Vijeća i Komisija za novi petogodišnji mandat kao i da ostanu isti predsjedatelji ovih tijela u novom mandatu. Sadašnjeg generalnog tajnika mons. Ivu Tomaševića izabrali su na novi petogodišnji mandat.

U okviru razmatranja tematike pastoralne obitelji, biskupi su saslušali izlaganje na temu međugeneracijske suradnje s naglaskom na poslanje baka i djedova. Pozivaju mlađe naraštaje, ali i sve institucije uključujući i pastoralne djelatnike da ispravno vrjednuju djedove i bake i omoguće im ispuniti ulogu koju im je Bog dao u odgoju i podizanju djece te prenošenju vjere. Podsjećaju da djedovi i bake, s jedne strane, omogućuju unucima vidjeti budućnost, a s druge strane, oni su istinske riznice sjećanja i pravo bogatstvo obitelji i društva te blago novim naraštajima kroz svjedočenje vjere i čvrste nade u vječni život u posljednjoj ze-

maljskoj životnoj dobi približavajući se trenutku kada će napokon moći gledati svoga Gospodina licem u lice. Potiču na osobit način mlađe članove šire obitelji da otvore vrata svoga srca i doma za zajednički život s djedovima i bakama te da ih, ako se nalaze u domovima, što češće posjećuju i kontaktiraju putem društvenih mreža. Pozivaju sve pastoralne djelatnike, ali i sve druge svećenika, redovnike i redovnice, da na župnoj i drugim crkvenim razinama pokreću inicijative što češćeg posjećivanja i druženja s osamljenim starim osobama. Zahvaljuju na osobit način onim radiopostajama koje tim osobama prijenosom misnih slavlja i na druge načine omogućuju da se, unatoč osamljenosti i bolesti, osjećaju povezanim s cijelom crkvenom zajednicom.

Biskupi pozivaju sve obitelji, kojima je to moguće, da sudjeluju na II. Obiteljskom danu u Bosni i Hercegovini, u nedjelju, 28. srpnja u 11 sati u župnoj crkvi Svete Obitelji u Kupresu na središnjem Misnom slavlju koje će, u zajedništvu s drugim biskupima iz BiH, predvoditi kardinal Puljić. Obiteljski dan započet će Misom uoči 27. srpnja u 18 sati koju će u župnoj crkvi u Kupresu predvoditi predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki.

Saslušavši izvješća o većem broju kršenja prava katoličkih zajednica, koja im jamči Zakon o slobod-

di vjere i pravnom položaju Crkava i vjerskih zajednica u BiH, biskupi izražavaju svoje negodovanje zbog samovolje općinskih vlasti u Drvaru, Novom Gradu (Bosanskom Novom), Zvorniku i Goraždu i traže poštivanje zajamčenih prava i katoličkim zajednicama na području cijele Bosne i Hercegovine. Također potiču sve mjerodavne društveno-političke institucije - domaće i međunarodne - da uvažavaju nove odredbe europskih mjerodavnih institucija i konačno pristupe procesu donošenja pravednog zakona o povratu oduzete imovine Katoličkoj Crkvi i svim drugim vjerskim zajednicama i svim drugim pravnim osobama i pojedincima kojih se to tiče. Biskupe napose zabrinjava vijesti da je u nekim općinama u tijeku proces kojim se brišu stvarni vlasnici oduzete imovine.

Na svetkovinu sv. Bonaventure, nebeskog zaštitnika Banjolučke biskupije i naslovnika katedrale, 15. srpnja 2019. biskupi su sudjelovali na Misnom slavlju u banjolučkoj katedrali kojim je biskup banjolučki mons. Franjo Komarica obilježio 30. godišnjicu upravljanja Banjolučkom biskupijom. Euharistiju je predslavio kardinal Puljić, a prigodnu propovijed uputio je biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić.

Banja Luka, 17. srpnja 2019.

Tajništvo BK BiH

POSLANICA BISKUPA BK BIH O PROGLAŠENJU MISIJSKE GODINE OD POČETKA LISTOPADA 2018. DO KONCA LISTOPADA 2019. I IZVANREDNOGA MISIONAR- SKOG MJESECA TIJEKOM LISTOPADA 2019. GODINE

U jesen 2019. godine navršit će se cijelo stoljeće otkako je papa Benedikt XV. objavio apostolsko pismo *Maximum illud* (30. studenoga 1919.), koje je poznato kao *magna charta* suvremenih misionarskih nastojanja i početak novoga razdoblja evangelizacije.

U povodu te obljetnice papa je Franjo 22. listopada 2017. uputio pismo kardinalu Fernandu Fi-

loniju, pročelniku Kongregacije za evangelizaciju naroda, koja ravna sveukupnim misionarskim djelovanjem Katoličke Crkve. Tim pismom Papa je mjesec listopad 2019. godine proglasio "Izvanrednim misionarskim mjesecom" u cijeloj Crkvi, s nakanom da se u Crkvi još više razbudi svijest o misijama i novim zanosom započne misionarska preobrazba života i dušobrižništva.

Kardinal Fernando Filoni potom se 8. travnja 2018., u ime Kongregacije za evangelizaciju naroda, obratio svim kardinalima i biskupima, predvoditeljima zajednica vjernika širom svijeta, potičući ih da u svojim sredinama odgovore na Papinu želju i na prikladan način provedu njegovu inicijativu.

Na zasjedanju naše Biskupske konferencije ove 2018. godine u Banjoj Luci odlučili smo pozvati sve vjernike, svećenike, redovnike i redovnice da se pridruže, posebice molitvom i dobrim djelima, ovim nastojanjima Crkve - koja je po naravi misijska - da se misionarsko poslanje ojača u životu i pastoralu svih naših zajednica. Naša je obveza u tom smislu još veća, jer su sve naše biskupije kroz malo manje od četiri stoljeća, od 1622. do 2006. godine, bile pod izravnom jurisdikcijom Kongregacije za evangelizaciju naroda i vrlo su joj zahvalne za svesrdnu i svakovrsnu potporu i pomoć. Stoga, ujedinjeni s nakanom i djelom cijele Crkve, pozivamo vas da zajedno podržimo ovu plemenitu nakanu pape Franje i predlažemo:

- Uključiti Nacionalne uprave PMD i dijecezanske misijske urede da se stave na raspolaganje župnicima u smislu organiziranja predavanja ili neke promidžbe misija;

- Preporučiti župnicima da se iskoristi prisutnost misionara i misionarki radi animiranja misijskoga djela Crkve;

- Preporučiti zajedničku molitvu za misije u župama naših biskupija na kraju Misa na sve nedjelje i svetkovine, od početka listopada 2018. do svršetka listopada 2019. godine, prema obrascu koji predlažemo;

- Održati jedan od narednih redovitih koronjskih sastanaka svećenika o temi misija, prema pismima pape Benedikta XV. i Franje, Dekretu o misijama *Ad gentes* Drugoga vatikanskog sabora i drugih crkvenih dokumenata o misijama;

- Održati predavanja o misijama na Dan Fakulteta u Sarajevu 2019.;

- Prikupljati materijalnu pomoć za misionare i njihove suradnike, gradnju molitvenih i pastoralnih prostora i školovanje svećeničkih i redovničkih pripravnika u misijskim zemljama;

- Moliti misijsku kronicu svakoga dana tijekom mjeseca listopada 2019. u obiteljima i zajednicu u župnim zajednicama, a bilo bi poželjno da župnici tada za vjernike pripreme dovoljan broj "misijskih krunica", koje sa svojih pet boja simboliziraju Crkvu na svih pet kontinenata: zelena boja predstavlja Afriku, crvena Ameriku, bijela Europu, plava Oceaniju i žuta Aziju.

Proglašavajući misijsku godinu i izvanredni misionarski mjesec u našim biskupijama, sve vas srdačno pozdravljamo i, po zagovoru svih svetih zaštitnika misija, želimo vam svaki Božji blagoslov.

Sarajevo, 18. rujna 2018.

Vaši biskupi:

Vinko kardinal Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski i predsjednik BK BiH, s. r.

Mons. Tomo Vukšić, vojni biskup, s. r.

Mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, s. r.

Mons. Ratko Perić, biskup mostarsko-duvanjski i ap. upr. trebinjsko-mrkanski, s. r.

Mons. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, s. r.

Mons. Marko Semren, pomoćni biskup banjolučki, s. r.

Dodatci:

1. Molitva za misije (od početka listopada 2018. do svršetka listopada 2019. svake nedjelje i svetkovine na Misama s narodom)

Otkupio si, Gospodine, krvlju svojom ljude iz svakoga plemena i jezika, puka i naroda, i postali smo kraljevstvo Boga našega!

- Kličite Gospodinu svi narodi!

- I služite mu u veselju!

Pomolimo se: Pogledaj, Bože, naš stvoritelju, i obazri se na zasluge Krista svoga, koji je samoga sebe dao kao otkupninu za sve ljude, te učini da od istoka sunčanoga do zapada svi narodi, po djelovanju misionara, veličaju tvoje Ime i da se na svakome mjestu prinosi i prikazuje čista žrtva Tvom Imenu! Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

III.
MOSTARSKO-DUVANJSKA
I
TREBINJSKO-MRKANSKA BISKUPIJA

IMENOVANJA I RAZRJEŠENJA

Dekretima biskupa i apostolskog upravitelja, mons. Ratka Perić, izvršena su sljedeća imenovanja i razrješenja:

- **don Ilija Petković, st.**, ekskardiniran iz Mostarsko duvanjske biskupije i inkardiniran u biskupiju Hamilton (Kanada), br. 580/2019., od 21. svibnja 2019.

- **don Ante Ivančić Crni**, razriješen službe upravitelja Hrvatske katoličke misije Göttingen i Braunschweig te umirovljen, br. 589/2019., od 22. svibnja 2019.

- **don Željko Majić**, generalni vikar, imenovan članom komisije za vizitaciju Caritasa biskupija Mostar-Duvno, Trebinje-Mrkan, br. 750/2019., od 17. lipnja 2019.

- **don Božo Goluža**, imenovan članom komisije za vizitaciju Caritasa biskupija Mostar-Duvno, Trebinje-Mrkan, br. 751/2019., od 17. lipnja 2019.

- Gospodin **Mario Glibić**, imenovan članom komisije za vizitaciju Caritasa biskupija Mostar-Duvno, Trebinje-Mrkan, br. 752/2019., od 17. lipnja 2019.

- **Fra Dragan Bolčić**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi sv. Mihovila arkandela - Duvno, br. 847/2019., od 1. srpnja 2019.

- **Fra Nikola Jurišić**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi sv. Ante Padovanskog na Humcu, Ljubuški, br. 848/2019., od 1. srpnja 2019.

- **Fra Robert Pejičić**, mladomisnik, imenovan župnim vikarom u župi Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije u Posušju, br. 849/2019., od 1. srpnja 2019.

- **Fra Marko Dragičević**, razriješen službe župnog vikara u župi Bezgrješnog začeca Blažene Djevice Marije u Posušju i imenovan župnim vikarom u župi sv. Ante Padovanskog na Humcu, Ljubuški, br. 850/2019., od 1. srpnja 2019.

Dekretima biskupa i apostolskog upravitelja, mons. Ratka Perić, podijeljene su kanonske misije za predavanje vjeronauka u školama:

- **Fra Nikoli Jurišiću**, u Gimnaziji i u Srednjoj strukovnoj školi u Ljubuškom u školskoj godini 2019./2020., br. 1081/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Fra Robertu Pejičiću**, u Gimnaziji i u Srednjoj strukovnoj školi u Posušju u školskoj godini 2019./2020., br. 1082/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Č.s. Ilijani Radoš**, u Osnovnoj školi "Ivana Mažuranića" u Tomislavgradu u školskoj godini 2019./2020., br. 1084/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Č.s. Matiji Pačar**, u Osnovnoj školi "A. Branka i Stanislava Šimića" u Drinovcima i Osnovnoj školi "Tina Ujevića" u Vitini - područni odjel Klubuk u školskoj godini 2019./2020., br. 1085/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Dijani Škegro**, u Prvoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu u školskoj godini 2019./2020., br. 1087/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Vedranu Periću**, Prvoj osnovnoj školi, Druvoj osnovnoj školi i Srednjoj školi u Konjicu, Osnovnoj školi i Srednjoj školi u Jablanici te u Osnovnoj školi "Ivana Gundulića" u Mostaru u školskoj godini 2019./2020., br. 1088/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Danijeli Bašić**, u Osnovnoj školi "I. Mažuranića" u Posušju, u Osnovnoj školi "B. Bušića" u Raktinu i u Osnovnoj školi "Vranić" u školskoj godini 2019./2020., br. 1089/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Ruži Knezović**, u Osnovnoj školi u Grudama u školskoj godini 2019./2020., br. 1090/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Mariji Ivanković**, u osnovnoj školi u Biogradima i Prvoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu u školskoj godini 2019./2020., br. 1091/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Kristini Milićević**, u Osnovnoj školi "Ivane Brlić Mažuranić" u Ljubuškom i u Osnovnoj

školi "Tina Ujevića" u Vitini u školskoj godini 2019./2020., br. 1092/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Katarini Lauc**, u Osnovnoj školi "Marika Marulića" u Ljubuškom u školskoj godini 2019./2020., br. 1093/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Ivani Bošković**, u Osnovnoj školi "Vladimir Pavlović" u Čapljini u školskoj godini 2019./2020., br. 1094/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Kristini Soldo**, u Osnovnoj školi "Vladimir Pavlović" u Čapljini i Osnovnoj školi "Lipanske zore" u Višićima u školskoj godini 2019./2020., br. 1095/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Kristini Vučić**, u Osnovnoj školi "fra Didaka Buntića" u Čitluku u školskoj godini 2019./2020., br. 1096/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Snježani Tole**, u Osnovnoj školi Stolac i Srednjoj školi Stolac u školskoj godini 2019./2020., br. 1097/2019., od 7. kolovoza 2019.

- **Marini Ivanković**, u Osnovnoj školi "Ilići" u Mostaru u školskoj godini 2019./2020., br. 1168/2019., od 20. kolovoza 2019.

- **Moniki Miličević**, u Osnovnoj školi "Ilije Jakovljevića" u Mostaru u školskoj godini 2019./2020., br. 1169/2019., od 20. kolovoza 2019.

- **Ini Prskalo**, u Osnovnoj školi "Marina Držića" na Buni u školskoj godini 2019./2020., br. 1170/2019., od 20. kolovoza 2019.

- **Josipi Luburić**, u školi "Lipanske zore" u Višićima u školskoj godini 2019./2020., br. 1171/2019., od 20. kolovoza 2019.

- **Gabrijeli Sušac**, u Osnovnoj školi "Fra Didaka Buntića" u Čitluku u školskoj godini 2019./2020., br. 1172/2019., od 20. kolovoza 2019.

- **Mariji Batarilo**, u Osnovnoj školi "Fra Mije Čuića" u Bukovici u školskoj godini 2019./2020., br. 1179/2019., od 21. kolovoza 2019.

- **Mariji Kovač**, u Srednjoj strukovnoj školi u Tomislavgradu u školskoj godini 2019./2020., br. 1219/2019., od 30. kolovoza 2019.

- **Ani Zovko**, u Drugoj osnovnoj školi na Širokom Brijegu u školskoj godini 2019./2020., br. 1228/2019., od 30. kolovoza 2019.

OKRUŽNICE

ZLATNA MISA BISKUPA RATKA

Mostar, 3. rujna 2019.
Prot. br.: 1247/2019

SVEĆENICIMA, REDOVNICIMA, REDOVNICAMA I SVEMU VJERNOMU PUKU BOŽJEMU U MOSTARSKO-DUVANJSKOJ I TREBINJSKO-MRKANSKOJ BISKUPIJI

Predmet: 50. obljetnica svećeničkog ređenja našega biskupa Ratka Perića

Braćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi Božji narode!

Drugi vatikanski koncil za Biskupiju kaže da je dio naroda Božjega, povjeren biskupu, uza suradnju svećenika, da ga pase tako da bi, prijanjajući uza svoga pastira, koji ga po Evanđelju i Euharistiji u Duhu Svetome okuplja, tvorio partikularnu Crkvu u kojoj je uistinu prisutna i djeluje jedna, sveta, katolička i apostolska Crkva Kristova.¹ Bez biskupa nema ni Crkve - ustvrdio je sv. Ignacije Antiohijski početkom 2. stoljeća dodajući: Gdje se pojavljuje biskup, neka se ondje nađe i mnoštvo, kao što je katolička Crkva ondje gdje se god nalazi Isus Krist.²

Prema Kodeksu, biskupi - koji su božanskim ustanovljenjem nasljednici apostola po Duhu Svetom koji im je dan - postavljeni su u Crkvi za pastire, da budu učitelji nauka, svećenici bogoslovja i službenici upravljanja. Oni biskupskim ređenjem primaju sa službom posvećenja također

službe naučavanja i upravljanja, koje se po svojoj naravi mogu vršiti samo u hijerarhijskom zajedništvu s glavom i udovima Biskupskoga zbora.³

Sve nam ovo govori kako biskup nije privatna osoba. U biskupu, kojemu pomažu prezbiteri, nazočan je usred vjernika Gospodin Isus, Vrhovni svećenik. Biskupa, dakle, treba smatrati velesvećenikom puka koji mu je povjeren, od kojega na neki način proistječe i ovisi život samih vjernika u Kristu.⁴ Liturgijski je propis da se obljetnica biskupskoga ređenja slavi postajnom Misom dijecezanskoga biskupa u njegovoj katedrali.⁵

Sretna obljetnica - Zlatna Misa našega mjesnoga biskupa Ratka Perića (Prisoje, 29. lipnja 1969. - Mostar, 14. rujna 2019.) prigoda je da još jednom u svoju vjerničku svijest i savjest uprisutnimo nauk Crkve o biskupijskim zajednicama i biskupima, jednako je li taj nauk izražen u redovitu Učiteljstvu Crkve, u Koncilima ili u Crkvenom Zakoniku i u zdravoj Tradiciji Crkve.

¹ *Christus Dominus*, 11.

² Sv. IGNACIJE, *Ad Smyrnaeos*, 8,2.

³ *Kan.* 375 - § 1 i 2.

⁴ *Biskupski ceremonijal*, 1984., toč. 8.

⁵ *Biskupski ceremonijal*, 120.

Kratak životopis biskupa Ratka

Rođen 2. veljače 1944. u Tuku, župa Rovišće kod Bjelovara, Hrvatska. Roditelji: Grgo i Anica r. Raguž.

Kršten u Rovišću u župnoj crkvi Presvetoga Trojstva, 5. veljače 1944., a **krizman** u Prenju, 12. srpnja 1953.; krizmatelj: msgr. Andrija Majić, biskupov delegat.

Školovanje: Osnovna škola u Rotimlju, 1951.-1955. i u Crnićima, 1955.-1959.; Sjemenišna gimnazija u Zagrebu, 1959.-1963. Filozofski studij u Zagrebu, 1963.-1965. Teološki studij u Rimu, Papinsko sveučilište Urbanijana, 1965.-1969. Licencijati u lipnju 1969. s tezom: "Uloga kardinala Stepinca u odnosima između Crkve i države". Poslijediplomski studij na Urbanijani, 1969.-1971., doktorirao 10. prosinca 1971. s tezom: "Smisao evangelizacije u perspektivi anonimnoga kršćanstva".

Sveti redovi: Đakonat: Rim, 6. siječnja 1969. Prezbiterat: Prisoje, 29. lipnja 1969. Reditelj biskup Petar Čule. Biskupstvo: Neum, Križevo, 14. rujna 1992. Posvetitelj Franjo kard. Kuharić; suposvetitelji nadbiskup Josip Uhač i biskup Pavao Žanić.

Svećeničke službe: Župnik u Trebinju, 1971.-1974. Nastavnik Opće povijesti i Grčkoga jezika na Humanističkoj gimnaziji u Dubrovniku, 1972.-1974. Profesor na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji: Istočno bogoslovlje, 1974.-1979., Ekumenska teologija, 1974.-2004. (s prekidima); na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu: Istočno bogoslovlje, 1991.-1992.; na Papinskom sveučilištu Gregorijani u Rimu: Ekumenska teologija, 1989.-1992.; na Teološkom institutu u Mostaru: ekleziologija i mariologija, od 1993. do 2010.

Rektor Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu imenovan 7. prosinca 1979.

Biskupske službe: Biskup koadjutor mostarsko-duvanjski imenovan 29. svibnja 1992. Nasli-

jedio biskupa Pavla Žanića kao dijecezanski biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski, 24. srpnja 1993.

Poziv na molitvu

Ovim pozivamo svećenike, redovnike, redovnice i Božji puk ovih biskupija da svi zajedno, 14. rujna, na obljetnicu posvete Gospine katedrale u Mostaru na Uzvišenja svetoga Križa i godišnjicu našega biskupa Ratka, zahvalimo Bogu na daru svećeništva i biskupstva.

Molimo sve župnike da o ovoj obljetnici upoznaju povjerene im vjernike i pozovu ih na molitvu za našega biskupa. Bit će hvalevrijedno ako se toga dana u što većem broju - jednako svećenici, redovnici, redovnice i vjernici - okupimo na slavlju Zlatne Mise koju će u katedrali u 18.00 sati, u koncelecijaciji više nad/biskupa i svećenika, predvoditi biskup Ratko. Prije sv. Mise, u 16.00 sati, u velikoj katedralnoj dvorani bit će prigodna akademija i predstavljanje knjige "Ljubav koja ne prestaje", još jedno djelo u izdanju Crkve na kamenu posvećeno našem hrvatskom blaženiku, pastiru i mučeniku, Alojziju Stepincu. Nakon sv. Mise svi su prisutni pozvani na prigodan domjenak.

Dok Bogu zahvaljuje na daru pastira koji je, unatoč mnogim nevoljama, bio i ostao učitelj i pastir vjernika ovih biskupija, u isto vrijeme izražavamo iskrene želje i čestitke našem biskupu Ratku te molimo zajedno s njime da nas Svemogući Bog, po zagovoru i primjeru bl. Alojzija Stepinca, neprestance učvršćuje u vjeri koja pobjeđuje, utvrđuje u nadi koja ne postiđuje i usavršuje u ljubavi koja nikada ne prestaje.

*Don Željko Majić
generalni vikar*

PREZBITERSKO REĐENJE

Mostar - katedrala Marije Majke Crkve, svetkovina sv. Petra i Pavla, apostolskih prvaka, 29. lipnja 2019. Sunčan dan, 10.00 sati prije podne. Svećeničko ređenje petorice hercegovačkih đakona, i to trojice franjevačkih: fra **Dragana Bolčića**, fra **Nikole Jurišića** i fra **Roberta Pejičića** koje je predstavio fra Stanko Ćosić, tajnik Provincije, i dvojice dijecezanskih: don **Petra Filipovića** i don **Domagoja Markića** koje je predstavio don Ivan Štironja, povjerenik za duhovna zvanja. Procesija iz kripe sv. Josipa na glavni ulaz katedrale, koja je puna vjernika, sudionika dvostrukoga sakramentnoga slavlja. Katedralni zbor u ponajboljem izdanju. Pedeset i sedam svećenika u koncelebra-

ciji s biskupom rediteljem Ratkom Perićem, među njima i provincijal fra Miljenko Šteko i generalni vikar don Željko Majić. Prije završna apostolskog blagoslova i potpuna oprosta don Željko je pročitao Papin telegram upućen preko Apostolske nuncijature biskupu Ratku za njegov svećenički zlatni jubilej, na čemu je biskup srdačno javno zahvalio Svetom Ocu. Poslije sv. Mise slike i čestitke, i domjenak u katedralnoj dvorani. Radost samih ređenika, njihovih obitelji i rodbine koja je sudjelovala u Euharistijskom slavlju; radost postulanata, novaka, sjemeništara i bogoslova; radost cijele Crkve u Hercegovini. Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem!

Prenosimo biskupovu propovijed

Božji narode! Braćo svećenici! Vama, novoređenici, kao savjet s moje strane da ga odgovorno izrekнем, a s vaše strane da taj savjet odgovorno primite, a nama starijima na savjest, tj. na ispit savjesti u povodu obljetnice našega ređenja prije toliko godina, napose u povodu srebrnoga ili zlatnoga misničkog jubileja.

1 - Ljubitelji Svetoga Pisma. Sv. Pavao, kojemu danas slavimo svetkovinu vrhunskoga svjedočanstva - mučeništva za Krista, piše svomu vjernom učeniku: "Timoteju, poklad čuvaj, kloněći se svjetovnoga praznoglasja, i proturječja nekog nazovispoznanja, koje su neki ispovijedali pa od vjere zastranili" (1 Tim 6,20-21), "doživjeli brodolom" (1 Tim 1,19), a drugi "zastraniše od istine" (2 Tim 2,18). Pavao od Timoteja očekuje da se učiteljski predstavi, osobito "nekima neka ne naučavaju drugih nauka i neka se ne zanose beskrajnim bajkama i rodoslovljima" (1 Tim 1,3-4). Polog vjere ili *depositum fidei* jest povjerena glavnica koja se mora vratiti kada je god vlasnik zatraži. Tako čovjek povjerava novac banci. Tako Bog povjerava dijete roditeljima. Tako Bog povjerava svoju objavu i skup svih istina, doktrinarnih

i moralnih, Crkvi na čuvanje, promicanje i primjenjivanje. Mi smo samo čuvari i navjestitelji toga blaga, kojim se služimo, odakle će narasti kamate uz naše naviještanje i proučavanje, i dužni smo sve vratiti Gospodaru povijesti i svega blaga, i glavicu i stečevinu. Dužni smo argumentirano iznositi "razlog nade koja je u nama" (1 Pt 3,17), kako piše apostolski prvak sv. Petar, kojemu danas slavimo svetkovinu svjedočkoga mučeništva za Krista. Dužni smo naučavati sav polog vjere, ne ispuštati nijedne istine, nijedne zapovijedi, nijedne jote. Moramo cjelovito propovijedati Božji zakon, makar i sami posrnuli i zato se kajali i ispovijedali. A taj isti polog, koji je primio od Pavla, Timotej je dužan prenijeti svima: "I što si od mene po mnogim svjedocima čuo, to predaj vjernim ljudima koji će biti podobni i druge poučiti" (2 Tim 2,2). Polog je tu zato da se autentičnim čuva i autentično širi. To je kao živi organizam. Pa Božje riječi i jesu istina i život!

2 - Ljubitelji svećeničkog zvanja. - Na biblijskim stranicama nalaze se bogoduhe misli i riječi da je Bog pozvao proroke i apostole još "od materina krila". Božji je to poziv u učiteljsku, pastir-

sku i proročku službu - vezan uza sam život, uz Božje stvaranje duše koju Gospodin udahnuje u tijelo od roditelja začeto. Nije to duhovno zvanje naknadan dar, nego istodoban, zajedno s darom života. Ali to je samo poziv, povlašten poziv, osobi da se u uvjetima jasne slobodne moći sama svjesno opredijeli za služenje Bogu potpuno, neposredno i nepodijeljena srca.

Nije u tome sva tajna. Tajna je i u tome što Isus kaže da nijedno zvanje nije ostvareno a da nije od Boga isprošeno: "Molite dakle Gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju" (Mt 9,38). Ne da bi bila inicijativa ljudska, tj. da bi naše majke ili bake nama prethodno isprosile svećenička ili redovnička zvanja, nego Bog gleda na raspoloživost ljudskih srdaca, na njihove molitve upućene Božanskomu veličanstvu. A Svemogući na svome dlanu raspoređuje svoje pozive komu hoće, kada hoće i kako hoće već prema svomu vječnom planu.

Zato je molitva, klanjanje, svojevolutna žrtva, pokora, progonstvo u strpljivosti, križ u predanju - glavno sredstvo kojim Bog privlači ljude k sebi. "A ja kad budem uzdignut sa zemlje, sve ću privući k sebi" (Iv 12,32), govori Gospodin. To je Božja pedagogija. I u njega ne će nikada ponestati zvanja. Može ih ponestati u jednome kraju pa i u jednome narodu, a uvijek će ih biti gdje se Božje zapovijedi opslužuju, gdje se Boga moli i pokora čini. Upitajmo se: koliko mi, svećenici, svojim životom i primjerom omogućujemo ili onemogućujemo očitovanje takvih zvanja?

3 - Ljubitelji prave vjere. - Gospodin je Isus u svojim javnim nastupima, u one tri godine propovijedanja selima i gradovima palestinskim, stavljao slušateljima vjeru u Boga u prvi plan, na najistaknutije mjesto. A čudio se nevjeri ljudi! Malovjernosti apostola!

Vjerujte u Boga! (Iv 14,1). Isus od nas traži da Bogu Ocu povjerimo svoj um i srce, da s pouzdanjem predamo život i smrt u ruke Božje. Stoga, u našem životu nema tame koju Bog ne može rasvijetliti. Na našem zemaljskom putu nema besmisla koji on ne može pretvoriti u smisao. Nema grijeha a da ga on ne može zbrisati i oprostiti ako se zbog njega skrušeno kajemo. Svemu zna početak i svršetak, uzrok i razlog, izvor i uvir, i sve može preokrenuti na dobro onima koji u njega vjeruju, njegove zapovijedi poštuju i njega iskreno vole. On je moćan i našu rugobu pretvoriti u ljepotu! Nije to iskustvo samo sv. Pavla apostola, učitelja istine, i sv. Augustina, crkvenoga naučitelja! Vjerujte u Boga kroz sve svoje tunele! poručuje nam Gospodin. On vodi na svjetlo. On je svjetlo! Eto

to je Bog, kojega Isus predstavlja i navješćuje. Ali ta vjera ima i konkretan i vidljiv izraz:

I u mene vjerujte! (Iv 14,1), dodaje Gospodin. Isus sve nas, svoje učenike, poziva da jednako i u njega, Isusa, vjerujemo. On je živi i očitovani dokaz Božje - Očeve ljubavi ljudima. On je vidljiva slika Boga nevidljivoga. On je postao čovjekom, a ostao Bogom, da ga možemo vidjeti, ljubiti, s njime se družiti i razgovarati. Tko vidi njega, vječnoga Sina, vidi i Boga, vječnoga Oca! On je Istina, Put i Život. Pastir Dobri, Vrata ovčinjaka, Istinski Trs i Kruh živi! On je Mir naš, Uskrsnuće od mrtvih i Svjetlo svijeta. Stoga je za spasenje nužno vjerovati i u Isusa, i u Duha Svetoga.

I zato je Gospodin oštro prekorio nevjeru svojih učenika - apostola: "A ipak, ima ih među vama koji ne vjeruju" (Iv 6,64). Odmah je potom upotrijebio još strašniju riječ: "A ipak, jedan je od vas đavao" (6,70). Zbog svoje "malovjernosti" ne možete se oduprijeti zloduhu (Mt 17,20).

4 - Ljubitelji zdrava studija. - Gospodin je Isus rekao svojim učenicima da idu po svem svijetu krstiti sve narode i poučavati ih u svemu onome što je on činio i učio. Apostoli, kao svjedoci prve ruke, okom i uhom, srcem i duhom, bili su tri godine u Isusovoj školi, božanskoj bogosloviji. Pratili Učiteljeva čudesa i izlaganja, pamtili njegove govore i razgovore i drugima ih prenosili propovijedanjem i katehezama. Zapisali su nam bitne Riječi za spasenje u Evanđeljima i Pismima.

Kandidati na svećeništvo oduvijek su imali zahtjevan studijski program, ovisno o vremenu u kojem su živjeli, i školovali se. Nekada je ta viša škola, fakultetskoga tipa, trajala tri godine, u posljednjem stoljeću prešlo se na šest godina, nazivajući ovu šestu pastoralnom, tj. dijelom u školi, dijelom u praksi, u pastvi. Kada student bogoslov završava svoj studij, prebrojit će u svome indeksu možda i više od 100 položenih ispita, glavnih i sporednih, cjelovitih i djelomičnih. Značajan broj i ispita i godina.

Sada smo u konkretnu životu, kada nas ne ispituje i ne vraća s ispita profesor, nego tisuće očiju i ušiju usmjerene su na nas da čuju riječi života, da se vrate kući raskajani i obogaćeni ili da nam se više nikada ne vrate zbog našega dosadna "praznoglasja". Ako tu položimo, položili smo! A mi smo svećenici pozvani na predavanje drugima, na pisanje, na rasprave i na razgovore. Kako ćemo se u to upustiti ako se za to ozbiljno ne spremamo i marljivo ne osposobljujemo? Svega svoga vijeka.

Bilo vam, novoređenici, sretno, čestito i s blagoslovom Božjim!

VELIKI ILI SVETI TJEDAN

NA CVJETNICU ISUS PLAČE (LK 19,41-44)

Mostar, 14. travnja 2019. - Cvjetnica - Nedjelja Muke Gospodnje, 14. travnja, obasjana suncem i puna svečane atmosfere s blagoslovom maslinovih i palminih grančica i s ophodom u dvorištu oko katedrale u Mostaru. Župnik don Luka pročitao je procesijsko Evanđelje, a onda se narod uputio u ophod s pjesmom koju je predvodio don Niko Luburić s katedralnim zborom "Marija". Zbor je pjevao

Muku po Mateju, a pojedinačne dionice pjevali su pojedinci iz zbora. Isusovu ulogu izveo je generalni vikar don Željko Majić. Asistirala su dvojica bogoslova, Ivan i Mato, a posluživala čitava četa ministranata. Svetu je Misu predvodio biskup Ratko a u koncelebraciji sudjelovali su don Ante, don Luka, don Željko i don Davor.

Prenosimo biskupovu propovijed

Isus je kao dijete plakao kao i druga djeca. I smijao se kao i druga djeca. A kao odrastao čovjek evanđeoski je snimljen samo tri puta kako plače. A nije snimljen nijednom da se smije. Eto kako je bio ozbiljan. I kako nas je učio ozbiljnosti.

Prvi put plače nad preminulim prijateljem Lazarom, na grobu: "I zaplaka Isus" (Iv 11,35).

Drugi put nad Jeruzalemom: "Kad se približi, ugledavši grad, zaplaka nad njim" (Lk 19,41).

Treći put zaplaka Gospodin pred svoje razapinjanje: "On je u dane svoga zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onome koji ga je mogao spasiti od smrti" (Heb 5,7). - sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Bogu Ocu!

Mi ćemo se kratko osvrnuti na Isusov plač nad Jeruzalemom. I to na svečan dan trijumfalne Cvjetnice. Silazeći niz Maslinsku goru ugleda grad kao na dlanu, može ga jednim okom obuhvatiti. Okupan u suncu i sjaju svoga Hrama, slave Izraelove. I onda kroz plač Isus izriče "Pet lamentacija" kao onih starozavjetnih "Pet tužaljki" (Tuž 1-5) jednoga od proroka u babilonskom sužanjstvu nad razorenim Jeruzalemom i Hramom. Čuju ga učenici njegovi kako jeca i vide ga kako plače. Suze su Isusove suze Boga živoga koji gleda bespotrebnu

pa zato i beskorisnu patnju u koju su se ljudi uvalili svojom suludom pobunom protiv Božje volje.

Prva Isusova jadikovka: "O [Jeruzaleme] kad bi i ti u ovaj dan spoznao što je za tvoj mir!" Mir je djelo pravde, djelo istine, dar Božji. Mir je i vrhunac ljudskoga razuma i pameti. Sve je drugo, suprotno miru, izvan logike. Gleda Isus svoj Veliki tjedan, Veliki petak, gdje će buka starješina narodnih preglasati svaki glas razuma: *Osudi ga pa raspni!* Kakvo je zlo učinio? - *Raspni ga, raspni! Njega raspni, a ovoga pusti!* Isus ne plače nad pokojnikom, ni nad svojim raspelom, nego nad kaznom koja će se sručiti na Jeruzalem. Veliki svećenici pomahnitali i sav Jeruzalem s njima: *Neka ga tako usmrte da slučajno ne uskrsne!* - On, Mir naš! veli sv. Pavao (Ef 2,13).

Druga žalopojka: "Ali sada je skriveno [Jeruzaleme] tvojim očima". Skrivena je ta kazna koja će doći za 40-ak godina. Kada bi ti vidio tu strahotu kao što je ja vidim, govori Gospodin, i ti bi suze točio jednu za drugom. Ali ti se rugaš Božjoj opomeni. U zločin je po naravi utkana kazna. Ako voliš zločin, dopast će te i kazna, koja ti ne će biti spasonosna, nego smrtonosna!

Treća tugovanka: "Doći će dani na tebe [Jeruzaleme] kad će te neprijatelji tvoji opkoliti opkopom,

okružiti će te i pritijesniti odasvud". Isusova je ljubav neizmjerena, ali je i Božja pravda neizmjerena. Bog gleda čovjekovu slobodu koja se opredijelila za krivi put prema tragičnu svršetku. Godine 70. četiri su rimske legije po šest tisuća vojnika šest mjeseci grad izgladnjivale, opkopom ih okruživale i odasvud pritješnjivale, dok nije rasprsnuo. A oni: radije samouništenje, nego obraćenje!

Četvrta tužbalica: "Smrskati će o zemlju tebe [Jeruzaleme] i djecu tvoju u tebi". U tom je židovskom ratu smrskano milijun i 100.000 ljudi, a 100.000 odvedeno u ropstvo! U Rimu prave trijumfalne ovacije! U Jeruzalemu pravi holokaust!

Peta jadovanka: "I neće ostaviti u tebi ni kame- na na kamenu zato što nisi upoznao časa svoga pohoda" (Lk 19,42-44). Isus pokazuje svoju tugu i bol, svoju žalost. Plače nad onom rečenicom "svega naroda" koji će za pet dana do besvi-

jesti izvikivati na jeruzalemskom trgu: "Krv njegov na nas i na djecu našu!" (Mt 27,25). Izravno izazivanje Boga.

Zaključak. Bezbroy je puta Isus podsjećao na "čas pohoda", pozivao izabrani narod kao što kvočka poziva piliće pod krila svoja, da poslušaj i da se spasi, a ne da srlja u tamnu dramu i još tamniju tragediju. Ne: Mi hoćemo tragediju! Pozivao je na obraćenje osobito izgonom i čistkom iz Hrama, da kuću Božju - dušu svoju! ne pretvaraju u razbojničku pećinu; da se ne bogate trgovinom u Hramu, da ovce i goveda ne ometaju pobožnost i klanjanje u Hramu. Oni ga pozvaše i upitaše: Kojom to ti vlašću činiš? Umjesto da se sami sjete i ispituju svoju savjest, da ih nitko izvana ne podsjeća na vladanje u kući Božjoj u kojoj su oni zaduženi službenici! Jeruzaleme! Jeruzaleme!

MISA POSVETE ULJA

Trebinje, 17. travnja - Na **Veliku srijedu** slavljena je sv. Misa u trebinjskoj katedrali Male Gospe u 11.00 sati. Okupilo se oko 15 svećenika Trebinjske biskupije sa skupinom vjernika iz župe. Posude ulja za blagoslov i posvetu za vrijeme sv. Mise držali su bogoslovi Antonio Krešić iz Hrasna i Nikša Pavlović iz Gradca. Sve je za Misu posvete i blagoslova priredio župnik i biskupski vikar Trebinjske biskupije don Ivo Šutalo, tako da je biskup Ratko došao na gotovo. Dubravka je svirala za orguljama.

Biskup je održao prigodnu propovijed o Isusovu pohodu u zavičajni Nazaret i o odlasku iz Nazareta. Nakon sv. Mise župnik je biskupa, svećenike, bogoslove i sjemeništara gimnazijalca Daniela iz Čeljeva ugostio u župnoj kući. Biskup je ostao sa svećenicima u razgovoru o stanju u biskupiji.

Na **Veliki četvrtak**, 18. travnja, mostarska katedrala Marije Majke Crkve u 11.00 sati primila

je 80 svećenika koji su s biskupom Ratkom kon- celebrirali u Misi posvete i blagoslova ulja. Sveta ulja držali su đakoni Domagoj i Petar. Na sv. Misu odazvali su se vjernici u veliku broju, a među njima bili su ovogodišnji kandidati za sv. krizmu koju će primiti upravo s pomoću ulja koje se posvećuje u Velikom tjednu. Pjevanje je predvodio katedralni zbor. Čitatelji biblijskih odlomaka bili su bogoslovi, a osmoškolci i srednjoškolci posluživali su u svemu od kađenja do pripremanja darova na oltaru. U Misi su sudjelovali sjemeništari i franjevački postulanti. Nakon sv. Mise župnici su uzeli sveta ulja u svoje župe. Posvećenim se uljem maže u sakramentima krštenja, krizme i svećeničkoga/biskupskoga reda, a blagoslovljeno se upotrebljava u sakramentu bolesničkoga pomazanja. Župnik je don Luka sve svećenike, bogoslove i sjemeništare pozvao na objed.

Prenosimo biskupovu propovijed:

MISSA CHRISMATIS - Lk 4,16-21

"I dođe u Nazaret, gdje bijaše othranjen. I uđe po svom običaju na dan subotni u sinagogu te ustane čitati. Pruže mu Knjigu proroka Izaije. On razvije knjigu i nađe mjesto gdje stoji napisa-

no: *Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima, proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima, na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje.*

1 - Prvi i jedini posjet Nazaretu. Nakon što je otišao od kuće, a majka ga u stopu pratila, i nakon što se pozdravio s Nazarećanima, evo ga prvi put u svom zavičajnom mjestu. Upravo se vratio iz svoje korizme ili 40 dana molitve i posta, Duhove kušnje i zloduhove napasti, u judejskoj pustinji. Možda je želio početi od svoga Nazareta, od svojih zemljaka, poznanika. Početi od domaćih u vjeri. Zato je došao u nazaretsku sinagogu, u koju je ušao oko 940 puta od svoje 12. do svoje 30 godine. Uzeo je Izaijin svezak i pročitao iz 61. glave odlomak koji se odnosi na Mesiju. U Kumranu je pronađeno 18 primjeraka Izaijine cjelovite knjige iz 1. stoljeća.

Isus je svake subote išao u sinagogu na molitvu, na čitanje nekoga biblijskog teksta, na razmatranje o Božjoj riječi. U godini 52 puta. Evo točke za naše vjerničko razmišljanje: Treća Božja zapovijed glasi: Spomeni se da svetkuješ Dan Gospodnji. Od svih 10 Božjih zapovijedi ova je najjednostavnija i najlakša - sat vremena u crkvi na sv. Misi i propovijedi, na zahvali i klanjanju Bogu, a onda ostali dio dana služi i nama ljudima za odmor, za posjet prijateljima, za pohod bolesnicima, za ugodnu šetnju, razumnu razonodu. A ipak najviše griješimo upravo protiv ove zapovijedi: godišnje smo vezani 52 nedjelje plus 4 zapovijedane svetkovine: Tijelovo, Velika Gospa, Svi Sveti i Božić. I koliko puta propustimo svetkovati taj Dan uskrsni, da se ne svratimo u crkvu i ne iskažemo poštovanje Gospodinu slave?

2 - Isus čita i tumači Bibliju. Pročitavši odlomak, savi knjigu, vrati je poslužitelju i sjede. Oči svijuju u sinagogi bijahu uprte u njega. On im progovori: "Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima." I nastavi pripovijedati. Sv. Luka ne kaže o čemu je dalje pričao. Možemo pretpostaviti da se Isus držao isključivo teksta koji je sam izabrao. Cio se odlomak odnosi na Isusa. O svakoj rečenici Izaijinog govorio je koliko je trebalo. I jasno u svakoj naznačio da se sve odnosi na njega, kao na Mesiju, Krista, Pomazanika.

Duh, koji se ukazao na krštenju, on ga je pomazao. Isusa nije pomazao Duh Sveti uljem maslinovim nego svojom božanskom snagom, karizmom. Krist i znači Pomazanik, Mesija. Njegova služba postaje vlastito ime. Crkva je preuzela kod sakramenata mazanje uljem posvećenim koje danas posvećujemo - u krštenju, u krizmi i u svećeničkom redu, a uljem blagoslovljenim koje danas blagoslivljamo - u bolesničkom pomazanju.

Duh Sveti Isusa šalje naviještati blagu vijest siromasima: Blago siromasima duhom, njihovo

je kraljevstvo nebesko. To su oni blaženi koji sve očekuju od Boga.

Duh ga Sveti šalje proglasiti sužnjima oslobođenje. Ne misli se na političko roblje, nego na one koji su zaslužnjeni grijesima, da na znak kajanja zadobiju oprostjenje i Božje milosrđe.

Duh ga je poslao slijepima vratiti očinji vid, ne samo ovaj tjelesni, nego kudikamo više onaj duhovni, da srcem progledaju. "Blago čistima srcem, oni će Boga gledati".

Duh ga je poslao pustiti potlačene na slobodu.

Duh ga je konačno poslao proglasiti godinu milosti Gospodnje. Ne samo proglasiti nego ispuniti. To je bila svaka sedma godina. Jubilara. Slavljenička. U njega će svaki dan biti jubilaran, kada se god čovjek obrati u vjeri njemu.

Zanimljivo, Isus ne izgovara jedan Izaijin redak, onaj koji naviješta odmazdu, osvetu Božju. On će s ljubavlju djelovati, ali će završiti za križu.

U daljnjem tekstu čitamo:

3 - Ljudi mu se divili. Evanđelist kaže kakva je bila reakcija puka. Divili se svakoj riječi koja je tekla iz usta njegovih. Visili su o njegovoj riječi. Kako može pričati sin jednoga drvodjelje kao najučeniji pismoznanac? Ne znamo ima li ovako mudrih mladića i među svećeničkim kandidatima i među svećenicima u Jeruzalemu. Pravo otkriće jednoga divnog mladića, koji je među nama odrastao, a ovako pobožan, pametan i plemenit.

4 - Isus kazuje: dvije poslovice i dva čuda. Iako su ga onako pozorno slušali kada je propovijedao, ipak će najednom doći do obrata. Isus će najprije reći dvije narodne poslovice:

Prva: "Liječniče, izliječi sam sebe!" Ova se odnosi na ono što je Isus učinio u Kafarnaumu. Ovdje, u Nazaretu, Isus svoje propovijedanje nije popratio nijednim čudom. Je li ga pogodila pučka rečenica i komentar pojedinih ljudi: "Što može učiniti drvodjeljin sin!", pa im onda Isus na temelju te nevjere nije učinio nikakvo čudo?

Druga: I nakon toga Isus izgovara drugu poslovicu: "Nijedan prorok nije dobro došao u svom zavičaju!" Isus navodi dva primjera:

Jedan se odnosi na proroka Iliju koji nije učinio nijedno čudo u židovskom narodu, nego među poganima, u kući one poganske udovice u Sarfati sidonskoj, gdje je oživio njezina sina.

A drugi se primjer odnosi na proroka Elizeja, Ilijina nasljednika, koji nije očistio nijednoga gubavca u Izraelu, nego samo poganina Naamana iz Sirije. Ta će dva primjera posve promijeniti raspoloženje. Ljudi su se u sinagogi posve okrenuli

protiv Isusa. Kako su maloprije bili zadivljeni njegovim riječima, tako su sada ogorčeni njegovim primjerima. Jer on kaže da su bolji poganski Sidonci i Sirijci negoli izabrani Izraelci. Isus je ostao i kod svojih riječi - poslovice i kod svojih primjera.

6 - Izbačen izvan grada. Zato je izbačen iz sinagoge, pa čak i izvan grada Nazareta i htjedoše ga strmoglaviti niza stranu. Ali on mirno i dostojanstveno "ode između njih", i nije im se više nikada vratio. Nema ništa teže kao kada Isus ode

iz naše sredine, bez pozdrava, a mi mislimo da možemo bez njega. On je rođen izvan grada Betlehema, a trebao je u Betlehemu. On je izbačen izvan Nazareta, a tu je proveo možda 25 godina života. On je izbačen izvan Jeruzalema na križ, a to njegov grad.

Odbačen od ljudi i izbačen izvan grada! Kamen koji graditelji odbaciše postade kamen za glavni. Ali će on biti konačan pobjednik i nad grijehom, i nad smrću i nad đavlom paklenim.

KAKO KRŠĆANI KONSTRUIRAJU KRIŽNI PUT

Mostar-Hum, 19. travnja 2019. - OSUDA. - Don Riccardo Bigoni, svećenik iz Bergama, piše 25. ožujka 2019. za svoga kolegu don Marca, da je u jesen 2012. u dogovoru sa svojim biskupom Bergama odlučio poći u fratre. I pošao. I završio postulatoru. I prije nego će prijeći u novicijat optužila ga jedna djevojka, koja je tada navršila 18 godina, da ju je kao vjeroučitelj napastovao u razredu za vrijeme nastave dok je bila djevojčica. Nitko nije u razredu ništa primijetio, osim nje same, niti je itko svjedočio osim to što je od nje čuo. Ni školska psihologa, koja je u to vrijeme razgovarala s djevojčicom, nije imala nikakvih primjedaba u svojoj bilježnici. Ipak javni je tužitelj tražio za don Marca, budućega fratra, 12 godina zatvora! Sudac u nedostatku dokaza oslobodio don Marca kazne. Ali tužitelj srdito uložio utok na drugi stupanj, koji je u siječnju 2018. osudio don Marca na 6 godina zatvora i 15.000 eura odštete i dodatnih globa i troškova. S drugoga stupnja parnica je uzdignuta na Vrhovni sud koji je u siječnju 2019. drugostupnjevnu presudu potvrdio i don Marca strpao u zatvor. Samo jedan svjedok, ona, iako u svjedočenju ima protuslovlja, nije se ispitivalo ništa više od prvoga stupnja.¹

- *Tako može biti osuđen svaki svećenik, svaki redovnik i svaki čovjek. Isus kaže: "Ako su mene progonili, i vas će progoniti"* (Iv 15,20).

KRIŽEVI. - Vijest je od 13. travnja ove godine da je u mjestu od 7.000 stanovnika, koje se zove Pieve di Cento u pokrajini Bologna, civilna uprava

odlučila obnoviti katoličko groblje i sakriti sve kršćanske simbole na groblju: križeve, slike Gospine i drugih svetaca, crteže kaleža, hostija, Evanđelja. Sve mora biti pokriveno, umotano u neproziran materijal, nevidljivo. Zašto? - Da ne vrijeđa osjećaje pripadnika drugih religija kojima ta ista uprava želi podignuti kapelicu na tom istom groblju gdje će se oni moliti. Vidite i sami da se ne radi ni o osjećajima pripadnika drugih religija, neke druge nekršćanske religije, ni o molitvi, nego se radi o neznabošcima i neprijateljima kršćanskog imena, koji su mjestu i groblju uspjeli nametnuti svoju izglasanu samovolju da se sakrije ili ukloni kršćansko znakovlje. Načelnik toga mjesta uključio se u polemiku pozivajući sve sudionike da vode "civiliziranu diskusiju".²

- *Zar o križevima na groblju treba uopće voditi ikakvu diskusiju? Zašto netko želi uništiti kršćanstvo i spomen na Krista? "Blago vama kad vas - zbog mene - pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima!"* (Mt 5,11-12). *Mrtvi, borite se za križeve na svojim grobovima!*

PAD 1. - Talijanski portal *Duc in altum* od 21. ožujka 2019. donosi vijest³ kako se pet biskupa i sedam biskupica u Norveškoj protestantskoj zajednici, kojoj pripada oko 80% pučanstva, tj. oko 3,750.000 vjernika, 15. veljače ove godine ispričalo javnosti što su se do sada bili protivili pobačaju. Obećaju da će stvarati klimu za dijalog i liberalizaciju i postizanje svjetovnih ciljeva! "Crkva kao ustanova tijekom povijesti pokazala je nedostatak uključenja za oslo-

¹ <https://www.aldomariavalli.it/2019/03/25/cosi-don-marco-e-finito-in-carcere/>

² <https://retenews24.net/simboli-cristiani-eliminati-dai-luoghi-pubblici-dobbiamo-rispettare-le-alte-religioni-uid-3/>

³ <https://www.aldomariavalli.it/2019/03/21/i-vescovi-luterani-norvegesi-laborto-e-la-lungimiranza-di-certo-cattolicesimo/>

bođenje i prava žena", vele oni. I ne samo to: "Društvo sa zakonitim pristupom pobačaju bolje je od društva bez takva pristupa. Predusreće nezakonit pobačaj i promiče zdravlje i sigurnost žena". I još ova: "Ne želimo staviti u pitanje zakon o pobačaju", vele oni i one. Biskupi su se pobrinuli da zastupaju nerođeno dijete da ima svoju vrijednost i traži zaštitu, ali važnije je pravo žene. Evo slike i izjave za one koji ih žele doživjeti i na norveškom.⁴

- *Usput budi rečeno: Katolička Crkva ne prizna ni biskupe kamoli "biskupice" kao ni jednu luteransko-evangeličku protestantsku zajednicu kao Crkvu već 500 godina.*

GOSPA. - Jedan talijanski portal od 16. travnja 2019. donosi ove refleksije dok je pariška katedrala Notre Dame - Naša Gospa bila u plamenu:

Notre-Dame gori i neke nam statistike dolaze pred oči. Poput onih o francuskoj pustinji duhovnih zvanja: 58 biskupija od 98 njih koje u posljednjoj godini nisu imale nijednoga svećeničkog ređenja (i Pariz u stalnu opadanju u odnosu na prethodne godine). Ili poput onih statistika o prosjeku katolika koji redovito idu na Misu, što je palo na 4%. Ili ona o broju krštenja, koji se tako dojmovito srušio da će, prema nekim predviđanjima, 2048. u Parizu biti posljednje krštenje; godine 2044. ne će biti nijedan svećenik rođen u Francuskoj, a 2031. bit će posljednje katoličko vjenčanje!

Notre-Dame gori i neki opisi dolaze čovjeku na pamet. Kao onaj u nedavnoj studiji koja govori o francuskom katolicizmu "u terminalnoj fazi", jer je zemlja gotovo u potpunosti post-kršćanska, s mnogim zgradama za bogoslužje koje su zatvorene, prodane ili čak srušene.

Notre-Dame gori i dolazi na pamet ono što je prije nekoga vremena kardinal Robert Sarah, prefekt Kongregacije za bogoštovlje i disciplinu sakramenta, rekao, kada je usporedio slom katoličanstva u Francuskoj s padom Zapada, "Zapada koji više ne zna tko je, jer ne zna i ne želi znati tko ga je oblikovao i utemeljio". Neka vrsta samoubojstva koje otvara put novim barbarima.

Notre-Dame plamti i neke vijesti dolaze u sjećanje. Poput onih u nedavnu valu oskrvnjenih crkava u Francuskoj: pustošenje sakralnih objekata, madonâ uništenih ili odrubljene glave, otvorenih svetohraništa i hostijâ razbacanih po podu, razmrskanih

nih raspela, spaljenih kapelica, zidova premazanih nečisti. Bijes koji vas ostavlja zaprepaštenima.

Notre-Dame gori i dolazi na pamet mučeništvo oca Jacquesa Hamela, ubijena u crkvi Saint-Etienne, u Saint-Etienne-du-Rouvrayu 2016., u napadu džihadista koji je uslijedio nakon obeščaćenja bogoštovna mjesta.

Notre-Dame plamti i dolaze na pamet riječi Djevice Marije koja se ukazala Karatini Labouré u rue du Bac, nedaleko od l'île de la Cité [gdje je izgorjela katedrala]: "Kćeri moja, križ će biti prezren ...".

Notre-Dame gori i ...

Kada bi danas novi Hitler - nastavlja komentator - htio oživiti svoje zloglasno upit: "Gori li Pariz?", netko bi mogao odgovoriti da je dušu grada progutao plamen. E da, jasno, pretežito se radi o strukturama obnovljenim u 19. stoljeću, kako bi se zacijelila pustošenja Francuske revolucije, ali simboli ostaju simboli.

Nekoć je postojala Francuska "premila kći Crkve". Danas netko govori o "premihoj udovici". Nema mjesta smijanju.⁵

- *A Francuska dala sv. Vinka Paulskoga, sv. Ivanu Orleansku, sv. Ivana Mariju Vianneya, sv. Malu Tereziju i svete njezine roditelje i toliko drugih svetaca i svetica.*

CIRENCI. - U jednome gradu i biskupiji u Austriji naš biskup, katolički, 20. siječnja 2019. odlučio da u jednoj športskoj dvorani u gimnaziji koju vode sestre uršulinke dječaci i djevojčice koji su došli na sv. Misu, koju on predvodi, jedno drugomu dijeli sv. Pričest pred televizijskim kamerama. Djeca ostala začuđena, ali "poslušala" te tako jedno drugomu dijelilo pričest ne govoreći ništa i ne odgovarajući ništa nego se samo jedni drugima smijuljili.⁶ Kako to? - Pa tako. Rekao biskup koji od božanske liturgije stvara dječju igrariju. Neka se djeca malo zabavljaju Presvetim Oltarskim Sakramentom.⁷

- *Umjesto da uči djecu kako će jedno drugomu pomoći nositi križ, poteškoće u životu, on ih uči kako se sa sv. Pričešću poigravati i smijuljiti.*

PAD 2. - U jednoj njemačkoj biskupiji, ti ćeš opet pomisliti da je protestantska, nije nego katolička, biskup došao 14. siječnja 2019. u jedan restoran gdje je bilo oko 200 uzvanika na večeri. Ušao je prelat sa svojim suradnicima: referenticom, đakonom i župnikom i rekao da je to "pravo bogoslužje", liturgija, doduše druge vrste od sv. Mise, ali da

⁴ <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/samtalen-om-abortion-et-bidrag-fra-bispemotet/>

⁵ <https://www.aldomariavalli.it/2019/04/16/notre-dame-brucia-e/>

⁶ <http://blog.messainlatino.it/2019/01/innsbruck-alla-messa-del-vescovo-i.html#more>

⁷ <https://gloria.tv/article/zmvNpcSjsRed3kgSrWZ32JtY>

dočara da je liturgija, on je govorio jedno 20 minuta kao da je u crkvi. Čula se i "liturgijska" pjesma: "Bio ti kršćanin ili musliman, bio ti crnac ili crvenac, postoji život nakon smrti!" Biskup je rekao da će tako nastaviti i drugi put. I nastavili su s tom "liturgijskom" zabavom 12. ožujka u istom gradu u istom restoranu s istim pjesmama.⁸

- *Nikakve liturgije nema u birtiji, pa makar i biskup bio prisutan.*

PEPELJANJE. - Ove godine, javlja LifeSite-News 8. ožujka, uvedena je praksa među protestantima, a priključuju im se i neki katolici, da se diljem Sjedinjenih Američkih Država obavljalo pepeljanje na Čistu srijedu, 6. ožujka, ne u crkvi za vrijeme bogoslužja, nego pred kioscima ili drugim određenim mjestima gdje bi se našao neki crkveni službenik ili volonter koji bi posipao pepelom vozače koji bi kroz prozor provirili glavom.⁹ Zašto tako? - Ljudi nemaju kada ući u crkvu, pa ih se pepelja ovako na brzake na ulici.

- *Obred pepeljanja, pun pokorničke poruke i korizmena smisla, pretvara se u ulično ismijavanje. Kao one žene koje za Isusom nariču, ali srcem ne plaču. Isus ih opomenu da ne nariču nad njim, nego nad sobom i nad djecom svojom.*

PAD 3. - U jednoj australskoj nadbiskupiji nadbiskup dopustio da se u njegovoj crkvi sv. Patrika pred velikim oltarom u svetištu izvodi anti-kršćanski ples i svetogrdna modna revija. Možete misliti što to sve uključuje. To bi bio kao Edenski vrt u kojem su Adam i Eva sagriješili. I nije samo dopustio to svetogrdje u crkvi, nego je to njegov glasnogovornik i opravdavao.¹⁰

- *I anđelu Crkve tu i tu napiši: Ali imam protiv tebe: puštaš da se u tvojoj crkvi održava erotski ples i besramna modna revija zavodeći moje sluge... I znat će sve crkve: Ja sam Onaj koji istražuje bubrege i srca - i dat ću svakome po djelima njegovim (Otk 2,18.20.23).*

RASPELO. - U jednoj biskupiji u Austriji jedan je biskup oko 20. ožujka 2019. našao stari drveni križ i objesio ga u bolničkoj crkvi Duha Svetoga naglavačke, tj. noge u strop, glava u pod. Otkinuo je ruke Raspetomu, i stavit će kazaljke: jedna će pokazivati sate, a druga minute.¹¹ Nada se da će tako privući brojne vjernike na Misu, na ispovi-

jed, na propovijedi. Nije jasno gdje je stavio natpis: "Isus Nazarećanin", iznad nogu prema stropu ili ispod glave na podu.

- *Ako je Isus naglavačke, i Crkva će biti naglavačke! Doista, na drugom mjestu čita se kako se Crkva u Austriji protestantizira, kako se pričest dijeli razvedenima i ponovo civilno vjenčanima, kako su ponegdje Mise povremene, a ispovijedi ni povremene, svećenici uzburjani, crkve, čak katedrale, ugošćuju rock-koncerte i tako.¹²*

RAZAPINJANJE. - Prije dvije godine na području Europske unije pojavile su u veletrgovinama dječje igrice pod naslovom: "Raspni Isusa sam od sebe" (*Crucify Jesus by yourself!*). I u dvije i pol minute ta igrica pokazuje kako dječak ili djevojčica od 6-7 godina pokupi "mišom" pripremljenu građu: drvene grede, čavle, čekić, koplje i konačno se pokaže pet osoba između kojih će taj dječak izabrati Isusa da ga osobno uzme i prikuje na križ kao u kakvoj igri i smijehu, tj. u grijehu. I konačno kopljem u srce. Ne bi sotonu palo na pamet kako žešće poniziti Isusa i njegovo otkupiteljsko djelo, kako poučiti kršćanina kojega se već od dječje dobi privikava kako će se rugati i igrati s najvećom svetinjom kršćanske vjere, s Kristom Raspetim.

- *A Ti, Gospodine, smiluj se, svima nama!*

GROB. - Prije mjesec dana, točnije 14. ožujka 2019. preminuo je jedan europski visoki prelat koji je bio predsjednik Biskupske konferencije svoje zemlje 30 godina, od 1979. do 2010. On je 2015. išao kralju svoje zemlje, katoliku, da ga zamoli da potpiše zakon o pobačaju. Na to je kralj, kažu, odlučno odgovorio: "Ne bih to potpisao da mi Papa naredi". I nije potpisao. Ali jest Parlament. Tako da će biti grobova ne samo za rođenu nego i za nerođenu djecu. A situacija u njegovoj zemlji, osobito za vrijeme njegova predsjednikovanja, izgleda ovako: postotak je katolika sa 72% iz 1981. godine pao na 50% u 2009. godini, a pohađanje sv. Mise sa 69% iz 1979. godine skliznulo na 5,4% u 2009. godini, tj. prije 10 godina. Prava katastrofa.¹³

- *Je li taj prelat mislio da tim abortivnim zakonom časti Boga? "Štoviše, dolazi čas kada će svaki koji vas ubije misliti da služi Bogu" (Iv 16,2), upozorava Gospodin Isus. Je li došlo to vrijeme?*

⁸ <https://www.bistum-aachen.de/aktuell/nachrichten/nachricht/Ungewoehnliche-Ideen-fuer-die-Kirche-gesucht/>

⁹ <https://www.lifesitenews.com/news/drive-thru-ashes-a-new-craze-among-time-strapped-christians-for-ash-wednesday>

¹⁰ <https://www.lifesitenews.com/news/catholic-archdiocese-allows-sacrilegious-sexually-charged-fashion-show-in-a>

¹¹ <https://www.ilfoglio.it/chiesa/2019/03/20/news/il-vescovo-di-innsbruck-appende-in-chiesa-un-cristo-a-testa-in-giu-sara-il-nuovo-orologio-243991/>

¹² <https://anticattocomunismo.wordpress.com/2019/02/16/austria-niente-sacramenti-a-chi-non-paga-la-decima/>

¹³ <https://anticattocomunismo.wordpress.com/2019/03/18/quei-cocodrilli-agiografici-per-il-card-danneels/>

GDJE SU DVANAESTORICA OD POSLJEDNJE VEČERE DO USKRSA?

Mostar, 21. travnja 2019. - Svetkovina Uskrsa, najvećega kršćanskoga slavlja, već pun Veliki tjedan, od 14. do 21. travnja 2019., privlači vjernike u crkvu: na svete obrede, na sv. ispovijed, na sv. Euharistiju, na liturgijska bogoslužja. Od najmanjega do najvećega, od najmlađega do najstarijega. Tako je i mostarska katedrala od Cvjetnice do uskrsne Polnoćke bila puna vjernika, osobito u Svetom Trodnevlju i na samoj poldanjoj Misi na Uskrs. Samo se po kvantiteti vjernika ne može usporediti s hodočašćem na Križnom putu uz mostarski Hum na Veliki petak od 15.00 do 17.00 sati. Prema procjenama mnogih, u toj je pučkoj pobožnosti sudjelovalo više vjernika nego prijašnjih godina, a osobito mladeži i djece. U katedrali je pjevana Isusova Muka po Mateju na Cvjetnicu i čitana po sv. Ivanu na Veliki Petak. U njoj je bila zakazana sv. ispovijed za sve vjernike iz Mostara, kao i u drugim župnim centrima. U njoj su se

izmjenjivali svećenici u propovijedima: na Misi posvete i blagoslova ulja s ovogodišnjim krizmanicima, na Večeri Gospodnjoj s ovogodišnjim propovjedičnicima, na večernjim obredima Velikoga petka oko Isusova groba i Isusova križa, i na Bdjenju Velike subote s blagoslovom jela. U njoj je kao prostranoj dvorani odjekivao *Exsultet* - hvalospjev uskrsnoj Svijeći, simbolu Krista uskrsloga. U njoj se osobito čula sonorna uskrsna pjesma uz glazbu, i veličanstveni Aleluja. U njoj je na Uskrs na svršetku sv. Mise podijeljen apostolski blagoslov i potpuni oprost. A sve se svetkovalo u primjernoj pozornosti i sabranosti, osim male djece koja svojim visokim vriskom ponekada probiju trenutke tišine. Na slavu Božju i na život grada Mostara!

A Nebo dalo da je kroza sve velikotjedno vrijeme bila i vanjska atmosfera sunčana, ugodna, proljetna. Bogu hvala!

BISKUPOVA PROPOVIJED NA USKRS

Malo ćemo najprije okolišati, pa ćemo onda svi na Isusov grob i u susret Kristu uskrsnomu!

Velika je srijeda. Traju ozbiljne pripreme za uoćnicu Pashe, najvećega židovskog blagdana. Isus sprema Veliku, Posljednju večeru s apostolima. Euharistiju. Iako su bili upozoreni više puta što će se dogoditi, čak i mjestom, ali ne i vremenom, oni kao da nisu ni razumjeli ni zapamtili, a pogotovo to nisu vezali uz blagdan Pashe nakon svečana ulaza u Jeruzalem na Cvjetnicu.

Jedan je na djelu prvi put: Sotona uđe u Judu, zvanoga Iškariotski, koji je bio iz broja Dvanaestorice. Juda je bio jedini Judejac, a svi drugi Galilejci. On ode pregovarati sa svećeničkim glavarima i starješinama narodnim. Oni mu odrezaše 30 srebrenjaka. Cijenu jednoga roba! Od tada je tražio priliku da ga izda (Lk 22,3-6).

Veliki četvrtak. Na Posljednjoj večeri, koja se blagovala u gornjoj sobi gospođe Marije, majke evanđelista Marka, bila su s Isusom sva Dvanaestorica apostola. U jednome trenutku Isus kaže svima da će ga jedan između njih izdati. Svi streću se i počеше pitati Isusa: "Da nisam ja, Gospo-

dine" (Mt 26,22). I izdajnik priupita: "Da nisam ja, učitelju?" (Mt 26,25). Isus mu tiho na uho: "Ti kaza!" Još mu Isus doda: "Što činiš, učini brzo" (Iv 13,27). Učenici ne razumješe, misleći da je učenik, koji je imao novčarku, trebao nešto dati siromasima. I on napusti dvoranu i večeru. Nije se ni pričestio. A vani bijaše noć, kao i u njegovu srcu.

Blagovanje Euharistije i Getsemani. Svečan trenutak: Isus ustanovljuje Euharistiju riječima: *Ovo je Tijelo moje... Uzmite i jedite... Ovo je Krv moja... Uzmite i pijte...* I sv. Red: *Ovo činite meni na spomen!* (Lk 22,19-20). Nakon apostolskoga blagovanja i njegovih spasonosnih pouka, "Isus iziđe zajedno sa svojim učenicima preko potoka Cedrona", uđe u zaselak Getsemani sa svojih Jedanaest apostola. Tada ih upozori: "Sjedite ovdje, dok ja odem onamo da se pomolim. Molite, da ne padnete u napast!" (Lk 22,40), reče Isus svima njima i svima nama.

Trojica izabranih. Odvojivši se od skupine, Isus sa sobom povede Petra, Jakova i Ivana da budu svjedoci očevidci njegove samrtne borbe, agonije. Ali se on otrže i od njih trojice, koliko bi se

kamenom dobacilo, i poče se moliti Ocu svomu predajući se u volju Božju. A što agonija bijaše nemilosrdnija, do krvi, to njegova molitva bijaše "usrdnija" (Lk 22,43). Tri puta dolazi toj trojici izabranika i svaki put nađe ih da spavaju. Ne moguše odoljeti snu. Vjerojatno su i ostala osmorica spavala, osim onoga koji je spremao prepad.

Učenik na djelu drugi put: Izdajnik dolazi k Isusu s četom i stražarima Kajfinim, možda pedesetak ljudi, i poljupcem prokaza svoga Učitelja. Prijatelju, na što si pao: poljupcem izdaješ Sina čovječjega! veli mu Isus. A oni Isusa uhvate i oprezno povedu. Izdajnik je obavio nečastan i nečist posao i nestao u mrkloj noći.

I Šimun Petar na djelu. I gle, jedan od onih koji su bili s Isusom - Šimun Petar, koji je imao mač - trgnu rukom, izvadi mač i udari slugu velikoga svećenika te mu odsiječe desno uho. Sluzi bijaše ime Malho. Isus uze uho i zacijeli ga kako je i bilo, a Petra opomenu da vrati mač u korice njegove. Malho je zaboravio Isusovo dobročinstvo, inače bi doskora posvjedočio na sudu pred Anom.

Svi pobjgoše. Nakon što uhvatiše i svezaše Isusa, svi ga učenici ostaviše i pobjgoše. Kuda? - Kuda su ih noge nosile. Zašto? - Da i oni ne budu uhvaćeni i pogubljeni. Ipak dvojica ne pobjgoše, nego hrabro pođoše za Isusom. Jedan na Posljednjoj večeri govoraše da će život svoj dati za Učitelja. Vidjet ćemo.

Veliki petak. Već je ponoć prošla. Isus je najprije doveden na ispitivanje pred Anu, bivšega velikog svećenika. Tu je Isus primio onu zaušnicu što je istinu rekao. Bijaše to rođak onoga izliječena Malha koji je Isusa zviznuo iza ušiju. Zatim je Gospodin predveden pred velikoga svećenika te godine, Kajfu. Bile su dvije sjednice Velikoga vijeća, na čelu s Kajfom. Na prvoj je bila istraga i suđenje, a na drugoj presuda na smrt! Po zakonu sjednica nije smjela biti po noći, pogotovo ne na blagdan Pashe. Tko te pita, ako treba pogubiti Krista Gospodina.

Ivan i Petar uđoše zajedno u Kajfino dvorište. Ivana dvorjani prepoznaše, Petra malo ili nimalo. U tome dvorištu Petar, očekujući da ga Isus pozove za svjedoka, čak tri puta pred sluškinjama zanijeka da je Isusov učenik, da uopće pozna Isusa, i poče se kleti i preklinjati da ga nikada nije ni vidio, eto koliko se izgubio, sve dok ga pijevac nije probudio. Isus nije Petra zvao za svjedoka, nego ga nakon njegova pada samilosno pogleda, a Petar gorko proplaka i nesta glavom bez obzira sve do nedjeljnoga uskrsnog jutra. Okajavao grijehe

oholosti što je tvrdio da ga ne će izdati, a izdao ga tri puta, kao i grijehe nijekanja i konačno bijega i sramote. Šimune! Šimune!

Izdajnik na djelu treći put: Kada je učenik izdajnik vidio da je Vijeće osudilo Isusa na smrt i da ga je predalo Pilatu da se izvrši smrtna presuda, vrati 30 srebrnjaka u Hram. Svećenici mu rekoše: To je tvoja stvar! A on ode te se objesi. Toga Velikoga petka tragično završi Juda samoubojica. Njegova smrt nikomu ne koristi, a možda najmanje njemu. Umjesto da bude mučenik, svjedok, apostol, on postao apostata i tragično ime u ljudskome rodu.

Ivan na djelu. Učenik kojega je Isus volio, nakon nazočnosti i očevida u Kajfinu dvoru, pojavi se na Kalvariji s Gospom. Njemu je Isus Mariju, svoju rođenu majku, predao za majku, a njega Mariji za sina. To čitamo samo u njegovu Evanđelju (19,26).

Velika subota. Svi su se apostoli razbježali kuda koji, a onda je nadošla subota kada ionako nisu smjeli izići iz kuće ni bježati ni 20 koraka. Iako im je Isus razgovijetno kazao, i to tri puta u tri maha, da će on osobno uskrsnuti, nije im bilo ni na kraj pameti, kao što možemo zaključiti iz njihova držanja da nisu uopće vjerovali ženama kada ih o tome budu izvješćivale. Većina se učenika skupila u Petak navečer u dvoranu Posljednje večere da prenoće i neradnu subotu predane. Pa će u nedjelju, s pomoću Božjom, svatko svojoj kući tugujući gdje su izgubili tri godine života.

Toma na djelu. Čini se da je još jedan od učenika u noći s Četvrtka na Petak posve napustio apostolsku družbu i vratio se kući. Bio je to Toma apostol, koji je toliko ogrezao, ne u sumnji nego u nevjeri, da ga više nitko nije mogao ni stići ni zastaviti u Jeruzalemu ni uvjeriti u Krista uskrsloga: dok ne vidim, dok ne čujem, dok ne opipam, dok ne dodirnem prstom evo ovako, sve kontaktno...

USKRS. Isus na djelu. I onda se nakon ovakvih katastrofalnih doživljaja po danu i po noći poče konačno razdanjivati u glavama apostola i žena: uskrsnuo. Isus je božanski uspostavio dojavnu službu koja je besprijekorno funkcionirala po njegovu planu ne samo u Judeji nego i u cijeloj Palestini. Vijesti su isti dan dosegnule i do Galileje, do Kafarnauma i Nazareta, kamoli ne će preplaviti Betaniju, Betfagu i Emaus.

Bile neke žene na grobu. Poruka da je grob prazan, da se ne zna što se dogodilo s Gospodinom. Da se priča čak i o teškoj krađi Isusova mrtva tijela. Nečuveno.

Počese u valovima vijesti od usta do uha, od jedne do druge osobe i skupine. I kako se vijesti šire, tako se i iskrivljuju do neprepoznatljivosti: Nema ga. Ukrali ga. Tko će ga ukrasti? - Židovi. Nisu Židovi nego Rimljani. Kažu pala velika lova da se dokopaju Isusove žive glave, a još žešća da se dočepaju Isusove mrtve glave.

Najprije je podmićen jedan da ga izda za 30 srebrenjaka. Nije to nekakav novac, ali eto.

Drugo, pala silna lova Pilatu u džep da ga razapne na križ. On se otimao, otimao jer nije našao na njemu nikakve krivice, ali prevagnula vreća suha zlata.

Treće, pala silna lova Pilatu da dadne stražu koja će čuvati grob, i to zapečaćen grob, da ga ne ukradu.

Četvrto, pala lova vojnicima u džep da kažu da su spavali kada su ga apostoli ukrali.

Peto, pala silna lova Pilatu u krilo da ne goni vojnike koji su spavali na straži, a morali su raskolačenih očiju bdjeti da im Isus mrtav ne pobjegne.

Poruka s prazna groba prvomu Petru i Ivanu. Zbunjeni, ne mogu k sebi doći. Ipak se odlučiše u strahu poći na grob, Ivan malo mlađi i hitriji od zadihana Petra. Ivan ipak prepušta Petru da prvi uđe u grob i vidi povoje. Petar ne zna što bi rekao: Ova se tri dana stalno zalijetao i kajao, a sada, kada bi trebao vrisnuti iz svega grla "Uskrsnu", kako reče, od njega glasa čuti nije. I Ivan poviri u grob i povjerova. Prvi vjernik i vjesnik Kristova Uskrsnuća! Uskrsnuo, druga fantastična vijest. Još i ta. Onako izmrcvaren i ubijen, da

uskrsne? Je li ga itko vidio? Jesu neke od naših. Pa zar se vjeruje njima koje ne razlikuju maštovitosti od stvarnosti? Jesu neka naša dvojica koja su išla u Emaus, gradić udaljen od Jeruzalema 60 igrališta. Ta se dvojica vratila i u Jeruzalemu dvojici kazaše: Petru i Ivanu. "A kad bi uvečer toga istoga dana, prvog u tjednu - a učenici u strahu od Židova zatvorili vrata - dođe Isus, stane u sredinu i kaže im: 'Mir vama!' To rekavši, pokaza im svoje ruke i rebra. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovo reče: 'Mir vama!'... Primate Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se, kojima zadržite, zadržani su" (Iv 20,19-23). Isus im sve sam od sebe pokaza: i sebe, i ruke, i rebra. I napuni ih radošću, mirom, Duhom svojim, snagom otpuštanja grijeha. Glavna reakcija apostola: obradovaše se. Radost nakon teške tuge i žalosti; radost zbog Isusove pobjede nad đavlom, smrću i neprijateljima. Uskrs je radost kojoj nema ravne ni o Božiću, jer je Isus morao bježati u Egipat; ni u prvom pohodu Hramu, jer ga roditelji izgubiše i spopade ih žalost i tjeskoba; ni u Kafarnaumu kada se tisuće i tisuće čudesno nahraniše, jer opet ogladniješe; ni u Preobraženju, jer se morao vratiti u muku i križni put. Uskrsna radost jest savršena radost. Nema više podmukla podmićivanja, ni nečovječna ruganja, ni zlorada razapinjanja.

*Ali radost u vjeri, radost u nadi, radost u ljubavi.
Neka nam svima bude radostan Uskrs!*

OBLJETNICE I SLAVLJA

ČETVRTI SUSRET SVEĆENIKA KOJI DJELUJU NA PODRUČJU BIH

Kupres, 5. lipnja 2019. - Po četvrti put, svećenici koji djeluju na području Bosne i Hercegovine, kao i oni koji su u ovoj zemlji rođeni a danas djeluju u raznim dijelovima svijeta, okupili su se na Kupresu, u župnoj crkvi Svete Obitelji. Prijašnji su susreti bili: na Kupresu 2010., u Livnu 2013. i u Duvnu 2016. Žele zajedno sa svojim biskupima potvrditi vlastito opredjeljenje služiti Kristu i njegovoj Crkvi na način kako ih je poučio Veliki svećenik - Sin Božji Isus Krist, od kojega su primili posebnu povlasticu da budu njegovo uprisutnjenje u današnjem svijetu. Ali i da ohrabre jedni druge i jedni drugima posvjedoče da su braća, sinovi istoga Oca, na istoj njivi njegovoj i sinovi hrvatskoga naroda, kao što je u pozdravnoj besjedi rekao mjesni župnik vlč. Tomislav Mlakić Susret se događa u razdoblju koje su naši nad/biskupi proglasili "Misijskom godinom" te je sav program, jednako nagovori, meditacije, ispit savjesti, propovijedi i molitve, odisao misijskim duhom.

Susret je započeo zajedničkom molitvom Srednjega časa. Potom je bilo predavanje o Misijskom poslanju Crkve koje je održao don Ivan Štironja, župnik u Studencima i upravitelj Biskupijskoga svetišta Presvetoga Srca Isusova u ovoj hercegovačkoj župi. Don Ivan je bivši misionar u Tanzaniji i bivši nacionalni ravnatelj PMD u BiH. Nakon što je, oslanjajući se na svetopisamske tekstove i crkvene dokumente, prikazao misijsko djelovanje Crkve od apostolskih vremena do danas, u završnoj je riječi nastojao potaknuti svećenike na zauzetije misijsko djelovanje u vlastitim župama.

U osobnu sv. ispovijed svećenike je uveo dugogodišnji misionar u afričkoj državi Kongo, član Hercegovačke franjevačke provincije, fra Filip Sučić, koji je opet naglasio potrebu većega zauzimanja svećenika na misijskom planu. Svećenicima za ispovijedanje bili su na raspolaganju i

"misionari milosrđa" koje je u Godini milosrđa za tu službu imenovao sam papa Franjo.

Svečanu sv. Misu, na kojoj je uz prisutne svećenike, nad/biskupe, provincijale i generalne vikare, sudjelovao i zapažen broj kupreških vjernika, predvodio je i propovijedao Vinko kard. Puljić, vrhbosanski nadbiskup i predsjednik BK BiH. Kardinal je na početku sv. Mise pozdravio sve nazočne zajednički i pojedinačno, za koje je smatrao da ih treba istaknuti te na početku propovijedi iznio razlog ovoga svećeničkog okupljanja: "Evo nas i četvrti put na ovoj tromeđi naših biskupija okupljeni kao braća po svetom redu. Naš se susret održava po odluci Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine da se nađemo zajedno svake treće godine. Na ovoj visoravni ujedinjujemo svoje molitve, prepoznajemo svoj identitet i svoje poslanje. Posebno molimo za misije i misionare. Ali to je i prigoda da svatko u sebi prepozna svoje poslanje i probudi žar i zauzetost za Isusovo djelo. Isusova je poruka njegovim učenicima prije nego je uzašao na nebo: 'Zato idite i učinite sve narode mojim učenicima! Krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga! Učite ih da vrše sve što sam vam zapovjedio!' (Mt 28,19-20). U ovoj Misijskoj godini želimo prepoznati svoje poslanje. To poslanje nije od ljudi nego Bog preko ljudi nas izabra, posveti i posla u ovim vremenima na ovim prostorima"

Liturgijsko pjevanje predvodili su bogoslovi Franjevačke teologije iz Sarajeva, liturgijska čitanja pročitale djevojke iz kupreške župe u narodnim nošnjama, a ministrirali bogoslovi iz Vrhbosanske bogoslovije u Sarajevu i neokatekumenskoga sjemeništa u Vogošći kod Sarajeva. Ceremonijama je ravnao fra Danimir Pezer.

Prije završnoga misnog blagoslova poruku koju je Sveti Otac, preko državnoga tajnika kard.

Pietra Parolina, uputio kardinalu Puljiću, predsjedniku BK BiH i svim sudionicima Susreta, pročitao je biskup Ratko, a savjetnik Apostolske nuncijature u BiH, msgr. Henryk M. Jagodzinski pročitao je poruku apostolskoga nuncija, msgr. Luigija Pezzuta.

Nakon svečanoga *Te Deuma* i završnoga blagoslova bila je zajednička *agape* i bratsko druženje u kripti crkve Svete Obitelji.

Donosimo uvodni tekst u Vodič susreta u izdanju BK BiH, a koji je napisao naš mjesni biskup Ratko Perić

MISIJSKA GODINA U BOSNI I HERCEGOVINI (listopad 2018. - listopad 2019.)

SVEĆENIČKI ODNOS PREMA MISIJAMA

Umjesno je, braćo, postaviti sebi pitanje; u čemu se sastoji svećenička ljubav prema misijama, ispitati se u savjesti kakav misijski duh u sebi negujemo i kakav bismo odnos prema misijama morali u sebi podržavati?

1. U čemu se sastoji svećenička ljubav prema misijama?

Prema nekim misiolozima, misijski se osjećaj sastoji u nekom gotovo instinktivnom nagnuću da se svećenik interesira za napredak Crkve u svijetu, da se informira o njezinu razvoju i da uvijek bude u tijeku velikih misijskih događaja.

Znamo da ta osnovna, naravna ili stečena, naklonost nije po sebi dostatna, kao što nisu dovoljne naše umno-voljne sposobnosti ako ostanu bez svoga usavršenja. Zato će biti normalno da se i u razmišljanju o misijama naša sklonost pretvara u osjetljivost s obzirom na sadašnje stanje i razvoj Crkve u misijskim zemljama. Osjetljivi smo ako se zanimamo za njezino usađivanje u velike svjetske prostore i narode, tj. ako se zanimamo za one mlade, nove Crkve na azijskom i afričkom kontinentu, ako u sebe primamo odjeke njihove radosti i nade, žalosti i tjeskobe. To znači da ta misijska radoznalost od nas traži da se izdignemo iznad problema svoje župe, mjesta i naroda te da sav svijet promatramo pod jednim vidikom.

Kada prerastemo svoje uske granice i dignemo se na sveopći crkveni obzor, nužno moramo u sebi osjetiti razvijenost i onoga trećega, najaktivnijeg stupnja našega interesa, tj. misijsku suživljenost s cijelom Crkvom, usvajajući onu glasovitu izreku: *sentire cum Ecclesia* - živjeti s Crkvom i *sentire Ecclesiam* - proživljavati Crkvu.

Na ovakav misijski osjećaj ne može ništa tako hladno djelovati kao naizgled opravdan, ali stvarno samo prividan odgovor: "Evo ti Indije u Bosni,

eno Afrike u Hercegovini. Ostavimo druge zemlje Božjoj Providnosti...". Prava se plemenitost srca potvrđuje ondje gdje se pokazuje zanimanje za drugoga, unatoč vlastitim potrebama. Udovičin novčić (Mk 12,41-44) bijaše kudikamo pohvaljeniji od stotine novčića drugih ljudi koji bacahu u škrabicu u obilnoj mjeri, ali samo svoj suvišak, a ona ubaci od svoje sirotinje sav svoj žitak. Dobro, ako pretpostavljeni, smatraju da se mora ostati u župi, biskupiji ili provinciji, poslušat ćemo ih. Ali to nas ne oslobađa obveze da u sebi podržavamo molitveno držanje i uvjerenje i širok osjećaj za opće misije Crkve. Štoviše, ta nas činjenica nuka na to da one misionarke i misionare koji žele ići ili su već otišli iz naših krajeva u daleke predjele neobraćena svijeta, držimo svojim izaslanicima, ambasadorima naše kršćanske vjere.

Misijski se dakle osjećaj sastoji u ovoj općoj širini srca po kojoj obuhvaćamo čitavu Crkvu u svoje zanimanje, molitvu i požrtvornost. Ta spoznaja mora do kraja zavladati našim mentalitetom, postati naša svakodnevna svećenička briga. Misijska osjetljivost mora jednakom intenzivnošću prožeti i naše svećenikovanje i pastirsko djelovanje i duhovni život. Opća će Crkva imati onoliko uspjeha koliko se svatko od nas, kao njezin član, bude trudio oko provedbe Kristove poruke u svijetu, osobito na misijskom području.

2. Zašto u sebi razvijati misijski osjećaj?

Temeljni razlozi da u sebi podržavamo misijsku osjetljivost zasnivaju se na sakramentima našega krštenja i ređenja.

Prije svega na *krštenju*: Ako smo po krsnoj milosti postali dio, član mističnoga Tijela Kristova, razumljivo da se jedan dio tijela raduje kada cijelo tijelo napreduje, odnosno "ako trpi jedan ud, trpe zajedno svi udovi" (1 Kor 12,25). Pravi

Kristov sljedbenik ne može ne htjeti ono što hoće Krist, njegov učitelj: "Neka u vama bude isto mišljenje kao u Isusu Kristu" (Fil 2,5), poručuje sv. Pavao svima nama. A poznato nam je kakvo je mišljenje u Isusa Krista. Listajući Evanđelje naići ćemo na mnoštvo Kristovih želja: "Oče, Sveti se ime tvoje! Dođi kraljevstvo tvoje!" (Lk 11,2). "Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju (Iv 10,10). "Oče, hoću da i oni koje si mi dao...budu sa mnom" (Iv 17,24), itd.

Najveća zahvalnost koju kao kršćani možemo Bogu iskazati na njegovim milostima, od tjelesnoga zdravlja do dara vjere jest u tome da te Božje darove možemo staviti u službu drugima, posebno dar vjere koji nam je postao putokaz u ovoj zemaljskoj pomrčini, izvođeci nas na svjetlo i dajući nam smisao života.

Kao svećenici, na osnovi sakramenta svoga *svećeničkog reda* bitno smo misionari, jer svećenik ima zadaću produživati misiju Isusa Krista na ovome svijetu. Krist je bio prvi misionar, poslanik Očev, jer je Sin Božji. "Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas" (Iv 20,21). Mi smo dakle i profesionalno i privatno misionari, poslanici Kristovi na istoj evanđeoskoj liniji. Drugi vatikanski koncil formulira svećeničku ulogu: "Prezbiteri su predstavnici Krista...Neka budu dakle duboko uvjereni da im je život posvećen također misijskoj službi" (*Ad gentes*, 39). Ako su svećenici u biti pomoćnici biskupima, a biskupi zajedno s Papom nasljednici apostola na čelu s Petrom, te svi radimo na kristijanizaciji čovječanstva, onda su i prezbiteri po svojoj dužnosti pozvani na suradnju s njima u produhovljenju svijeta. Jasno, ostaje natakuta svijest i uvjerenje: ako Gospodin kuće ne gradi, ako tvrđave ne čuva, ako vinograda ne sadi - uzalud je sve naše nastojanje. Bez njegove milosti ne može se ništa ni izgovoriti ni učiniti. To ide dotle da nam u srcu uvijek mora odzvanjati poruka Gospodara: "Kad izvršite sve ono što vam je naređeno, recite: 'sluge smo beskorisne! Učinismo što smo bili dužni učiniti' (Lk 17,10). Pa ipak, nama takvima Krist preko apostola upućuje riječi: "Vi ste sol zemlje" (Mt 5,13), "Vi ste svjetlost svijeta" (Mt 5,14), "Bit ćete mi svjedoci... sve do kraja zemlje" (Dj 1,8).

3. Kako razvijati misijski duh u sebi i u svojoj sredini?

Najprije u sebi samima: Svatko od nas iz medija zna koliko sinovi ovoga svijeta međusobno troše u materijalnu i ideološku pomoć svojim sumišljenicima. Koliko se oružja izruči, hrane prebaci, vojske pošalje, knjiga otpremi, što sve može služiti za pobjedu određene ideologije, koja, objektivno gledano, može biti posve protuljudska, to nitko ne zna. I vidimo kako u tom međusobnom pomaganju više puta uspjeh ne izostaje. A mi, koji smo posve svjesni da smo suradnici istine, da smo je dužni i drugima priopćavati, da se nalazimo na putu spasenja, s Bogom i Bog s nama, da Božja mora pobijediti, najednom se osjetimo onemoćalima kao da nas se ništa ne tiče kada je u pitanju porast misijskoga katoličkog djelovanja u svijetu. Zašto bismo dopustili da sinovi ovoga svijeta budu mudriji i poduzetniji u svojim stvarima negoli sinovi svjetla u svojim?

Čitamo li pažljivo saborski dokument o misijskom djelovanju Crkve *Ad gentes*? Tražimo li one odlomke o misijama što se nalaze u drugim saborskim uredbama i dekretima: *Lumen gentium*, *Presbyterorum ordinis*, *Christus Dominus*, *Gaudium et spes*? Kako se odnosimo prema misijskom časopisu, člancima, knjigama, misijskim vijestima po našim novinama i revijama? Koliko mi u svojim katehezama i propovijedima govorimo o misijama: u duhovnom i crkvenom pogledu? (*Ad gentes*, 39). Pročitamo li konkretno - pa i pred drugima - zgođe, poruke i prikaze naših misionara i misionarki? Znamo li koji put namijeniti sv. Misu za uspjeh Crkve u svijetu? Jednom riječju: proživljavamo li misijsku svijest pojedinačno i zajednički? Sve nas ovo navodi da se ozbiljno zamislimo i zapitamo kako mi predstavljamo Crkvu svojim vjernicima koji su dio opće Crkve:

Gledamo li na Crkvu kao na skupinu zbunjena svijeta ili kao na narod Božji na putovanju, koji je utemeljen na povelji Evanđelja, utvrđen Zakonom ljubavi, vođen Govorom na gori, pod ravnanjem svoje Glave Krista Gospodina?

Držimo li se, barem molitveno, posljednje Isusove oporuke na Spasovdan: "Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenju?" (Mk 16,15).

SRCE - U KOJEM JE SVE BLAGO MUDROSTI I ZNANJA

Studenci, 28. lipnja 2019. - Božansko Srce Isusovo, kojemu je posvećeno šest župa u Hercegovini, u župi i biskupijskom svetištu u Studencima nije proslavljeno samo na liturgijski svetkovinski dan, u petak, 28. lipnja 2019., nego i kroz Veliku deveticu - Devet prvih petaka u mjesecu, a onda i kroz Malu deveticu - devet dana prije same svetkovine: sakramentom pomirenja, sv. Misom, propovijedima, litanijama i drugim pobožnostima. Župnik don Ivan Štironja, poput svojih prethodnika, razvio je u svetištu pobožnost širokih razmje-

ra Presvetomu Srcu Isusovu usredotočujući sve na Euharistiju kako je i red. Na samu svetkovinu večernju koncelebriranu sv. Misu predvodio je mjesni biskup Ratko Perić. Svećenici su ispovijedali sve do početka Misnoga slavlja. Pjevao je uvježbani župni zbor. Župnik je u početku pozdravio sve misare, župljane i hodočasnike, i predvoditelja i ostale koncelebrante. Nakon sv. Mise ugostio je u župnoj dvorani župne suradnike, dobrotvore, pjevače i osobito zaslužne za odvijanje crkvenoga reda kroz sve vrijeme ove proslave.

Prenosimo biskupovu propovijed

Između 33 zaziva u Litanijama Presvetoga Srca Isusova uzet ćemo dvije molbenice da o njima razmišljamo i na svoj život, s Božjom pomoću, primjenjujemo. Svi su litanijски zazivi utemeljeni na Svetom Pismu. I svi se tiču Kristova božanstva kao Riječi Božje odnosno kao Druge Osobe Presvetoga Trojstva.

Prvi litanijски zaziv: *Srce Isusovo, u kojem je sve blago mudrosti i znanja - Smiluj nam se!* Ova se molbenica nalazi gotovo doslovno u odlomku Poslanice sv. Pavla apostola Kološanima. Svetomu Pavlu, zajedno sa sv. Petrom, upravo sutra slavimo godišnju svetkovinu mučeništva, kada su Apostolski prvaci godine 67. dali svoje živote za Krista: Petar je razapet na križ na vatikanskom brežuljku, a Pavlu je kao rimskom građaninu odrubljena glava izvan zidina Grada. Evo što Pavao piše Kološanima koje nikada nije ni vidio, niti oni njega, a nalazi se u zatvoru u Rimu, 61.-63. I spreman je na suđenje na kojem može očekivati samo da ga skrate za glavu - *"Htio bih uistinu da znate koliko mi se boriti za vas, za one u Laodiceji i za sve koji me nisu vidjeli licem u lice: da se ohrabre srca njihova, povezana u ljubavi, te se vinu do svega bogatstva, punine shvaćanja, do spoznanja Otajstva Božjega - Krista, u kojem su sva bogatstva - mudrosti i spoznaje skrivena"* (2,1-3).

"Htio bih da znate koliko mi se boriti za vas", piše Apostol. O kakvoj se "borbi" radi u korist Kološana na ovakvoj razdaljini od 1350 km od Rima do Kolose? Želi li možda doći k njima? Poduzima išta da se oslobodi zatvora i baci se na putovanje da podijeli s njima spoznanje Kristova Srca i Kristova bogatstva mudrosti i znanja? Najlakše bi

mogao k njima tako da na rimskom poganskom sudu rekne da Isus nije uskrsnuo, da Isus nije pravi Bog od pravoga Boga, da Isus nije Sudac živih i mrtvih, da Isusovo Srce nije puno bogatstva mudrosti i znanja, i evo ga odmah će biti pušten iz zatvora, slobodan da pođe svojim Kološanima. Ali gdje je onda prispio? Kako će Kristov izdajnik u Rimu vjerodostojno propovijedati Krista u Kolosi?! Nije to "borba", nego izdaja! Pavao ne pomišlja na takav kukavičluk, na izdaju Krista Učitelja i Spasitelja, zato njegova "borba" mora biti drugoga karaktera. Njegova je borba u molitvi, dan - noć. On se moli Bogu za njih na koljenima i uzdignutih ruku. Kološani, ja ne mogu k vama, a ni vi k meni. Ali može Bog i do vas i do mene! Ja molim Srce Boga našega da vam ono, svemoćno i svemoguće, puno mudrosti i ljubavi, pomogne kako ono zna i kako vama treba. Jer Bog je moćan pomoći beskrajno više nego što mi možemo i misliti i moliti, piše Pavao Efežanima.

Apostol vidi tri načina da se Kološanima pomogne i zato moli Boga na ove tri velike nakane, koje su i naše danas:

Prva nakana: da se "ohrabre srca" vaša! Znam da živite kao manjina u poganskoj većini. Znam da vam se ljudi rugaju i smiju u što vjerujete: da blagujete Presveto Tijelo Kristovo, da se držite moralno čistima u društvu koje je sama raspojasanost i gadiluk; da se čuvate pobačaja začete djece u sredini koja vrvi od toga užasna zločina; znam da odgajate svoju djecu i u znanju i u čudoređu, a okolina vam se podsmjehuje što i vaša djeca nisu kao i njihova, bez ikakvih uzda i discipline. Kološani! Gore srca! Srce će vam Kristovo

pomoći. Ono će vas ohrabriti, ojačati, ojačati. Ono zna dubine srđaca vaših i dat će vam snage i ohrabrenja da izdržite sva izrugivanja i poniženja. Krist je svojedobno, kada je živio među nama, rekao učenicima svojim: Neka se ne uznemiruje srce vaše: Vjerujte u Boga, i u mene vjerujte (Iv 14,1). Držimo Isusa za riječ, božansku riječ, koja ne vara niti može biti prevarena.

Druga molitvena nakana: Pavao moli Boga da srca Kološana budu "povezana u ljubavi". Kao što su u jednoj obitelji povezana braća i sestre istom krvnom vezom oca i majke, povezana naravnim osjećajem pripadnosti istoj kući, plemenu i prezimenu, pa odatle i uzajamno razumijevanje, i međusobna pomoć, i susretanje, i razmjena darova, pisama i poruka na kojem god dijelu svijeta oni bili. Govorimo o zdravim obiteljima, o zrelim odnosima, gdje se uzajamno prašta i voli. Evo cijela bi Kolosa, a s njom i Laodiceja, morala biti jedna velika kršćanska obitelj, koja se napaja na Krvi Srca Kristova, koja se napunja njegovom ljubavlju, koja se hrani Tijelom Kristovim. Njegova smo Krv! Njegovo se Tijelo! Njegov smo uostalom rod! Je li tako propovijedao na atenskom Areopagu? Oslanjajmo se na Kristove riječi utjehe i milosrđa, dobrote i ljubavi, koje izviru iz Srca njegova.

Treća je Pavlova molbenica: da se Kološani "vinu do svega bogatstva", do sve punine shvaćanja, spoznanja i mudrosti skrivene u Kristu. Tri riječi Pavao upotrebljava da opiše ovo beskrajno božansko bogatstvo: prva je riječ "shvaćanje" ili inteligencija Božjega Otajstva, koliko je moguće s naše strane odnosno koliko nam se objavi s Božje strane. Druga je riječ "mudrost", a treći je pojam "spo/znanje" Božjega Otajstva. A to je sve troje skriveno u Kristu, u njegovu božanskom Srcu! Ne u poganskim gnostičkim i heretičkim knjigama i tajnim društvima. Oni misle da će se spasiti s pomoću ljudske mudrosti, koju kriju od običnih ljudi. Ne će se tako spasiti! Čovječanstvo se spašava s pomoću ljubavi Srca Božjega, koje jest skriveno od očiju u ljudskom organizmu Kristovu, ali mu nije skrivena ljubav koja se očituje jednako i u euharistijskoj dvorani Posljednje večere i na otkupiteljskoj Kalvariji na raspeću. Ljudi se spašavaju s pomoću Križa koji Krist svojevoljno uzima na sebe da nas oslobodi od opaćina naših. Spašava se s pomoću Srca Isusova koje je postalo žrtva za grijeha naše; s pomoću onoga Srca koje je postalo mir i pomirenje naše s Bogom, koji je bogat beskrajnim milosrđem. Krist svjesno podnosi svoju Muku da mi budemo oslobo-

đeni vječnih muka. On prihvaća Golgotu u svemu njezinu rasponu i krik, jer zna, ako se izdrži, da slijedi slavno Uskrsnuće, Uzašašće na nebo i zauzimanje mjesta s desne Očeve. Vjera naša nije hladno nego žarko ognjište na kojem se u milosti Božjoj peče spasenje naše. Nada naša nikada ne postiđuje, i ljubav naša u Kristu uvijek pobjeđuje i nikada ne prestaje! Kološani/Studenčani! Glave gore, i mudrost u glavu! Srca gore, i ljubav u srce!

Maloprije pročitismo u Poslanici Rimljanima: *Nada ne postiđuje...*(5,5). To je bio smisao biskupskoga gesla zagrebačkoga nadbiskupa blaženoga Alojzija Stepinca od 1934. do 1960. A kada je umro, njegov je nasljednik nadbiskup Franjo Šeper želio da se spasi njegovo srce, da se čuva u posebnoj tekućini u staklenki. I čuvalo se desetak dana u jednome samostanu. Ali kada su komunisti doznali da je srce spašeno, sve su poduzeli da im se srce vrati. I vraćeno. I spalili ga u Šarengradskoj! Ako su spalili Stepinčevo tjelesno srce, nisu spalili Stepinčeve ljubavi prema Bogu, Crkvi, pa i prema njima - komunistima moleći za života i za njih da se spase, a ne da se spale!

Pa i Srce Isusovo bilo je na Kalvariji "satrveno", probodeno, uništeno. Ali nije satrvena njegova ljubav. Uostalom, njegovo je Srce uskrsnulo za vijeke vjekova.

Druga zazivna molbenica: *Srce Isusovo, do smrti poslušno ostalo - Smiluj nam se!* Ovaj je litanijski zaziv oslonjen na Pavlovu misao u Poslanici Filipljanima: Krist "ponizi sam sebe, poslušan do smrti, smrti na križu" (2,8). Velika obilježja Isusova zemaljskoga života bila su poniznost, poslušnost i samozataja. On nije želio ljudima sebično vladati, nego im nesebično služiti: svojim ozdravljenjem od njihovih raznih bolesti, svojim oslobođenjem od njihovih opsjednuća i ovisnosti, svojim oproštenjem grijeha njihovih, svojim prosvjetljenjem mraka u njihovu srcu i mozgu. Krist nije želio ići svojim putom, nego Očevim putom. Njegovo se Srce nije usklađivalo standardima ovoga svijeta, prolaznu obličju ovoga života, nego se odricalo trenutačne slave poradi spasenja ljudi. Isus to nije samo tako činio nego je jednako i nas tomu učio: "Tko se god uzvisuje, bit će ponižen, a tko se ponizuje, bit će uzvišen" (Mt 23,12). Vidimo li da je tako u životu i u svijetu: Vladao je 45 godina kao apsolutni gospodar života i smrti, a danas mu ne smiješ imena spomenuti, uklanjaju mu kipove i trgove, spaljuju mu slike i knjige. Ili: do jučer nije silazio s televizije gdje je prosi-pao pamet svemu svijetu, a danas je uklonjen u

stranu, ponižen. Apsolutisti ovoga svijeta kažu: Hoćemo da nas se ljudi boje, a ne da nas vole! A Srce Kristovo kaže: Hoću da me ljudi vole kao što ja volim njih. To je tajna ljubavi Božje. Ako su poniznost, poslušnost i samoodricanje bile karakteristike Kristova Srca, onda moraju biti obilježja i našega srca, jer naše ljudsko samoisticanje i sebeljublje uništavaju naše suobličenje Kristu i ruše naše uzajamno ljudsko zajedništvo.

I upravo zato što se Srce Isusovo znalo poniziti i poslušno biti do kraja, do smrti, sramotne smrti na križu, zato Bog Otac preuzvisi Isusa i dade mu Ime, Ime nad svakim imenom nebesnika, zemnika i podzemnika, koji će prignuti svoja koljena pred Sinom Božjim i svaki će jezik priznati da je on Gospodin na slavu Boga Oca (Fil 2,9-11). Amen.

ZLATNA MISA DON KREŠIMIRA PANDŽIĆA

Drinovci, 10. srpnja 2019. - U župnoj crkvi sv. Mihovila arkandela, u srijedu 10. srpnja 2019. svoju Zlatnu Misu, 50. obljetnicu svećeništva, proslavio je don Krešimir Pandžić. Svečanom Misno slavlje predvodio je zlatomisnik a s njime je koncelebriralo 40-tak svećenika, velik dio iz Drinovaca. Propovijedao je njegov školski kolega i suzaređenik iz 1969. godine, biskup Ratko.

Don Krešimir, župnik u župi Svih Svetih u Jarama, rođen je 8. veljače 1943. godine u Drinovcima, od roditelja Ante i Jake r. Pandžić. Osnovnu školu, prva četiri razreda (1950.-1954.) pohađao je u Drinovcima, a druge razrede (1954.-1959.) u Sovićima. Klasičnu gimnaziju polazio je u Nadbiskupskom sjemeništu u Zagrebu (1959.-1963.),

gdje je i maturirao. Filozofsko-teološki studij pratio je i polagao na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1964.-1970.). Kao kandidata Mostarsko-duvanjske biskupije zaredio ga je za đakona u zagrebačkoj prvostolnici, 16. ožujka 1969., msgr. Franjo Kuharić, tada pomoćni biskup zagrebački, a za svećenika 29. lipnja iste godine u Prisoju, msgr. Petar Čule, mostarsko-duvanjski biskup, zajedno s drugom četvoricom ređenika.

Don Krešimir je obavljao ove svećeničke službe: kapelan u Prenju (1970.-1971.); župnik u Trebinji (1971.-1974.); župnik u Trebinju (1974.-1978.); župnik na Ledincu (1978.-1993.); župnik u Jarama od 1993. do danas.

Prenosimo misli iz propovijedi koju je biskup izgovorio svojim riječima

U ovoj svečanoj prigodi don Krešimirove Zlatne Mise pred nama je stavljeno na razmišljanje nekoliko redaka iz današnjega Evanđelja po Mateju: 10,1-7. Neke su rečenice s pozitivnim imperativom, a neke s negativnim. Mogu nam svima, zajedno s don Krešimirom zlatomisnikom, poslužiti za ispit naše kršćanske savjesti kako smo obavljali i kako obavljamo službu koju nam je Krist Gospodin zadao po Crkvi svojoj. Isus kaže apostolima:

Prvo, *Putem propovijedajte: "Približilo se Kraljevstvo nebesko"* - Ovo je bio prvi apostolski ispit pred narodom. Iz teorijske bogoslovije, gdje su pred Isusom slušali nauk i polagali ispite, poslani su u praktičan pastoral gdje će ih narod slušati i ocjenjivati, obraćati se ili ih ismijavati. Oni su se svi odreda odazvali zapovijedi Gospodnjoj. Ne znamo koliko su dana bili u tim pučkim mi-

sijama, ni koliko su sela obišli i evangelizirali, ni koliko im se svijeta odazvalo na propovijedi o Kraljevstvu Božjemu, ni kako su uspješno propovijedali. Znamo da ih Isus šalje propovijedati grješnim ljudskim dušama. On im je rekao da će oni biti njegova usta, prenositelji onoga što im je On nasamo zborio. Kako su u tome bili ograničeni i vremenom i prostorom! Pogotovo ljudskim nestalnim slobodama. Zamisli, kako danas jedna vijest, osobito ako je lažna a škandalozna, lako obleti cio svijet: večernji dnevnik obično nam prenosi tužne novosti. U svim tim informacijama nema ni stota da je radosna i spasonosna. Isus traži od svojih učenika da prenose Radosnu vijest spasenja.

- Gospodin i od nas očekuje očekuje da propovijedamo Kraljevstvo Božje: Božju istinu, pravdu i dobrotu; da svjedočim njegovu ljubav, mir, ra-

dost i milost, njegovu moć, oprostjenje i spasenje. A, znamo, da nema dobre propovijedi bez dobrih primjera. E, njihov je primjer bio a i naš mora biti živi Isus, njegovo ponašanje i njegove riječi i pouke. Uvijek i u svemu dobru.

Drugo, *Liječite svaku bolest i svaku nemoć*. Isus ih šalje da iscjeljuju ne samo grješne duše nego i da ozdravljaju bolesna ljudska tijela. Oni to čine ne svojom snagom i vještinom nego njegovom moću i ovlašću, i to iscjeljuju svakovrsne rane, udarce i boli.

Ne znamo jesu li apostoli izliječili sve koji su im se pokazali i jesu li istodobno iscijeljeni i od duševnih boli, ako su ozdravili od raznih tjelesnih paraliza.

Treće, *Dade im vlast nad nečistim dusima*. Zašto je Gospodin uzeo upravo ovu Dvanaesticu, i zašto iz više obitelji po dva brata, a ne iz svake pokrajine po jednoga, zašto sve iz Galileje, a samo jednoga iz Išariota, tj. iz Idumeje, to mi ne znamo. Pitanje Božje slobode i ljubavi i Božje mudrosti. Ali sve ih je opremio i osposobio nad dvama zlima: nad psihičkim opsjednucima i fizičkim oboljenjima. Imaju od Boga moć i vlast: njihova dobra djela prate dobre riječi!

Rezultati su bili pozitivni. Apostoli se hvale da im se đavli pokoravaju. Gospodin je ostavio sve sakramente kao najuspješnija sredstva u borbi protiv đavolskoga utjecaja. Prigodom krštenja pitamo li krštenika odnosno njegove roditelje, i u svetoj krizmi pitamo li kandidate odriču li se đavla i njegova sjaja. Nisu to prazne riječi, nego glasna i čvrsta obećanja. Ako smo u sv. ispovijedi iskreni istiniti, mi smo Božji. Ako lažemo, onda đavao, "otac laži" ima prevlast nad nama. Kako se đavla odričemo, tako nas i Bog prati svojom istinom.

Četrto, *Besplatno primiste, besplatno dajte!* Ne stječite zlata, ni srebra, ni mjedi sebi u pojase, ni putne torbe, ni dviju haljina, ni obuće, ni štapa. Ta vrijedan je radnik hrane svoje."

- Kažu tumači da su židovi ondašnjega vremena nosili pet komada odjeće na sebi: haljinu, ogrtač, pàs, turban i sandale. Ali kada bi ulazili u hramsko dvorište, morali bi u predvorju, osim torbe i štapa, ostaviti i sandale i pàs. Kao da Isus želi reći svojim učenicima i svima nama: kada stupate pred Boga, okanite se trgovačkih misli,

novčanika i vaga. I kada ulazite u Božji svijet, uđite kao u Božji hram. Učenici su trebali biti lagani ko pero, čak i bez putničke torbe i bez štapa - da se odmah vidi da nisu opasni; i bez novčanika - da uličari ne navale na njih, i bez dviju haljina - da ne daju prilike razbojnicima da ih opljačkaju. Čovjek koji je lagano odjeven i opremljen, daleko i brzo dopre. Imali su, u istom dekretu, Isusovu kanonsku misiju za liječenje i propovijedanje. Zar nije beskrajno jača božanska moć i vlast od svake ljudske torbe i borbe, kruha i ruha, štapa i kapa, srebra i zlata? Kada takvi Isusovi poslanici nemaju nepotrebnih stvari, nisu vezani ni za kakva sela i osobe. Sve je njihovo. Lako se prebacuju iz mjesta u mjesto, iz kuće u kuću.

Peto, *"Oni krenuše i obilazahu po selima navješćujući Evanđelje i liječeći posvuda"*.

- Dvije su dakle apostolske a i naše zadaće u Crkvi i po Crkvi Kristovoj: propovijedati Evanđelje, Kraljevstvo Božje, Isusa Krista, spasavati duše; i druga: liječiti tijela od raznih i zaraznih bolesti. Uzalud je čovjeku zagrijavati srce govoreći o Božjem milosrđu, ako su mu ruke premrzle od leda. Ali kada mu pomažeš i s jedne i s druge strane, onda je to cjelovito Evanđelje, punina spasenja. Je li Gospodin stavio svoje spasenje u naše pomaganje bližnjemu ponajviše u tjelesnim potrebama: gladi i žeđi, zdravlja i odmora, prihvata i lijeka.

Dragi don Krešimire, mi Ti ovom prigodom - 50. obljetnice Tvoga misništva - zahvaljujemo na propovijedanju Kraljevstva Božjega riječju i djelom u našim biskupijama. Ti si tijekom vremena duhovno i sakramentalno pomagao deseticima tisuća vjernika po župama kamo si bio poslan djelovati. Besplatno primio, besplatno davao. Zahvaljujemo Ti na svećeničkom primjeru koji si pokazivao i na svemu dobru koje si činio. Neka Ti Otac nebeski uzvрати svojom milošću. Raspeti i uskrsli Krist na Tvoja svećenička trpljenja odgovorio svojim duhovnim plodovima. Želimo Ti od Duha Božjega herojsku izdržljivost i velikodušnu strpljivost u životu!

Iskreno Ti čestitamo ovaj veliki jubilej svećništva i Bog Ti nagradio sve što si Božjom snagom činio u ovoj mjesnoj Crkvi u Hercegovini.

Sretan Ti Zlatomisnički jubilej!

SVETI BONO, ŠTITI BANJU LUKU!

Banja Luka, 15. srpnja 2019. - U Banjoj Luci održano je 76. zasjedanje Biskupske konferencije BiH, 16. i 17. srpnja 2019. Na uočnicu, 15. srpnja, proslavljena je svetkovina sv. Bonaventure, biskupa i crkvenoga naučitelja, naslovnika mjesne katedrale i zaštitnika banjolučke dijeceze. U tom je okviru dijecezanski biskup msgr. dr. Franjo Komarica obilježio svoju 30. obljetnicu biskupske službe u svojstvu dijecezanskog ordinarija: 1989.-2019. Imenovan je naslovnim biskupom Satafisa u zapadnoj Africi sa službom pomoćnoga biskupa u Banjoj Luci, 28. listopada 1985., a zaređen je za biskupa u Rimu. 6. siječnja 1986.

Biskup Ratko održao je prigodnu propovijed i izrazio kolegi čestitke popraćene molitvama Bogu:

Dragi Franjo, biskupe, koji već 30 godina kroz mnoge nevolje upravljaš ovom mjesnom Crkvom banjolučkom, po zagovoru njezina nebeskoga zaštitnika sv. Bonaventure, naslovnika ove katedrale!, Tebi u prvom redu bratske čestitke i Bogu žarke molitve za njegovu blagoslovnu milost koja je potrebna Tebi, Tvomu pastoralnom kleru, dijecezanskomu i redovničkomu, redovnicama, svemu duhovnom pomlatku i svim vjernicima!

Gospodine kardinale Vinko, predvoditelju ovoga svečanoga Misnog slavlja u čast sv. Bonaventure, zaštitnika ove Tvoje rodne biskupije, i ostala braćo biskupi, svećenici i sav Božji čestiti narode!

Godina 1221. Ruka Gospodnja bijaše s njime. Prije 800 godina, eto dvije manje, rodio se muškić u obitelji Ivana i Ritelle Fidanza, kojemu na krštenju nadjenuše ime Giovanni - Ivan mu je ime. Bilo je to u mjestu Civita kod Bagnareggia u pokrajini Viterbo, stotinjak km sjeverno od Rima. Kažu da je u kršćanstvu najčešće muško ime Ivan, bilo po sv. Ivanu Krstitelju, bilo po sv. Ivanu Apostolu i Evangelistu, bilo po onih ostalih 260 svetaca i blaženika kojima je ime Ivan. A među ženskima nije Marija, kako bi ti mislila, nego Ana, Marijina majka. Kao što se staroj Elizabeti i još sta-

rijemu Zahariji čudesno rodi sin kojemu dadoše ime Ivan - Bogu mio, te "ruka Gospodnja bijaše s njime" (Lk 1,66), tako se i u ove talijanske pobožne obitelji kod Viterba rodi Ivan i ruka Božja bijaše također s njime. Što znači da ruka Gospodnja bijaše nad njim? Evo ovo: Bog svoju mudru i moćnu ruku nadvija nad dječakom ili mladićem Ivanom kojemu sjenom po zemlji pokazuje put u život. Kuda sjena - tuda Ivan. Ivan Krstitelj pošao u Jeruzalem u školu za svećenika, ali nema sjene ruke Gospodnje. Gdje je sjena? Sve do tada vidio je sjenu kako treperi u njegovu životu, a sada je nema kada mu je najpotrebnija. Vрати se on na suprotnu stranu i ukaza mu se sjena kažiprsta desnice Gospodnje koja ga odvede u Judejsku pustinju, na obale rijeke Jordana, u proročku službu. Tu je tvoje polje djelovanja! Tu ćeš postiti i moliti! Tu propovijedaj i obraćaj! Tu se pripremaš da budeš putokaz izgubljenim sinovima Doma Izraelova: "Ovuda! Kuda si navalio u šipražje i žbunje nemorala i bezobraštine", opominje Ivan sve, od obična vojnika do kralja Heroda. Tu se, Ivane, pripravljaš za vrhunsko svjedočanstvo - krvavo mučeništvo za Božji moral i njegove zapovijedi!

Sjena ruke Gospodnje odvede i našega Giovannija Fidanzu u osnovnu školu u samostan sv. Franje, gdje se pokaza tako inteligentnim u glavi i tako čestitim u srcu da ga nikako nisu mogli ostaviti na selu da čuva koze. Njega ruka Gospodnja preko manjih uspjeha vodi k većima, iz osnovne u srednju, iz srednje na sveučilište. A sa sobom nosi zdrav obiteljski odgoj, duh molitve i poštovanje Božjega zakona.

Godine 1235. kao 15-godišnjaku sjena se Božjega kažiprsta okrenu prema dalekom Parizu, 1100 km od Rima. I Ivan bi poslan u francusku metropolu, gdje će mu Bog sjenom svoje desnice kroz daljnjih 40-ak godina između Pariza i Asiza, pripremati uspon ne u svjetovnoj karijeri nego u Crkvi svojoj, u Franjevačkom redu, na putu svetosti. Stigao je u Pariz da studira sedam slobod-

nih umijeća - gramatiku, retoriku i dijalektiku te aritmetiku, geometriju, astronomiju i glazbu - kao naša gimnazija, tj. pripravnčki tečaj za Sveučilište. U osam godina završio je sedam umijeća, sve s najboljom ocjenom. A i mladenački život discipliniran, pod nadzorom i uzoran.

Godine 1243. sjena ga ruke Gospodnje dovele do Manje braće franjevac kojima se pridružio kao član, promijenio ime Giovanni u fra Bonaventura i nastavi studirati teologiju u Parizu, najvećem i najpoznatijem Sveučilištu u Europi, koje je tada imalo oko 10.000 studenata. To je tada bila vrtoglava znamenka, a danas Pariz s 2 milijuna i 200 tisuća stanovnika ima čak 13 Sveučilišta s bezbrojnim institutima i visokim školama. Uostalom samo Zagrebačko sveučilište danas ima 70.000 studenata s trideset i tri fakulteta. Fra Bonaventura je u Redu i na fakultetu razvijao mozak u glavi sežući u svjetlosne visine, a srce u grudima vježbao u dubinama evanđeoske poniznosti. On vidi da je na više pozvan.

Godine 1253. završio je teološki studij s najvećim stupnjem: magister teologije, u rangu današnjega doktorata, postigavši *veniam docendi* - dopuštenje da može predavati na Sveučilištu. I počeo je predavati na Sorboni, ali za kratko, jer je izbio sukob između svjetovnih svećenika i redovnika prosjačkih redova, franjevac i dominikanaca. Bila je uvučena i Sveta Stolica i mirila dva klera.

Godine 1254.-1257. Iako je i sam fra Bono bio isključen iz predavanja, on nije ljenčario, nego je sastavio svoje najvažnije teološko djelo između njih dvadesetak - *Breviloquium* - Sažetak kršćanskoga nauka, sintezu svega bogoslovlja na 350 stranica knjige današnjega formata. To su dragocjene definicije i pouke korisne ne samo učitelju da poučava nego i učeniku da ih uči. A taj Sažetak u onome što donosi kao pregled teoloških učenja, može biti pravi udžbenik prikladan za profesora. Iz naslova drugih knjiga vidiš njegov interes: *Zbirka 10 Božjih zapovijedi; Sedam darova Duha Svetoga; Šest dana stvaranja; Otajstvo Trojstva; Kraljevstvo Božje u evanđeoskim parabolama; O savršenu životu redovnicima* itd. A u svemu tome on se sam duhovno izgrađivao.

Godine 1257. fra Bono bi izabran za Generala Reda franjevac, sedmi Generalni ministar, koji je upravljao Redom punih 17 godina. Kao Franjevački general osobito se dao na proučavanje i razvijanje osnivateljske misli sv. Franje Asiškoga. Napisao je detaljan njegov životopis, tj. *Legendu maior*. Po svojoj sposobnosti organiziranja unu-

tarnjega redovničkog ustroja i po znanstveno teološkom usmjerenju Reda, fra Bono je smatran drugim osnivačem Franjevačkog reda Manje braće. Njegova je ideja bila da je filozofija sluškinja teologije, a teologija treba voditi u mistično-asketski doživljaj Boga. U tu je svrhu napisao djelo, prevedeno i na hrvatski 1974., *Put duše k Bogu*. U Redu su se bile pojavile dvije snažne struje: duhovnjačka, karizmatička s jedne strane, a, s druge, uključenje redovnika u strukture Crkve u pastoralu, na župama. Trebalo je naći pravila za povezivanje tih dviju struja, koje su se pomirile na Generalnom kapitulu **1260.** u Narboni u Francuskoj, u tzv. Narbonskim konstitucijama, koje su bile i ostale temelj svim drugim obnovljenim i prilagođenim konstitucijama do danas.

Godine 1264. papa Urban IV. uveo je u liturgiju blagdan Tijelova ili Brašančeva. Bio je to poseban zamah pobožnosti prema presvetoj Euharistiji, početku i vrhuncu svega kršćanskoga života. Fra Bono se odlikovao ljubavlju prema Euharistiji, pobožnošću prema Gospi i poštovanjem prema Crkvi. Eto nam uzora.

Godine 1273. imenovan je kardinalom i biskupom Albana kod Rima da bi mogao organizirati II. ekumenski Lionski koncil, **1274.** godine, koji je bio namijenjen sjedinjenju Katoličke Crkve i Pravoslavnih Crkava, pomoći Sv. Zemlji i reformi u Crkvi. Koncil je održao pet sjednica s 560 biskupa i opata, Upravo dok je kard. Bonaventura bio na Koncilu, dogodila ga je smrt u 53. godini života. U malo godina stekao je zasluge mnoge. Papa Siksto IV. svetim ga je proglasio do dvjesto godina, 1482., a papa Siksto V. crkvenim naučiteljem do stotinu godina, 1585.

I ova Banjolučka biskupija sa svojom katedralom štuje sv. Bonaventuru već gotovo 140 godina. Mi ga i danas žarko molimo da nas sve zagovara kod Gospodina da u kršćanskoj vjeri živimo, u nadi rastemo i u ljubavi se usavršavamo na putu prema Bogu.

Dragi Franjo, na kraju upućujem ti tri riječi: čestitku, zahvalu i zamolbu. **Čestitka** na ovom 30-godišnjem radu od 1989. kada si postao ordinarijem do danas. A bilo je i vojevanja; ne Ti, nego se ratovalo oko Tebe. Ali Ti si se držao pravila. Počeo si na početku sv. Mise svoj uvodni govor riječima psalmista: 'Gospodin je moja snaga i pjesma, on mi je spasitelj' (Ps 118,14). Tako si napisao na svojoj sličici 1985. godine, kada Te papa Ivan Pavao, sveti, imenovao pomoćnim biskupom banjolučkim, i 6. siječnja 1986. kada Te u bazili-

ci sv. Petra zaredio za biskupa. Pratile su Te ova snaga i ova pjesma. Ništa ne bi mogao postići po europskim metropolama da Te snaga Gospodnja nije pratila i da kroz sve to nisi zadržao duh pjesme. Osobita Ti čestitka što si doveo Svetog Oca papu Ivana Pavla II. da ovdje, na Petrićevcu, 22. lipnja 2003., proglasi blaženim građanina ovoga grada Banje Luke i biskupljanina ove Banjolučke biskupije dr. Ivana Merza, vjernika laika. **Zahvala** za sve ono što si učinio kao katolički bi-

skup ove biskupije, najprije kao pomoćni biskup, a onda kao ordinarij. Samo Bog i Ti znate kroz kakve si klance jadikovce prolazio. Mi, koji smo bili izvan toga konteksta, mogli smo samo pratiti, ali se nismo mogli s Tobom uživjeti. Hvala Ti što si zadržao onu Božju snagu u sebi i što si i danas kadar tako zapjevati kao 1986. godine na svom biskupskom ređenju u Rimu. **Zamolba** Bogu da Ti i dalje daje tu snagu i tu pjesmu i da Te ruka Gospodnja prati!

34. OBLJETNICA SMRTI NADBISKUPA ČULE

Mostar, 29. srpnja 2019. - U ponedjeljak, 29. srpnja 2019., u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve mjesni biskup Ratko predvodio je koncelebrirano Misno slavlje o 34. obljetnici smrti msgr. Petra Čule, dijecezanskoga biskupa Mostarsko-duvanjske i apostolskoga administratora Trebinjsko-mrkanske biskupije (1942.-1980.). U koncelebraciji bilo je više svećenika a iz klupa sudjelovao je poveći broj vjernika. Biskup je Ratko u početku propovijedi rekao da je crkvena obveza svakoga biskupa ordinarija sjetiti se sv. Misom svoga neposredna prethodnika o obljetnici njegove smrti. Ali je dodao da se on rado sjeća i biskupa Čule, na isti način, iz dva motiva: prvi, što je biskup Čule bio 38 godina ordinarij, a od toga 8 godina u zeničkom zatvoru, i, drugi razlog, zato što je podigao Gospi u čast ovu katedralu, 1975.-1980. godine.

U propovijedi govorio je o tri bogoobolice krjeposti u životu Petra Čule.

Vjera. Propovjednik je istaknuo duboko uvjerenje Petra Čule i kao sjemeništara u Travniku (1909. do 1917.) i kao bogoslova u Sarajevu (1917.-1921.) u vlastito svećeničko zvanje kao Božji dar. Unatoč tjelesnim bolestima, mogućim sumnjama i napastima koje udaraju na svakoga mladića u bilo kojem zvanju, Petar je ostao čvrst i postojan u svome duhovnom zvanju i do svećeništva, 1920. godine, i u svećeništvu do 1942. Vjera je u prvom redu Božji dar, darovana bogo-

oblična krjepost, ali dana u sjemenu, koje valja razvijati i s njime surađivati kroz životne nevolje. I kušnje uspješno svladavati.

Pouzdanje. Druga je bogooblična krjepost nada koja se naziva i ufanje ili pouzdanje koje je još jače od vjere. Pouzdanje je uvijek nešto konkretno i praktično. Vjera je biti uvjeren da se može svladati kušnja, a pouzdanje je "na muci se gledaju junaci"! Ta se krjepost osobito vidjela u Čulinu biskupskom životu poslije Drugoga svjetskog rata, kada je samo on u cijeloj Bosni i Hercegovini bio dijecezanski ordinarij do 1948., a od tada ni on. Nije ipak gubio nade, nego je unatoč teškoj situaciji gubitka nemalena broja svećenika,¹ živo vjerovao i još se življe nadao da će Crkva preživjeti, da će Bog pobijediti. Eto danas u BiH ima čak šest biskupa!

Ljubav. Čulina krjepost ljubavi prema Božjem narodu i prema hrvatskom narodu izvirala je iz njegove sinovske ljubavi prema Ocu nebeskomu, i prema Majci Isusovoj i Majci Crkve. Njoj je u čast podigao i ovu katedralu, koja je posvećena na Križevu 1980., upravo kada je on predao upravu svomu nasljedniku biskupu Pavlu Žaniću.

Propovjednik je također dodao da je Biskupski ordinarijat iskorištavao svaku prigodu da evocira uspomenu na biskupa Čulu, na njegov život i životno djelo. Navodimo samo osvrte i spise objavljene nakon njegove smrti, sve prema godinama:

- **1986.**, Prva obljetnica Čuline smrti.²

¹ B. GOLUŽA (prir.), *Svjedoci vjere i rodoljublja*, Mostar, 2005. prikazana su Četrnaestorica biskupijskih svećenika: Ante Bakula, Nikola Bošnjak, Ante K. Buconjić, Stanko Čotić, Lovro Konjevod, Martin Krešić, Andrija Majić, mlađi, Jerko Nuić, Mitar Papac, Vide Putica, Ivan Raguž, Ilija Tomas, Marijan Vujnović i A. Zrno.

² "Prva obljetnica smrti nadbiskupa Čule", u: *Crkva na kamenu*, 8-9/1986., str. 12.

- 1990., Peta obljetnica Čuline smrti, kada je održan znanstveni simpozij u Mostaru.³
- 1991., objavljen Čulin zbornik, glavno djelo za proučavanje njegova života.⁴
- 1993., uglednici Vrhbosanske katoličke bogoslovije 1890-1990, među kojima i Čule.⁵
- 1994., reakcija na pisanje o biskupu Čuli u *Hrvatskom bibliografskom leksikonu*.⁶
- 1995., Deseta obljetnica Čuline smrti.⁷
- 1996., Jedanaesta obljetnica Čuline smrti.
- 1998., Spomen na Stotu obljetnicu biskupa Čule.⁸
- 1998., Stota obljetnica njegova rođenja.⁹
- 2000., Petnaesta obljetnica Čuline smrti.
- 2000., spomen-knjiga svih hercegovačkih biskupa i dijecezanskih svećenika.¹⁰
- 2008., *Krist - život duše*, knjiga koju je preveo Petar Čule a objavljena šapirografirano u Đakovu 1957., drugo izdanje publikacije.¹¹
- 2009., prikaz o imenovanju biskupa Čule 1942. godine.¹²

- 2009., osvrt na biskupovo imenovanje 1942.¹³
 - 2011., Dvadesetšesta obljetnica smrti biskupa Čule.¹⁴
 - 2012., Dvadesetsedma obljetnica smrti biskupa Čule.¹⁵
 - Na talijanskom objavljene biografije biskupa u Bosni i Hercegovini pod komunističkim režimom, osobito biskupa Čule.¹⁶
 - 2018., u povodu Stodvadesete obljetnice rođenja nadbiskupa Stepinca i biskupa Čule,¹⁷
 - 2018., predavanje koje je održano u povodu 40. obljetnice Čulina biskupstva.¹⁸
- Biskup je Ratko, na poziv župnika don Ljube Planinića, 17. srpnja 2019., prvoga dana trodnevnice u čast sv. Ilije proroka, zaštitnika župe Kruševo, u istoj župi, u prilazu crkvenomu dvorištu, otkrio spomen-popsrje biskupa Petra Čule.

³ "Studijski dan o nadbiskupu dr. Petru Čuli", u: *Vrhbosna*, 3/1990., str. 69.

⁴ A. LUBURIĆ - R. PERIĆ (prir.), *Za Kraljevstvo Božje. Život i djelo nadbiskupa Čule*, Mostar, 1991.

⁵ R. P., "De viris illustribus Vrhbosanske katoličke bogoslovije 1890-1990", u: *Vrhbosanska katolička bogoslovija*, priredili: P. Sudar - F. Topić - T. Vukšić, Sarajevo - Bol, 1993., str. 311-347. O biskupu Čuli, str. 316-317.

⁶ R. P., "Nepravedan sud o nadbiskupu Čuli u HBL-u", u: *Glas Koncila*, 22/1994., str. 9.

⁷ "10. obljetnica Čuline smrti", u: *Crkva na kamenu*, 9-10/1995., str. 6.

⁸ R. P., "Spomen na nadbiskupa Čulu u povodu Stote obljetnice rođenja", u: *Vrhbosna*, 1/1998., str. 6-7.

⁹ R. P., "U povodu 100. obljetnice rođenja Alojzija kardinala Stepinca i nadbiskupa Petra Čule (1898-1998)", u: *Crkva na kamenu*, 9-10/1998., str. 9.

¹⁰ R. P., *Da im spomen očuvamo*, Mostar, 2000. O biskupu Čuli, str. 52-56.

¹¹ C. MARMION, *Krist - život duše*, uz novu lekturu i redakturu objavio Verbum, Split, 2008., s Predgovorom R. Perića, str. 5-9.

¹² R. P., "Imenovanje don Petra Čule mostarsko-duvanjskim biskupom", u: *Službeni vjesnik*, 1/2009., str. 77-89.

¹³ R. P., "Biskup Čule i pročelnik odjela za bogoštovlje Glavaš", u: *Službeni vjesnik*, 3/2009., str. 280-282.

¹⁴ "O služenju biskupa Čule", u: *Službeni vjesnik*, 2/2011., str. 190-191.

¹⁵ "Uz 27. obljetnicu smrti biskupa Čule", u: *Službeni vjesnik*, 2/2012., str. 228-229.

¹⁶ R. PERIĆ, "I Vescovi", u: *Testimoni della fede. Esperienze personali e collettive dei cattolici in Europa centro-orientale sotto il regime comunista*, Roma, 2017, str. 387-404; Petar Čule, str. 391-401; Dragutin Čelik, str. 401-402; Smiljan Franjo Čekada, str. 402-403; Alfred Pichler, str. 403; Marko Jozinović, str. 403; Tomislav Jablanović, str. 404.

¹⁷ "Uz Stodvadesetu obljetnicu rođenja bl. Alojzija Stepinca i msgr. Petra Čule, nadbiskupa - Lucernae ardentis et lucentes - Svjetiljke koje gore i svijetle", u: *Službeni vjesnik*, 2/2018., str. 175-181

¹⁸ DON ANĐELKO BABIĆ, "Dr. Petar Čule - životni put", u: *Hercegovina*, časopis za kulturno i povijesno nasljeđe, Mostar, 4 - 2018., str. 327-356.

BL. MIROSLAV BULEŠIĆ - UZOR PONIZNOSTI

Hrvatski blaženik mučenik, don Miroslav Bulešić:

rođen je 13. svibnja 1920. u selu Čabrunići, župa Svetvinčenat, biskupija porečka i pulska u Istri, od oca Mihe i majke Lucije, imao je tri sestre: Mariju, Luciju i Zoru i brata Josipa;

kršten 23. svibnja 1920. u crkvi sv. Franje u susjednim Juršićima, filijali župe Vodnjan;

krizman 6. listopada 1928.;

osmogodišnje školovanje u sjemeništu u Kopru (1931.-1939.), četverogodišnju bogosloviju u Rimu (1939.-e) i četverogodišnje svećeničko djelovanje u Istri (1943.-1947.);

zaređen za đakona 25. listopada 1942. u rodnoj župi Svetvinčentu;

zaređen za svećenika 11. travnja 1943. u istoj župi; ubili ga komunisti *in odium fidei* [iz mržnje prema vjeri] 24. kolovoza 1947. dok je bio u pratnji krizmatelja msgr. Jakoba Ukmara, u župnoj kući u Lanišću u Istri;

otvoren biskupijski postupak za proglašenje blaženim 24. travnja 1956.;

tijelo mu je u župnoj crkvi u Svetvinčentu od 2003. godine;

proglašen blaženim mučenikom 28. rujna 2013. u pulskoj Areni.

Lanišće, 23. kolovoza 2019. - Na uočnicu blagdana blaženoga Miroslava mjesni biskup Dražen Kutleša priredio je svečanu Večernju u župnoj crkvi u Lanišću. Večernju je predvodio nadbiskup i apostolski nuncij Petar Rajič. Psalme i himan Veliča pjevao je župni zbor, zapravo cijela crkva, prema lokalnom napjevu, a na kraju bilo je klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Nakon Večernje i blagoslova Presvetim nadbiskup je Petar blagoslovio novouređenu galeriju Blaženikovih "relikvija" u župnom uredu gdje je 24. kolovoza 1947. don Miroslav ubijen.

Pod Večernjem, na poziv biskupa Kutleše, mostarski je biskup Ratko izgovorio ovo razmišljanje:

Preuzimamo neke citate iz knjige *Duhovni dnevnik* [DD] bl. MIROSLAVA BULEŠIĆA, svećenika i mučenika, koju je priredila Vicepostulatura, Pazin, 2017. I kratko se osvrćemo na Blaženikovu borbu protiv ljudske oholosti, koja je ne samo "glavni grijeh", nego je na prvom mjestu od sedam glavnih grijeha u našem životu.

Što je oholost?

Rim, 28. ožujka 1943., duhovne vježbe uoči svećeničkoga ređenja, DD., str. 126: - "*Protivna poniznosti jest oholost: koja se sastoji u tome, da se pripíše sebi ono što je Božje, njome se hoće postati Bog: 'eritis sicut dii'* [bit ćete kao bogovi - Post 3,5]. *To Bog ne može podnositi; oholost se baš točno protivi jednosti Božjoj*". - Pogođen opis oholosti koja je protivna poniznosti: ohol čovjek pripisuje sebi što je Božje. Poniznost je istina, a oholost je laž. Ne samo da čovjek laže da je nešto njegovo a nije njegovo, nego i krađe od Boga darove i hvali se da su njegovi. Pitaš jednoga maloga, koji je propao u 2. razredu, kako je prošao u školi, on odgovara: vrlodobrim! - Oho-ho! Od toga oho-ho dolazi oho-lost. Nastavnik ocjenjuje učenika iz matematike dvicom, i to jedva dva, više poklonjena, nego zaslužena, a on skoči na noge i prkosno dobaci da je zaslužio odličan/5. Ova razlika od tri ocjene između nastavnikove dvice i učenikove petice jest pustoš i praznina, učenikova oholost, umišljenost. Ili, student tvrdi da je visok 185 cm, a nije nego 170 cm: ovo 15 cm očite laži, to je praznina, oholost - student sebe preuzvisuje i falzificira za 15 cm. Ili, drzak vozač vozi 150 km na sat, a tabla mu pokazala da ne smije više od 70 km na sat: ovo 80 km smrtonosne razlike, to je praznina, oholost - vozač preuzetno ugrožava i svoj i tuđi život. Oholost je sama laž, oholost je od đavla, jer je đavao "otac laži"; oholost je krađa, prisvajanje tuđega; umišljenost da imaš i možeš, a nemaš i ne možeš; uobraženost da znaš, a ne znaš; napuhanost - samo zrak, praznina, samodopadnost. Nu mene!

- **Đakon Miroslav** 15 dana prije svećeničkog ređenja u duhovnim vježbama u bazilici sv. Pavla u Rimu posvješćuje sebi da je oholost laž, krađa, licemjerje, drskost. I sigurno je žarko Boga molio: "Od potajnih grijeha očisti me! Od oholosti čuvaj slugu svoga da mnome ne zavlada" (Ps 20,13-14). Oholost je tajan grijeh koji mi se sakrio ispod kože, i nagoni me da lažem protiv istine, da ocjenjuješ sebe najvišom ocjenom, a zaslužuješ najnižu; da umišlja da je najbolji igrač, a on najgori; da vozimo preko svake mjere pa makar direktno pregazili skupinu školske djece.

Izvor svake nesreće

Dajla, 30. kolovoza 1942., duhovne vježbe, DD., str. 49, Miroslav piše: - *"Oholost, moj Bože, protivi mi se i priječi mi napredak na putu savršenstva. Prokleta oholosti, izvor svake nesreće, i mene hoćeš da staviš u nepraviliku, u pogibao. Otiđi od mene, đavle oholosti, i nastani se u meni, anđele poniznosti. U poniznosti daj mi živjeti, moj Bože. Daj da ja vidim ono što sam pred Tobom, daj mi milost uvjerenja da nisam ništa drugo nego neznatno biće, grešnik, te da si ne mogu, i ne smijem ništa pripisati izvan grijeha, koji me uvijek prati. Ničim se ne mogu oholiti, ja sve što imam, imam od Tebe, o Bože, ili posredno od drugih. Zato: zašto ću se uzvisivati? Zašto ću se kititi tuđim perjem?"* - Eto prave riječi: oholost je kititi se tuđim perjem. Ona djevojčica u trgovini ukrala ogrlicu i donijela je mami za rođendan. "Odakle ti ogrlica?" pita je mama. Našla. Gdje si je našla? Uzme malu za ruku i u trgovinu da vrati ogrlicu: Oprostite, molim vas... Ako mamu voliš, onda ćeš biti poslušna, a ne kradljivica! Nemoj kititi mamu ukradenom ogrlicom, tuđim perjem, nego je počasti svojom poslušnošću. To je njoj najljepša ogrlica! Zlatna!

- **Bogoslov Miroslav** moli Boga da uvidi da nije ništa drugo nego "neznatno biće, grešnik". Moli da sebi ne pripisuje ništa osim grijeha, koji ga "uvijek prati"; da uvijek bude uvjeren da sve što ima od Boga prima. Moli da se u njemu nastani "anđeo poniznosti", a ne "đavao oholosti". Odstupi od mene, đavle oholosti, a pristupi, anđele poniznosti! Moli da se ne kiti tuđim perjem!

Istina oslobađa

Pula, 9.-12. listopada 1942., duhovne vježbe za đakonat; 10.10.1942., DD., str. 79, Miroslav zapisuje: - *"Ta se [poteškoća] sastoji u mojoj oholosti. Moj Bože, daj da predobijem [svladam] samog sebe. Daj da ne ištem sebe, nego jedino Tebe, daj da sam iskren [pred] samim sobom i s Tobom, daj da ne pristajem nego uz istinu, i da se ne strašim istine. Daj da se odlučno borim protiv đavla i svijeta. Daj da Ti uvijek ugodim."* - Eto krjeposti poniznosti - svladati samoga sebe; ne strašiti se govoriti istinu: u kući, u školi, u crkvi, u ispovjedaonici, a ne prosipati smutljive laži! Ako lažeš, onda si prazan, ohol, porazan, opasan.

- **Bogoslov Miro** moli Boga u duhovnim vježbama pred đakonat: "Daj da sam iskren [pred] samim sobom i s Tobom, daj da ne pristajem nego

uz istinu, i da se ne strašim istine". On je svjestan: ako govorim istinu, Bog je uz me. Isus mi je zamčio da će me samo istina osloboditi. Isus je Istina, i samo Istina. Ako lažem, Isusova Istina ne stoji uz me. Ja kao svećenik padam ako imam lažnu diplomu, lažnu iskaznicu. Ja kao profesor padam ako izdajem lažnu svjedodžbu drugima. Tko izdaje lažnu putovnicu ili lažnu novčanicu, podliježe oštru progonu i dugoročnu zatvoru. Je li tako?

Ili mlada Bettina ili Mlada Misa

Rim, 4. prosinca 1942., DD., str. 98-99, bogoslov Miroslav piše: - *"Majko, danas mi je došlo drugo pismo. Bettina se pokajala za onako sramotno pismo pa me pita oprost. Ja njoj od srca opraštam i hoću da zaboravim na sve. [...] Pomozi joj, Majko, da se povrati na pravi put. Govorio sam o tom sa svojim duhovnim ocem: vikao je na me i kazao mi je da sam neoprezno činio kad sam joj počeo pisati; zabranio mi je da joj pišem. Htio bih joj pisati, ali neću, kad mi je on zabranio. [...] - A ohol sam još! Htio bih joj pisati samo da me ne kudi. Ali što će mi da ona govori i najveće zlo o meni, kada sam ja na miru s Bogom i s Tobom, Majko! [...] Majko, kada idem doma, očuvaj me i gledaj me da ne bih prekršio svoja obećanja. Od Bettine i od Alde očuvaj me. Daj da bude moje srce sasvim u Tvojim rukama."* - Neka mu djevojka, Bettina, pisala "sramotno pismo" kao bogoslovu u Rim. On joj htio odgovoriti. Otišao duhovniku i duhovnik mu savjetovao odnosno zabranio da joj piše: zaplest ćeš se; izgubit ćeš duhovan mir i svećeničko zvanje. Nisi jači od Davida, ni mudriji od Salomona, pa obojica padoše, udoše u povijest s najsrampotnijim grijesima.

- **Bogoslov Miro** toga je svjestan: ili Bettina ili svećeničko ređenje. Pred njim su još četiri i pol mjeseca da bude zaređen za svećenika. On misli da je jak, a nije. On misli da će se oduprijeti tjelesnim napastima, a ne će. A tu se još privezala i neka Alda. Valjda se natječu njih dvije, Bettina i Alda, koja će osvojiti mladoga bogoslova pred njegovo ređenje. Miro, pamet u glavu! A strah Božji u srce! Zato Miro moli: "Od Bettine i od Alde očuvaj me, [Bože]. Daj da bude moje srce sasvim u Tvojim rukama."

Uslišan

Rim, 12. lipnja 1943., duhovne vježbe, DD., str. 136, Miro zapisuje ovu molbenicu Djevici

Mariji: - "Majko, u Tvoje se ruke predajem i preporučujem se Tebi. Ti znaš moje velike potrebe, Ti poznaš moju nejaku volju. Ti vidiš moje mane: moje sebljublje, moje oholosti! Svu skrši u meni tu slabu [zlu] travu i posadi u moje srce ljubav živu, djelujuću, osnovanu na vjeri i u ufanju. Isprosi mi te milosti od Duha Svetoga. Neka se on nastani u meni i on neka vlada nada mnom. On neka mi pomogne u spoznaji samog sebe, i neka popravi i

izravna u meni ono što je krivo!" - Gospa ga je doista i uslišila, sve je prenijela Duhu Svetomu, koji je bdio nad njim. Provjeravao ga u kušnji a čuvao u napasti. Pratio ga svojom milošću. Do pobjede. Do oltara da postane misnik. Do oltara da postane blaženik, mučenik.

Blaženi don Miroslave, mučeniče, pomози nam da ne budemo

ohole praznine, nego ponizne punine milosti Božje!

BL. MIROSLAV - MARIJIN SIN

Svetvinčenat, 24. kolovoza 2019. - Svečan blagdan u Svetvinčentu, 24. kolovoza 2019. U crkvi Blagovijesti, gdje poživaju zemni ostatci blaženoga Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, u koncelecijaciji je sedam biskupa: msgr. Ivan Devčić, nadbiskup iz Rijeke; msgr. Petar Rajič, nadbiskup i apostolski nuncij u Litvi, Latviji i Estoniji; domaćin msgr. Dražen Kutleša iz Poreča i umirovljeni msgr. Ivan Milovan, msgr. Zdenko Križić iz Gospića, msgr. Ivica Petanjek s Krka, a misno je slavlj

predvodio biskup iz Mostara na poziv porečkoga i pulskoga biskupa Kutleše. U svečanosti je sudjelovalo oko 70 svećenika, više desetaka časnih sestara, i velik broj vjernika: crkva puna, a još više vjernika pred crkvom. Svetvinčenat postaje pravo svetišće mučenika Miroslava, kojega su na današnji dan komunisti ubili u župi Lanišće prigodom svečanosti krizme. Danas se blaženomu Miroslavu župljani i vjernici hodočasnici iz drugih župa Istre utječu u zagovor za svoje duhovne i vremenite potrebe.

Prenosimo propovijed biskupa Ratka

Služimo se knjigom *Duhovni dnevnik* [DD.] bl. Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika, koju je priredila Vicepostulatura, Pazin, 2017. Ovaj je *Dnevnik* glavni izvor za procjenu Miroslavove svetosti. Ovdje se osvrćemo na 15-ak zaziva - a ima ih 70 - koje je bogoslov i svećenik Miroslav s osobitom pobožnošću upućivao Isusovoj Majci i svojoj duhovnoj Majci. Miroslav gotovo 200 puta spominje riječ majka, Marija, Djevica. Najčešće u obliku iskrene molitve da uzmogne održavati ono na što se doživotno odlučuje. Ovo je njegov ne samo osobni dnevnik nego i molitvenik.

Neopoziva odluka

Dajla, 29. kolovoza [1942.], duhovne vježbe za subđakonat, DD., str. 46, bogoslov Miroslav iznosi molbenicu Djevici: - "Sveta Marijo, u Tvoje ruke stavljam sinovski svoje djelo, veliko djelo. Ti mi isprosi od svojeg Sina sve milosti potrebne da mogu vjerno izvršiti i odlučiti i održavati ono što mi ne bude više moguće opozvati. Pomози mi, Majko, pomози!"

- Pripravnik za subđakonat sinovski se i odano utječe Gospi, moćnoj zagovornici kod Boga, da mu izmoli od svoga Sina potrebne milosti za veledjelo svećeništva, djelo koje ostaje s neizbrisivim biljegom i na zemlji i kroza svu vječnost u nebu. U vremenskom hipu - odluka vrijedna vječnosti.

Službenik Božji

Dajla, 30. kolovoza [1942.], DD., str. 50, čitamo ovaj vapaj: - "Djevice Marijo, Majko moja, daj mi pomoći u poznavanju volje Božje. Daj mi od Boga milost kojom mogu samo Bogu služiti i hvaliti ga. Daj da postanem vjeran službenik Božji. Da ne tražim sebe, nego samo Boga u svemu i u svima. Pomози mi, pomози. Svi sveti i svetice Božje, molite se Bogu za me!"

- Bogoslov Miro ponavlja i još pobliže određuje nakane svoje molitve Bogorodici: da upozna volju Božju, da Boga trajno hvali, da postane vjeran službenik Božji, da ne traži sebe nego samo Boga, i to "u svemu i u svima". Ovakvi uzdasi ne mogu ostati neuslišani. Po ovakvim je molitvama

i postao blaženik i svjedok s najsajnijim izrazom mučeništva, postavljen da svijetli i svima nama.

Tri krjeposti

Dajla, 2. odnosno 4. rujna [1942.], DD., str. 67, na svršetku duhovnih vježbi bogoslov se utječe Mariji kao duhovnoj Majci: - *"Sveta Djevice, Majko moja ljubazna, Ti koja si bila čista, poslušna, vjerna, svrni svoj blagi pogled na ovog sina koji se naziva Tvojim. Ne gledaj na njegove uvrede, oprosti mu i izmoli kod Boga pomoći za njega, da bude čist na duši i tijelu, poslušan uvijek, vjeran svojem zvanju. Majko, u ruke se Tvoje predajem. Nemoj me nikada napustiti!"*

- Marijin pobožnik od "Majke ljubazne" moli tri divne njezine vrline: da i on bude "čist na duši i tijelu", "poslušan uvijek" i "vjeran svojem zvanju". Ničim se nije mogao bolje svidjeti majci Mariji kao po toj poniznoj molitvi za uzvišene krjeposti čistoće, posluha i vjernosti. Kako ga ne će uslišiti?! Moliš li ti, djevojko, bogoslove, za ove krjeposti, koje su bitne i nužne u svakom staležu i zvanju?

Molitelj krunice

Čabrunići, 29. rujna [1942.], DD., str. 71, prije povratka u Rim, obraća se Djevici: - *"Daj da ne propustim svaku večer u obitelji ružar [krunicu]."*

- Svjestan da je krunica simpatična Gospi, koja je u radosnim, žalosnim i slavnim otajstvima stalno povezana sa sinom Isusom, plodom utrobe svoje, od Njegova začeca do Njegova Uzašašća, odnosno do njezine krunidbe na nebu, bogoslov traži snagu da nikada ne propusti izmoliti dnevni "ružar", i to u obitelji, kao što to Crkva preporučuje ne samo u svibnju i listopada ili za njezine 24 svetkovine, blagdana i spomendana u godini, nego i inače. - Moliš li ti krunicu, brate i sestro? I onu krunicu s otajstvima svjetla: Krštenja na Jordanu, Svadbe u Kani, Blaženstava na brdu, Preobraženja na Taboru i dara Euharistije?

Trpljenje za Boga

Pula, 11. listopada 1942., DD., str. 81, u duhovnim vježbama za đakonat moli ovako: - *"Sveta Marijo, Majko Isusova, postani mi zauvijek majkom a ja vjerni i odani Tvoj sin. Danas mi slavimo Tvoje sveto Materinstvo. Danas Te dakle smijemo zazivati svojom predragom Majkom. Majko moja, ne dopusti da ja, Tvoj sin, nikada više ne padnem u očajavanje, nego daj da trpim za Boga."*

- Nešto ga je toga tjedna pogodilo. Kaže da je tražio utjehu od stvorenja. Pa se još više razočarao.

Kaje se što se odmah nije obratio Bogu u kojega je svaka naša utjeha. Gospu moli da ne padne u razočaranje, nego da nauči trpjeti za Boga.

Ljubav prema bližnjima

Rim, 13. studenoga 1942., DD., str. 91, iznosi molitvu Mariji: - *"Sveta Djevice, majko ljubljena, svrni svoj blagi pogled na ovog porednog [zločestog] Tvojeg sina, i isprosi mi od Isusa milost poniznosti i ljubavi do bližnjega, do svojih drugova, do svakog druga i do Ravnatelja. To mi fali."*

- Ispovjedno iskreno prizna da mu nedostaje poniznosti i ljubavi prema bližnjima, napose prema kolegama kao i prema ravnatelju Lombardij-skoga kolegija. Bori se da poštuje njih kao što bi želio da drugi poštuju njega. Nije dosta samo ljubav prema Bogu, što je na prvom mjestu, hoće se i ljubav prema bližnjemu. Te su dvije zapovijedi uzajamno prožete i jedna drugu prati.

Izbjegavanje prigode

Rim, 9. prosinca 1942., DD., str. 105, Miro moli: - *"Majko, evo me da se pokajem za svoje grijehe, kojima sam uvrijedio predobrog Boga! Napastovan sam bio u čistoći: nisam pristao uz misao; morao sam bolje bježati prigode! - Majko, prikazujem Ti svoje poniženje današnje: dva puta! Hvala Bogu!"*

- Nas su odgojitelji u bogosloviji poučavali da se ne možemo oduprijeti napasti tjelesne naravi ako ne budemo izbjegavali bliže grješne prigode. Želiš biti čist, a čitaš najbesramniju knjigu do koje si došao. Želiš se usavršavati u čistoći duha, a gledaš najbestidniji film koji te direktno navodi na grijeh. Kako se služiš internetom? Uzimaš vatru u ruku i kažeš: ne će mene spržiti. Znaš da si u tome jučer pao, i to dva puta, i ti i danas isto ponavljaš. Tko grješnu prigodu ljubi, u grijehu se gubi. To je trajno ljudsko iskustvo. Samo nerazuman to ne prizna.

Najava ređenja

Rim, 17. prosinca 1942., DD., str. 106, Miroslav daje maha svojoj radosti. - *"Primio sam danas od Preuzv. Biskupa pismo, u kojem mi priopćuje nakanu da će me moći zaređiti za Uskrs. Majko, u Tvoje se ruke postavljam. Neka se vrši volja Božja. Pripravan sam na svako trpljenje, uz milost Božju!"*

- Iz ovoga 22-godišnjega mladića, katoličkoga bogoslova, izbija živa radost zbog najavljena svećeničkog ređenja, za koje se priprema već više godina. Zna da je to veliko blago "u glinenim posudama" (DD., str. 127). Zato moli milost od

Boga, posredstvom Djevice Marije, da izvrši volju Božju - koju u *Dnevniku* časti barem 50 puta - spreman za nju "na svako trpljenje". To je milost suobličenja s Kristom, Patnikom i Mučnikom, a ne suobličenje s ovim grješnim svijetom.

Strah pred budućnošću

Rim, 6. veljače 1943., DD., str. 117, izmjena nade i tjeskobe - *"Majko, opet Ti se sasvim prikazujem i zaklinjem Te za pomoć. Sada više nego ikada prije straši me moj budući apostolat. Da li ću ustrajati? Da li ću se oprezno i dostojanstveno vladati u svojem životu?... Ti mi pomози. U Tvoje se ruke predajem i molim Te da mi isprosiš od Boga milost da mi rasvijetli um i volju da budem dobar otac duša. Pomози mi u pripravi za [svećeničko] ređenje i prvu sv. Misu!"*

- Svjestan kako odgovornu i ozbiljnu zadaću ređenjem preuzima, spopadaju ga strahovi, za koje moli da ih svlada, da se oprezno i dostojanstveno vlada u svome životu, da rasvijetljena uma i osnažene volje bude pravi pastir duša.

Ništa bez Božje pomoći

Rim, 8. veljače 1943., DD., str. 118. - *"Nitko mi ne piše! - danas mi je zakon kršćanske ljubavi težak. Muče me zle požude i pohota za uživanjem. Čudnim mi se čini stalež koga sam preuzeo. U borbi sam. Bog me pusti samoga da vidim da ne valjam ništa bez Njegove pomoći. Majko, izmoli mi od Boga više vjere, ufanja i ljubavi. Tvoj sam, sav sam Tvoj. I ovo maleno trpljenje Tebi darujem."*

- Još dva mjeseca do ređenja, a đakon u borbi s požudama i pohotama ovoga svijeta. Bog ga pušta da vidi da bez Božje nema rasta i uspjeha. "Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa" (Iv 15,5), govori Gospodin. Gospu đakon moli da poraste u vjeri, nadi i ljubavi. A Majka za njega zna i rado ga preporučuje Ocu nebeskomu.

Duh trpljenja i poniznosti

Rim, 11. veljače 1943., DD., str. 119. - *"Prikazanje Majke Božje u Lourdesu. Posvetio sam cijeli dan Majci svojoj. Prikazao i posvetio sam joj se ponovno. Stavio sam u Njezine sv. ruke svoju pripravu na ređenje i prvu Misu. Do dva mjeseca točno postat ću svećenik. Majko, pomози mi! U Tvojim sam rukama. Daj mi ljubavi do križa i trpljenja, do poniznosti. Tako ću ugoditi Bogu. Duh trpljenja i poniznosti neka me uvijek prati, sada i uvijek na mojem svećeničkom životu."*

- Što se više približava svećeništvu, to više moli ljubavi prema križu i patnji.

Mladomisničke nakane

Rim, 2. travnja [19]43., DD., str. 129 - *"Svećeničko ređenje još mi fali malo sati [dana?] kada ću postati svećenik. Moj Bože, sav Ti se prikazujem, sav Ti se darujem: sav hoću da sam Tvoj sada i uvijek. Tebi hoću da vjerno služim. Slava Tvoja i spas duša! Poniznost, požrtvornost! Prikazat ću se sav za spas i mir našeg naroda! Misu ću prikazati za se: u zahvalu i oproštenje grijeha i da isprosim jaku volju u poslušnosti Bogu! Prikazat ću je i za roditelje: za zdravlje svojeg milog oca, za moju predragu majku i sestre i brata. Spomenut ću se također svojih dobročinitelja, prijatelja, svih onih koji su mi se preporučili u molitvi."*

- Đakon Miro ovdje spominje sve ključno i nužno za svećeništvo i što ono obuhvaća: prikazanje, darivanje, vjerno služenje, slava Božja, spas duša, poniznost i požrtvornost, jaka volja u posluhu Bogu, molitva za narod, za roditelje, za brata i tri sestre, za dobročinitelje, prijatelje i sve koji se preporučuju u njegove molitve.

Žudi za mučeništvom

Baderna, 22. ožujka 1944., DD., str. 153, obraća se Bogu, spreman u smrt: - *"Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Svoj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja."*

- Tko ovako u sebi njeguje ljubav prema Bogu za svoje vjernike, on će tu ljubav pokazati i u najvećem svjedočanstvu vjernosti, u prolijevanja vlastite krvi.

Prije smrt nego grijeh

Pazin, 24. lipnja 1947., dva mjeseca prije mučeništva, DD., str. 189: - *"Daj mi, Bože, prije smrt nego da padnem u jedan grijeh nečistoće. - ja želim, ako je Tvoja volja, čim prije doći k Tebi. Inače kazni me, kroti me, ponizuj me!"*

- Don Miroslav doživljava strjepnje iznutra, prijetnje izvana. Ali on ima sigurno utočište. Ako je volja Božja, spreman je i u smrt samo da ne sagriješi. Grijeh je nesreća, a krjepost je sreća.

Bura pred mučeništvo

Pazin, 22. srpnja 1947., mjesec dana prije mučeništva, DD, str. 190-191- *Već skoro mjesec dana proživljavam veliku unutarnju krizu, što me čini, protiv moje volje, neraspoloženim i žalosnim i nervoznim. Uzroci su ovi: moj neuspjeh u odgoju sjemeništara, i još ono što se govorilo za simpatiju jedne djevojke prema meni; i svemu tome na-*

dodaje se i drugi moj, naš, neorganizirani posao.

Postao sam neuslužan, nemiran, omalovažujem, kritiziram druge i starije, pa i poglavare, a i mlade. Nisam više onakav, kakav sam bio. Onda sam rastao, a sada propadam. Bože moj, što se ja bojim za sebe! Hoću li ustrajati u svome zvanju?! Neka duboka bojazan napunjuje mi dušu. Jeka Apostolove: "Sa strahom i trepetom raditi oko svoga spasenja! (Fil 2,12). Tomu se još nadodaju one političke rasprave, oni problemi ne sasvim vjerske i pastoralne naravi; da smo u svemu prepušteni sami sebi. - Komu da povjerim svoje poteškoće? Samo Tebi, Bože moj! I Tebi, Majko moja! Ti

vidiš moje duševne patnje i trzavice. Ovo Ti prikazujem! - Ako je malo to, daj mi još!

- Evo brata našega Miroslava, bogoslova i svećenika, od krvi i od mesa, u kušnjama od Duha i u napastima od zloduha, koji priznaje svoje neraspoloženje, nalazi mu uzroke. Za što je uvjeren da je kriv, iskreno se kaje, a uvijek se u ruke Božje predaje, spreman na mučeništvo ne puste želje, nego životvorne krvi. Veličanstveno!

Neka blaženi mučenik Miroslav sve potrebne i danas zagovara u nebu, gdje mu je molitva i moćnija i uslišanija. Amen.

DUHOVNOST

ISPIT SAVJESTI

Mostar, 24. travnja 2019. - Na prijedlog ravnatelja Nadbiskupijskoga Pastoralnog centra u Zagrebu, vlč. dr. Josipa Šimunovića, mostarski biskup Ratko Perić održao je predavanje, zapravo Đakonski ispit savjesti, u kripti sv. Josipa katedralne župe Marije Majke Crkve, 24. travnja 2019. u 17.00 sati. Ravnatelj, prethodno dr. Tomislav Markić, sada voditelj Hrvatske inozemne pastve, a današnji dr. Šimunović, već od 2010. u svoj program Šeste pastoralne godine uključuju pohod Bosni i Hercegovini: Banjoj Luci, Sarajevu i Mostaru. U Mostaru, osim predavanja, slavi se sv. Misa u katedrali, a đakoni borave u Pastoralnom centru Emaus u Bijelom Polju i posjećuju glavne crkvene institucije u Hercegovini. Među 25 đakona trojica su članovi Hercegovačke franjevačke provincije (fra Dragan Bolčić, fra Nikola Jurišić i fra Robert Pejičić) i dvojica Mostarsko-duvanjske biskupije (don Petar Filipović i don Domagoj Markić).

Evo jednoga obrasca, na temelju Isusovih evanđeoskih riječi, za ispit naše kršćanske savjesti, u konkretnu slučaju đakonske.

Osobno zvanje: "Dođi i slijedi me!" (Mt 19,21). Imam li kao đakon na putu prema svećeništvu ozbiljnu i čvrstu odluku slijediti Isusa i živjeti što bliže Njemu kako on želi? Da budem s Njim i da me On šalje pomagati i propovijedati drugima? Ili je ta davna odluka, "prva ljubav", tijekom vremena zamrla, iščezla? Jesam li uvjeren u to da plodnost moga danas đakonskoga, sutra svećeničkog služenja dolazi od Boga i da se, s milošću Duha Svetoga, moram poistovjetiti s Kristom i svoj mu život predati za svoj vječni spas i za spašanje svijeta?

Zvanje u drugima: "I pozove k sebi one koje je izabrao, i oni dođoše k njemu" (Mk 3,13). Nastojim li ozbiljno i zauzeto otkriti klice duhovnoga zvanja koje je Bog stavio u tolike mlade? Brinem

li se oko toga da se proširi što jača svijest općega poziva na svetost? Potičem li druge da se mole za duhovna svećenička zvanja i za posvećenje vjernika uvjeren da je na prvom mjestu: *Molite Gospodara žetve...*, a tek onda naše reklame, tehnička sredstva i predavanja iz "pastorala zvanja"? I ako nema molitve, nema zvanja. I ako ima molitve, ima zvanja. I da je učinkovitije molitvom i životom svjedočiti negoli riječju propovijedati i samo se tužiti na bolnu situaciju?

Celibat: "Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, preljubi, lakomstva, opakosti, razuzdanosti, zlo oko, psotka" (Mk 7,21-22). Je li Gospodin Isus prava ljubav moga života? Ispunjavam li s radošću obvezu svoje ljubavi prema Bogu time što živim prema obvezi celibata/zavjeta čistoće obećana u redu đakonata? Upuštam li se svjesno i nezaustavljivo u nečiste misli, želje ili radnje i zadržavam li se u njima? Jesam li vodio nedolične ili dvolične razgovore, mlađe sablažnjavao s obzirom na svećeničku čistoću? Neposredno se izlagao prilici da sagriješim protiv VI. i IX. Božje zapovijedi i crkvenoga zakona čistoće? Pazim li na svoje poglede, kojima se također može počinuti preljub? Jesam li pozoran u ophođenju s različitim skupinama osoba? Je li moje životno ponašanje svjedočanstvo drugima da je evanđeoska pa prema tomu i crkveno-obećana čistoća beženstva nešto što je moguće, razumno, radosno, plodonosno i primjerno? *Obsequium rationabile* - Razumno prihvaćanje, poštovanje! Ili sve to smatram nenasnim i besmislenim teretom? Puštam li u područje svoga crkvenoga djelovanja razne osobe da rade i reklamiraju što hoće?

Siromaštvo: "Sin Čovječji nema mjesta kamo bi glavu naslonio" (Mt 8,20). Usađujem li svoje srce u Boga i jesam li u nutrini slobodan od

svega ostaloga? Jesam li spreman odreći se svojih osobnih planova i svojih naravnih želja i prihvatiti bilo koju službu koju mi poglavari odrede? Volim li svoje siromaštvo? Posjedujem li suvišnih stvari? Bogatim li se u Bogu ili u bogatstvu? Jesam li izdvajao novac za nepotrebne, beskorisne i luksuzne stvari? Činim li što je moguće da vrijeme mira i odmora proživim u Božjoj nazočnosti i Božjem gospodstvu, sa sviješću da sam uvijek i svagdje službenik Božji?

Posluh: *"Sin Čovječji nije došao da mu služe, nego da služi"* (Mt 20,28). Prihvaćam li poslušno i ponizno upute, savjete i opomene svojih kolega, pogotovo pretpostavljenih? Je li moja svakidašnjica prožeta duhom poslušna i radosna služenja? Nastojim li oko toga da se svakim danom posvetim drugima, da im služim u skladu s Evanđeljem i s Koncilom i Kodeksom? Smatram li i vršenje auktoriteta, koji je povezan sa službom, neophodnim oblikom istinskoga služenja?

Poniznost: *"Jer si sve to sakrio umnima i mudrima, a objavio malenima"* (Mt 11,25). Postoje li u mome životu grijesi *oholosti*, suprotno poniznosti: pretjerana osjetljivost, razdražljivost, otpor opraštanju itd.? Grijesi *škrtosti*: skupljanje materijalnih stvari, a ne znam čemu? Čuvanje novca na banci, a prosim? Grijesi zavisti: ljubomorna bolest zbog uspjeha i položaja drugoga, kolege, umjesto radosti i čestitke bratu u službi? Grijesi *lijenosti*: zadovoljenje s bogoslovijskim znanjem biblijske i teološke materije bez daljnega produbljenja i studija? Molim li se Bogu za krjeposti poniznosti, poslušnosti, marljivosti? Prikažem li katkada sv. Misu za sebe kao zahvalu Bogu za sva dobra koja mi je dao, duševna i tjelesna, moleći ga za milost ustrajnosti?

Bratska ljubav: *"Ljubite jedni druge!"* (Iv 13,34). Živim li u ophođenju sa svojom braćom i sestrama u zajednici u ljubavi Božjoj ili se, naprotiv, katkada iz sebeljublja, nesudjelovanja ili ravnodušnosti nisam za njih uopće zanimao, kamoli brinuo? Ni u Domu ni na poslu? Kritiziram li svoje kolege, braću u zajednici ili izvan zajednice? Pomažem li onima koji trpe zbog tjelesne bolesti ili duševnoga bola? Proživljam li bratsku ljubav tako da ne dopuštam da kolega bude toliko vremena sam, a bolestan, ili zauzet poslom preko glave, a ja okrenem glavu od njega? Tužim li se pred laičkim svijetom, pa i svojom rodbinom, na svoje kolege, poglavare, sve do Rima?

Molitva: *"Vazda moliti i nikada ne sustati"* (Lk 18,1). Molim li svakodnevno Časoslov potpuno,

dostojno, pobožno i savjesno? Jesam li u toj bitnoj točki svoga duhovnoga zvanja, tj. da molim u ime cijele Crkve, vjeran svojoj obvezi prema Kristu? Je li sv. Misa središte moga unutrašnjeg života? Sudjelujem li raskajano, svjesno i pobožno u njoj? Ostajem li u zahvalnoj molitvi? Je li Euharistija za mene *prvo*: slavljenje Boga, *drugo*: zahvala Bogu, *treće*: zadovoljština za grijeha moje i grijeha svega svijeta, i *četvrto*: prošnja u raznim potrebama? Raduje li me boraviti u razmatranju i tihom klanjanju pred Isusom Kristom koji je osobno nazočan u Presvetom Oltarskom Sakramentu? Držim li se vjerno dnevnoga pohađanja Presvetomu? Predvodim li tjedno klanjanje ili barem mjesečno? Je li moje blago odnosno moje srce kod svetohraništa?

Razmatranje: *"Protumači nam prispodobu!"* (Mt 13,36). Obavljam li savjesno svaki dan svoje razmatranje tako što se trudim nadvladati svaku vrstu rastresenosti koja me odvaja od Boga? Time što u Svetom Pismu tražim svjetlo Gospodina kojemu služim? S olovkom u ruci bilježeći misli na koje naiđem i koje mi padnu na pamet? Molim li se prije razmatranja i zahvaljujem li Duhu Svetomu na njegovima poticajima i nadahnućima? Razmatram li redovito Sveto Pismo, barem ono koje mi je zadano u dnevnoj Službi čitanja?

Ispovijed: *"Idi i odsad više nemoj grijешiti!"* (Iv 8,11). Ispovijedam li se rado, redovito i često kako je primjereno momu duhovnom staležu i svetim stvarima s kojima se susrećem? Kao i stanju svoje grješnosti? Izvršim li pokoru? I to ne jednom nego više puta, radi vlastite raskajanosti? Mijenjam li često ispovjednike? Preuzimam li na svoju dušu tuđe grijeha preporučujući im, na primjer, primanje sv. Pričesti, a oni sklopili drugu nezakonitu ženidbu? Opslužujem li - i kao penitent - doslovno i apsolutno sakramentalni pečat sv. ispovijedi: Nikada, nigdje, nikom, ništa?

Ljubav prema Gospi i svima Svetima: *"Ženo, evo ti sina! ... Evo ti majke!"* (Iv 19, 26-27). Obraćam li se pun nade Blaženoj Djevici Mariji, duhovnoj Majci svih vjernika, da mi pomogne kako bih više ljubio njezina Sina Isusa i povećao prema njemu ljubav drugih? Prakticiram li marijanske pobožnosti? Svibanjsku i listopadsku? Odijelim li svakoga dana vrijeme za sv. kronicu, koja nije samo Gospina, nego i Gospodinova? Deseticu - deseticu! Utječem li se molitvenim zazivom svakoga dana njezinu majčinskom zagovoru i zagovoru ostalih Svetaca Božjih u borbi protiv sotone,

požude i traženja ispraznih i grješnih užitaka? Ili sam u molitvi mlak, a u strasti jak?

Misao na smrt: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj" (Lk 23, 46). Mislim li u svome životu na čas svoje smrti? Molim li se za milost ustrajnosti sve do svršetka i opominjem li i druge kolege i vjernike da čine to isto? Prikazujem li često i po-božno sv. Misu i zajedničke molitve za pokojni-

ke, dobročinitelje, preminule roditelje? Bojim li se "sudišta Božjega" pred koje nam je svima stati i račune položiti (Rim 14,10)? Odnosno jesam li svjestan i vjerujem li u onu drugu a istu: "Svima nam se pojaviti pred sudištem Kristovim da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo" (2 Kor 5,10)

MISA ZAHVALNICA MOSTARSKIH MATURANATA

Mostar, 8. svibnja 2019. - U mostarskoj katedrali, 8. svibnja 2019., u 12.00 sati slavljen je sv. Misa zahvalnica maturanata iz 11 srednjih škola u gradu Mostaru. Misu je predvodio biskup Ratko, a u koncelebraciji je sudjelovao i don Mladen Šutalo, povjerenik za mlade, koji svake godine, od 2014., organizira ovakvu svečanost, i don Pero, tajnik.

Pozdrav maturanta Ivana Ćorića

Preuzvišeni oče biskupe!

U uskrsnoj radosti pozdravljam Vas u ime 624 maturanta iz 11 srednjih škola našega grada. Okupljeni oko Kristova oltara, nakon godina učenja i spremanja završnih ispita, utječemo se Božjemu milosrđu i zahvalno molimo za blagoslov našega rada. Pred Vama stoje, ako Bog da, budući liječnici, inženjeri, pravnici, profesori, ekonomisti, tehničari i obrtnici, zaposlenici u svojoj struci, možda i koji svećenik ili redovnica.

Danas želimo moliti za plodove Duha Svetoga koji su nam potrebni da ustrajemo u ljubavi, miru, strpljivosti, velikodušnosti, uslužnosti, dobroti, vjernosti, blagosti i uzdržljivosti. Neka se plodovi Duha očituju u nama i neka nas prate na našem životnom putu odrastanja u vjeri, sveučilišnoga obrazovanja i u vršenju životnoga zvanja Bogu na slavu. U ovoj sv. Misi molit ćemo za naša životna zvanja, za mudrost razlikovanja dobra od zla i ustrajnost na putu dobra. Kruh koji svojim radom i trudom budemo stjecali neka bude na proslavu Oca nebeskoga, a uza svetost života neka nas vodi Kruhu života da, vjerujući u njega, nikada ne gladnimo i ne ožednimo (Iv 6,35).

Zahvaljujemo Bogu i za naše profesore koji su nam nesebično prenosili svoje znanje i učili nas životnim vrijednostima, s kojima smo proveli ove godine. Hvala vam što ste prihvatili obvezu da nas pratite i pomažete nam u učeničkim potrebama, a osobito u kriznim trenucima naše neodlučnosti i straha pred izazovima.

Preuzvišeni oče, molite da naša vjera ostane živa, a nada u nama bude sve jača. Svjesni smo da živimo u vremenu prepunu razočaranja, i u našim obiteljima i u društvu i u Crkvi. Ne znamo što nas sutra čeka i koji je put najbolje odabrati. Ali ne ćemo dopustiti da se nada gasi jer je *Krist nada naša*.

Molit ćemo i zagovor Blažene Djevice Marije, kojoj je posvećena ova naša mostarska katedrala, da zaista bude nebeska Majka svih nas, Neka nas prigrli kao svoju djecu i zagovara pred licem Božjim.

Uskoro u našim životnim knjigama otvaramo novu stranicu, na koju će stati mnoštvo riječi i slika. Vi nas, oče biskupe, svojom pastirskom porukom ohrabrite u našoj vjeri i nadi, u traganju ovih mladih ljudi za novim životnim putovima da poput prve Crkve, iako progonjene, u apostolskom nauku čuvamo *stup i uporište istine* (1 Tim 3,15). Našim ljudskim snagama to ne bi bilo moguće ostvariti i zato smo ovdje da tražimo od Boga milost i snagu za vrijeme koje je pred nama. Prikazite ovu sv. Misu za nas, naše obitelji, profesore i naše životne pozive. U sinovskoj odanosti nas mladih, molim Vas da nas blagoslovite i uvedete u ovo zahvalno Euharistijsko slavlje.

Biskupov nagovor

SPOSOBNOSTI RAZUMA I SRCA

Kolonizatori Europljani svojedobno su primijenili i pratili ovaj pokus s nekim dječacima u koloniziranoj Africi: uzeli bi od roditelja, ote- li, jedno dijete od dvije-tri godine i odnijeli bi ga u planinu daleko od kuće i obitelji. Zatvorili bi ga u kavez da ne može izići i da ne može nitko k njemu prići, osobito da ga ne mogu napasti životinje, pa ni zmije. Pustili bi ga da plače dok se ne isplače. Ali bi mu svaki dan, u šutnji, donosili tri-četiri puta hrane i pića. Ne bi ga ničemu učili ni privikavali: ni govoru, ni radu, ni vježbama, ni znakovima, ni odijelu, ni kulturi, niti ikakvoj školi, vjeri i moralu. Ostavili bi ga tako do 15. godine da vide kako će se razvijati. I što su ustanovili?

Da u svojoj 15. godini taj dječak nije kadar izgovoriti nijedne suvisle i artikulirane riječi.

Da nije kadar razumjeti nijedne rečenice koja bi mu se rekla.

Da se nije apsolutno snalazio ni u kojem pogledu, osim što bi očima zvjerkao i hukao, mukao, bukao, oponašajući glasanje poneke životinje.

Je li taj pokus bio zločinački? Nego što. Ali tko te pita, kolonizatori žele eksperimentalno proučiti kako se psihološki razvija dječak od malena do 15. godine, sam samcat, da mogu napisati znanstven članak o tome. Ustanovili bi da se razvija samo dječakovo tijelo. A one dvije duhovne sposobnosti: razum s centrima u mozgu i slobodna volja s centrima u srcu, kako se obično kaže, nisu se nimalo razvijale izvana, osim što bi sam pokusnik doživljavao u sebi, ali ne može to nikomu priopćiti.

Zamisli: ne zna nijedne riječi, ne može formulirati nijedne rečenice, nije sposoban odgovoriti ni na jedno pitanje niti postaviti ijedno pitanje, a trebao je uspješno završiti osmogodišnju školu.

A taj **RAZUM** ima tri čudesne sposobnosti sve jedna čudesnija od druge:

1 - Poimanje smisla, na primjer: sunce sja; ili razumijevanje nečijega stanja nevolje ili radosti, ili shvaćanje neke pjesme, na primjer Kranjčevićeva "Mojsija", ili neke lekcije o Bibliji, predavanja o odgoju djece u vrtiću. Pretpostavimo da možeš iz rečenice u rečenicu pratiti ovu propovijed i da ti se čini da je logična, suvisla, smislena, spremljena po nekim načelima. Ili da uopće ne možeš pratiti ovu propovijed jer tebe muče druge muke i nisi uopće duhom u katedrali.

2 - Pamćenje kao proces usvajanja i zadržavanja u pameti, u svijesti, novih spoznatih sadržaja. Na primjer, da možeš ponoviti jednu priču, evo ovu o kolonizatorima u Africi. Ne zaboravi: mi sve snimamo, registriamo, memoriziramo u datoteku pamćenja, samo što ne možemo izvući kada nam zatreba. A ako nam netko napomene, odmah kažemo: jest, i to je govorio. Puno smo više talenti zaborava negoli pamćenja.

3 - Promišljanje ili raščlanjivanje nekoga pitanja, prosuđivanje situacije, donošenje zaključaka na temelju činjenica. Na primjer, ti iz ove propovijedi ne želiš ništa razlučivati, nego što prije, i to namjerno, zaboraviti. Odnosno možda ćeš sa svojim prijateljem ili prijateljicom nastojati procjenjivati, odobravati, precizirati ili prezirati što si čuo u katedrali. Razlika između poimanja i pamćenja jest kao između žmigavca i stadionskog reflektora. A razlika između pamćenja i zaključivanja jest kao između igrališnog reflektora i dnevnoga sunca.

A i **SRCE** ima također tri čudesne sposobnosti, sve jedna zagonetnija od druge:

1 - Vjerovati, tj. biti siguran u istinitost neke tvrdnje a da je nisi sam iskusio. Biti uvjeren da će netko učiniti ono što je dužan učiniti, na primjer da će te vozač autobusa noćas dovesti iz Mostara u Zagreb, i ti cijelu noć prespavao i sutradan na kolodvoru osvanuo. Biti siguran u istinitost Božje egzistencije, Božje objave, Božje ljubavi prema ljudima, biti uvjeren u raspeće i uskrsnuća Isusa Krista, to znači vjerovati.

2 - Nadati se ili držati da će se ispuniti ono što želiš, na primjer, da ćeš ipak na maturi proći vrlo dobrim uspjehom; ili da će se ispuniti ono što uopće ne želiš, tj. da ćeš ipak pasti na godinu.

3 - Ljubiti ili cjelivati u lice ili u ruku; očitovati osjećaje blizine, prijateljstva ili štovanja prema nekoj osobi, narodu; osjećati duhovnu odanost prema drugima: Na primjer, da roditelji vole svoju djecu, ili da djeca ne vole svoje roditelje; da voliš svoj hrvatski narod, a ne voliš izumrlu Etrušćane.

Ti ćeš možda reći: zar se vjerovati, nadati se i ljubiti ne odnose također na razum, a ne samo na srce? Naravno da se odnose i na našu pamet, ali te se sposobnosti tiču kudikamo više slobodne volje. Ti možeš vjerovati da Bog postoji a možeš vjerovati da ne postoji i vladati se kao da ne po-

stoji. Možeš se nadati upisu na fakultet i ne nadati se stipendiji za studij. Možeš ljubiti i ne ljubiti. Na primjer tko tebi jamči da je tvoja mama - upravo tvoja majka? Možda ti stvarnu maćehu do dana današnjega smatraš pravom majkom. To znači da vjeruješ da su otac i mati tvoji roditelji. Ili tko tebi jamči da je tvoja nada pouzdana, tj. da ćeš uspješno završiti studij medicine, građevine? Vidiš li kako ti je nada ugrožena? Ili tko ti jamči da ćeš se oženiti s današnjom djevojkom koju voliš ili da ćeš s budućom ženom, koju u ljubavi biraš, izdržati i tri mjeseca? Vidiš li kako ti je ljubav u opasnosti, ne ružičasta, nego rizična.

ISPIT SAVJESTI. Ti se možda ljutiš i one kolonizatore nazivaš užasnim kriminalcima koji su onako protuljudski postupili s onim afričkim dječakom, i to ne s jednim. A upitajmo se kako si ti rastao ili rasla u ovom duhovnom, tj. spoznajno-osjećajnom pogledu.

Prvo, kršten si kao dijete od dva-tri mjeseca. Jesu li te roditelji vodili za ruku u crkvu, učili kako se prekrižiti i izmoliti običnu molitvicu: Slava Ocu, Zdravo Marijo, Oče naš? Ne treba za to ni biskup ni župnik ni časna vjeroučiteljica. Dosta je zdrava majka ili baka.

Drugo, kada je u trećem razredu došlo vrijeme Prve ispovijedi i Prve sv. Pričesti, jesi li se sabrano pripremio, skrušeno ispovjedio, s ljubavlju pričestio? Jesu li te roditelji dopratili do pričesne ograde? I ispovijedaš li se od tada sabrano i raskajano i pričješćuješ li se s ljubavlju više puta kroz godinu: o Božiću, o Uskrsu, o Velikoj Gospi, na početku školske godine, na svršetku školske godine? A u gradu imaš najmanje dvadeset svećenika na raspolaganju.

Treće, pri kraju prvoga razreda srednje škole, prije tri godine, došli ste, svatko u svojoj župi, na primanje sv. krizme, potvrde krštenja, s vjeronaučnom pripravom, s prethodnom ispovijeđu, i pod svećanom sv. Misom potvrđeni i pričješćeni. Je li tako?

Četvrto, koliko je onih koji nisu slijedili ovu redovitu svjesnu vjerničku katoličku putanju? Koji se ne ispovijedaju i ne pričješćuju godinama, koji ni danas nisu ovdje s kolegama na Misi zahvalnici na kraju srednjoškolskog učenja i hoda?

Koji su se pozdravili s moralnom savješću, a koje strast vodi u slijepu ulicu?

Koji od svega vjerskoga sadržaja nisu razumjeli ništa, nisu zapamtili ništa i ni o čemu vjerskom ne razmišljaju?

Koji od svega vjerskoga blaga ni u što ne vjeruju, ni čemu se ne nadaju, ni prema čemu i ni prema komu ne pokazuju nikakve ljubavi, štovanja, čašćenja: Bog? - iznad oblaka! Crkva? - svećenička organizacija! Vječni život? - fantazija!

Maturante, spusti malo tu glavu. Jednom će se razotkriti datoteka i tvoga i moga mozga i tvoga i moga srca. Jer ima jedan koji ima ključ i od tvoga srca i od tvoga mozga, a ti nemaš ni od jednoga ni od drugoga. On ima i šifru, i savršeno sve čita i tebi daje na uvid kakav si i kakav si bio. I bit ćeš suđen po tom svom srcu i po tom svom razumu, kako si upotrebljavao sposobnosti shvaćanja, pamćenja i zaključivanja odnosno sposobnosti vjerovanja, nadanja i ljubavi, koje ti je on darovao da ih razvijaš. I donijet će se vječni pravorijek:

Suradnici Božji, nadesno! U život vječni!

Nesuradnici ljudski i Božji, nalijevo! U oganj vječni!

VIJESTI KATOLIČKOGA INFORMATIVNOG UREDA MOSTAR

MSGR. PETAR RAJIČ IMENOVAN NUNCIJEM U LITVI

Nadbiskup - Nuncij Rajič (r. 1959). Apostolski nuncij msgr. Petar Rajič, nakon četverogodišnjega službovanja u Angoli, Sv. Tomi i Principu u Africi, imenovan je 15. lipnja 2019. Nuncijem u Litvi (namijenjene su mu i Latvija i Estonija) sa sjedištem Nuncijature u Vilniusu, glavnom gradu Litve.

- Don Petar je zaređen za svećenika u mostarskoj katedrali, 29. lipnja 1987., inkardiniran u Trebinjsko-mrkansku biskupiju.

- Kratko je bio župni vikar u hrvatskoj župi Kraljice Hrvata u Torontu, 1987.-1989.

- Postdiplomski studij u Rimu, 1989.-1993., najprije kao pitomac Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima, a zatim u Papinskom akademiji za diplomate s doktoratom iz kanonskoga prava na Papinskom lateranskom sveučilištu, 1993.

- Počeo je kao tajnik Apostolske nuncijature u Iranu, 1993.-1996., zatim u

- Litvi, Latviji i Estoniji, 1996.-1998.

- Dužnosnik je Državnoga tajništva Svete Stolicе u Vatikanu, 1998.-2003,

- Dvorski prelat Njegove Svetosti, 2003.-2009.

- Dužnosnik Prefektуре Papinskoga doma, 2007.-2009..

Za biskupa je zaređen u mostarskoj katedrali, 2010. Zaredio ga državni tajnik kard. Bertone. Naslovni nadbiskup Sarsenteruma (antičke dijeceze u današnjem Stocu).

- Apostolski nuncij u Kuvajtu, Bahreinu, Kataru, Ujedinjenim Arapskim Emiratima i Jemenu, te istodobno Apostolski delegat na Arapskom poluotoku, 2010.-2015.

- Nuncij u Angoli, Sv. Tomi i Principu, 2015.-2019.

- Don Petar je 8. srpnja završio misiju u Angoli, a u Litvi je već 10. srpnja predao vjerodajnice (vidi foto).

Litva ima oko 3,5 milijuna stanovnika, od toga 79% katolici.

Latvija ili Letonija broji oko 2.250.000, od toga 24% katolici.

Estonija s oko 1.300.000 žitelja, među kojima je 6.000 katolika. Estonija nema biskupije, sva je Apostolska administratura.

Čestitamo don Petru, Nunciju na novoj službi!

ČESTITKE VARAŽDINSKIM BISKUPIMA

Mostar, 1. kolovoza 2019. - *Na vijest o imenovanju don Bože Radoša, rektora Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, varaždinskim biskupom, 1. kolovoza 2019., mostarski dijecezan-ski ordinarij Ratko Perić uputio je novoimenovanom biskupu čestitke i preporuke Bogu, a svomu kolegi, Josipu Mrzljaku, sadašnjem apostolskom administratoru, srdačne pozdrave i blagoslovne molitve Gospodinu.*

Msgr. Boži Radošu:

Dragi rektore, novoimenovani biskupe, Bože! Čestitam Ti od srca na Papinu imenovanju varaždinskim biskupom!

Providnost ima svoje putove i ciljeve. Bogu preporučujem Tvoje zdravlje

I Tvoju buduću biskupsku službu.

Srdačan pozdrav

+ Ratko.

Msgr. **Josipu Mrzljaku:**

Dragi Josipe!

Neka Bog sve prati svojim velikim blagoslovom, i Tebe i Tvoga nasljednika Božu i cijelu Varaždinsku biskupiju.

Ti si se u ovih dvadeset godina, od 1999., vidio i kao pomoćni zagrebački i kao ordinarij varaždinski. A uvijek si bio: *Tiha voda brege valja!*

Srdačan pozdrav

+ Ratko.

NOVA UPRAVA HERCEGOVAČKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE

Mostar, 1. svibnja 2019. - U srijedu, 1. svibnja 2019. godine, na redovitome Provincijskom kapitolu Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja Blažene Djevice Marije koji se održao u Franjevačkom samostanu u Mostaru pod predsjedanjem fra Mije Džolana, generalnoga vizitatora i predsjednika Kapitula, izabrana je

nova provincijska Uprava - Definitorij. Nakon što su sva braća Provincije ponovo izabrala provincijala fra Miljenka Šteku, Kapitul je izabrao: vikara Provincije fra Iku Skoku, te definitore fra Dragana Ružića, fra Mladena Vukšića, fra Ljubu Kurtovića, fra Sretana Čurčića i fra Ivana Landeku ml.

Čestitka biskupa Ratka:

Mostar, 1. svibnja 2019.

Prot.br.: 468/2019

Velečasnom fra Miljenku Šteki, Provincijalu

fra Iku Skoki, Viceprovincijalu i

svim članovima novoga Definitorija

Mir i dobro, radost i blagoslov od uskrsloga Gospodina!

Članovima novoizabranoga Definitorija na čelu s novopotvrđenim mnogopoštovanim Provincijalom upućujem iskrene čestitke s najboljim željama i molitvama Bogu da Hercegovačka franjevačka provincija raste u milosti i mudrosti Duha Svetoga i da se iz godine u godinu obogaćuje novim zdravim zvanjima u službi Oca nebeskoga i Crkve Katoličke.

Jednako želim i Boga molim da se razvija zdrava suradnja između Provincije i ovih hercegovačkih Biskupija, u punu razumijevanju, uzajamnu poštovanju i crkvenoj pravednosti!

S osobitim poštovanjem pozdravljam novoizabranu Braću u novim službama kao i sve časne članove Kapitula

+ Ratko Perić, biskup

NE RIJEČJU I JEZIKOM, NEGO DJELOM I ISTINOM (1 Iv 3,18)

Mostar, 16. travnja 2019. - U povodu 10. obljetnice Tropleta, hrvatske kulturne zajednice u Mostaru, njezina je uprava pozvala biskupa Ratka Perića da održi predavanje mladima u crkvenim prostorijama župe sv. Tome, apostola, na Bijelom Brijegu. Don Krešo Puljić, župnik, rado ugostio predavača i slušatelje, nakon sv. Mise, jer on i onako duhovno prati ovu zajednicu u njezinu djelovanju. Predavanje je održano u Velikom tjednu, 16. travnja u večernjim satima. Predložena je i

tema: *"Ljubimo, ne riječju i jezikom, već djelom i istinom"*, kako je sv. Ivan, apostol, savjetovao svojim vjernicima i nama danas. Ne samo savjetovao, nego apostolskom vlašću zapovjedio. A Troplet to sebi stavio kao program.

Prenosimo biskupovo predavanje

Status quaestionis. U čemu je problem? U tome da mi ljudi, koji smo konstitucijski sastavljeni od

duha i tijela, od govora i tvora, od razuma i slobode, od osjećaja i prakse, od slušanja/govorenja i vršenja, od riječi i djela, od lica i srca, tako izgrađujemo svoju osobnost ili ličnost, da ove dvojne riječi koje rekospo nisu li usklađene, onda nismo više ličnosti, nego dvoličnosti, bezličnosti. Je li ti drago da ti netko kaže da si dvolična, dvoznačan, licemjer? - Nije. A da ti kaže da si iskren, uravnotežen, usklađen? - To jest. Crkva bi željela da ti budeš usavršena osobnost, ličnost, a ne dvoličnost!

Pojmovi. Najprije ćemo protumačiti pojmove koji su ključni, u naslovu. A to su: *riječ, jezik, djelo, istina*, a sve u službi *ljubavi* prema Bogu i bližnjemu svomu.

Riječ. Samostalna jezična jedinica koja ima jedno ili više značenja te ovisno o njima i o kontekstu ima govornu poruku. Npr. riječ "kosa" znači: vlasi na glavi, spravu za travu, neprohodno šipražje i kamenje u brdu, u planini. Mi se u životu služimo s oko 3.000 raznih riječi. Dnevno: oko 700 različitih riječi. Ponajbolji pisci, nobelovci, rabe do 15.000 riječi. Hrvatski jezik ima oko 200.000 tekućih riječi. U računalu ima 420.000 riječi za prevođenje (uključujući deklinacije i konjugacije). Engleski oko 500.000. Svaka riječ nosi neko značenje i poruku.

Jezik. Postoje dva značenja, jedno je tjelesni organ u ustima koji sudjeluje u žvakanju hrane, u gutanju, i u oblikovanju glasova i govora u komunikaciji u ljudskoj zajednici, a drugo je značenje sustav artikuliranih glasovnih oblika koji označuju bića, doživljaje, odnose i služe uzajamnu priopćavanju među ljudima. Koliko ima jezika na svijetu? Ima ih 7.111. Ali više od polovice čovječanstva služi se s jednim od 23 jezika (na primjer: 1. kineski, 2. španjolski, 3. engleski, 4. arapski, 5. hindu, 6. bengalski, 10. landa, 11. javanski, 16. telugu, 17. marati, 18. urdu, 20. tamil, 23. malajski).

Djelo. To je čin, postupak, proizvod rada. Djelo na polju. Književno djelo u literaturi.

Istina. Izjednačenje nečega što je u glavi i u stvari. "Ovo je stol". "Ovdje sjedi zajednica mladih". "Predavač govori mladima". U glavi je slika, u stvari osoba, predmet. Istina je ono što postoji, što odgovara iskustvu, što određuje pojavu.

Ljubav. Tjelesna privlačnost. Osjećajna odaynost. Emocionalna privrženost između muškarca i žene. Ljubav prema roditeljima, prema školi, prema domovini. Ljubav prema Bogu. E tu smo:

Teza ili postavka. Ako kažemo da Boga ljubimo, onda to ne može ostati na varavim riječima, na glumačkom jeziku, na prevrtljivim osjećajima,

nego mora prijeći u djelo i postati istina, koja izvire iz srca i očituje se i na licu. Postoje zapovijedi koje je Bog dao u ljudska srca, ali i koje je dao zapisane u dvije ploče Dekaloga, Deset zapovijedi koje znam napamet, imam ih u glavi i u srcu, a u praksi ih kršim i rušim. Znam da trebam poštovati roditelje, a ja tjeđnima s njima ne zborim. Znam da trebam postupati čisto i čestito prema svojoj djevojci ili mladiću, a ja se vladam kao da smo u braku. Neodgovorno i zato teško grješno. Eto dvolične osobe, grijeha, zločina. Uvijek postoji opasnost da moja riječ ne odgovara djelu, a moj jezik ne odgovara istini. Ti ćeš reći: A ljubav? A ja ću tebi reći: Nije ljubav seks, nego čitav kompleks odnosa prema Bogu, prema obitelji, prema društvu. Valjda ti je to jasno. Kada se dijete rodi, treba ga upisati u obitelj, u društvo, u Crkvu. Tvoj privatni seks ima javne društvene posljedice. Je li ti to očito?

Navedimo jedan Isusov primjer koji osvjetljava ovu činjenicu: licemjer - srcemjer.

Valjani otac i nevaljali sinovi

Riječi jedno, djela drugo

Isus u svojim prispodobama, a ima ih 77, pokazuje kako savršeno poznaje sva prelijevanja, intelektualna i emocionalna, u ljudskoj duši. A osobito zna kolika je u ljudskom djelovanju razdaljina između misli i djela, nakane i radnje. Između riječi i čina trista aršina. Jedno su nacrti, drugo su izvedbe; jedno su riječi, drugo su čini. Ili: jedno misli, drugo zbori, treće piše, četvrto radi. Isus poznaje kakav je otac zemaljski, savjestan roditelj, pun odgovornosti nad životom i obitelji, a kakvi su njegovi sinovi, toliko puta neodgovorni i prema samomu ocu, i međusobno, i prema samima sebi.

Pogotovo zna kakav je Otac nebeski, savršeni Stvoritelj, a kakvi su sinovi ljudski, nesavršeni stvorovi. Otac Stvoritelj postupi prema svojoj djeci savršeno poštujući njihovu ljudsku slobodu, koja je njegov najuzvišeniji dar, ali on tu slobodu potiče i angažira da se nešto vrijedno učini, da se radom osoba što bolje afirmira i usavrši. I ujedno poštuje svoju, Gospodarevu, volju i odluku. Ne odstupa od svojih načela. I to sve Isus prikazuje jednom divnom prispodobom, zapravo dvjema: jedna se odnosi na jednoga sina, a druga na drugoga. Sve izrečeno u 5 evanđeoskih redaka, a možda priča izgovorena u Isusovoj homiliji od 55 minuta. I ne samo jednom, nego toliko puta

pred različitim a uvijek pozornim slušateljstvom. Prispodoba je izvorno Isusova, Matej je kao svjedok slušao i jedini je od svih evanđelista zapisao i prenio. Evo svetoga teksta:

A što vam se čini? Čovjek neki imao dva sina. Priđe prvomu i reče: 'Sinko, hajde danas na posao u vinograd!' On odgovori: 'Neću!' No poslije se predomisli i ode. Priđe i drugomu pa mu reče isto tako. A on odgovori: 'Evo me, gospodaru!' i ne ode" (Mt 21,28-30). Jednomu je sinu neću - hoću, a drugomu hoću - neću." Hajdemo prispodobu razraditi i primijeniti:

Otac Mile. Radi lakšega praćenja obiteljske situacije nazovimo ovoga "nekog čovjeka", oca, kućnoga domaćina, imenom Mile, iako se ni u jednoj prispodobi, pa ni u ovoj, ne spominje nijedno ime, osim onoga ubogog Lazara. Mile imao dva sina, Daniela i Emanuela, koje je on od milja zvao Dane i Mane. Odrasli su, punoljetni, još su uvijek na očevu imanju. Otac ih moli da pođu u vinograd na posao. Pretpostavimo da je bilo kopanje. Kopati nije lako, pogotovo o žegi dana, pri suhoj kori kruha. Ali se nije lako ni hrane i vina dokopati ako se ne će kopati! Sine moj, i jedan i drugi, deder malo poskoči, u stranu politiku, a u šake motiku, okopaj, pa će biti i prismoći i pritoći! Tako otac sinovima koji su prevalili 18. godinu života. Na njima je budućnost.

Otac je dužan rasporediti posao sinovima da kuća živi i napreduje. On ima puno pravo to činiti, štoviše, zapovjediti. Vrijeme je privikavati sinove da žive od ploda svojih ruku, da budu suodgovorni za imanje, koje će jednoga dana ionako biti njihovo. Ali otac nije i ne želi biti despot, robovlasnik, nego ljubazno moli, urazumljuje sinove da im lakše pridobije ljudsku slobodu i privoli ih da budu čestiti i ponosni sinovi svojom voljom i sinovskom zahvalnošću.

Najprije pristupa jednomu pa drugomu, sasvim kulturno, očinski fino. Teško je takvu ocu odbiti posluš. On, doduše, dršće nad odgovorom sinova, riskira, ali je ipak u duši uvjeren da su sinovi toliko razumni da će obojica poći na posao u vinograd. Kako će inače zaraditi ljetinu. Kuća se uzdržava znojem, radom i vinogradom. To je zakon ljudskoga života. Ima u tome radu i radosti. Ali tek nakon obavljena posla i postignuta ploda.

Primjena prispodobe. Svakomu od nas Bog određuje posao i svakoga šalje da obavlja svoj zadatak. On je dao čovjeku sposobnosti da, obrađujući određeni "vinograd", razvija svoje darove:

moć, pamet, slobodu. I da bude radostan s djela ruku svojih i pameti svoje.

Svatko u Očevu vinogradu ima mjesta, svoju dionicu, parcelu, zaradu i nagradu. Neka čovjek učini što njemu pripada, ono 1%, a Bog će sve ostalo: kišu, sunce, vrijeme, rod, 99%. Svi smo mi njegovi stvorovi, čak posinci u Sinu, ali on ima pravo nad nama, i zapovjediti nam da ga slušamo, pokorno i ponizno, a ipak dostojanstveno i časno. Otac ipak moli svoje sinove jer je to dostojnije i doličnije i Oca i sinova da se tako međusobno odnose, da se savršenom očuva božanska sloboda i ljudska sloboda, da nema nimalo prisile, prigovora, ljutnje, poniženja.

Prvi sin - Dane: jedno zbori, drugo tvori. Prvi se sin, međutim, odmah pokazao ljutit, prkosan, bezočan. Izvrne se na čaću Milu i odbrusi mu da ne će u vinograd. Razumije se, taj veliki "Neću" sadrži sve ono što je stariji sin mogao u tome trenutku sažeti i sprasiti ocu među oči, kao što čitamo u jednoj drugoj Gospodinovoj prispodobi: "Evo, toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, a nikad mi ni jareta nisi dao da se s prijateljima proveselim" (Lk 15,29). I tomu slično, kako već bezumni kritizeri znaju bezumno izazivati. Vjerojatno nije ostalo samo na tome "Neću". Dodao je on još pokoju nevaljalu i nepristojnu koja je oca podobro pogodila i razočarala. Izvrijeđao stariji sin staroga, odgovornoga i ozbiljnog oca raznim nesinovskim bezočnim izrazima, samo ga nije šakom u čelo. A pravo govoreći, kada nevaljali sin tako ocu odreže "Neću", isto je kao da ga je šakom u čelo! Otac se nije još ni osvijestio od "obiteljskog infarkta", a neposlušnik onako srdit i osoran, nestade iz dvorišta ispod kuće. Nitko ne zna kuda će. Samo je otac uvjeren da ne će u vinograd. Vjerojatno ode k djevojci u ašikovanje, jer bi se do godine trebao ženiti. A kako će svadbovati bez bukare vina? - razmišlja otac umjesto sina. Sin će tako razmišljati tek kada bude imao takva i tolika nevaljala klipana kao što je on!

Otac odšutje taj neočekivani neposluh i prkos Danin. Ništa ne govori. Srce ga boli kakva sina ima. On mislio da ima poslušna, odana, zahvalna i mirna sina, a kad tamo imaš što vidjeti i čuti. Kako će na njega prenijeti zemlju, vinograd, budućnost?

Otac, duboko pogođen, ne da se ipak naizvan uvrijediti. Prelazi preko Danine neposlušnosti i nekaraktera. Vinograd se mora obraditi.

Drugi sin - Mane: sve što kaže - laže! Prema Isusovoj prispodobi, otac se Mile obratio i drugo-

mu sinu, mlađemu, Mani. I njega je zamolio da pođe u vinograd na kopanje. Opet ista ljubazna očeva metoda. A sin se na očevu zapovijed povine do zemljice crne. Pretvara se, ne bi čovjek vjerovao da tako sin zna i može činiti prema vlastitu ocu. Odgovori: "Evo me, gospodaru!" (Mt 21,30). U svakom slučaju taj odgovor sadrži sav onaj sinovljev poklon pred ocem i uvjeravanje: "Hoću, hoću, gospodaru, ti ne možeš meni nazapovijediti koliko ja tebe mogu naslušati. Poći ću vrlo rado, jedva čekam kada ću na posao. Veoma se radujem i osjećam se spremnim raditi u tvome vinogradu. Gdje je ona motika?" I sve tako, ljepša riječ za ljepšom, umiljato janje, a ocu se srce širi od radosti. Ali čudno da oca zove "gospodarom"! Pa ili mu se ruga, ili iz poštovanja, nije posve jasno: otac pravi gospodar, a sin pravi rob! Je li sin cinik? Farizej? Je li posrijedi hipokrizija? Podmuklost? Dvoličnost? Očito sve bijaše lažno, prevarantsko, neiskreno, prijetvorno, licemjerno, krivotvoreno! Sada ćeš ti čuti!

Uzeo Mane motiku preko ramena i ide kroz selo, valjda da ga i drugi vide i čuju kako radosno pjeva. Međutim, zovne ga jedan kolega, gori od njega, da bace partiju karata. Asovi i desetke padaju po stolu. I usputno se pije po koja kap vina od prošle godine. Nazdravljaju i govore: "Valja staro!" (Lk 5,39). Neodgovornost na vrhuncu.

U međuvremenu Dane se predomislio. Prvi sin, Dane, nerazumno i nesinovski reagirao: najprije rekao da ne će u vinograd. Neka otac ostane u uvjerenju da je sin neposlušan, a on zapravo poslušan. Vara ćaću, koji će čitav dan biti neraspolažen. Možda ne će od ljutine okusiti ni jela ni pila, ni otac ni sin. Dane, unatoč svomu žestokomu i nepristojnomu "Ne ću", do malo zastane, udari se rukom o čelo i reče samomu sebi: "Nisam dobro učinio. Nisam trebao ovako izletjeti. Vinograd je očevo, ali je i moj. Sutra otac umre, meni ostaje vinograd, i trećina bratu. Malo više strpljivosti!" Predomisli se, dakle, i odluči uzeti motiku na rame i poći u vinograd. Niti je zvao ikoga da mu išta donese i da mu i u čemu pomogne. Možda neraspolažen i na čitavu obiteljsku atmosferu. Ljutit na oca, srdit na sebe, gnjevan na brata, bijesan na vinograd. Tukao je cio dan oko loza. Umoran i znojan. Nije čak ništa ni jeo ni vodio. Obradio svaku lozu koliko je bilo do njega i kako je trebalo. Mučio se i očekivao hoće li otac reći i mlađemu da dođe u vinograd da zajedno dovrše posao. I bratov je vinograd kao i njegov. Ljuti se i na brata i na oca umjesto da sinovski

javi ocu da je došao u vinograd, da mu pošalje ručak. Loši obiteljski odnosi. Neiskreni, neistiniti, besmisleni, katastrofa komunikacije od strane sina, i to ovoga prvoga. Čim normalno ne pričaju, ni druge stvari ne klapaju.

A otac nije ništa znao o tome. On mislio da je sin napustio dvorište i otišao u bespuće. Poniženi otac tako je cio dan bio vrlo žalostan kod kuće, a uzoholjeni sin cio dan ljutito prevrtao zemlju oko loza.

Uvečer došao taj sin Dane kući i kaže ocu da je ipak otišao u vinograd. Radio i uradio više nego što je trebalo. Vrijednim činom opovrgnuo svoje uvrjedljive riječi.

Sinko, zašto mi nisi kazao da ćeš ići u vinograd? Donijeli bismo ti ručak. Što si me cio dan držao u bolnoj neizvjesnosti i ljutini da izgubim snop živaca zbog tvoje naglašene neposlušnosti a izvršene zapovijedi? Sin ostao bez odgovora, bez isprike, bez izgladivanja nesporazuma. Ostao je u kući, u obitelji, u dvorištu, u vinogradu. Nije nikada imao lijepih riječi, ali je svojski radio. Radom ispunjavao volju očevu. A da je imao malo pameti i bio posve istinit i iskren, ne bi kazao "ne ću" nego bi pokazao "hoću", i uskladio svoj voljni hoću s radnim hoću, i tako posve ispunio volju očevu na opće zadovoljstvo i očevo i svoje.

I Mane se predomislio. Mane nije otišao u vinograd kada je ocu rekao da će poći. Promijenio put i pamet, i pretvorio hoću u ne ću. A ostavio oca u uvjerenju da je sve u redu. Sin je uzeo motiku, pošao iz dvorišta i umjesto u vinograd, motiku bacio u kapinu, a on se najprije svratio u svojih vršnjaka u mjestu. Te riječ po riječ, pitanje, odgovor, ismijaše ga lažni prijatelji što sluša zaostala oca, što još kopa u vinogradu, a otvaraju se tvornice sapuna i pruža se prilika da se osamostali i svoju mladenačku slobodu potvrdi suprotno staromu konzervativnom tradicionalnom srednjovjekovnom ćaćetini, koji ništa ne zna doli vinograda. Da mi mu je samo kopanja, sumporanja, berbe i žeganja! Te okreni jednu partiju, te drugu... Kartaju se naveliko i gube sate. Pomalo i živce i novce. Čaša za čašom, pijucka se, pljucka i psuje kako ih već karta ne će. Već su se dobro i ponapili. Mlađi je sin izgubio dan s kartašima zgubidanim, zašao je u noć. Kuda sada? Ne mili mu se kući. Neka stari čeka! Mlađarac se Mane već pretvorio u mlađega sina iz one druge poznate prisposobe i otišao u treće mjesto a uskoro će i u treće zemlje. Tu je noć proveo s nekim raspuštenicama, rugajući se i svomu ocu i njegovu vino-

gradu i radu i osobito Božjemu zakonu. Važnija je mlađemu sinu njegova razuzdana mladenačka požuda za grijehom nego sve djelovanje u vinarstvu očevu ili u Kraljevstvu nebeskom.

Uvečer će se sve doznati kako je preko dana bilo, makar nitko ni s kim ne pričao!

Jedan malo bolji, a oba nevaljala. Isusovo pitanje: *"Koji od te dvojice izvrši volju očevu?" Kažu: "Onaj prvi." Nato će im Isus: "Zaista, kažem vam, carinici i bludnice pretekoše vas u kraljevstvo Božje! Doista, Ivan dođe k vama putom pravednosti i vi mu ne povjerovaste, a carinici mu i bludnice povjeroše. Vi pak, makar to vidjeste, ni kasnije se ne predomisliste da mu povjerujete"* (Mt 21,31-32).

Isusovi slušatelji-farizeji prinuđeni su odgovoriti koji je od njih bolji, tj. prvi sin, Dane, koji je pokazao djelom, makar je riječima nepristojno rekao da ne će ići u vinograd. I tako prevario staroga i dobrog oca.

Isus uzvraća: *Zaista vam kažem - Židovi su to rabili u prisegama da daju najveću težinu svojim tvrdnjama koje su osobito obvezujuće - da, ali i Dane je također uvrijedio oca, jer je rekao: Ne ću. Dane je ipak malo bolji od Mane, ali i jedan i drugi daleko od savršenstva i od pravoga sinovstva.*

Pravi su sinovi oni koji govore što misle, koji čine što govore, koji su poslušni riječi očevoj i Božjoj, koji nisu samo slušatelji nego i izvršitelji riječi. Oni koji za svoj hoću imaju samo hoću, a za svoj ne ću imaju samo ne ću. Da - da, ne - ne, kako je Isus nekom drugom zgodom rekao (Mt 5,37). Kako u srcu, tako na licu.

Značenje prispodobe. Oba su sina teško uvrijedila oca. Prvi što je rekao "ne ću" pa ipak ispu-

nio volju očevu; a drugi što je rekao "hoću", pa prezreo očevu volju. Isus ipak veli da grješnice i carinici kažu da ne žele u Božji vinograd, ali kada je došao Sin Božji, k njemu su se listom obraćali, primali njegove pouke, natjecali se pozivajući ga na objed (Zakej: Lk 19,6; Matej: Mt 9,10), kajali se iz dna duše.

Farizeji i glavari svećenički stalno govore kako Boga slušaju, kako su dobri, hvale se kako nisu ni carinici ni javni grješnici, kako stalno ističu svoj hoću, hoću, Gospodine, Gospodine, a ništa zapravo ne čine ni za Boga ni za sebe.

Prispodoba se odnosi na naše riječi koje se moraju pretvoriti u djela; slušanje riječi u konkretnu poslušnost; propovijedi u svjedočanstva; hoću i u riječima i u praksi. Ne možeš se opredijeliti za jednu osobu s kojom se želiš vjenčati, a da ti srce bude s drugom osobom!

Ne znamo kako junaci Isusovih prispodoba konačno završavaju. Uvijek ostaje otvoreno. Ne znamo ni kako završavaju moderni sinovi Isusovih parabola. Jedini im Bog može stati u kraj! Ali jedno znamo: nema nikakve sreće ni u kakvu neposluhu! Nema nikakve sreće ni u kakvu grijehu! Nema nikakve sreće ni u kakvoj prijevari!

Ne će ući u Kraljevstvo nebesko onaj koji mi prijetvorno govori: Gospodine, Gospodine, nego onaj koji vrši volju Oca moga na nebesima (Mt 7,21). Napokon, nikakve lijepe riječi, koliko god bile umiljate i pune poštovanja, ne mogu nadomjestiti dobrih djela. To je Isusov princip. Trebao bi biti i naš.

SVETI LEOPOLDE BOGDANE, MOLIM ZA SVOJ NEUM!

Neum, 11. svibnja 2019. - Na uočnicu svetkovine u samostanu sestara Služavki Maloga Isusa u Neumu, gdje se od 1978. slavi blaženi Leopold Bogdan Mandić, s. Vitomira, kućna predstojnica, pozvala biskupa Ratka da predvodi sv. Misu.

I nije samo sv. Misa vrijedna posebna bilježnja, nego još dva ugodna susreta:

Prvo, s. Danica okupila ovogodišnje provopričesnike i krizmanike koji su pred sesterskim samostanom dočekali biskupa s dječjom pjesmom. I darovima. Bila je to ujedno čestitka iz usta nevine dječice za 50. obljetnicu biskupova svećeništva. A biskup je primio biskupsko ređenje u

župnoj crkvi Gospe od zdravlja u Neumu, 1992. godine. On je zahvalio sestrama i svim sudionicima toga dočeka.

Drugo, Euharistijska žrtva i gozba u Leopoldovoj kapelici, srcu Neuma. Uz tri domaće, našle se još tri sestre, i to dvije iz Mostara i jedna iz Viteza, da čestitaju sestrama slavljenički dan. Biskup je u prigodnoj propovijedi govorio o sv. Leopoldu još dok je bio mali Bogdan, a nije bio puno veći ni kada je odrastao i uzeo redovničko ime Leopoldo. A duhovno mu je zvanje upravo čudesno. Župnik kapucin ispovjedio maloga Bogdana, kojemu je moglo biti 7-8 godina. I za

pokoru odredio mu kroz cijelu sv. Misu klečanje ili stajanje u sredini crkve. Kao u stara prvotna vremena kada najteži grješnici - otpadnici od vjere, preljubnici i čovjekoubojice - nisu smjeli ni u crkvu, nego čekali pred vratima... Što je to mali dječčić Bogdan tako Bogu zgriješio da mu je župnik zadao tako javnu pokoru iz starih vremena? Samo, eto, što ga je pustio u crkvu. I poslije će fra Leopold pričati nekoj sestri po prilici ovako: "Dok sam stajao u župnoj crkvi, nisam bio uvjeren da moj grješuljak traži tako veliku javnu pokoru. Ali sam izdržao. I u sebi sam ovako mislio i Boga molio: Bože, ako me pozoveš da budem svećenik, kapucin, što od svega srca želim, ja ne bih želio biti kao župnik. Ja bih opraštao grijeha i ne bih mučio djecu ovakvim vanjskim javnim

pokorama. Radije bih ja uzimao njihovu pokoru na sebe". Bog uslišio molitvu i pokoru. Bogdan postao svećenik, i ispovjednik, i milosrdan ispovjednik, i blaženik, i svetac od 1983. godine. Svetac ispovjedaonice.

Treće. sestre je s gostima pozvao ugostitelj Lovrić preko puta njihova samostana i sve počastio večerom: biskupa i njegova tajnika, župnika don Ivicu i kapelana mu don Antu i svih šest sestara. Sestre su mu zahvalne ne samo na toj večernjoj plemenitoj gesti, nego na tolikoj pomoći koju dobročinitelj pokazuje godinama prema ovoj maloj i živoj redovničkoj zajednici. A i njega i njegovu obitelj kao i sav Neum Bog blagoslovio svojim milostima i u poslu i u životu po zagovoru svetoga Leopolda Bogdana Mandića!

LEOPOLDOVO

Briješće i Zakućac, 12. svibnja, 2019. - Sveti Leopold Bogdan Mandić (1866.-1942.), drugoproglašeni hrvatski svetac, 1983. godine, koji svojim blagdanom povezuje brojne župe njemu posvećene u hrvatskom narodu, svečano je proslavljen, 12. svibnja. Toga je dana Svetac rođen za ovaj svijet u Herceg Novom, prije 153 godine. Redovito se ne slavi rođendan kao svetački blagdan, nego sam smrtovdan. Ali Papa odlučio tako, i ostalo tako.

Briješće. Župu sv. Leopolda Bogdana Mandića u Sarajevskom dekanatu vodi vlč. Josip Vajdner, urednik Katoličkoga tjednika koji izlazi u Sarajevu i uređuje uvodnu rubriku s kritičkim osvrtom na suvremene događaje. Katolički tjednik bijaše perjanica hrvatsko-katoličkoga tiska i teksta u vremenu između dva svjetska rata i po svojim urednicima i po svojim suradnicima. I sada je Tjednik okupio stalne kolumniste i izvijestitelje da donose vijesti, kritike i reportaže s terena cijele Metropole. Vlč. Vajdner rodnom je iz te župe Briješće. Iako je bila nedjelja, na proslavu sv. Leopolda Bogdana okupilo se 12 svećenika, dijecezanskih i redovničkih, ponajviše iz Sarajevskoga dekanata s dekanom don Matom Majićem. Prije sv. Mise u 11.00 sati prvopričesnica Sara pozdravila je biskupa Ratka, ponosna što u župi ima 230 vjernika. Župnik je na kraju zahvalio svećenicima i biskupu i sav narod pozvao na domjenak pred crkvom.

Zakućac kod Omiša. Kada čuje Zakućac, nedomaći svećenik pomisli na Juru Kaštelana, hrvat-

skoga književnika, osobito pjesnika, i njegove *Tifusare*. Jure je započeo školovanje u Glagoljaškom sjemeništu u Priku, nastavio u Dijecezanskom sjemeništu u Splitu i u 7. razredu napustio put prema svećeništvu. Od 1942. otišao u partizane a nakon rata rastao i radio u visokim kulturnim institucijama u Zagrebu. Značajno je njegovo ime u Predgovoru Biblije, koju je on s književne strane uredio sa svojim suradnicima, a s biblijske strane fra Bonaventura Duda s bibličarima 1968. Doista epohalan pothvat zagrebačke Stvarnosti. Juri je ove godine stoljetnica rođenja. Pokoj vječni Juri iz Zakućca koji ode pred lice Božje 1990. godine.

Svetište sv. Leopolda Bogdana u Zakućcu vodi jedan drugi svećenik podrijetlom iz Bosne, iz Zavidovića, glavnoga svetišta Svečeva, don Emanuel Petrov, župnik župe Priko-Omiš. On je priredio sve na predivnom prostoru ispred "katakombi" u brdu nastalih i izrovanih. Ali što bolje pripremljeno na travnjaku, to jača kiša svima preporučila da se sklone u katakombe i pod kišobrane. A u dnu katakombi oltar sa Svečevim likom, svećenici ispred oltara. Tu su i članovi Omiške uprave. Sveti je Leopold, govori biskup Ratko za vrijeme večernje sv. Mise u propovijedi, doživljavao takve neočekivane obrate i uvijek sve gledao u ključu Božje dobrote. Na primjer, kada je padovanska udruga organizirala tridesetih godina hodočašće u Lurd, zamolila je ispovjednika Leopolda da je prati. Pratio, predmolio, ispovijedao i u sebi namijenio zavjet svoga hodočašća Gospi Lurdskoj

da mu se barem malo ublaži rak u grlu i da malo bolje govori, jer je uvelike zamuckivao. Kada se vratio kući, ustanovio je da mu je još gore. A on to ponizno prihvatio i protumačio kao volju Božju. Bog zna što je za čovjeka bolje.

Biskup je govorio o današnjoj povezanosti Bosne, Dalmacije i Boke Kotorske, i to u osobi i štovanju svetoga Leopolda. A sam je Svetac dobro znao kojoj "krvi" pripada kada ga je talijanska policija nagonila 1917. godine da promijeni domovnicu i uzme onu talijansku. "Ljudi, krv nije voda",

govoraše mali kapucin. Ne može on hrvatsku krv zamjenjivati ni s čijom drugom krv, a može biti u službi i Talijana, i Austrijanca, i Hrvata, svih hodočasnika koji su dolazili desetljećima u Padovu na grob sv. Ante i u ispovjednicu bratu fra Leopoldu, kapucinu. Nepovjerljiva policija naredila fratriba da se fra Leopoldo makne iz Padove. I ispovjednik maknut u Južnu Italiju i promijenio čak tri samostana, ali nije promijenio ni kapi "krvi". Ostala je u njemu sva krv hrvatska, a srce je stavio u službi cijele Crkve Božje.

SVETOM ANTI I BLAŽENOM ALOJZIJU

Rakitje, 13. lipnja 2019. - **Rakitje** je mlada župa u okolici Zagreba, osnovana 2001. Pun joj je naslov: *Bestovje-Novaki-Rakitje*. Trebalo se obratiti Svetoj Stolicu da izda posebno dopuštenje da se crkva namijeni jednomu Blaženiku, u ovom slučaju blaženomu Alojziju Stepincu, pastiru i mučeniku. Crkva je blaženoga Alojzija dogotovljena za uporabu i blagoslovljena 2006. U njoj su moći blaženoga Alojzija. Župnik je preč. Božidar Cindori, kapelan vlč. Marko Toplak. U župu dolazi na ispomoć vlč. Borna Puškarić, voditelj Tiskovnog ureda Zagrebačke nadbiskupije.

Sv. Ante. Don Bornina je sugestija, a župnikov poziv biskupu Ratku da predvodi koncelebraciju u čast sv. Anti Padovanskom, 13. lipnja, a potom prezentacija *Nade koja ne postiđuje*.

Prostrana crkva puna vjernika, skupljenih u župu s raznih strana. Priličan je broj iz Bosne, nakon posljednjega rata. Desetak je svećenika u koncelebraciji.

Biskup u propovijedi govori o sv. Anti, koji je rođen oko 1195., kršten imenom Fernando, ređen oko 1220. kao augustinijanac pod nadzorom mjesnoga biskupa. Biskup je Ratko naveo tri momenta iz Antina života.

Marokanske misije. Oko 1220. godine bilo je izloženo pet sanduka u Coimbri s mrtvim tijelima petorice franjevačkih misionara u Marakešu u Maroku. Vlč. Fernando, gledajući one sarkofage, zaželio je poći u franjevce, u misionare, u Marakeš da bude mučenik, ako je volja Božja. Prešao u franjevce, s redovničkim imenom fra Antonio i poslan u Maroko. Ali nije se dugo zadržao.

Mediterranska oluja. Razbolio se tako da se morao vratiti u Portugal na liječenje. Lađa se na Sredozemnom moru izgubila. Lutala danima

i noćima, i nekako se priobalila na Siciliji, oko 2000 kilometara od Lisabona. Čudesan Božji put. Doznao fra Ante da je u Asizu generalni kapitul kojemu predsjedava mali brat Franjo Asižanin. Primila ga braća na kapitul. Imala su što čuti s putovanja. Franjo je odredio fra Anti da djeluje u Emiliji Romagni.

Mlada Misa. Dogodilo se nepredviđeno da je na jednoj Mladoj Misi propovjednik, spriječen, u posljednji trenutak otkazao. I pozvali fra Antu da održi mladomisničku propovijed. I on se nećkao, ali prihvatio. Kako može biti Mlada Misa bez dobre propovijedi. Biskup je rekao da on misli da je fra Ante rekao dvije poruke da narod i mladomisnik zapamte. Prva, Boj se Boga i nikoga drugoga! Njegove zapovijedi opslužuj, i to je sav čovjek. Druga, ljudi se ne boj, nego smiono stani pred svakoga, i kralja i predsjednika, hrabro iznesi Kristove istine i traži da se poštuju. Tu je sav zakon i proroci. Tako je fra Ante postao glasovit propovjednik. I crkveni naučitelj. Biskup je u primjeni govorio o svećeničkom zvanju i o vršenju osobito Treće Božje zapovijedi.

Blaženi Alojzije Stepinac. Uvodno je župnik Cindori pozdravio slušatelje i govornike o knjizi. Najprije je vlč. don Borna dao sažet pregled knjige, koja nosi podnaslov Duhovne vježbe svećenicima. Isticao je one momente iz Blaženikova života, koji njega promiču među blaženike i koji potiču vjernike na čestitiji način života. Napose je naveo pitanja Blaženikova odnosa prema pravoslavlju, prema Hrvatskoj državi i ustaškom režimu, prema komunističkom režimu i optužbi i osudi Stepinca na 16 godina zatvora. Stepinac je nadvladao kušnje i ubrojen ne samo u blaženike nego i u mučenike.

Biskup je govorio o kušnjama i mukama majke Barbare, koja je pratila sina Alojzija od njegova krštenja 1898. do svoje smrti, 1947., 50 godina, moleći i posteći da joj sin postane svećenik, a kada je postao, da bude "dobar" svećenik. Majka se silno obradovala kada je Alojzije sedmoljetkaš pošao u sjemenište. A nije popuštala u vjeri i nadi ni pred kakvim poteškoćama, ni kada je iz sjemeništa otišao u vojsku, ni kada se proćuo glas da je poginuo u vojsci, ni kada se upisao na agro-

nomiju u Zagrebu, ni kada je tražio djevojku da se njome oženi. Majka je bila uvjerena da će se Alojzije vratiti prvoj ljubavi iz sjemenišnih dana. I vratio se 1924. godine. Nije postao samo svećenik 1930., nego i nadbiskup koadjutor 1934. i ordinarij 1937. i istodobno predsjednik Biskupskih konferencija te kardinal 1953. i proglašen blaženikom i mučenikom 1998. i uskoro - s milošću Božjom - svetac opće Crkve.

CRKVA U ČAST SRCA MARIJINA

Duvno - Kovači, 22. lipnja 2019. - U duvanjskoj župi sv. Mihovila, u filijali Kovači, na poziv župnika fra Slavena Brekala, biskup Ratko Perić u subotu, 22. lipnja 2019., blagoslovio je obnovljenu crkvu namijenjenu Prečistom Srcu Marijinu, koja služi vjernicima triju sela: Kovači, Tubolja i Ponor. Crkva je podignuta 1977. godine. Pred njom su dva brata iz Tubolje fra Stipe Kurevija 1989. i fra Vinko 1991. slavili Mlade Mise. Fra Stipe je preminuo 2004. - Bog mu se smilovao duši, a fra Vinko je seonički župnik i duvanjski dekan - Bog mu zdravlje dao!

Preko puta obnovljene crkve nalazi se novo groblje s kapelicom-mrtvačnicom koju je blagoslovio generalni vikar don Željko Majić, 28. lipnja 2014.

Crkva Prečistoga Srca Marijina tijekom vremena oronula je i trebala je obnovu. I uspješno je obnovljena i blagoslovljena. Unutrašnji izgled povjeren je akademskom umjetniku Iliji Skočibušiću. Prije Misnoga slavlja bila je procesija oko crkve s kipom Marijinim i s njezinim litanijama.

U koncelebraciji pred crkvom s biskupom bili su župnik fra Slaven, dekan fra Vinko, gvardijan fra Sretan, tajnik don Pero i asistirao đakon fra Dragan. Pjevao je uvježbani zbor duvanjske župe.

U početku župnik je pozdravio sve nazočne i predao riječ predvoditelju slavlja. Biskup je najprije izmolio blagoslovnu molitvu nad vodom kojom je blagoslovio zidove obnovljene crkve, iznutra i izvana, a prije prikazanja blagoslovio je oltar i sve u svetištu. Budući da je bilo nesigurno vrijeme zbog kiše, biskup je u susljednu činu obavio blagoslov crkve i oltara, a propovijed je održao na kraju sv. Mise.

U propovijedi biskup je govorio o Gospi. Rekao je da nitko od nas ljudi ne može birati svoju majku, koju nam je Bog dao. To je naša majka, i

otac. Ali Bog može birati majku. I izabrao je majku svomu Sinu, Mariju Nazarećanku, koja mu se svidjela po čistu srcu. Izričit spomen srca Marijina nalazi se barem dva puta u Evanđelju i uvijek povezano s Isusom.

Prvi put, kada su se u Betlehemu anđeli javili, a potom i pastiri pozdravili roditeljku Mariju s novorođenim Isusom, i Josipa, zaručnika njezina. Marija je "u svom srcu" čuvala sve te riječi, doživljaje, događaje (Lk 2,19), sva ta čudesa Božja. Čuvala, tj. o njima razmišljala, značenje im dokućivala, uzajamno povezivala, Providnosti ponizno zahvaljivala i osobito Bogu vjerovala. Upravo je to njezino majčinsko srce maloga Isusa ne samo ljubilo nego i odgajalo u ljudskom i vjerskom pogledu. Marijina materinska ljubav ponizno je stajala pred čudom od Djeteta i sa svom bogobojaznošću pratila njegov rast u dobi i razvoj u krjeposti i mudrosti pred Bogom i pred ljudima. I milost je Božja bila na njemu (Lk 2,40), kao što će to isti sv. Luka evanđelist zapisati nakon Isusova prikazanja u Hramu (Lk 2,40).

Marija je već u to doba razmišljala i o križu, kao neizbježnoj dionici životnoga puta. Vidjela je da je djetetu Isusu križem zapriječeno čim ga je rodila. Morala je s njime iz svoje zemlje bježati u Egipat ispred kralja Heroda (Mt 2,13). Neki je umjetnik dosjetljivo naslikao maloga 7-godišnjeg Isusa u Nazaretu kako dvorištem trči raskriljenih ruku vičući: "Mama! Mama!" A sunce od raširenih ruku Dječakovih stvorilo uočljivu sjenu križa. Gospa se zagledala u onu sjenu raspeća i sva protrnula. Sjetila se možda kako je koju godinu prije toga neki Juda Galilejac podigao ustanak protiv Rima. Da uguše pobunu, Rimljani su razapeli dvije tisuće Galilejaca, i to i s jedne i s druge strane križa, i križevi pobili pokraj puta da ih svi

prolaznici mogu gledati, kako nam prenosi židovski povjesničar Josip Flavije. Sasvim je vjerovatno da je i Marija gledala svoje zemljake pokraj puta raspete u bolima njihovim i kricima smrtnim. I onda ona sjena njezina Sina onako na dvorištu! A što ako jednom to bude stvarnost? Kakva stvarnost? Nije Isus takav da diže ustanke protiv Rimljana. On je doista blaga i ponizna srca. Janje Božje. Pa ipak će ga upravo to krotko i ponizno Srce, puno ljubavi prema spasenju grješnika, potaknuti da kao Jaganjac Božji oduzme "Griješ svijeta" (Iv 1,29), dižući se ne na ustanak, nego na križ. I kada bude uzdignut od zemlje, sve će privući k sebi, svojoj raspetoj ljubavi.

Drugi put srce se Marijino spominje nakon što se Isus, kao 12-godišnjak, vratio iz jeruzalemskoga Hrama u Nazaret. A Mati je njegova sve te riječi, događaje, čuvala "u svom srcu", pamtila ih (Lk 2,51). Isus im bijaše poslušan. A Marija i Josip bijahu također savršeno poslušni Božjemu glasu koji im se javljao i u vanjskom zakonu i u njihovoj unutarnjoj savjesti. Spomenimo i činjenicu da je Isus ostao, nakon Josipove smr-

ti, u kući svoje Majke u Nazaretu do svoje 30. godine. Čovjek se pita i čudi što je imao toliko vremena privatno raditi u Nazaretu kada je žetva i onda bila prevelika. A on je bio sposoban nastupiti i prije te dobi, mogao je liječiti, propovijedati, drugima dobro činiti. Ali, eto, još nije bio kucnuo njegov pravi čas! On je ostao s Majkom u društvu i u razgovoru, u posluhu, do punine svoje dobi, kada su i drugi učitelji u Izraelu obično i javno nastupali. Isus je rastao u milosti i dobi, a Marija je rasla u vjeri i poniznosti pred Misterijem Krista - Mesije, Sina Božjega. Ta su se dva srca savršeno slagala i ljubila.

Isuse blaga i ponizna Srca, daj da tvoju Ljubav uvijek doživljavamo kao živu pokaznicu svomu zemaljskom životu u život vječni!

Prečisto srce Marijino, pomози nam na putu spasenja!

Na kraju župnikovi oglasi i zahvala, biskupov blagoslov i pučki domjenak na prostoru pokraj crkve. Sve u svemu: svečano, milosno i blagoslovljeno! Bilo na slavu Božju i na čast Blažene Djevice Marije!

IZVJEŠĆA S KRIZMENIH SLAVLJA

BOGA POŠTUJ I BOGA SE BOJ

Čapljina, 22. travnja 2019. - Čapljinski župnik don Ivan Kordić, sa svojim vjernim suradnikom don Draganom Filipovićem, voditeljem raznih pjevačkih zborova, pozvao biskupa Ratka da podijeli sakrament sv. krizme ovogodišnjim kandidatima, polaznicima 9. razreda osnovne škole, kojih je bilo 39 na broju. Njima su se priključile i dvije odrasle osobe. Bilo je to na uskršni ponedjeljak, 22. travnja 2019. s početkom u 11.00 sati.

Biskup je došao prije 10.00 sati i ostao u župnom uredu u razgovoru sa župnikom pregledajući matice i župne knjige. Župnik savjesno vodi ured i sve što mu pripada. U prošloj godini bilo je 750 obitelji koje su tražile blagoslov kuća. I još se javilo njih 40, onako "usputno". Bilo je 46 krštenika, 24 krizmanika u prijelomnoj godini 8./9. razreda, 10 vjenčanja i 10 sprovoda. Crkveni nered koji postoji u Čapljini više od 20 godina nanosi štetu i vjeri i Crkvi. Vjernici sve više uviđaju gdje je crkvena zakonitost i valjanost i toga se nastoje držati i ispravljati kada treba. Svećenici im u tome velikodušno pomažu.

Crkvena dvorana u kojoj se slavi sv. Misa i drugi sakramenti u Pastoralnom centru župe sv. Franje Asiškoga bila je puna ne samo krizmanika, njihovih roditelja i kumova i drugih vjernika, nego puna uskršne pjesme i sabrane molitve. Tu je i Caritasova Betanija, dom za starije i onemogućene osobe, kojima je početkom ove godine dograđen još jedan stambeni dio.

Kada je biskup s petoricom svećenika došao pred oltar, jedna ga je krizmanica pozdravila pripremljenim govorom i osobito zahvalila roditeljima na njihovoj ljubavi i brizi. I zamolila cijelu župnu zajednicu da ih prati u njihovu vjerničkom i mladenačkom odrastanju. U svojoj riječi župnik je zaželio sretne Uskršne blagdane i puninu darova Duha Svetoga krizmanicima a iskrenu

dobrodošlicu svim vjernicima, sudionicima Misnoga slavlja.

Biskup je govorio o sedmom daru Duha Svetoga, bogobojažnosti ili strahopoštovanju pred Božjim zapovijedima. Strah Božji jest početak životne mudrosti. Svatko od nas u svojoj naravi nosi usađen osjećaj straha kao zaštitu života i životnih vrijednosti. I Bog je svojih Deset zapovijedi obavio u nama strahom na koji smo pozvani da ga negujemo i poštujemo, a ne preziremo i njega se oslobađamo. Biskup je naveo školski primjer nesavjesne učenice koja se preko majke ispričala da ne će moći doći u školu toga dana, da je bolesna, temperatura. Ako je bolesna, onda je njezina odsutnost u dnevniku opravdana. Ali je učenica, umjesto da kod kuće boluje i lijekove pije, otišla u trgovinu nabaviti sebi raznih potrepština. I to je potrebno, ali ne može se to činiti u vrijeme škole pod izlikom lažne bolesti. U trgovini se dogodilo da ju je, sasvim slučajno, onako u prolazu, primijetila njezina nastavnica koja je znala za njezinu "bolest". Eto ti učenice - lažljivice! Nije dosta to, nego na izlazu iz trgovine, školarka nije otišla na blagajnu, kako je običaj, nego smislila kroz otvorena vrata umaknuti, kako je neobičaj. Ali ne možeš izaći a ne platiti. Eto učenice - i kradljivice u jednome danu i jednome satu. Da je imala i malo straha od učitelja, od roditelja, od trgovaca, od Boga, ne bi se upuštala ni u laganje ni u krađu. Udarila i u Sedmu i u Osmu Božju zapovijed. Nažalost, jednim je potezom izgubila obraz, i čast, i poštenje pred cijelom školom, trgovinom i mjestom. Sve se čuje, sve se zna.

Tko nema straha Božjega, ne samo ljudskoga, od krađe i laži, ne će imati straha ni od bludnosti, ni svađe, ni tučnjave, ni od psovke, ni od nesvetkovanja dana Gospodnjega, ni od nijekanja Božje opstojnosti. Takav će i svoje roditelje prezirati i

maltretirati. Vidiš li kako sve jedno drugo lančano vuče. Deset Božjih zapovijedi ili Dekalog jest smišljen Božji sustav, organski izgrađeno čudoređe, koje je lako naučiti na pamet i koje treba naučiti opsluživati. Tu su kao velika pomoć bogobojažni roditelji, cijela zdrava obitelj, školski vjeronauk, osobito zakonita župa i Crkva. A tko se Boga boji, taj njegove zapovijedi poštuje i voli jer mu pomažu da uzraste u pravu osobnost, i ljudsku i vjerničku. Krizmanici u sv. potvrdi primaju Duhove darove da im pomognu u obdržavanju zapovijedi. A jedan je duhovni dar i strah Božji, sinovsko bogopoštovanje, ne na posljednjem, nego na pred-prvom mjestu.

Sveta je krizma tekla u sabranosti i pozornosti. Dao Bog, napose Treća Božanska Osoba, Duh Sveti, da se svi njegovi darovi korjenito prime u dušama ovih mladih devetoškolaca i da se s pomoću njih razviju u mudre i razborite osobe, koje stječu potrebno znanje i primaju pravi savjet za spasenje, osobe koje su moralno jake, molitveno pobožne i pune Božjega strahopoštovanja.

Župnik je u župnoj dvorani primio i počastio svećenike sudionike u misno-krizmenom slavlju kao i sve župnike pridošle na čestitanje. Kao i pripravnike na svećeništvo.

BLAŽENI KOJI NE VIDJEŠE A VJERUJU

Potoci, 28. travnja 2019. - Mali Uskrs, tjedan dana nakon Velikoga Uskrsa. Nedjelja, 28. travnja 2019. Sv. krizma u župi Potoci - Bijelo Polje kod Mostara. Krizmanika trideset i sedam i jedna djevojka iz druge župe. Crkva puna vjernika sve do glavnih vrata. I pred vratima. Kor pun pjevača i drugih vjernika.

Župni zbor zvučno pozdravlja Krista uskrsloga: Ovo je Dan! Ovo je Blagdan! Ovo je Svetkovina! Dvostruka - sv. Misa i sv. krizma.

Dvoje krizmanika lijepim riječima i darom slike s natpisom glagoljice pozdravlja krizmatelja, mole da im se podijeli sakrament potvrde i da ih svi, zajedno s roditeljima, pratimo molitvom kroz njihov život. Obećajemo

Župnik također uzima riječ. Zalazi u daleku glagoljašku i bližu stoljetnu povijest. Navodi statistike: od 1904. godine broj je katoličkoga stanovništva stalno u rastu do 3.000 pred Domovinski rat. A danas nekako kao i na početku: 1520 osoba u 503 kuće. Od toga 140 kuća s dva člana, 88 kuća s jednim članom. Na župni vjeronauk upisano je 150 školaraca. Prošle godine vjenčanja 9, prvopričesnika 17, krštenja 19, sprovoda 37. U pripremi je knjiga Stradanje Hrvata katolika Bijeloga Polja. Župnik izdaje godišnjak Potoci u kojem donosi štiva za sve uzraste vjernika, od prvopričesnika od slavljenika zlatnoga ženidbenog pira. Na području župe živi i djeluje 25 sestara franjevki u samostanu. Sestre pomažu i u župi.

A povijest nam je, ne od 9. nego od 4. stoljeća puna kapelica, crkava, mučeničkih grobova i znakova. Tradicija prenosi kako je došao neki

biskup i krizmao oko 400 kandidata u 15. stoljeću. I svi završili na mučeničkoj sablji. Ostala je u narodu uspomena na tu Krvavu krizmu. A ostali i znakovi: Biskupov grob i mnoštvo grobova i grobića Raštegorskih svjedoka. Godišnje se okupljaju krizmanici iz Potoka i Mostara, predvođeni svojim župnicima na slavlje sv. Mise sjećajući se žrtve svih pobijenih. Žrtva im bila zalogom mira! Župnik poziva na ustrajnost u vjeri pa, ako zatreba, do mučeništva. Iz župe su dva sjemeništara: braća Tomislav i Samuel, prvi u Travniku u trećem gimnazije, drugi u Zadru u prvom klasične. Samuel je ovogodišnji krizmanik. Njemu su na svečanost došla još četvorica zadarskih gimnazijalaca. Biskup se sa župnikom svratio u obitelj sjemeništara pozdraviti njihove roditelje, i djeda i baku, i trojicu njihove mlađe braće.

Homilija. Mali Uskrs ili Bijela nedjelja ima uvijek isto Evanđelje - Ivanov prikaz razgovora između Isusa uskrsloga i Tome nevjernoga.

Apostoli od straha od Židova zaključali se u dvoranu Posljednje večere. Muha se ne čuje.

Isus preobražen s duhovnim tijelom prolazi kroz zatvorena vrata: "Mir vama!" Obuze ih sjaj.

Kada on u njih udahne svoj Mir, on im daje svako dobro, blagoslov, milost, oprostjenje.

"Kojima oprostite, bit će im oprošteno; kojima zadržite, bit će im zadržano".

Eto ustanovljenja sv. ispovijedi i ovlaštenja apostola da ispovijedaju i grijehe opraštaju.

Ili grijehe zadržavaju ako pokornici nisu raskajani i ako imaju zaprjeku za ispovijed, tj. ako

se ispovijedaju a odlučno nastavljaju živjeti u istom grijehu.

Toma, stani na sredinu i odgovaraj!

Toma stade na sredinu.

Je li istina da ne vjeruješ? Da želiš prstom dohvatiti moje rane? Da rukom želiš provjeriti moju ranu na srcu? ozbiljno će Isus.

A Toma pade na pod, provjerova svim srcem svojim i provali u suze: "Gospodin moj i Bog

moj!" Time je sve rekao: Priznao Krista i Gospodinom i Bogom!

Toma, Ti si me vidio i povjerovao. A ja kažem vama, apostolima, a preko vas svima drugima:

"Blago onima koji ne vidješe, a vjeruju".

Ne vjeruje se prstom, nego srcem!

Ne vjeruje se okom, nego voljom!

ZAGOVARALA VAS BLAŽENA HOZANA!

Posušje, 27. travnja 2019. - Stotinu i troje krizmanika i krizmanica prvoga razreda Srednjih škola u posuškoj crkvi u subotu, 27. travnja 2019. I toliko kumova i dvostruko više roditelja i ostalih vjernika. Svi su duhovno i ispovjedno pripremljeni u petak 26. travnja.

Župni zbor u crkvi uvodnom pjesmom pozdravlja Krista uskrsloga. Pred oltarom jedna djevojka izražava dobrodošlicu s govorom i darom biskupu Ratku, a župnik fra Mladen Vukšić pozdravlja i biskupa i svećenike koncelebrante, i sav narod, posebno krizmanike.

U župi djeluju šestorica svećenika: župnik, fra Ante, fra Milan, fra Ivan, fra Marko i fra Jozo. A župa broji malo manje od 10 tisuća vjernika s oko 2.530 obitelji.

Sve je uredno pripremljeno za Misno slavlje: čitanja, molitve vjernika, sam tijekom sv. krizme. Biskup je u propovijedi govorio o Kristu uskrsnomu navodeći i primjer blažene Hozane Kotorkke, kojoj se blagdan slavi upravo toga dana, ali ove godine izostaje zbog Uskrsne osmine. Međutim Hozanin primjer vrijedi u svaka doba, osobito za učvršćenje krizmanika u vjeri i ljubavi. Biskup je ovim riječima pozivao pozornost krizmanika:

ISUS. Sve je počelo od Isusova Uskrsnuća, i onda prisjećanjem unatrag kao na magnetofonskoj vrpici. Taj je jedinstveni događaj unio pravo zanimanje za toga Čovjeka u Jeruzalemu i u cijeloj Palestini. Počele su uspomene sudionika na razne Isusove događaje i riječi:

- Tu je skroman sprovod na Kalvariji, uz Gospu i druge tri žene, učenika Ivana i dvojicu članova Velikoga vijeća, Josipa i Nikodema.

- Trosatno raspeće i umiranje na križu na Golgoti.

- Krvavo bičevanje na gradskoj Gabati.

- Pilatova nepravedna presuda pravedna Čovjeka na smrt na križu.

- Noćna i podmukla presuda Velikoga svećenika s Vijećem da Isus smrt zaslužuje.

- Molitvena agonija do krvi u Getsemanskom vrtu.

- Otajstvo Euharistije u dvorani Posljednje večere.

- Hosanaška Cvjetnica iz usta djece i svega naroda prigodom Isusova svečana ulaska u Jeruzalem.

- Razna oživljenja više preminulih mladih osoba: prijatelja Lazara, mladića iz Naina, Jairove kćeri.

- Izlječenja svake vrste tjelesne i duševne bolesti na svakom koraku.

- Propovijedanje o Kraljevstvu Božjem uzduž i poprijeko Palestinom, osobito u obliku parabola.

- Dugogodišnji tihi boravak, rad i rast u Nazaretu.

- Bijeg ispred krvoločna Heroda i povratak iz Egipta u Nazaret.

- Rođenje u Betlehemu kao i ono da ne bijaše mjesta za njega ni u svratištu.

- Utjelovljenje u Nazaretu po pristanku Djevice Marije, sve snagom Duha Svetoga.

- Razrješenje Josipovih sumnji oko zaručništva, ženidbe i čudesna Marijina začeca.

Tom su prisjećajnom kronologijom i logikom, uz bogoduho nadahnuće, nastajala i Evanđelja, ispitivanja svjedoka i slugu i službenica Riječi počevši od uskrsnu pa sve do samih početaka, među kojima Gospa najautentičnija svjedokinja.

Hozana. Nešto se slično dogodilo i s blaženom Hozanom Kotorkom, vjernom sljedbenicom Kristovom. Veličanstven sprovod kroz gradske ulice Kotora potkraj travnja 1565. godine.

Ljudi se pitaju: *Čiji je to neviđen sprovod?* - Jedne časne sestre.

Kako joj je ime? - Sestra Hozana, dominikanka.

Gdje je živjela? - Tu među nama u gradu Kotoru, pokraj crkve sv. Pavla, u sobičku od 3 sa 3 metra.

Kako nitko nije znao za nju? - Znali su koji su tražili njezin savjet: gradonačelnik, biskup, mornari, radnici, trgovci, djevojke, žene. Odakle bi inače bio ovolik sprovod.

Kako se našla u Kotoru? Dovala je njezina majka da služi u jedne katoličke obitelji, odakle se u 21. godini svoga života javila u samostan.

Odakle je rodom? - Iz Releza, iz okolice Podgorice.

Kako joj je prezime? - Kosić.

Kada je rođena? - Rođena je 1493. U samostanu četrdeset i pet godina. Umrula na glasu svetosti.

Je li katolkinja ili pravoslavka? - Nemamo krsnoga lista ni jednoga ni drugoga. Nemamo dokumenta o prijelazu iz pravoslavlja u katoličku vjeru barem prigodom ulaska u katolički samostan dominikanskih trećoredica, ako je bila pravoslavka. Mi je katolici smatramo katolkinjom rođenom od katoličkih roditelja, Pere i Urše, 25. studenoga 1493., na blagdan sv. Katarine, mučnice. Pa su joj i dali krsno ime Katarina.

Postoji li ikakav njezin životopis? - Postoji, ali pisan stotinu godina nakon njezine smrti, 1592. godine. Pisao ga jedan Talijan, Serafino Razzi. Tada su - 1592. godine - Relezi bili pravoslavno selo, jer iz Kotora nisu dolazili svećenici desetljećima pastorizirati katolike, i tako katolici tijekom vremena prelazili na pravoslavlje. Pa je Talijan Serafino stavio da je Katarina/Hozana bila podrijetlom iz pravoslavne obitelji, ali nije imao nikakva dokaza za to.

Kada je postala svetica? - Nije još svetica, tek je blažena od 1927. godine. Znači od smrti do beatifikacije prošle su 362 godine s neraspadnutim

tijelom u grobu u crkvi sv. Marije u gradu Kotoru.

U čemu se posebno odlikovala? U prakticiranju sedam darova Duha Svetoga:

bila je puna *bogobojaznosti* brinući se za svoje spasenje, i za spasenje drugih.

Bila je puna zdrave *pobožnosti*, vršeći Božje zapovijedi potpuno i s ljubavlju.

Žena osobite *jakosti* u molitvama, u postovima, u radu.

Davala prave *savjete* onima koji su ih tražili i pokazivala veliko *znanje Božjih stvari*.

Vidite li, krizmanici, da je bila puna *mudrosti i razboritosti* koje dolaze od Duha Svetoga. Neka vas sve prati njezin zagovor u vašem odrastanju i prakticiranju krizmenih darova.

Sa župnikom i dekanom fra Mladenom u župnoj kući našli su se i svi svećenici iz dekanata: don Ante iz Zagorja, fra Marinko iz Rakitna, don Ilija iz Vira, fra Valentin iz Posuškoga Gradca, don Joko iz Vinjana, don Slaven iz Sutine. Tu su i fra Dominik Ramljak i fra Šimun Oreč. Za ručkom su i dvojica svećeničkih kandidata iz Posušja: bogoslov Ante s Jordanovca i sjemeništarač Antonio iz Sinja.

Divan posuški dan: sunčan, svjež, ugodan. A još divnije slavlje s toliko svećenika, i krizmanika koji obećaše da se odriču đavla i njegova sjaja, a očitovaše svoju vjeru u Presveto Trojstvo - Oca, Sina i Duha Svetoga, u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu, u svete sakramente.

Ostala je i zajednička uspomena na sve krizmanike i u crkvi i na velikim stepenicama pred crkvom. Mladi, sretno kroza život!

Pratio vas zagovor blažene Hozane Kotorke!

NE BOJTE SE, A ŽIVITE U BOŽJEMU STRAHU!

Gorica-Sovići, 4. svibnja 2019. - U subotu, 4. svibnja 2019. u 10.00 sati, najavljena sv. krizma u crkvi sv. Stjepana mučenika u župi Gorica-Sovići. Sve u crkvi pripremljeno u detalje. Zbor s kora uz orgulje daje hvalu uskrslomu Kristu, a procesija ispred župnoga stana dvorištem pristupa glavnim vratima župne crkve. Ima nešto vjernika i pred crkvom. Šezdeset i osmero krizmanika iz 9. razreda osnovne škole i iz 1. razreda srednjih škola u klupama. A devedeset i dvoje prošli put, prije dvije godine, govori župnik. Kada imaš u vidu podatak - nastavlja župnik - da se do sada iz župe od 2.670 katolika upisalo u prvi osnovne tek je-

danaestero djece, možda koje i u Imotski, onda se uočava drastičan pad nataliteta, rast mortaliteta, povećanje selidbe, uopće smanjenje života i živa osoblja posljednjih godina. A predivno podneblje, glavna cesta, kuće i njive pokraj ceste, mogućnosti bujanja života kao da ništa ne znače. Ljudi stoljećima grade nacionalnu i religioznu kulturu, koja se, evo, vidljivo urušava, nestaje.

Župnik se fra Stipe Marković drži preporuke s Ordinarijata da ministranti budu dječaci, a djevojčice imaju stotinu drugih stvari koje mogu pomoći u crkvi, od cvijeća do svijeća, od pjesme do čitanja i molitve vjernika. Nakon govora i dara krizmani-

ca, župnik pozdravlja biskupa Ratka, krizmanike, njihove kumove i roditelje i sav Božji puk.

U propovijedi Biskup je, kao i na nekim drugim mjestima, govorio o **daru straha Božjega**, divnoga osjećaja koji štiti čovjekovu savjest da ne uvrijedi Boga, da ne pogazi čovjeka, da vjerno opslužuje Božje zapovijedi, da se drži i ljudskih i Božjih zakona. Božji strah jest doista Božji dar, koji stoji prije sama dara mudrosti, jer početak mudrosti jest strah Božji. Ako misliš da Boga nema ili da te Bog ne vidi u krađi i svađi, i da te ne čuje u psovci i tučnjavi, ili da ti odobrava vrijeđanje roditelja i učitelja, onda se ludo upuštaš u sva zla ovoga svijeta. A ako ti je u srcu i u pameti strah Božji, čuvar Božjega glasa savjesti u nama, tj. uvjerenje da me Bog vidi i da će me sigurno suditi po riječima i djelima, onda se moram drukčije ponašati. Tko je čovjeku dao oko, a da sam ne vidi? Tko je čovjeku dao uho, a da sam ne čuje? Tko je dao čovjeku noge, a da ga ne može stići, naravna mi logika to pokazuje. Evo ova je naša domaća Crkva odlučila da sv. krizmu sa sedam darova Duha Svetoga dijeli učenicima na svršetku osmogodišnje ili na početku srednje škole, da sve razumno probuđene učenike potakne na još čestitiji ljudski i kršćanski život. Domaći nas i svjetski mediji iz dana u dan bombardiraju vijestima o samouništenju života:

- tu su sustavni i zakonski pobačaji na razini države i svijeta;

- sve proširenija eutanazija u pojedinim zemljama ne samo starijih osoba koje su nemoćne, nego i djece s poteškoćama u razvoju, samo da kažu da žele umrijeti;

- sve učestalije odvrćanje mladeži od naravna zakona ženidbe muška i ženska, a

- sve veće zavođenje ljudi da njeguju Bogu mrsku homoseksualnost odnosno lezbijstvo kao naravnu deformaciju protiv života;

- sve veće poučavanje djece da uoče razliku između naravna spola i umjetna džendera i da prihvaćaju džender (gender) itd.

Sve su dosadašnje civilizacije u povijesti svijeta nestale onoga vremena kada su udarile na naravni život, naravni zakon nazvali nenaravnim, a abnormalni život nazvali normalnim.

Duh vam, krizmanici, daje pravu *mudrost i razbor* da to upoznate. Daje vam pravo *znanje i savjet* da to obdržavate. I daje vam dar *jakosti* da se u tome učvršćujete.

Isus u današnjem Evanđelju (Iv 6,16-21) ohrabruje svoje učenike na Genezaretu, koji su se prepali "sablasti" nad jezerskom vodom. "Ne bojte se! Ja sam!" On je moćan hodati po vodi kao po kopnu. Ako je s nama Gospodin, nemamo se koga ili čega bojati. On je pobijedio i smrt i grijeh i đavla paklenoga. I tko je s Gospodinom, taj je također moćan pobijediti smrt i uzročnika smrti - grijeh, kao i uzročnika grijeha - đavla!

Nijedna nam zapovijed Božja nije lakša za obdržavanje od svetkovanja Danja Gospodnjega, Nedjelje: 56 puta u godini, uključujući i četiri zapovijedana blagdana, a jedan je dan u tjednu i jedan sat u danu, dakle svega 56 sati u godini koja ima: 8.766 sati. I mi ni to ne opslužujemo, jer samo 35% vjernika redovito pohađa sv. Misu, taj jedan Dan i sat u tjednu. Kako ćemo tek opsluživati druge zapovijedi koje su teže?!

Poslije župnikove zahvale i misnoga blagoslova slikanje na stepenicama u crkvenom dvorištu na ovaj dan koji nam učini Gospodin.

NA TVOJU RIJEČ

Široki Brijeg, 5. svibnja 2019. - Na Prvu nedjelju u svibnju 2019., Treću vazmenu, sv. krizma na Širokom Brijegu. U toj je župi djelidba ovoga sakramenta svake godine, redovito u svibnju i gotovo uvijek na prostranu dvorištu pred prostranom crkvom. Ali ove godine ne daju atmosfere nepravilne - kiša, vjetar - pa se sve moralo odvijati u župnoj crkvi Velike Gospe. Do prije nekoliko godina kandidati su bili učenici osmoga odnosno devetoga razreda, a posljednjih je godina na redu prvi razred srednjih škola. Širobriješkim krizmanicima, kaže župnik fra Stipe Biško, priključilo

se jedno iz Buhova, petero iz Crnča i sedmero iz Mostarskoga Gradca. Svega skupa: sto četrdeset i devetero.

Početak je sv. Mise u 10.00 sati. Dvije krizmanice pozdravljaju iskreno i smireno. Nastavlja župnik svojom dobrodošlicom i otpočinje biskup Ratko srdačnim pozdravom Duhu Svetomu, Gospodinu i Životvorcu, koji se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi, i koji će danas podijeliti svojih sedam darova ovim pripravicima u klupama. Sestra Mira predvodi zbor na koru: nepromjenljivi se dijelovi sv. Mise pjevaju na ko-

ralan način, koji se u crkvi njeguje od stoljeća sedmog, od pape Grgura Velikoga (590.-604). Čitanja, molitve vjernika pripadaju krizmanicima, Evanđelje fra Ivanu kapelanu.

Biskupova homilija (Iv 21,1-14)

Isus se u Jeruzalemu ukazao pobožnim ženama. I po njima poručio apostolima da će se i njima očitovati u Galileji. To je kao sa Širokoga Brijega u Sarajevo: 150 kilometara.

Sedmorica učenika. Sv. Ivan evanđelist, onako kako u današnjem Evanđelju opisuje stanje na obali Genezareta, očito dobro poznaje galilejske vode i ribe, i danju i noću. Našla se skupina Isusovih apostola zajedno: Petar, Toma, Natanael, Jakov i Ivan, i "još druga dva njegova učenika". Sedmorica su apostola na Galilejskom moru. Petar je i ovdje na prvom mjestu i kao vođa skupine poziva druge da pođu loviti ribu. Ali te noći nigdje ribe ni za lijeka.

- **Krizmanici**, kao što ovdje bijahu Sedmorica apostola, ne zaboravimo da je 7 svetih sakramenata, od kojih vi danas primete jedan, sv. krizmu; da je 7 duhovnih djela milosrđa; 7 tjelesnih djela milosrđa; 7 darova Duha Svetoga koje vi danas primete nakon što ste se jučer ispovjedili i primili Božje oprostjenje.

Na Tvoju riječ... Očito je bila maglena noć dok učenici nisu mogli prepoznati čovjeka koji im se približavao na obali. Čak i kada je počelo svanjavati, "nisu znali da je to Isus". Do tada im se Isus očitovao svega dva puta. Nisu mogli naručiti njegova ukazanja u određen sat. Uto začuju s obale glas: "Sinci, imate li što za prismok?" Podigoše glave, ali ga još ne prepoznaše. Odgovoriše mu: "Nemamo". Nato ih on uputi da bace mrežu na drugu stranu na njegovu riječ. Oni učiniše tako i više ne mogoše izvući mrežu od mnoštva riba. Ivan, čovjek oštra oka i sluha, prepozna Isusa i reče Petru: "Gospodin je!" Petar pripaše ribarsku haljinu, baci se u more i poleti u susret Isusu. Ostali učenici privedoše lađicu kraju.

- **Krizmanici**, ako slijedite Isusa na njegovu riječ, na njegovu putu, po njegovoj zapovijedi, imat ćete uspjeha u životu i plodova u vječnosti. Ako li ne, eto mraka i neuspjeha, ni ribe ni kruha, ni blagoslova ni sreće. Nema sreće u grijehu. U grijehu je najveća nesreća, pa koliko se god tebi činilo da si sretan. Sretan si kada si smiren u savjesti, a ne u strasti.

Sto pedeset i tri ribe. Evanđelist prikazuje susret s Uskrslim sasvim spontano. Ovdje je susret

s Osobom, živom Osobom, odvojenom od ostale Sedmorice učenika. Pravi i živi Isus kao i svaki put kroz sve tri prošle godine. Eto toliko pravi i istiniti Isus da ga nitko ne upita: "Tko si ti?" Svi su bili stopostotno uvjereni da je to On, uskrslu Gospodin! Nije dakle samo "prazan grob" na Kalvariji dokaz da nema Isusa u grobu, pa se zaključuje da je uskrsnuo, nego je glavni dokaz uskrsnuća susret učenika sa živim uskrslim Učiteljem. S obzirom na susret Sedmorice s Isusom, od njih Jedanaest, i to nešto kaže! A pogotovo važno je da je bio nazočan i "nevjerni" Toma. Taj nije pristajao dok se nije prstima uvjerio! Apostoli su prebrojili ulovljene ribe: 153 one prave zdrave.

Krizmanici! Vas je malo manje od broja ulovljenih riba, 149. I vi ste svi ulovljeni u Isusovu mrežu. Još od krštenja. Članovi ste Isusove Crkve. Ostanite s Isusom koji zajedno s Ocem nebeskim šalje danas na vas Duha Branitelja da vas obogati svojim duhovnim darovima, da vas čuva od svih napasti i pogibli života. Ali samo ako i vi budete molili Duha

- da vas učini *mudrima* u obitelji, u školi, u društvu, u poslu, pa i u igri;

- *razboritima* na raskrižju života da uvijek razaberete i izaberete pravi put koji vodi u život;

- da vam dadne potrebno *znanje*, ne samo školsko. nego ono što donosi vječno spasenje;

- da danas primete, a sutra dajete pravi *savjet*, koji dolazi od Duha;

- da pokažete duhovnu *jakost* u otporu grijehu, kao što pokazujete otpor bolestima tijela;

- da u štovanju Boga budete zdravo *pobožni*, da se ne stidite Krista rassetoga i uskrsloga;

- da u vršenju Božjih zapovijedi uvijek budete puni *strahopoštovanja*. pred Bogom

Samo ćete tako i na ovom svijetu biti sretni i druge usrećivati, i postići blaženstvo u nebu.

Na kraju, prije blagoslova, biskup je još jednom podsjetio krizmanike na čestit i uredan kršćanski život.

"Što misliš da za koju godinu pročitamo - ne daj, Bože - kako je jedan Širokobriježanin uhvaćen u Splitu kako prodaje drogu; drugoga u Frankfurtu goni policija, ne može ga uhvatiti; treći u Osijeku u ludoj vožnji pregazio dvoje djece na prijelazu; četvrti čami u ćelovini u Mostaru... I pitamo se: Jesu li to sve oni što su krizmani 4. svibnja 2019. u crkvi na Širokom? Ili ova: na kraju godine proglašena učenicom ne odjeljenja, nego škole. Ona druga maturirala odličnim, nudi joj se stipendija za inozemstvo. Ona se treća javila u časne sestre... ona četvrta organizirala pomoć

najbjeđnijima u župi. Bože, tebi hvala, jesu li to one koje su primile sedam darova Duha Svetoga 4. svibnja na Širokom. Vidiš li ti razlike? Hajde,

živite i rastite tako da se o vama čuju samo najljepše i najbolje vijesti. Neka vas Bog blagoslovi i milošću prati na vašem životnom putu!"

ENEJA, ISUS TE OZDRAVLJA; TABITA, PROBUDI SE!

Blagaj-Buna, 11. svibnja 2019. - Sveta krizma u župi Blagaj-Buna u subotu 11. svibnja 2019. u 11.00 sati. Tridesetero krizmanika: 13 devetoškolaca i 17 devetoškolarki. Pripremali se na župnom vjeronauku cijelu godinu i na provjeri znanja zaslužili visoku ocjenu.

U koncelecijaciji u župnoj crkvi Tijela i Krvi Kristove, koja je ispunjena vjernicima, uz biskupa su Ratka župnik don Nikola Menalo, kapelan don Ivan Bijakšić, don Mile Miljko iz Zagreba, don Luka Pavlović i don Pero Miličević iz Mostara. Pozdravljaju srdačnim riječima jedan krizmanik a cvijeće uručuje jedna krizmanica. Župnik izražava dobrodošlicu svim vjernicima, svećenicima i biskupu. Krizmanicima govori da s današnjim danom sv. krizme otvaraju novu stranicu, tj. novu životnu knjigu. Dvoje je čitatelja biblijskih štiva i sedmero molitelja vjerničkih zaziva Bogu. Biskup poziva krizmanike na pozornost jer bi se moglo dogoditi da i pod krizmom provjeri kako su pratili riječi i biblijske primjere.

Biskup je govorio o dva velika čuda koja su opisana u čitanju toga dana, a koja je učinio sv. Petar apostol (Dj 9,31-42).

Nastao je progon apostola i kršćana u vrijeme Stjepanova kamenovanja. Razbježali se kuda koji. Spašavaj na ramenu glavu, valjat će ti u još ljudoj nevolji. Petar je najprije otišao u Samariju, a potom sišao u Lidu prema moru. pa onda u Jopu. Odatle će u Cezareju.

Petar je tih dana bio u dvostrukoj akciji, molitvenoj i djelatno-čudesnoj:

1. - *Eneja u Lidi*. Prvo, otišao je u Lidu, 40-ak kilometara od Jeruzalemu prema Mediteranskom moru. Tu je bio, u tom gradiću Lidi, jedan čovjek po imenu **Eneja** - kao onaj iz Virgilijeva djela Eneide - koji je bio osam godina prikovan uz postelju. Uđe Petar u njegovu sobu, kleče, uzdiže ruke prema Bogu i pomoli se u sebi: "Isuse Kriste, bio sam u onoj sinagogi kada si izliječio onu ženu koja je bila zgrbljena 18 godina i kako si joj rekao da se uspravi. Ako je tvoja sveta volja, daj da rekнем ovomu čovjeku, Eneji, da se i on di-

gne iz postelje u kojoj je osam godina. Bilo sve na tvoju slavu! I osjeti Petar u sebi snagu koju mu je Gospodin dao i reče bolesniku. "Eneja, Isus Krist te ozdravlja. Ustani i prostri sam sebi." I bolesnik ustade na divljenje svih nazočnih!

Petar nije rekao: Ja te ozdravljam. Nego: Eneja, Krist te podiže. Petar se sam prvi obratio Kristu i molio pomoć od Isusa. Posljedica: Svi žitelji Lide i Šarona povjerovali su Gospodinu.

2. - *Tabita u Jopi*. Drugo, kada su žitelji Jope, ko odavde do Čapljine, čuli da je Petar u Lidi i da je ozdravio onoga uzetoga, pošalju dvojicu svojih ljudi da dovedu Petra, jer je jedna žena po imenu **Košuta** (Tabita, Dorka) na smrt bolesna. A znala je vesti i plesti kao nijedna druga žena u mjestu. Razboljela se i neočekivano umrla. Ne znaš ni danas lijeka tolikim bolešćurinama, a kamoli u ona doba. Kada je Petar stigao u Jopu, žena je već bila mrtva. On uđe u kuću, kleknu i pomoli se Bogu: "Isuse, gledao sam kako si oživio od mrtvih onu Tabitu, tj. Talitu, djevojčicu od 12 godina u Jaira u Kafarnaumu. Gledao sam kako si oživio onoga mladića u majke, majke udovice u Nainu. Daj moći ovoj pokojnoj ženi Tabiti da se probudi od mrtvih! I na Petrovu molitvu žena se probudi na začuđenje svega okolnoga svijeta.

Zanimljivo da na ovakvo čudo nad čudima "mnogi" povjerovali su, a u Lidi gdje izliječi bolesnika, "svi" povjerovali su! Nema svatko vjere!

Krizmanice Eneja i krizmanico Tabita, i vama danas Duh Sveti daje darove jakosti u nevoljama i pobožnosti u kušnjama, strahopoštovanja u svakom činu i mudrosti u svakom djelovanju, razbora u opredjeljenju za zvanje, osobito za duhovno zvanje, dar znanja za spasenje i savjeta za životan hod, ako želite s njime sudjelovati u svom duhovnom rastu. A tko to ne želi! Pratila vas sila Duha Svetoga!

Krizmanici su zaželjeli i zajedničku fotografiju pred oltarom. Župnik je na kraju zahvalio Bogu i svim sudionicima krizmenoga slavlja, a goste i čestitare pozvao u kuću na čašćenje.

DJEČICE, LJUBAV POPUT KRISTOVE!

Stolac, 19. svibnja 2019. - U Petu nedjelju vazmenu, 19. svibnja 2019., sv. krizma u Stocu u crkvi sv. Ilije proroka, kako se prakticira svake godine. Župnik don Rajko Marković pripremio četrdeset i jedno u crkvi i jedno u Vidovu polju. Crkva puna župljana. Ima vjernika i pred vratima, pod kišobranima. Za vrijeme sv. Mise, pod kojom se dijeli sv. krizma, župnik nastoji uposliti što više krizmanika devetoškolaca: u početnu pozdravu i daru, u biblijskim čitanjima i psalmima, u molitvama vjernika, i to da sve bude jasno i glasno da ih i nagluha osoba može čuti i razumjeti. A osobito da budu pribrani i svjesni u činu primanja sakramenta sv. krizme nakon propovijedi. Don Rajko je izrazio dobrodošlicu biskupu Ratku podsjetivši sve u crkvi na neke trenutke iz povijesti župe, osobito na izgradnju katoličke škole, kojoj je prije 150 godina kupljeno zemljište na terenu gdje je početkom 20. stoljeća podignuta i župna crkva.

Biskup je u propovijedi iznio tri točke:

1. - Isusova rečenica iz nedjeljnog Ivanova Evanđelja: Dječice, novu vam zapovijed dajem: ljubite jedni druge kao što sam ja ljubio vas (Iv 13,34). To je dakle "zapovijed", a ne simpatija, i ujedno je i "nova" po tome što je sam Isus primjer takve ljubavi. Sv. Jeronim prenosi kako je sv. Ivan apostol doživio duboku starost, oko stotinu godina, čak se počeo pomalo gubiti. Ne sjeća se što je jučer bilo, ali ga drži memorija iz drugovanja s Isusom, od prije šezdeset i više godina. Tako je u svim susretima s ljudima, govorio i ponavljao jedno te isto: "Ljubite jedan drugoga", što je toliko puta čuo od Gospodina. Samo to nije zaboravio, a drugo je sve počeo zaboravljati: "Blaženi evanđelist Ivan - piše sv. Jeronim - do kraja je starosti boravio u Efezu. Jedva je u crkvu donošen na rukama učenika. Nije mogao u glas nadovezati mnogo riječi. Kod pojedinih okupljanja obično je govorio samo ovo: 'Dječice, ljubite se međusobno'. Kada je učenike i braću koja su bila nazočna konačno svladala dosada što su uvijek slušali jedno te isto, rekli su mu: 'Učitelju, zašto uvijek to govoriš?' On je odgovorio mislju dostojnom Ivana: jer je naredba Gospodnja; ako se samo to provede u djelo, dosta je".

- *Krizmanici*, Isusovi učenici! Jeste li čuli novu zapovijed? I zapamtili?

2. - Pavlova rečenica iz Djela apostolskih: Kroz mnoge nam je nevolje u kraljevstvo Božje

(14,22). Tim su riječima, veli sveti Luka, apostoli Pavao i Barnaba "tješili" narod prolazeći kroz Listru, Derbu i Ikonij. Kakva mi je utjeha: kroz mnoge nevolje? prigovoriti ćeš. A sv. Pavao odgovara: Nevolje su trenutačne, a Kraljevstvo je Božje trajno stanje. Sve patnje ovoga svijeta nisu ništa prema slavi koja nas čeka u nebesima. Izdrži taj dušak nevolje na zemlji, pa ćeš vidjeti rajskoga blaženstva na nebesima. Božji su nam ugodnici primjer u takvoj strpljivosti. I oni su na zemlji molili da im bude bolje, a ne bude uvijek bolje. A sveti su zato što su prihvatili volju Božju, ljudske bolesti, političke zatvore, medijske klevete, i ne popuštaju u vjernost Bogu i ne prigovaraju Božjoj providnosti, pravednosti i ljubavi.

- *Krizmanici*, vidite li da nije lagan kršćanski život. Ali jest moguć i ostvariv. A ostvaruje se s pomoću darova Duha Svetoga, njegove Jakosti i Mudrosti, Bogobojznosti i Razbora, s pomoću spasonosna Znanja i Savjeta u zdravoj Pobožnosti. Što se više otvoriš Duhu Božjemu u vjeri i nadi, to ćeš bolje ostvariti Isusovu novu zapovijed ljubavi, to ćeš lakše i sigurnije kroz mnoge nevolje u Kraljevstvo Božje.

- *Krizmanice*, vjeruješ li ovo? Kako se držiš u nevolji, poteškoći, neuspjehu? Kakva ti je izdržljivost? Samo hrabro!

3. - U vrijeme potlačenosti afričkih naroda od strane Europljana bilo je i ovakvih zločinačkih pothvata. Kolonizatori bi znali vršiti pokus s djetetom otkidajući ga od roditelja i držali bi ga daleko od svijeta u posebnoj odvojenosti, ko u šumi u Hrgudu. Dijete se razvijalo samo fizički, tjelesno, bez ikakva govora i odgoja, škole i kulture. A kada bi mu bilo 15 godina, eto ko tebi sada koji završavaš deveti razred, pustili bi ga iz kaveza. Taj bi dječak bio na duhovnoj razini od 2-3 godine: neodgojen, neizvježban, nerazgovorljiv, poludivlji. A mi smo svi skočili oko tebe čim se rodiš: da te upišemo u knjige, da te krstimo u crkvi, da te vježbamo u govoru, u pamćenju, u ponavljanju imena, da te pratimo u školi, i opet se toliko otimaš da svom silom želiš biti poludivljan i u kući, u školi, i u župi!

Krizmanici su pokazali da su pozorno pratili što se govorilo i znali su odgovoriti na krizmate-ljeve kratke upite. Poslije sv. Mise zajednička fotografija pred oltarom.

Župnik je s biskupom pošao u Vidove polje gdje je mala Mia, s poteškoćama u razvoju, čekala

primiti sv. krizmu i sv. Pričest. Bio je to trenutak iskrene radosti i majke i oca, i kume i sve kućne čeljadi.

Župnik je u župnom dvoru počastio okolne svećenike koji su, završivši sv. Mise u svojim župama, došli na čestitke.

TKO ĆE OD VAS KRIZMANIKA U "TIMOTEJE"?

Humac, 25. svibnja 2019. - Župa sv. Ante Padovanskoga, u Ljubuškom dekanatu, sv. krizma u subotu 25. svibnja 2019. u 10.00 sati. Župnik fra Ljubo Kurtović, i dekan. U koncelebraciji su još gvardijan fra Dario, fra Rade, đakonira fra Nikola Jurišić. Krizmanika 126, i to 65 sredjoškolaca i 61 srednjoškolka. Pozdravljaju na početku i zahvaljuju na kraju krizmanici. Uredno, skladno i visoko ceremonijalno. Iznad svega dostojanstveno kako se i priliči ovakvoj svečanosti jednom u životu. Župnik također pozdravlja i poziva biskupa Ratka da započne Misno slavlje. Pjeva župni zbor na koru uvijekbano i kvalitetno. U crkvi vlada mir i red kao da uopće nisu u klupama nemirni šesnaestogodišnjaci.

Iz Biskupove propovijedi

Ova je Godina proglašena misijskom. Zato ćemo malo govoriti o misijama, o najvećem misionaru kršćanstva sv. Pavlu, apostolu, kako čusmo u *Djelima apostolskim* (16,1-10). On je, zajedno s apostolom Barnabom, na svom Prvom misijskom putovanju (god. 45.-49.) došao do Derbe, Listre i Ikonija u Maloj Aziji, u današnjoj Turskoj. U Listri je upoznao jednu obitelj, baku Loidu, njezinu kćer Euniku, koja se udala za Grka poganina, uspješan mješovit brak, u kojem su njih dvoje imali sina kojemu je majka dala ime Timotej, a znači: Bogoslav, koji Boga časti i slavi. Baka i majka, židovke, bile su već pokrštene, otac i sin nisu. Pavao je tom prigodom pokrstio i Timoteja, koji je - kako se čini - bio punoljetan. Da je pohađao gimnaziju, bio bi svršeni maturant. Sveti se Pavao navratio i na svom Drugom misijskom putovanju (god 49.-52.), zajedno s apostolom Silom, u taj grad Listru i opet u te mješovite obitelji. Ostao mu u sjećanju mladi Timotej. Idealan mladić. Još kada bi imao misijsko zvanje! Pavao je sigurno radio na tome da se obrati i otac na kršćanstvo, ali čini se da nije uspio. Međutim otac nije priječio da svi ukućani budu kršćani. Apostol je primijetio da je Timotej uzrastao za pet godina više. Uzrastao i moralno i intelektualno i vjernički.

Sluša li vas? - pita Pavao roditelje.

- Sluša kao da je dječak, a ne odrastao mladić, upade baka u riječ. Sam se sjeti što treba uraditi. Pita za savjet kada nije siguran. Poučljiv. Sav okrenut Bogu.

- *Sudjeluje li u gradskim igrama, svađama, tučnjavama? Izlazi li mu nevaljala riječ iz usta?* opet će Pavao.

Bože nas očuvaj! Nikada se on ne svraća u bir-tije, iz kojih izlazi svako zlo, niti je ikada došao kući pijan ili premlaćen. Bježi od tučnjave, psovke, ubojstva, a toga ima svakoga dana na svakom koraku. I otac mu se drži ljudskoga poštenja, iako još nije primio krštenja, tumači gospođa Eunika.

- *Kakav je mladić prema djevojkama ili djevojke prema njemu?*

Nisam čula da se ikada i jedna potužila na njega, veli radosna mati. A ima ih koje bacaju oko na nj. Mnoge bi ga majke željele imati za zeta. Svi smo u obitelji ponosni na njega. Bogu zahvaljujemo na ovom daru.

- *Dolazi li ikada policija u vas da se raspita o njemu? Zateče li se u operacijama gradskih huligana?* provjerava Apostol prokušanim testom.

Ma nikada, odgovara otac. Ne zna ni što je to. Ni krađa ni laž ni kleveta ne prelazi preko njegovih ruka ni usta. Miran, drži se kuće.

Drži se još više Božjih zapovijedi, dodaje majka Eunika.

Tako Pavao za jednim ručkom sasvim spontano ispitao cijelu obitelj po Deset Božjih zapovijedi kakav je otac, kakav sin, kakva mati, kakva kći. Ne bere se s trnja grožđe, ni s bodljike smokve, govoraše Gospodin Isus.

- *Biste li vi njega dali u misije da pođe sa mnom i Silom?* otvori napokon Pavao nakane svoga srca.

Mi smo voljni, samo kakav je on, odgovoriše roditelji.

A njega Bog pripremao od mladosti njegove za ovaj dan i za ovakvo zvanje. Pripremao blago ulje Timotejevo da prati žestoku vatru Pavlovu.

I tako ga Pavao povede u misije. Prodoše Frigiju i Galaciju, htjedoše u Misiju i Bitiniju, ali ne pođe im za rukom. I ukaže im se u noći neki Ma-

kedonac. "Prijeđi u Makedoniju i pomози nam!" (Dj 16,9). Eto zova misijskoga, eto tumača Božjega glasa u ljudima. Tako siđošе u Troadu, nekadašnju Troju, gdje se susretoše s Lukom, koji u Djelima napisao o Timoteju da je uživao "dobar glas među braćom u Listri i Ikoniju" (Dj 16,2).

Od stotinu svojih suradnika apostol je Pavao pohvalio Timoteja iznad svih: Nema nikoga tako srodne duše (Fil 2,20). Njemu je napisao dvije Poslanice. Njemu je ostavio polumilijunski Efez. Njemu je uputio najizbrušenije poruke kakav treba biti svećenik, biskup, apostol ili misionar (1 Tim 4,12-16). I onda i sada:

Vjernicima uzor, nad sobom pozor!
Nitko neka ne prezire tvoje mladosti!
Uzor vjernicima u riječi i vladanju!
Uzor u ljubavi, u vjeri, u čistoći!
Posveti se čitanju, poučavanju, bodrenju!
Ne zanemari milosna dara ređenja!
Neka tvoj napredak bude očit svima!
S blagošću preodgajaj protivnike!
Mladenačkih se strastvenosti kloni!
Teži za pravednošću i mirom sa svima!
Krizmanici, ima li među vama oduševljenika na "dobru glasu" koji bi pošli Timotejevim putem? U svećeništvo? U misije? Pratimo vas molitvom i kršćanskom ljubavlju.

U MOLITVI POBOŽNI

Mostar - Sv. Petar i Pavao, 26. svibnja 2019.
- **Fra Bože Milić**, župnik Svetoga Petra i Pavla u Mostaru, pripremio je za primanje sv. krizme 68 kandidata, srednjoškolaca prvoga razreda, i još ih se sedmero priključilo iz drugih župa. Bilo je to u nedjelju, 26. svibnja 2019. Prostrana crkva, koja je u završnoj fazi svoga unutrašnjega uređenja, primila je sve krizmanike, njihove kumove i roditelje i brojne vjernike. U Misnom slavlju aktivno se uključilo više krizmanika i krizmanica: u pozdravu biskupu Ratku, u uvježbanu i jasnu izgovaranju biblijskih čitanja, u molitvama vjernika, u prinosu darova. Župnik je također na početku izrazio srdačnu dobrodošlicu svima a na kraju zahvalio onima koji su se nesebično zauzeli da se ova sv. krizma odvija s ugodnim doživljajem. Župni je zbor svojim pjesmama davao ton pjevnom dijelu sv. Mise.

Iz biskupove propovijedi

Govorit ćemo o molitvi koja ulazi u dar pobožnosti, dar Duha Svetoga koji vas krizmanike čini sličnima Kristu Isusu, Sinu Božjemu, da svi živimo po Božjim zapovijedima. Najljepši izraz pobožnosti jest molitva, unutarnja i vanjska, pojedinačna i skupna, svakodnevna. Zašto i za što molimo?

- **Isus moli.** Cijelo 17. poglavlje Ivanova Evanđelja posvećeno je Isusovoj molitvi, koja je njegov srdačan sinovski razgovor s Bogom Ocem. Isus moli za sebe. Moli Oca da proslavi Sina svoga da i Sin proslavi Oca; da ljudi upoznaju Oca i Sina i da zavrijede život vječni. Sin je proslavio Oca

time što je izvršio zadaću koju mu je Otac naložio da je ispuni. Proslava se dogodila po Križu, jer je podnošenjem Muke i Smrti pokazao savršenu poslušnost Ocu (Iv 17, 1-5). Isus moli za svoje apostole i za sve učenike da upoznaju istinu i ustraju u istini; da ostanu u svijetu, ali da ne budu od svijeta (Iv 17,6-8). Konačno Isus moli za one koji će povjerovati na riječ učenika njegovih, tj. za sve nas do Sudnjega dana. Da svi budemo jedno (Iv 17,9-19).

- **Ljudi mole.** Molitva je naša vjernačka s četiri glavne nakane ili cilja:

Kajanje - kajemo se pred Bogom i pred Crkvom kao zajednicom što smo nešto učinili, a nismo nikako smjeli učiniti ili što nešto nismo učinili, a morali smo svakako učiniti. Eto čovjekova žaljenja i zbog zlih misli i čina, u koje se ne smije upuštati, i zbog propusta dobra koje ne smije izostati. Svi grijeshimo, svi se kajemo i svi smo potrebni Božjega milosrđa i oprostjenja.

Klanjanje - čin poniznosti kojim priznajemo da mi nismo gospodari ni sebe ni drugih, nego da je Gospodin naš gospodar. Gospodar ne kleči pred slugom. Bog ni pred kim ne kleči. Nego mi svi klečimo pred Bogom i priznajemo ga svojim Stvoriteljem i Spasiteljem. Mi se svi njemu klanjamo.

Prošnja - molimo Boga da nas usliši u raznim potrebama duše i tijela, života i rada, obitelji i župe, naroda i cijele Crkve. Iako Bog zna što svakomu od nas treba, on želi da svatko izrazi svoju potrebu u poniznosti i skrušenju. Isus nas je molitvom Očenaša poučio kako je na prvom mjestu posvećenje Očeva imena u našem životu, zatim

dolazak Kraljevstva Božjega u naša srca i u ovaj svijet i vršenje Božje volje u životu svakoga čovjeka, pogotovo vjernika. A tek onda dolaze naše ljudske potreba: stjecanje kruha svagdanjega, praštanje grijeha, oslobađanje od napasti i izbavljenje od zla.

Zahvala - za sve primljene darove s kojima smo surađivali i koje smo razvijali. Zahvalna djevojka jest plemenita djevojka. Nezahvalan mladić jest propao mladić. Zahvalnost dugujemo u prvom redu Bogu, zatim roditeljima, učiteljima, dobročiniteljima.

Jedan od sedam darova Duha Svetoga jest pobožnost, koja se u sv. krizmi prima kao dar i u životu svjesno njeguje u zahvalnosti i poniznosti.

Pobožnost znači imati vremena za Boga, za njegovo Pismo i pouku, za razgovor s njime. Znati se pokajati, naći vremena za klanjanje, znati mu izraziti molbu i zahvalu.

Tijekom dijeljenja sv. krizme i jasnih odgovora krizmanika krizmatelj je mogao provjeriti njihovu pozornost u slušanju onoga što se govorilo o molitvi. Na svršetku sv. Mise dvije-tri fotografije dobro će doći sudionicima ovoga sakramenta mladih, da se u budućnosti i na taj način podsjetite na ovaj jedinstveni dan u svome životu. Sudionici okrjepljenja u blagovolištu zahvalni su fra Danku, gvardijanu, na čašćenju.

Krizmanici, u molitvi pobožni!

UČENI I PONIZNI APOSTOL

Čitluk, 1. lipnja 2109. - U čitlučkoj župi Krista Kralja trideset i četvero kandidata za svetu potvrdu, i to 18 učenica i 16 učenika prvoga razreda srednje škole. Tu su i njihovi kumovi i roditelji, s vjernicima koji su popunili crkvu. Zbor s kora skladnom pjesmom prati veličanstveno sakramentno dvostruko slavlje: Misno i krizmeno. Bilo je to u subotu 1. lipnja 2019. Župnik fra Miro Šego, s pomoćnikom fra Goranom Azinovićem pripremio je krizmanike i sve što je bilo potrebno za dijeljenje sakramenta sv. potvrde. Više od dvadesetero krizmanika razborito je uključeno u liturgijske ceremonije: pozdravljanja u početku pred oltarom, čitanja biblijskih odlomaka, molitve vjernika, prinošenja darova, duetskoga pjevanja, naizmjenično sa zborom, za vrijeme sv. Pričesti, zahvaljivanja na svršetku slavlja i zajedničkom slikanju svih krizmanika. U koncelecijaciji, koju je predvodio biskup Ratko, bili su, uza spomenute domaće, još i don Đuro s Gradine, don Ivan s Tepčića, fra Hrvoje iz Čerina, don Pero iz Mostara. Evanđelje je čitao don Đuro, dekan.

Biskup govori o sedam darova Duha Božjega, koji se dvostruke vrste, jedni se odnose na naš razum, tj. na glavu, a tri se odnose na našu slobodnu volju, tj. na srce. Hajdemo o prva četiri:

Mudar je onaj koji pametno povezuje početak sa svršetkom, polazak s ciljem, rađanje sa smrću, koji zemaljskim životom priprema nebeski vječni život. Koji se za ono što čini u mladosti ne želi kajati u starosti!

Razborita je ona osoba koja razabire dobro od zla, istinu od laži, pravi put od krivoga, premje-

renu školu od one koju ne može svladati, životno zvanje koje odgovara glavi i srcu.

Znanje je dar koji obuhvaća spasonosan put, koje donosi život u vječnosti, a n zemaljsko enciklopedijsko zvanje od kojega u trenutku smrti i pred sudom Božjim - mala korist.

Savjet je dar koji daje Duh, a razvija se više puta s pomoću crkvenih službenika, roditelja, dobročinitelja, učitelja, prijatelja. Evo jednoga primjera kako laik savjetuje crkvenoga službenika, ugledna teologa. U jednoj smo efeškoj sinagogi, kako pročitismo u Djelima apostolskim (18,23-28). Apolon iz Aleksandrije, učen i rječit govornik, nalazi se za stolkom gdje čita odlomak iz Biblije. I tumači po prilici ovako: "Ljubljena braćo u Bogu! Sveto Pismo, bogoduho pisano prije toliko stoljeća, usredotočeno je na Isusa Krista, Sina Božjega, Mesiju pukâ i narodâ. Mesija-Pomazanik, kada dođe, donijet će nam poruku Božje ljubavi, koja sažije ljudska nedjela, a usavršuje ljudska dobra djela. Glas o Mesiji poziva nas na obraćenje, na izlazak iz carstva strasti tijela, i na ulazak u kraljevstvo istine i pravde, svetosti i milosti. Ivan Krstitelj bijaše poseban Mesijin Preteča koji je s jordanke obale budio Izrael, krštavao ga vodom na oprostjenje grijeha. I mi smo pozvani krstiti se krstom Ivana Krstitelja da nam se Gospodin smiluje kada dođe u oblacima nebeskim", zanosno govori Apolon Aleksandrinac Efežanima te subote, možda 25 godina nakon što je Isus umro, uskrsnuo i uzašao na nebo.

"Poče on tako smjelo govoriti u sinagogi. Čuše ga Priscila i Akvila, uzeše ga k sebi i pomnije mu

izložiše Put Božji" (Dj 18,26). Kada su ga, dakle, čuli obraćeni kršćani Akvila i Priscila, židovsko-kršćanski bračni par koji se nalazio tu u Efezu, nisu mogli odoljeti a da ga ne zovnu u svoj dom, na objed i na prijateljski razgovor. Za ručkom najprije pohvale njegovo biblijsko predavanje i tumačenje u sinagogi, osobito govornički stil izlaganja koji budi i osvaja duše. I zahvale Bogu na tom daru i njemu na njegovu vremenu i volji. Zatim ga na veoma diskretan način, osobito gospođa Priscila, upozore na već dogođeno utjelovljenje Sina Božjega, na već ostvarene novosti Isusova Evanđelja, na njegovo krštenje Duhom Svetim, na njegovu smrt i uskrsnuće, na njegove apostole i njihovo propovijedanje i tako redom. Mesija je već došao i izveo svoje veličanstveno otkupiteljsko djelo, mučen, umro i uskrsnuo. Apostoli su njegov izbor. Bila je to velika novost za Apolona. Nikad čuo. Sve je saslušao pozorno i pomno i zahvalio obitelji s kojom se istinski

sprijateljio. Sasvim je moguće da mu je kao katekumenu i Ivanovu učeniku Akvila podijelio sakrament krštenja u ime Presvetoga Trojstva prije nego je Apolon pošao u Korint po njihovoj pisanoj preporuci (Dj 18,24). Ova nam činjenica kazuje da su Akvila i Priscila bili kršćani žive vjere, koji su bili uvijek spremni na odgovor svakomu koji je od njih zatražio obrazloženje nade koja je u njima (1 Pt 3,15). Tako da nisu bili pasivni vjernici, koji slušaju propovijed i idu na sv. Pričest, nego su živo sudjelovali u vjerskim raspravama i nastupali obdareni karizmom poučavanja, pozivajući se na nauk apostola Petra i Pavla, koje su slijedili. Akvila i Priscila dali su pravi savjet učenu Apolonu, a on im bijaše vrlo zahvalan.

Na svršetku sv. Mise krizmanici su dali krizmateju punu košaru raznih darova i plodova zemlje i rada ruku čovjekovih, na čemu im je biskup iskreno zahvalio.

DAROVİ SRCA

Dračevo, 2. lipnja 2019. - U nedjelju, 2. lipnja 2019., sv. krizma u župnoj crkvi u Dračevu gdje župniku je don Vinko Raguž. Pripremio je za primanje sakramenta sv. potvrde 33 kandidata i kandidatkinje. Svi su propisno ne samo u vjeronauku obučeni nego i u posebne crvene haljine obučeni. Raspoznaju se od svih drugih vjernika i župljana po nošnji. Za vrijeme sv. Mise dio je njih uključen u razne ministrantske službe: čitača, molitelja, zahvalitelja na kraju sv. Mise, a svi su pozvani da prate što se govori i događa.

Župnik je pozdravio biskupa Ratka, krizmanike, njihove roditelje i kumove i sve vjernike, napose dvije sestre iz Ugande, kćeri Božje ljubavi, jedna je naša domaća, a druga je njihova domaća iz Ugande. One su na kraju sv. Mise otpjevale jednu religioznu pjesmu iz Ugande. Ugodno ih je čuti.

Biskup je u propovijedi na početku napomenuo da darove Duha Svetoga možemo razdijeliti u dvije vrste. Prva četiri dara - *mudrost, razbor, znanje i savjet* - potpomažu naš razum ili glavu, a druga tri - *jakost, pobožnost, bogobojaznost* - osnažuju našu slobodnu volju ili srce. Pa ćemo o ova druga tri dara.

Možda ćeš reći: Zašto nam trebaju ti krizmeni darovi ako te iste darove imamo i po naravi? Zar

svi ljudi ne mogu pokazati sve ove darove, bili oni kršteni ili krizmani ili nekrizmani?

Stani malo! Uzmimo ovu sliku: ti imaš po naravi očinski vid, i vidiš na određenu daljinu. Ali ako gledaš još dalje, ne vidiš razlike između drveta i čovjeka, livade i šume, brda i oblaka itd. Ali ako staviš dobre naočale ili dvogled na oči, vidiš puno bolje. Tako i mi vidimo na naravnom planu naravnim darovima naravne stvari koje nam je Bog dao rođenjem, ali to je sve kratkovidno. Ne vidimo "preko gora, preko voda", preko smrti, u vječni život. A ovi Duhovi darovi potpomažu nas da u vjeri vidimo i ono što nadilazi naš ljudski naravni vid.

Jakost. Može onaj igrač biti jak u igri, izdržljiv, ne želi čak napustiti igralište ni kada ga trener pozove ili kada mu sudac naredi. To jest jakost, ali ukrivo, kažnjivo. A jakost kao dar Duha potpomaže čovjeka da izdrži i u najvećim nevoljama života, i u krvavu mučeništvu da očuva vjeru u Boga i da ostane povezan s Crkvom Kristovom. Zar to nije posebna jakost?

Pobožnost. Nije to samo sklopiti ruke i biti sabran, nego je to svakodnevni život po-Božjim zapovijedima i kada nam se čine teške. Božja je zapovijed "Svetkuj dan Gospodnji". I to svake nedjelje i zapovijedane svetkovine, a to je 56 puta u

godini doći na sv. Misu. A koliko puta ti pohađaš Misno slavlje u godini dana? Deset puta? i još se smatraš katolikom!? Ako sv. Misu pohađaš sva-ke nedjelje, onda si i jak i pobožan. Ti imaš dar Duha Svetoga. Ti surađuješ s Duhom Božjim. Ti vršiš Božji zakon.

Bogobojaznost. Ti bi nešto nevaljalo učinio, ali gledaju te drugi, roditelji, braća, nastavnik, radar. Čuvaš se. A zar se ne bi trebao u prvom redu Boga bojati? Boga poštovati, iz ljubavi prema njemu i njegovu zakonu ne učiniti grijeha ni maloga

ni velikoga? Ti kažeš da ne ćeš učiniti zlo i ako te nitko ne vidi zato jer te Bog vidi. Božje oko uvijek gleda, ništa mu se sakrit ne da. Eto, da se Boga bojiš i zlo ne činiš, makar te nitko ne gledao, to je bogobojaznost, strahopoštovanje. Tu ti pomaže Duh Sveti.

Na kraju sv. Mise redovita blagdanska uspomena pred oltarom. I nastavak radosna dana u krugu obitelji. Okolni župnici došli su župniku čestitati, a on ih zauzvrat počastio bratskim ručkom.

Krizmanici, budite snažni, pobožni i bogobojazni!

ZNANJE NAPUHUJE, LJUBAV IZGRAĐUJE

Duvno, 8. lipnja 2019. - Pred župnom crkvom sv. Nikole Tavelića u Tomislavgradu, u subotu, 8. lipnja 2019., uoči svetkovine Duha Svetoga, u duvanjskoj župi sv. Mihovila, stotinu i četvero krizmanika i krizmanica prvoga razreda srednjih škola svečano obučeno u bijele haljine, spremno ceremonijalno ući u crkvene klupe, dok s kora odjekuju milozvuci *Veni, Sancte Spiritus* - Dođi, Duše Presveti. Mnoštvo naroda i u crkvi i pred crkvom.

Trije krizmanika pred oltarom pozdravljaju biskupa Ratka. Svi uzrasli kao da im je 24. godina kada prestaje rast. Mladić čita dobro sastavljen pozdrav, zahvalu i molbu da ih molitvom i kršćanskom ljubavlju pratimo kroza život. Jedna krizmanica uručuje krizmatelju veliku sliku crkve, a druga poljsko proljetno cvijeće. Zauzvrat don Pero dijeli knjige "Nada koja ne postiđuje" i "Sjeti me se kada u raj dođeš". Nadovezuje se s kratkom dobrodošlicom župnik fra Slaven Brekalo, koji je sa suradnicima pripremio krizmanike u vjeronaučnu znanju. Ispitivači vele da su kandidati među prvima u biskupiji po vjeronaučnim odgovorima. Ako nisu prvi, nisu ni treći.

Biskup počinje pozdravljajući srdačno Duha Svetoga, današnjega Svečara koji raskošno razdaje darove snage otvorenim srcima i darove mudrosti otvorenim mozgovima ovih mladih katolika duvanjske župe.

Psalam pjeva četvero krizmanika - ugodno ih čuti. I spontano izazivaju od svega puka molitve za sebe i za sve krizmanike. Evanđelje čita đakon fra Dragan Bolčić koji se priprema za tri tjedna primiti prezbiterско ređenje, Duha svetosti. Fra Dragane, dar na dar, prezbiterски na one nekoć krizmaničke. Bilo s blagoslovom! Znaj na dar Duhu uzvratiti uzdarjem!

Govori biskup kako ima Duhovih darova koji su više prilagođeni našem mozgu, a drugi našem srcu. Mi ćemo o *daru znanja* koje se odnosi na glavu. A povod je temi vijest da su se krizmanici izvrsno pokazali na ispitu, i to pred roditeljima. Ali nije ovo naše naravno, ljudsko znanje koje spašava, koje donosi vječni život. Nema nitko od nas znanja kakvo ima đavao, kuća mu daleko od naše! ali njemu znanje ničemu ne koristi, jer je izgubio svu spasonosnu ljubav. Nego spas donosi dar znanja od Duha Božjega. Znanje koje stotruko više vidi preko granica smrti i gleda u vječni život. Znanje koje ne napuhuje, nego ljubavi omogućuje da duh izgrađuje. To da.

Sveta krizma teče kao i sve do tada, uvježbano i radosno. Župnik fra Slaven biskupu kazuje imena, i bez cedulje, svakoga u glavu pozna, po imenu. Njih stotinu i toliko. Pravi pastir koji pozna svoje vjerno stado.

Pričest krizmanicima dijele dekan fra Vinko i gvardijan fra Sretan, a ostali svećenici ostalim vjernicima. Na kraju, prije blagoslova, majka jednoga krizmanika stade za mikrofon i u ime svih roditelja izreče iskrenu zahvalnost Bogu i svima koji su priredili ovaj divan dan. A i sama toliko uzbuđeno zahvalna da jedva suspreže emocije. Krizma je i glava i srce, i duša i tijelo. Sv. Pavao upozorava, a i gospođa ponavlja: "znanje napuhuje, a ljubav izgrađuje". Upravo to i roditelji ponavljaju i znat će svojoj djeci protumačiti tu poruku kroza život da im i znanje i ljubav služe izgradnji duhovnoga života.

Na kraju sv. Mise blagoslov i opet na prvobitan položaj pred crkvu da po sunčanu danu nekoliko slikara izrade za krizmanike uspomena s ove svete krizme.

Gvardijan je u blagovolištu počastio biskupa i svećenike u ugodnu bratskom razgovoru. Izlazeći iz samostana fra Sretan pozva biskupa da baci pogled na samostansku biblioteku, koja ima oko 35.000 knjiga, i to ponajviše modernih, i oko 350

upisanih čitatelja. A ima u prostoriji modernih montiranih stalaža koje će moći primiti i do 100 tisuća primjeraka. Pozdrav knjižničaru i knjižničarki koji marljivo knjiže i svrstavaju knjige u ovoj kulturnoj instituciji. Čestitke!

DUH SVETI I BLAŽENA GOSPA

Mostar - Katedrala, 9. lipnja 2019. - Iako svake godine u isti dan i gotovo u isti sat na svetkovinu Duha Svetoga, Pedeseti dan po Uskrsu, sveta je krizma u katedrali Marije Majke Crkve prvo-razredan župni i vjernički događaj u liturgijskom ciklusu. Krizmanici s kumovima - pogotovo kada ih se nađe 94 (plus dvoje iz druge župe) kao ove godine 9. lipnja - pobude zanimanje vjernika, osobito katedralnih župljana. Krizmanici su polaznici prvoga razreda srednjih škola u Mostaru.

Prije početka sv. Mise jedna krizmanica pozdravlja a drugi krizmanik biskupu Ratku uručuje knjigu *Benediktova opcija*, 2019. I župnik dodaje svoj pozdrav krizmatelju, krizmanicima i svim župljanima te poziva predvoditelja dvostrukoga slavlja da otpočne sv. Misu. Pjeva katedralni zbor, ponajviše himne i pjesme u slavu Duha Svetoga.

U propovijedi biskup kaže na početku da će govoriti o Duhu Svetom i o Blaženoj Gospi. Sutra je katedralna svetkovina: Marija, Majka Crkve.

Na dan Isusova Uzašašća Gospodin reče Gospi i Apostolima na Maslinskoj gori: Ne razilazite se iz Jeruzalema. Čekajte Obećanje Očevo! Nitko ne zna kada će se to dogoditi. Niti itko pita. Poslušni su riječi Gospodnjoj.

Zašto danas govoriti o Gospi?

Zato jer je na današnji dan, prije 2000 godina, i na nju i na Apostole Duh Sveti izlio svojih sedam darova.

Zar Gospa nije puna Duha Svetoga još od utjelovljenja Sina Božjega?

Jest, ali Sveto Pismo kaže i za Elizabetu i za starca Šimuna da su puni Duha Božjega.

Za akciju Utjelovljenja Gospa je doista bila "milosti puna", ali ona ne živi u stalnim čudesima nego naravnim životom koji treba nadnaravne pomoći, i to svega života.

Kako je iz Nazareta pošla za Isusom prateći ga u vrijeme njegova javnoga djelovanja, oko 27. godine kršćanske ere, ni ona nije imala svoga krova nad glavom ni poda pod nogama: ptice imaju svoja gnijezda, a lisice svoje jazbine, a ni Gospa nema

ni staništa ni kućišta, kao ni njezin Sin i Apostoli. Gospodin je htio da i ona doživi Duha Svetoga u njegovim darovima u novoj ekonomiji spasenja u počecima Crkve. Silazak Duha Svetoga novi je božanski čin, novi sakrament, u rangu krštenja i Euharistije u Crkvi Kristovoj.

I, evo, Gospa je prva na koju silazi Sila Duha Svetoga, Obećanje Očevo.

To bi moglo biti godine 30. kršćanske ere. Crkvena predaja prenosi da je Gospa nakon toga duhovskog događaja živjela još dvadesetak godina. Ta ista predaja obično naznačuje vrijeme njezine smrti ili usnuća ["uspenja"] ili uznesenja u nebo - 48. godine.

U tim godinama, od 30. do 48., trebalo je živjeti naravnim životom, bez ukazanja i znamenja. Ivan je apostol razumio Isusove riječi s Križa da Mariju prihvati za majku, u prvom redu duhovnu majku, ali i da se za nju pobrine dok bude živjela na ovome svijetu. Međutim, i Ivan ima svoja apostolska zaduženja da izađe iz Jeruzalema, da pođe po svijetu i propovijeda Kristovo Evanđelje. Gospa se u Jeruzalemu, nakon potresnih događaja Velikoga tjedna, pribila u tuđoj kući. Ni ona ne želi biti na teret drugima, a želi ostati vjerna Gospodinu. Zato joj treba snage s neba, treba njezinu tjelesnom umoru, njezinoj prokušanoj duši. Treba joj izdržljivosti u kušnjama.

I evo Duha Svetoga koji joj udjeljuje svih sedam darova. A ona možda najviše doživljava **dar jakosti**, snagu Duha, ohrabrenje na životnom putu za koji ni sama ne zna koliko je dug i širok.

Upravo vama, krizmanici, danas taj dar jakosti osobito treba: kada mislite da ste jaki, a možda jaki ukrivo, u grijeh, da primite pravu Duhovu jakost u pravom životnom usmjerenju;

da izdržite u raznim nevoljama i kušnjama slijeva i zdesna;

da rastete u vjeri i nadi, unatoč sumnjama i napadima na vjeru i na Crkvu;

da se otvorite kršćanskoj ljubavi, a zatvorite egoističnu sebeljublju;

da budete snažni u svjedočenju Isusovih učenika, unatoč rujanima od drugih;

da ustrajete na putu školovanja unatoč brojnim poteškoćama.

Biskup je zamolio župnika don Luku da podijeli sakrament sv. krizme jednomu redu kandidata.

Za vrijeme krizmanja biskup je poneke krizmanike ponešto i priupitao i vidjelo se da su bili po-

zorni i dobro pratili. Da hoće tako svake nedjelje!

Župnik ih je na kraju, čestitajući im ovaj jedinstven dan, podsjetio da će pokazati dar jakosti ako budu dolazili svake nedjelje na sv. Misu.

Na stepenicama pred oltarom krizmanici su se poredali za trajnu uspomenu s ovoga svoga četvrtog sakramenta. Završili su proces kršćanske inicijacije.

SEDAM SVOJIH DARA DAJ

Vinica, 15. lipnja 2019. - U subotu, 15. lipnja 2019., u Vinici u Duvanjskom dekanatu na okupu su u konceleciji četiri župnika iz buškojezerskoga bazena s kandidatima za sv. krizmu iz svojih župa: don Blaž Ivanda iz Grabovice s troje krizmanika, don Ivan Bebek iz Prisoja s četvero, don Jakov Renić iz Vinice s petero i don Mijo Klarić iz Rašeljaka sa šestero. U svemu osamnaest krizmanika i krizmanica devetoga razreda, i dvoje prvopričesnika iz same župe Vinica, koji imaju braće i sestara među krizmanicima.

U konceleciji još je nekoliko okolnih svećenika, među kojima i dekan duvanjski fra Vinko Kurevija, župnik iz Seonice, i don Marijan Šiško iz Torontske nadbiskupije, koji je u Vinici prije pet godina slavio Mladu Misu.

Dvoje krizmanika iz Vinice pozdravlja biskupa Ratka: krizmanik probranim riječima, a krizmanica probranim cvijećem. Potom uzima riječ vlč. Renić koji izražava dobrodošlicu svima i poziva predvoditelja da otpočne Misnim slavljem. Pjeva zbor iz Grabovice kojim dirigira župnik don Blaž. I izvanredno ugodno pjeva tako da neke pjesme može prihvatiti punim glasom i sav narod u viničkoj crkvi Male Gospe. Četvorica župnika već dvadesetak godina naizmjenično preuzimaju gostoljubivu organizaciju sv. potvrde svake godine.

Biskup počinje sv. Misu radujući se kako u svetištu desetak svećenika u polukrugu, a ispred pričesne ograde također u polukrugu deset krizmanika, osam krizmanika i dva pričesnika okrenuti k oltaru s druge strane.

Krizmanicima je podijeljena zadaća biblijskih čitanja i molitve vjernika.

U propovijedi biskup je najprije progovorio dvije riječi prvopričesnicima. Spomenuo je kako je prije dvadesetak i više godina čitao intervju s jednim uglednim hrvatskim književnikom, kritičarom, antologičarom, akademikom, držav-

nikom. Kada ga je novinarka upitala koji mu je dan u životu bio najdraži između toliko susreta s papama, s carevima, s kraljevima, državicima, kulturnjacima, on je mirno odgovorio. "Najdraži mi je bio dan Prve sv. Pričesti u Frankopanskoj kada su nas sestre obukle u bijele haljine i kada smo se pobožno pričesćivali". Taj isti akademik, dugogodišnji član Partije, pa u vrijeme Hrvatskoga proljeća izbačen, i osuđen na zatvor - nastavio je biskup - prije nekoliko godina kada je umirao, na pitanje jednoga prijatelja želi li svećenika, odlučno je odgovorio: Ne! Prvopričesnici, neka vam i ovaj današnji dan i onaj posljednji dan u životu bude s Isusom i njegovim milosrdnim srcem.

Potom je biskupu govorio o nevidljivoj stvarnosti. Nevidljiv je vjetar, nevidljiva je mudrost, nevidljiv je svaki dar Duha Svetoga, nevidljiv je i sam Duh Sveti. Znači li to da ga nema: ni vjetra, ni dara, ni Duha? Ni govora! Što ga bolje ne vidimo, to on bolje postoji i djeluje.

Ali ima naravne mudrosti koju posjeduju dječaci i djevojčice i koji su kršteni i nekršteni? reći ćeš.

Ima naravnoga znanja koje posjeduju školarci i školarke koji vjeruju u Boga i koji ne vjeruju u Boga.

Ima naravna savjeta što ga roditelji daju svojoj djeci bila ona muslimanska, pravoslavna, katolička. U čemu je onda razlika? U čemu Duh Sveti daje više kršćanskoj nego nekršćanskoj djeci?

Sva mudrost, i naravna i nadnaravna, dolazi od Boga.

Svaki dobar savjet dolazi s visina, i naravni i nadnaravni.

Naravna nas mudrost vodi k cilju u naravnom životu, a nadnaravna nas mudrost vodi k cilju u nadnaravnom, vječnom životu.

Duh Sveti u sakramentu sv. krizme daje nam sedam svojih nadnaravnih darova koji nas upućuju u životu kako se spasiti zauvijek, kako postići vječni život, kako ostvariti vrhunarnu svrhu

koju nam je Otac po Sinu i Duhu Svetomu pokazao i darovao.

Krizmanici su bili vrlo pozorni u slušanju, što se moglo vidjeti i u kratkim odgovorima za vrijeme sv. krizme.

Nakon biskupove popričesne molitve dvojica su prvopričesnika pred oltarom izrazila zahvalu

za ovu priliku, jedan jednom strofom pjesmice, drugi drugom, a obojica trećom.

Poslije sv. Mise krizmanici su zaželjeli malo slika pred oltarom, pojedinačno prema župama sa župnicima.

Župnik je don Jakov počastio kolege svećenike u župnom uredu, gdje se razvio razgovor o tekućim suvremenim temama.

O, PRESLAVNO I PRESVETO TROJSTVO!

Gabela Polje, 16. lipnja 2019. - Započinjući sv. Misu u župnoj crkvi Presvetoga Trojstva u Gabela Polju, 16. lipnja 2019., biskup je Ratko pozdravio sve župljane, napose svih 19 krizmanika u crkvi, kao i sve župljane u župi također Presvetoga Trojstva u Blagaj-Buni i u župi Buhovo, koje ove godine obilježava 50. obljetnicu postojanja i djelovanja.

Župnik don Marko Kutleša vodi župu u Gabela Polju i pripremao je krizmanike devetoga razreda za ovaj današnji dan. Oni su sa svojim kumovima zauzeli prve klupe u crkvi, župni zbor s kora pozdravlja Duha Svetoga koji će u liku svojih sedam nadnaravnih darova siću u pameti i u srca mladih vjernika. Svim je krizmanicima bilo povjereno neka zadaća za vrijeme sv. Mise: njih je dvoje pozdravilo biskupa, neki su pročitali biblijska odlomke današnjega dana, neki su određeni za molitve vjernika, drugi opet za prinose darove i za zahvalu na kraju Misnoga slavlja. Župnik je također pozdravio krizmatelja i krizmanike zajedno sa svim župljanima. U koncelebraciji je bilo nekoliko okolnih svećenika.

Dakon don Domagoj Markić, koji se sprema primiti ovoga ljeta sakrament sv. Reda svećeništva, navijestio je sv. Evanđelja po Ivanu

Presveto Trojstvo - Otac, Sin i Duh Sveti - najuzvišenija je tajna naše kršćanske vjere. Tajna u koju vrlo malo može proniknuti ljudski razum, i to samo ako Bog Otac u povijesti, napose u svome Sinu, ljudima objavi takve istine. A Gospodin je Isus rekao da ni sve što nam je on sam dao i objavio ne možemo nositi i razumjeti. I zato će doći Treća Božanska Osoba, Duh Sveti koji će nas na svoj nevidljiv a stvaran način sve poučiti i upu-

ćivati nas u svu istinu. Kada imamo toliko tajni u prirodi i u naravnom redu na ovome svijetu, pa ih tek postupno i kao kroz maglu otkrivamo rastući u spoznaji, kako bismo mogli pretendirati da razumijemo otajstva u nadnaravnom vječnom redu. Prije bilo koje istine koja odgovara sposobnostima našega umu, mi doživljavamo Božju ljubav, kao što dijete doživljava ljubav svojih roditelja, a da ne zna ni ime, ni prezime, ni godine, ni profesije svojih roditelja. Samo ih prepoznaje po glasu i izgledu. Tek će sin ili kći iz doživljene ljubavi svojih roditelja moći tijekom vremena spoznavati sve o njima, o njihovu velikodušnu daru života i o njihovoj nesebičnoj žrtvi.

Očev je plan povijesno Utjelovljenje Sina po Duhu Svetom u Nazaretu iz Djevice Marije. Njegov je plan, zajedno sa Sinom, Silazak Duha Svetoga na Gospu i na Apostole kada su primili sakrament Duha u sedmoliku pečatu darova, kao što ih i mi primamo, a koji za život vječni osnažuju naše naravne umne sposobnosti - mudrost, razbor, znanje i savjet, te našu ljudsku slobodu i opredio za Boga u jakosti, pobožnosti i bogobožnosti.

Biskup je, ističući krizmanicima zazivnu molitvu svih sedam darova, polažući ruku na njihovo čelo, oblikujući znak križa i unoseći trajan pečat dara Duha Svetoga, podijelio sakrament sv. potvrde.

Nakon objeda kojim je župnik don Marko počastio goste, biskup je pohodio u župi sestre karmelićanke, koje drže vrtić sa šezdesetak djece s područja Čapljine i Metkovića. Biskup im je zaželio obilje Božje milosti i strpljivosti u kršćanskom odgoju ne samo djece nego i njihovih obitelji.

KRIZMANICI, RASTITE U VJERI SVOJIH RODITELJA!

Konjic, 24. lipnja 2019. - Prošlu sv. krizmu u Konjicu na svetkovinu Rođenja sv. Ivana Krstite-lja 2016. godine podijelio je banjolučki pomoćni biskup dr. fra Marko Semren. I tada je bilo sed-mero kandidata, kao i ove 2019. godine, također na istu svetkovinu. Župnik je fra Vlatko Soldo, a pomoćnik mu je u pastoralu fra Ferdo Boban. U samostanskom je sustavu fra Ferdo gvardijan, a fra Vlatko mu je pomoćnik. Još im je na brizi i župa Glavatičevo, gdje je fra Ferdo župnik, a fra Vlatko mu je zamjenik.

Uz pjesmu župnoga zbora, pod vodstvom se-estre franjevke, procesijom kroz crkveno dvorište krizmanici s kumovima a za njima domaći franjevci, susjedni župnik iz Jablanice don Marko i tajnik don Pero te predvoditelj biskup Ratko ušli u župnu crkvu. Kod kipa Zaštitnika župe i Na-slovnika crkve biskup je izmolio molitve sv. Ivanu Krstitelju, posebno za bolesne i za djecu. Pred oltarom dvoje krizmanika izrazilo je srdačan pozdrav i obećanje da će čuvati današnje darove Duha Svetoga u svome životu i s njima marljivo surađivati. Župničku je dobrodošlicu svima izre-kao i fra Vlatko.

Počinjući sv. Misu i pozivajući puk na čin ka-janja, biskup je spomenuo da, osim Isusu i Gospi, još samo sv. Ivanu Krstitelju Crkva liturgijski sla-vi zemaljski rođendan, i to svetkovinom, a nje-govo mučeništvo spomendanom, 29. kolovoza. Razlog je liturgijskom slavlju rođendana u tome što se vjeruje da je Ivan pod krilom majke Eliza-bete u susretu s Gospom, koja je po Duhu Svetom začela sina Isusa, mali Ivan od radosti zaigrao i u tom trenutku očišćen od ljage iskonskoga grije-ha. Vjernici se oslobađaju u sakramentu krštenja istočnoga grijeha, a u sv. ispovijedi osobnih gri-jeha, ali se uvijek i u početku sv. Mise javno kaju da ih Gospodin učini dostojnima svoje Presvete Euharistije. A neka krizmanike učini dostojnima ove sv. krizme!

Krizmanici su čitali iz biblijskih knjiga određena misna čitanja, a don Marko Evanđelje po sv. Luki.

Biskup je u propovijedi govorio o Zahariji, koji je bio jedan od 20 tisuća aktivnih svećeni-ka u to doba u Izraelu. Žrtva se prikazivala samo u Hramu, i to jedna prije podne, a druga poslije podne, tako da je u godini dana moglo doći u ob-zir oko 730 svećenika da prikažu žrtvu Bogu. Bilo je svećenika koji su prije umrli nego što bi došao

red njih da žrtvuju janje Bogu. Zaharija je imao sreću da prikaže žrtvu u svetištu. I dok je kadio žrtvu obilazeći oko žrtvenika, ukaže mu se anđeo Gospodnji i objavi mu da su mu molitve uslišane: dogodine u ova doba držat će sina na rukama od svoje žene Elizabete. Zaharija na prvu nije po-vjerovao, nego tek kada ga je anđeo kaznio da ne će moći govoriti punih devet mjeseci. Rijetkima od najrjeđih ukaže se anđeo u Hramu, a Zaharija doživio tu milost i pokazao začudnu nevjeru. A svećenik! O, Zaharija! Zaharija!

Elizabeta nije mogla k sebi doći od čuda kada joj je Zaharija tumačio i pisao na daščici što će se dogoditi, po riječi anđelovoj.

- *Krizmanici*, Bog od nas traži vjeru, i samo s pomoću vjere i povjerenja mi razgovaramo i ko-municiramo s Bogom. Bog nas je stvorio, on nas svakodnevno uzdržava u životu i jednoga ćemo se dana svi naći na sudištu Kristovu da položimo račun za ono kako smo u tijelu živjeli.

Kada je Elizabeta u Ain Karimu bila u šestom mjesecu trudnoće, došla joj je iz Nazareta u posjet Marija, rođakinja, u kojoj se po Duhu Svetomu utjelovio Sin Božji. Milost nad milošću. Ona nije izražavala sumnje, ali jest razumno pitala kako će se sve to dogoditi. Ona je vjerovala Riječi Bož-joj. Zato joj je Elizabeta i mogla radosno čestitati: Blažena ti što povjerova... (Lk 2,45).

- *Krizmanici*, Gospa nam je svima uzor u vje-ri u Boga. Ona je svega svoga života stalno rasla, hodočastila, u vjeri u Božju Providnost pa zato i nas razumije i može nam pomoći kod Boga ako joj se zaufano utječemo u zagovor.

Kada se dijete rodilo, jedva su se Zaharija i Elizabeta sporazumjeli kako mu nadjenuti ime. Zaharija je popustio i bilo je kako je žena rekla: Ivan mu je ime.

Sveti Luka kaže da je ruka Božja bila nad dje-te-tom Ivanom. Dječak se ravnao prema sjeni Božje ruke koja je išla iznad njega. Kada vidi da nema sjene ispred njega, ne bi išao dok je ne bi ugledao. On je bio naumio u Jeruzalem prijaviti se među svećenike i čuti što mu je činiti: školovanje, od-gajanje, službovanje, ali nije to bila volja Božja. Ivan je određen za pustinju, za propovijedanje i krštenje naroda na obalama Jordana. Njegovo je krštenje oslobađalo od grijeha, ali nije moglo dati nikakve, a kamoli posvetne milosti. Tek se na Isusovu krštenju vidjelo pravo krštenje - Otac

koji govori: Ovo je Sin moj ljubljani, Sin koji stoji u vodi i Duh Sveti koji je sletio na rame Isusovo. To je vrhunska milost Presvetoga Trojstva.

- *Krizmanici*, tako smo i mi svi kršteni u ime Oca, Sina i Duha Svetoga, nakon što su se naši roditelji i kumovi odrekli zavođenja đavla i izrazili čvrstu vjeru u Trojstvenoga Boga, u Crkvu, u vječni život. Eto, upravo ćete to vi danas učiniti, ponoviti ono što su vaši roditelji prije 15-16 godina izrazili u vaše ime na dan krštenja. Vi ćete to danas potvrditi, a i mi s vama. To je sv. potvrda! I primit ćete sedam Duhovih darova koji će vas pratiti kroza život da vam glava bude mudra, razborita, puna spasonosna znanja i pravoga savjeta, i da vam srce bude puno jakosti, pobožnosti i straha Božjega.

Potom je krizmatelj pomazanjem utisnuo u čelo znak sv. križa kao trajan pečat Duha Božjega sa željom da krizmanici s biskupom ostanu u istom duhu sjedinjeni i u vjeri trajno povezani.

Sveta je Misa tekla u pjesmi, u molitvi, u pobožnosti. Svetu Pričest dijelila su trojica svećenika.

Poslije blagoslova po zagovora sv. Zaštitnika, snimljeno je nekoliko slika pred oltarom kao uspomena na ovaj svečan i jedinstvena dan u životu krizmanika. Bilo sretno i uspješno!

Fratri su pozvali goste u župni dvor, kamo se priključio i don Jozo Majić, župnik iz Kostajnice. Ugodan razgovor, gdje nije nedostajalo svećeničkih tema.

DVA PISMA O JEDNOJ HERETIČARKI

KOLEGIJALNO PISMO

Dragi Mate, biskupe!

Javljam Ti se kao stariji kolega mlađemu, susjed susjedu, kao da smo za kakvim javnim dijaloškim stolom a posrijedi je Ljetna teološka škola u Dubrovniku odnosno kontroverzna i pozvana predavačica.

Petar. Vidim da je Petar Radelj, Dubrovčanin, nakon svoga solidna članka "Zablude 'katoličke' teologinje Tine Beattie" na portalu *Vjera i djela* 3. srpnja, ostao sâm na mejdanu. Tek poneki medijski glas koji ga je pročitao i ponešto iz njegove temeljite studije sazeo i cjelovito je čitateljima preporučio. Mislim na *Quo vadis, Croatia* od 4. srpnja.

Tina. A Tina Beattie, obraćenica s prezbiterijanske zajednice u katoličku, a da nikada nije postala do kraja katolkinjom, najavljena je kao predavačica najprije kao "feministička teologinja" na Ljetnoj školi u Dubrovniku (od 15. do 19. srpnja ove godine) s naslovom i radionicom "Društvo i pluralizacija: šanse i izazovi za žene u Katoličkoj Crkvi", a potom je ispuštena riječ feministička jer se valjda još nije udomačila pa djeluje šokantno i škandalozno. Međutim, Ti u intervjuu *Večernjem listu*, 29. lipnja 2019., govoriš da je Tina dala velik doprinos "feminističkoj teologiji". Znači li to da predviđaš njezin doprinos toj istoj "teologiji" i na Ljetnoj teološkoj školi u Dubrovniku za desetak dana?

Pluralizacija. Pravo govoreći, ne znam što znači ova riječ. Istina, lako je naći definiciju na internetu: "Proces osnivanja stranaka, partija, udruženja i uvođenje višepartijskog sustava uza slobodne izbore". Ali opet ne znam. Ako bi se primijenilo na Crkvu, na *depositum fidei* - polog vjere, na teologiju, onda bi to moglo značiti da zasede jedne teologije vrijede za jednu stranku, lijevo-liberalnu, načela druge teologije za desničare i tomu slično. Jer, kako reče jedna feministkinja,

nisu teolozi tu da produbljuju i današnjem čovjeku približavaju polog vjere i što stalno Učiteljstvo naučava, nego oni idu dalje - hoće reći: u neispitanu šumu, u prašumu, u Amazoniju.

ISUS. Gospodin Isus ima samo jednu Istinu za sav svijet, On je Istina; samo jedan Put, On je taj Put i samo jedan Život, On je taj Život (Iv 14,6).

Snježana. Pravo govoreći, očekivao sam da ćeš se Ti prvi javiti na Radeljevu neumoljivu kritiku, kao što si se javio u *Večernjaku* od 29. lipnja 2019. i nekim portalima prigovorio zbog "površna pristupa" odnosno koji su "pokušali grubo diskreditirati" prof. Beattie, "pripisujući joj vrlo površno različite stavove i suprotstavljajući ih katoličkom nauku zaboravljajući pri tome kako moderna apologetika u svome djelovanju mora biti dijaloška". Ako si pri tome mislio na članak mr. sc. Snježane Majdandžić Gladić "Theologia ragusina - vrhunska teologija ili teološka podvala?" od 21. lipnja na portalu katoličkih teologa *Vjera i djela*, meni se čini da je ono pisanje ne samo zdravorazumno, nego i hrabro, dobronamjerno, pravovjerno, osobito u kritici na Tinine aberacije u teologiji, napose na moralnom području. I onda kritika indirektno i na Tebe koji Tinu zoveš, možda i ne znajući i ne htijući, da dozirano doktrinarno intoksira mlade studente. Zar ta škola i takvo predavanje nije "teološka podvala"? Ako to nije posve jasno iz Snježanina članka, moralo je biti vidljivo iz Radeljeva.

Odgovor. Očekivao sam, velim, da ćeš Ti ili netko iz Tvoga teološkoga kruga argumentirano, tj. moderno apologetski i dijaloški, pobiti Radeljeve navode tvrdeći da smo mi tek onda pravi katolici ako u pluralnom društvu dopuštamo razna "drugačija" teološka stajališta. Znači li to i zastranjenja, počevši od kontradiktornih do besmisleno naivnih? Na Ljetnoj školi, kako se pred-

viđa, održat će predavanje i radionicu notorna heretičarka Tina koja se zauzima za kontracepciju, rani abortus, "brakove" homoseksualnih unija, ređenje žena, dokidanje svećeničkoga celibata i druge moderne doktrinarne i moralne anomalije. Dignuti se protiv života, i to tek začeta, protiv Božjega zakona ženidbe muška i ženska, može netko tko se protivi Stvoritelju i Njegovu planu i preuzima njegove prerogative da u ime svoje "teologije" prosipa feministički kukolj na katoličkoj njivi. Takva i ne zaslužuje pravo ime teologa, jer ne govori o Bogu koji je svojoj Crkvi predao "Riječ istine - Evanđelje spasenja" (Ef 1,13). Ti si se i u posljednje vrijeme više puta izrazio da si apsolutno protiv abortusa, što bi se drugo moglo i očekivati. Zar onda nisi mogao izabrati neku vjerniju, provjereniju, pravovjerniju, koja svojim dosadašnjim pisanjem obećaje da ne će na prvoj Ljetnoj školi zabrazditi?

Pavao. Sveti Pavao govori o autentičnu Evanđelju koje je propovijedao i o "evanđelju" koje su propovijedali njegovi protivnici, neprijatelji. On sijeva prokletstvom na one koji naučavaju drukčije od njega a u ime Kristovo. Čak i anđela s neba anatemizira ako bi se usudio naučavati nešto drukčije od nauka koji je čuo od Gospodina Isusa (Gal 1,6-9).

Otpisana. Kada se ima u vidu kakvu si teologiju izabrao, čini se da si o njoj nešto znao, ali ne možda onoliko koliko je Radelj izvukao na razini njezinih notornih nekatoličkih zabluda. Ili da su neki biskupi u Velikoj Britaniji i u SAD-u otkazali već zakazana njezina predavanja i u tu svrhu Radelj je naveo više linkova s engleskim izvornikom. Tina je otpisana u tim katoličkim krugovima kao heretična predavačica, a Tebi dobrodošla. Da tu nije riječ o "površnu pristupu" cijeloj Školi? I kada si doznao o kakvoj se predavačici radi, zar nije trebalo povući konsekvencije poput onih spomenutih katoličkih biskupa?

Gratuitna. Čudim Ti se da si stavio Biskupiju dubrovačku da snosi besplatan 6-dnevan boravak i studij četrdesetoroma studenata i studentica i četirima profesora u skupom ljetnom Dubrovniku. Istina, dodaješ Ti i sponzore, ali na prvom je

mjestu Biskupija, pa valjda ona snosi glavni dio podmirenja duga. I ove godine i budućih godina, kako se čini. Kako se ne bojiš, brate mili, da Te papa Franjo ne opomene u što trošiš crkveni novac i da, prazneći biskupijsku blagajnu, deformiraš mlade duše studentske? A opet, znajući koliko je ovom svijetu, tj. "naraštaju opakom i preljubničkom" (Mt 12,39), stalo da se prevrati Kristovo Evanđelje, Crkvena Predaja, stalno Crkveno Učiteljstvo, onda taj "svijet" sigurno ima novca za takve Ljetne škole nenadmašivo više od Biskupije! Čak i da probije vjekovne dubrovačke bedeme!

Otkazana. Da sam znao da Ti imaš novca za Ljetne škole, sve bih poduzeo kao predsjednik Vijeća za katehezu i novu evangelizaciju pri BK BiH, da Te umolim da pomogneš da se naša Katehetska škola za kraj lipnja zakazana, pa otkazana, održi u Sarajevu. A razlog neodržavanja bila je i oskudica novčanih sredstava. Tako smo ove godine pauzirali sa Školom. A sigurno bismo se pobrinuli da pozovemo pravovjerne profesore katehetečare, moralno kvalitetne i doktrinarno kvalificirane.

Institut. Ti si se u svibnju bio obratio i Teološko-katehetskom institutu u Mostaru da se poneki student može prijaviti na Ljetnu teološku školu i da će biti izabran u privilegirano društvo prema motivacijskoj molbi. Ali nisam preporučio ni predstojniku ni on studentima takav studij i radionice kada sam čuo o kakvoj se školi radi. Radije neka ostanu indoktrinirani, dogmatični, bogobojazni prakticirajući katolici s Evanđeljem u srcu u ovom pluralnom i sve više "pluralizacijskom" društvu nego da budu progresivni, inovativni, slobodoumni i prosperitetni naučavajući kontracepciju svake vrste, abortus u ranoj fazi danas, a u progresivnoj sutra, "brakove" protunaravnih istospolnih unija, posvojenje djece u takvim "uni-jama" i ostale protunaravne devijacije na području života, najvećega Božjega dara.

U nadi da ćeš me posve razumjeti u ovoj javnoj riječi, u duhu jedne vjere u jednoga trojstvenoga Boga

srdačno Te pozdravljam

6. srpnja 2019.

+ Ratko Perić, biskup

POZDRAV MR. SC. P. M. RADELJU - ZAGREB

Poštovani i dragi Petre!

Učinio si nemalu uslugu javnosti što si 12. kolovoza 2019. na portalu katoličkih teologa *Vjera i djela* objavio pregledno sastavljen prilog "Što su mogli naučiti polaznici Ljetne škole teologije u Dubrovniku" (14.-20. srpnja 2019.). Uz hrvatski tekst priložio si izvorne referencije, i linkovne i lingvističke, da svatko može izravno i lako provjeriti i sam se uvjeriti u transparentnost Tvoga znanstvena oglada. O nekim podacima prvi glas: o krivu predstavljanju "feminističke teologinje" dr. Christine ili Tine Beattie u znanstvenu svijetu, o njezinim "katoličkim studijima" bez pokrića, a posrijedi je zapravo potpora "rodnoj pravедnosti" kakvu ona zamišlja i propagira; o njezinu krivovjernu teorijskom učenju protiv Učiteljstva Crkve, i drugim brojnim spoznajama.

Red je bio, koji tjedan nakon završetka, osvrnuti se na rezultate Ljetne škole počevši iz razdoblja njezine pripreme, njezine izvedbe i jeke, kao što si Ti kronološki i dokumentacijski poredao, a ponegdje ozbiljno kritički i, ako je zatrebalo, oštro polemički istaknuo.

Priprema. Nesporna je zasluga katoličke vjeroučiteljice mr. sc. Snježane Majdandžić-Gladić, urednice spomenutoga portala, što je objavom svoga članka 21. lipnja 2019. otvorila vrata javnoj *disputaciji* o Ljetnoj školi i, specifično, o njezinoj učiteljici Tini Beattie. Iz rasprave se moglo zaključiti, napose iz intervenata poticatelja Škole, da razvikana "feministička teologinja" gospođa Beattie nije takva kakvu je pojedini mediji oslikavali, da je puno zdravija i pravovjernija. A onda si Ti početkom srpnja otvorio engleske portale i facebooke i na vidjelo iznio crno na bijelu o kakvoj se predavačici radi. Prešlo se na ljetnu žegar nu raspravu koja se praktično podijelila u dvije "škole" udaljujući se ponekada od one Ljetne. U neka doba kao prava oluja, nakon koje, evo, još uvijek ima lahora. Posebno je u medijima promoviran i honoriran izraz "razlika", "različitost",

"drukčiji", kao neka nova nedotaknjiva moderna mantra, bez obzira što termin znači u pojedinom kontekstu i smislu i koliko u sebi ima dvoznačnosti i opasnosti. Tko je razuman protiv naravnih i normalnih različitosti u obitelji, u Crkvi, u svijetu? One i jesu ne samo dekoracija nego i pravo bogatstvo. Pa je li nas Bog sve stvorio slične, a ipak različite? U srži je stvaranja različitost, kao poseban Božji raskoš dar u prirodi i društvu, ali ne kontradiktornost koju pojedini ljudi promiču kao poništenje stvorenja ili osporenje istine i pravovjerja.

Na primjer, ostajući u religioznu okviru - evo nas uoči proslave Velike Gospe - sasvim je katolički i dopušteno biti "različit" u mišljenju je li Blažena Djevica Marija umrla, Božjom snagom uskrsnula te dušom i tijelom na nebo uznesena ili je samo usnula, posebnom Božjom povlasticom preobražena u nov oblik života i u svojoj jasnoj svijesti dušom i tijelom uznesena u nebesku diku. Dopušteno je držati takve razlike i dileme, opredjeljujući se za ono što se komu povijesno ili teološki čini uvjerljivijim. Ali ne može biti dopuštene "razlike", jer je posrijedi formalna hereza, da se naučava kako Gospa nije uznesena na nebo, suprot katoličkoj istini proglašenoj 1950. godine da jest uznesena. I nema mjesta ni da se takva zablude pod pojmom "poštujmo razlike!" uopće i čuje na katoličkim učilištima i školama.

Ili, drugi primjer, da moderni sakramentolozi za transsubstancijaciju smišljaju druge pojmove, izraze kao što su: transsignifikacija, transdestinacija, transfinalizacija, Crkva kaže: možete se služiti takvim izrazima za tridentsku definiciju dogme o pretvorbi kruha i vina u Tijelo i Krv Kristovu ako vjerujete i naučavate isto kao što "prikladno i u pravom smislu" (*convenienter et proprie*: DS, br. 1642) kaže pojam transsubstancijacije, tj. da se bit kruha i vina, ono po čemu je kruh kruhom, a vino vinom, njihov identitet, substancija [podstojnica], pretvara u Tijelo i Krv Kristovu. Ali ako

se pojmom transdestinacije udaljujete od biti i mislite da kruh pretvorbom poprima samo neku drugu vanjsku sudbinu, destinaciju, namjenu, a da se unutarnja bit, *substantia*, ne mijenja, to je neprihvatljivo jer je krivovjere, a ne samo drukčije i različito mnijenje.

U svakom slučaju, pripremna rasprava bila je dobronamjeran poziv priređivačima spomenute Škole, da se, uza svesrdan pljesak sekularističkih ruku i pera, ne poigravaju s doktrinarnom vatrom i da mudro razluče "vrhunsku teologiju" od moguće "podvale"! Ujedno i gospođi Beattie jasan i javan oglas da ne može soliti more crkvenoga nauka kako joj puhne u glavu.

Izvedba. Prema onomu što si Ti probrao i objavio u najnovijem teološkom prikazu s izvorima, od učiteljice se Tine u Dubrovniku valjda trebalo čuti nešto "drugo", "drugačije", "različito" od dosadašnjega, katoličkoga, tradicionalno-učiteljskoga shvaćanja i nauka. Što bi to bilo? Nije se čulo, barem mediji do sada nisu to posredovali. Možda je javna *disputatio* u vidu dostizanja i isticanja pune istine i upozorila da se dopuštena "razlika" i nedopustiva zabluda ne mogu jednako slušati, a još manje naučavati na nekoj školi s teološkim sadržajem u režiji jedne katoličke institucije. Jer, iako u svakoj zabludi ima zrno istine, ipak u cjelovitoj istini nema ni zrnca zablude!

Čitajući Tvoj sustavan i pronicljiv prikaz hereitična floskulanja feminističke teologinje, pitam se je li samoproglášena "učiteljica čudorednoga bogoslovlja" došla u Dubrovnik radi toga da prevrća katolički nauk svojim naučavanjem zabluda o pravu djeteta da bude ubijeno u majčinoj utrobi, i to mirne duše sve do kraja drugoga tromjesečja trudnoće? I da je Crkveno učiteljstvo tek odnedavno protiv pobačaja? Put je Crkve naviještati da je ljudski život Božji dar i vlasništvo, kojim čovjek nema pravo raspolagati, ni svojim ni tuđim; da svaka sloboda pretpostavlja odgovornost. Svi ma nam se pojaviti pred sudištem Božjim (Rim 14,10), da svaki primi što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo (2 Kor 5,10).

Ili se u Dubrovniku pojavila s nakanom da protumači, na drugačiji i različit način, onaj feministički, da se ne znamo ni prekrstiti kako valja: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga, nego bi trebalo izbjegavati pojmove Otac i Sin, jer su muškoga roda? Što je izričito osudila Kongregacija za nauk vjere, i takvo krštenje smatra nevaljanim, kao što navodiš. Niječe li i to da je Gospodin Isus, Sin Božji, muškarac?

Ili je došla da predaje svoje "drukčije", tj. zabludničko mišljenje kako je Crkveno učiteljstvo relativan pojam: da se ne trebamo primitivno držati vjekovnoga učiteljskog nauka kako ga službena Crkva - Koncili, Papine definicije i tvrdnje *ex cathedra* - izlaže i vjerovati nalaže, nego nam se držati onoga modernističkoga, feminističkoga kako ga ona nesuvislo predlaže i za to se zalaže, tj. da je od Crkvenoga učiteljstva valjano samo ono što obični vjernici selektivno ovjerove u svojoj praksi? Nije se čulo da je u Dubrovniku prosipala te svoje nesuvislice koje je inače razasula na svoime facebooku, u Tvome prikazu.

Osobna odluka. Ti si objavio da se dr. Beattie 8. kolovoza 2019. javno odrekla "institucionalnoga katolicizma", tj. odlučila da ne će više imati posla s njime. Jer je "godinama na meti militantnih katoličkih skupina" zbog svoja tri feministička poglavlja: *prvo*, zagovara ređenje žena; *drugo*, promiče istospolna udruživanja; *treće*, bori se da se pobačaj ne smatra zločinom. I čudi se da se "militantni katolici" s njome ne slažu. Pa kakvi bi to uopće trebali biti katolici ako ne korjeniti, kompletni, spremni na obranu vjere do mučeništva, koje Isusovi sakramenti i Apostol potiču da *vojuju za vjeru*? (Jd 3) Reče li Gospodin da se "Kraljevstvo nebesko silom probija i siloviti ga grabe" (Mt 11,12). Što su to "siloviti" - ako li ne borbeni, odlučni? Bi li ona htjela katolicizam razvodnjen, njezin feministički, heretički, koji se sastoji od istospolnih "brakova" i koje Crkva ne smije nazivati grješnicima? Koji odbacuje encikliku *Humanae vitae*? Koji od Učiteljstva prihvaća što mu se sviđa? Koji ženi daje pravo da ubija plod utrobe svoje? Koji kanonizaciju sv. Ivana Pavla II. smatra uvrjedom čašćenju svetaca?

Zaključno, iz Tvoja dva članka, od 3. srpnja i od 12. kolovoza, čitatelji bi mogli naučiti možda više nego iz tjedne Ljetne škole, koju su mediji razglasili na svoj način. Ti postavljaš pitanje u naslovu svoga članka: Što su polaznici Škole mogli naučiti? Meni se čini, gledajući sa strane, i čitajući ove Tvoje dvije studije, ovoljetna je rasprava oko Škole pokazala neke značajke i rezultate:

- da neki govore o "vrhunskoj teologiji", a mogla bi se dogoditi teška "podvala" i provalija, kao što se upozoravalo od početka ovoga ljeta;
- da je naš javni dijalog o teološkim temama, i sadržajno i izražajno, više u povojima nego u pravom akademskom ruhu;
- da se nekada u raspravama činilo da ima više babilonske jezične pomutnje, negoli jeruzalem-

skoga razumijevanja po Duhu Svetome;

- da nije svaka "razlika" plauzibilna, jer ima "razlika" koje su pogubne, osudljive hereze;

- da nitko ne želi biti toliko naivan da mu se prodaje rog za svijeću;

- da se u ljetnu školu teologije ne može kao grlom u jagode;

- da je teološki nužno: triput mjeri, jednom reži; a ne, kada se krivo odreže, da se to slijepo drži;

- da se moraju pomno lučiti, inače od Krista Učitelja namjerno izabrani, slični binomi: svagdanji kruh od tvrda kamena (Mt 7,9);

- ulovljena riba od otrovne zmiје (Lk 11,11);

hranjiva pšenica od škodljiva kukolja (Mt 13,28);

vitaminozno jaje od smrtonosna škorpiona (Lk 11,12).

Tebi još jednom hvala na savjesnu praćenju i bilježenju ovoljetne rasprave oko nekih važnih tema "institucionalnoga katolicizma". Ne daj se ušutkati (Dj 18,9), nego čuvaj "zapovijedi Božje i vjeru Isusovu" (Otk 14,12), i to "djelom i istinom" (1 Iv 3,18).

I srdačan Ti pozdrav u Gospodinu.

Mostar, 14. kolovoza 2019.

Ratko Perić, biskup

NOVI DOKTOR

Don Tomislav Zubac (r. 1989.), svećenik Mostarsko-duvanjske biskupije, iz župe Čitluk, postigao je doktorat iz kanonskoga prava, 29. svibnja ove godine, na Papinskom lateranskom sveučilištu, a potom u lipnju položio predmete iz vatičanske Diplomatske škole. Početkom srpnja imenovan je tajnikom Apostolske nuncijature u afričkoj Nigeriji, koja broji oko 180 milijuna stanovnika, od toga su oko 14% katolici (48% razni kršćani). Doktorska radnja, kojoj je dio od 120 stranica

(Uvod, 4. poglavlje, temeljno, i Literatura) ovih dana objavljena u obliku knjige nosi naslov: *Udio građanske vlasti u providanju biskupske službe u ugovorima Svete Stolice s europskim zemljama* (izvorni titul: *La partecipazione dell'Autorità civile alla provvista dell'ufficio episcopale negli Accordi della Santa Sede con Paesi europei*).

Don Tomislavu čestitamo na uspješno postignutu doktoratu i želimo mu od Boga sretan početak diplomatske misije u službi Svete Stolice!

NOVI DIPLOMANTI

DIPLOMIRANI TEOLOZI. U lipnju ove godine trojica hercegovačkih biskupijskih bogoslova, s boravkom u Kolegiju Družbe Isusove na Jordanovcu u Zagrebu, završila su bogoslovni studij na Filozofsko-teološkom institutu koji je pridružen Papinskom sveučilištu Gregorijani u Rimu. Poglavari su oci Isusovci Hrvatske provincije. Ta su trojica:

Antonio Krešić (r. 1993.) diplomirao je sa završnim usmenim ispitom 23. lipnja. Naslov diplomske radnje: *Sakrament krštenja - životvornost kršćanskoga života*. Voditelj: mr. Blaženko Nikolić. Radom su obuhvaćene teme: Općenito o svetim sakramentima, Sakrament krštenja, Materija i forma, Povijesni pregled, Obred krštenja, Simbolički govor u krštenju. Antonio je rodom iz župe Hrasno, Trebinjska biskupija. Roditelji su mu Nikola i Marica r. Obad. Maturirao je u čapljinskoj gimnaziji 2010. Pohađao je Pravo na Sveučilištu u Mostaru i 2014. javio se u bogosloviju. Poslan je na Jordanovac gdje je uspješno završio dvogodišnje filozofsko i trogodišnje teološko obrazovanje pripremajući se za svećenika.

Ante Jukić (r. 1994.) diplomirao je završnim usmenim ispitom 27. lipnja. Naslov diplomske radnje: *Sakrament svetoga Reda*. Voditelj. dr. Ivan Antunović, isusovac. Uz Uvod, Zaključak i Literaturu, radnja je podijeljena u šest dijelova: Pojam svećeništva u Starom Zavjetu, u Novom Zavjetu, u Crkvenom učiteljstvu, Stupnjevi sv. Reda; Djelitelj, primatelj, forma i materija; Učinci sakramenta. Ante je rodom iz župe Posušje. Roditelji

su mu Mario i Danica r. Budimir. Ante je maturirao u travničkoj gimnaziji. Javio se u bogosloviju i 1914. poslan na Jordanovac, gdje je uspješno završio petogodišnji filozofsko-teološki studij.

Mate Pehar (r. 1996.) diplomirao je sa završnim usmenim ispitom 23. lipnja. Naslov diplomske radnje: *Alojzije Stepinac - na pravdi i u nadi protiv totalitarizama*. Voditeljica: dr. Martina s. Ana Begić. Dva su glavna dijela: "Krjepost pravednosti u kontekstu moralnog teologa A. Živkovića i nadbiskupa Stepinca" te "Alojzije Stepinac protiv komunističke nepravde u nadi do hrabrog mučeništva". Mate je rodom iz katedralne župe u Mostaru. Roditelji su mu: Borislav i Kata r. Turudić. Maturirao na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zadru, 1914. i javio se u bogosloviju. Biskup ga je poslao na studij na Jordanovac u Zagreb, gdje je s uspjehom završio petogodišnji filozofsko-teološki tečaj.

Početkom rujna spomenuti bogoslovi - s diplomom u teologiji - priključili bi se svećenicima u trodnevni duhovni vježbama u Emausu, a napose bi proveli još dva dana da se dopuni petodnevlje koje je uvjet za đakonsko ređenje. Nakon toga predviđa se, u Gospodinu, da bi bili poslani na župe s pohađanjem programa Šeste godine na Nadbiskupskom pastoralnom institutu u Zagrebu.

Čestitamo diplomiranim bogoslovima Antoniju, Anti i Mati i izražavamo im srdačnu dobrodošlicu u stupnjevito uključivanje u službu Crkve u Hercegovini!

HERCEGOVAČKI SLUČAJ

FRA IVAN KASALO NEDOPUŠTENO SLAVIO SV. MISU U CRKVI SV. KATE U GRUDAMA

PISMO DON PERE MILIČEVIĆA, ŽUPNOG UPRAVITELJA,
BISKUPU RATKU

Mostar, 27. studenoga 2018.
Br.: 122/2018.

Poštovani oče Biskupe,
pišem Vam u vezi događanja koja su se dogodila u župi Grude na proslavi patrona župe sv. Kate, 25. studenoga 2018. Kao što i sami znate u župi u Grudama nezakonito djeluju svećenici koji su otpušteni iz Franjevačkoga reda i suspendirani *a divinis*: Bernard Marić, Ante Šaravanja i Stanko Pavlović.

Iako pod crkvenim kaznama njih trojica sva-ke godine sve pripreme za proslavu sv. Kate. Redovito im se pridruže i ostali ex fratri iz Čapljine, Crnča, Mostara, Mostarskog Graca, Tepčića. Kako je ove godine sv. Kata bila nedjeljom, na toj njihovoj "Misi" bio je samo Mile Vlašić, jedan od tih suspendiranih ex fratara iz drugih župa. No ove godine su nažalost pozvali jednoga mlađeg franjevca sa strane, tj. iz druge provincije.

Naime, nakon što je završila "Misa" u Grudama, pogledao sam grudske Internet portale kako bi pročitao što se to događalo u Grudama i kako je sve to prošlo. Nemalo sam se iznenadio kada sam na www.grude.com pročitao članak o proslavi sv. Kate u Grudama (<https://www.grude.com/clanak/?i=77547&galerija-poruka-sa-sve-te-kate-iz-gruda-krscanine-21-stoljeca-zivi-slobodno-i-dostojanstveno>) te vidio sliku nekoga novog mladog franjevca na oltaru s Milom Vlašićem. Iako s leđa uslikan, ne prepoznaje mu se

lice, bilo je jasno da se radi o nekom mlađem svećeniku sa strane. U članku se nigdje ne spominje njegovo ime no ističe se što je rekao u propovijedi. Nakon toga sam otišao na drugi grudski portal provjeriti imaju li oni išta o proslavi (<https://www.grude-online.info/foto-u-grudskoj-zupi-proslavljen-blagdan-sv-kate/>). Kod njih nema nikakva spomena tko je vodio "Misu" a niti jedne slike iz crkve. No u komentaru ispod toga članka neki se pitaju kako se zove mladi svećenik koji je danas bio? Neki odgovaraju: fra Ivan. No ne navode mu prezime.

Ostao sam šokiran sa svime ovime. Ali ne samo ja. Malo nakon što sam pročitao o tome, stigla mi je poruka jednoga moga prijatelja u kojoj mi navodi da je netko novi u Grudama imao Misu. Pitao sam tu osobu zna li o kome se radi? Nije mi mogao odmah potvrditi. Tek uvečer mi je javio da se radi o mlađem fratri, prema njegovim informacijama, iz okolice Livna te da se zove fra Ivan.

No nije mi samo on poslao tu informaciju nego me je jedna osoba iz Gruda, a koja ne ide u grudsku crkvu, pitala što se to događa? Ta osoba je čula da je neki mladi fratar imao danas Misu u grudskoj crkvi no nije znala o kome se radi.

Sutradan, 26. studenoga, malo sam se pokušao raspitati o kome se radi no bilo je teško doći do informacija. Stoga sam nekima poslao sliku pitajući

ih: prepoznajte li ovoga svećenika koji je okrenut leđima? Tri vjerodostojne osobe, koje niti znaju odakle je slika, ni kada je uslikana, a podrijetlom su iz livanjskoga kraja, rekli su mi da se radi o fra Ivanu Kasalu, župniku iz Vidoša. No želio sam se još više uvjeriti da je to zaista on, te sam istu sliku i s istim pitanjem, poslao jednome franjevcu, koji mi je rekao da je to fra Ivan Kasalo.

Htijući još malo bolje saznati i utvrditi kontaktirao sam jednu osobu koja zna fra Ivana, te sam pitao je li on imao Misu u nedjelju 25. studenoga 2018., u župi Vidoši? Ta osoba mi je rekla da su fra Ivan i fra Jure, župnik i kapelan bili odsutni

sada u nedjelju i da je Misu u Vidošima predvodio jedan stariji svećenik iz samostana iz Livna. Ta osoba mi je rekla koliko je njoj poznato fratri su rekli kako će biti odsutni i da idu u Beč. No iz svega ovoga očitao da to nije istina nego da je fra Ivan Kasalo bio u Grudama na proslavi sv. Kate 25. studenoga 2018. kod ex fratara.

O događajima s te proslave dostavljam Vam i prilog, sliku i članak, tj. komentare s navedenih portala.

don Pero Miličević
Župni upravitelj

PISMO BISKUPA RATKA FRA IVANU KASALU

Velečasni
fra Ivan Kasalo, OFM
župnik
V i d o š i

Velečasni fra Ivane, župniče!

Obraćam Vam se ovim email-dopisom da Vas uljudno upitam za razjašnjenje jednoga problema koji se pojavio ovih dana.

Prošle nedjelje na svetkovinu Krista Kralja, 25. studenoga, župa Grude u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji slavila je na svetkovinski način svoju zaštitnicu sv. Katu.

Na ovaj su Ordinarijat u ova dva dana doprli neki indiciji da ste Vi bili glavni predvoditelj Misnoga slavlja i propovjednik u župnoj crkvi sv. Kate u Grudama.

Prije bilo kakva obraćanja bilo komu drugomu, smatram razložnim zamoliti Vas da mi svećenički odgovorite: **Je li to istina?**

I, ako je istina, **je li Vama poznat crkveni neposluh i liturgijski nered** u Grudama, koji traje godinama?

U očekivanju Vašega odgovora s poštovanjem Vas pozdravljam,

Mostar, 27. studenoga 2018.

+ Ratko Perić, biskup

PISMO BISKUPA RATKA PROVINCIJALU FRA JOZI MARINČIĆU

Mostar, 30. studenoga 2018.
Prot.: 1738/2018.

Poštovani fra Jozo, Provincijale!

Obraćam Vam se s prikazom jednoga loša, bogohulna čina. I molim Vašu intervenciju.

U župi Grude u Mostarsko-duvanjskoj biskupiji, od **2000.** godine djeluju bivši franjevci, otpušteni iz Franjevačkoga reda i suspendirani *a divinis* od svoje Generalne uprave. Sve potvrđeno i od ovoga Ordinarijata. Riječ je o Žarku (ex-fra Bernardu) Mariću (r. 1936.), Anti Šaravanji (r. 1949.) i Stanku Pavloviću (r. 1954.). Oni slave ne samo svetogrdno sv. Misu, nego neki od njih nevaljano dijele sakramente: ispovijed, krizmu i nevaljano asistiraju vjenčanjima. **Ove godine, 25. studenoga**, slavila se sv. Kata, naslovnica župne crkve i zaštitnica župe. Nijedan hercegovački franjevac ne sudjeluje, od **2000.** godine, u liturgijskim činima u Grudama prema Sporazumu između Generalne i Provincijalne uprave i ovoga Ordinarijata i prema potpisanu Obećanju svakoga franjevca koji dolazi djelovati u ovoj biskupiji.

Misno slavlje na svetkovinu sv. Kate vodio je narodu nepoznat franjevac, za kojega se naknadno ispostavilo da se radi o fra **IVANU KASALU**, župniku u Vidošima, Banjalučka biskupija, članu Provincije Bosne Srebrene.

Na Ordinarijat su počela pristizati pitanja ali i odgovori na naša pitanja. Kada je poslana slika - *prilog 1* - na kojoj se s leđa vidi mladi franjevac, jedan je franjevac odmah rekao da se radi o fra Ivanu Kasalu, župniku u Vidošima.

Prikupivši dosta podataka koji su uglavnom bili složni o osobi, i pročitavši među komentari-

ma na portalu grude.com ovu vijest: "FRA STANKO - **25. studenoga 2018 - 22:45** - Fra Ivan nema prezime jer planira k nama na župu. Onda ćete sve o njemu saznati i župu", najprije sam se izravno i osobno obratio, **27.** ovoga mjeseca, vlč. fra Ivanu Kasalu na e-mail *zupavidosi* pitajući ga je li on bio u Grudama i je li mu poznato da je župa u veliku crkvenom neredu. *Prilog 2.* On mi do sada nije ništa odgovorio.

Uvjeren prema sadašnjim svjedočanstvima da se radi o fra Ivanu Kasalu, obraćam Vam se kao njegovu Provincijalu da i Vi osobno provjerite činjenično stanje i, ako se u to uvjerite, poduzmete adekvatne mjere protiv ovakvih skandala.

Kada bi jedan svećenik neposlušnik iz ove Biskupije otišao - ne daj, Bože! - u župu povjerenju Provinciji Bosne Srebrene, ja bih napisao pismo svim svećenicima i formalno opomenuo da će svaki takav svećenik biti *eo ipso* suspendiran ako se pokaže neposlušnim.

Što ćete Vi poduzeti, ne znam. Ali ja se ne mogu zaustaviti samo na konstataciji ovoga svetogrdja.

Želeći Vama i cijeloj Vašoj Provinciji od Boga blagoslov u vremenu Došašća i dobru pripremu za doček Božićnoga otajstva,

+ Ratko Perić, biskup

Mnogoštovani otac
Fra **Jozo Marincic**, OFM
Provincijal Bosne Srebrene
S A R A J E V O

PISMO FRA IVANA KASALA BISKUPU RATKU

Fra Ivan Kasalo, O.F.M.
Župa Vidoši
BiH - 80101 Livno

Gospodin biskup Ratko Perić
Biskupski ordinarijat Mostar
Ulica nadbiskupa Čule bb. p. 54, BiH - 88000 Mostar

PREDMET: Isprika dijecezanskom ordinariju u Mostaru

Gospodine biskupe Ratko!

Kao prvo želim se **sinovski iskreno i ponizno ispričati** zbog svih mojih postupaka, ali i zbog novonastalih posljedičnih problema predslavljenjem presvete euharistije dana 25. studenoga 2018. g. u župi Grude. Niti mi je to bio cilj, niti sam želio prouzročiti niti podržati bilo kakve podjele unutar Mostarsko-duvanjske biskupije između župe Grude i samog Ordinarijata.

Ja, kao mladi svećenik ne mogu razumjeti kako taj tkz. *hercegovački slučaj* može uopće postojati, a još više kako je mogao nastati. Tu jedino duše vjernika ispaštaju radi ljudskog načina razmišljanja i viđenja ove *zemaljske* Crkve, a zaboravljamo da je punina iskustva *Crkve - Tijela Kristova* na nebesima.

Prihvatio sam poziv Stanka Pavlovića da predslavim presvetu euharistiju u nedjelju, 25. studenoga 2018. g. kada se u Grudama slavila naslovnica župne crkve i župe - sv. Kata, iz jednog jedinog razloga, a to je: *salus animarum suprema lex est* (kan. 1752). Zato bih želio ponoviti još jednom da je za mene kao redovnika i svećenika Reda manje bruce i Provincije sv. Križa - Bosne Srebrene ovo bio jedini razlog mog predslavljenja presvete euharistije u župi Grude. Ne daj Bože da mi je cilj bio podržati bilo kakvi *crkveni neposluh i liturgijski nered*, kako ste naveli u svome dopisu.

U svoje molitve uključit ću i nakanu da se ovaj hercegovački problem jednom zauvijek riješi na slavu Boga svevišnjeg i da uistinu Kristov zakon evanđelja može doprijeti do svake duše koja nepravедno ispašta.

U nadi da ćete kao biskup i pastir duša prihvatiti ovu moju sinovsku ispriku pozdravljam Vas u Kristu Gospodinu i u Sv. Franji.

U Vidošima, 12. prosinca 2018. g.

Fra Ivan Kasalo, O.F.M.

USNUŠE U NADI USKRSNUĆA

FRA BAZILIJE PANDŽIĆ

U utorak, 16. travnja 2019., u samostanu na Humcu, okrijepljen sv. sakramentima, blago u Gospodinu, u 102. godini života, 84. godini redovništva i 78. godini svećeništva, preminuo je svećenik i redovnik franjevac, fra Bazilije Pandžić.

Sv. misa zadušnica, koju je predvodio provincijal fra Miljenko Šteko, slavljenja je u srijedu 17. travnja u crkvi sv. Ante, nakon čega je tijelo Pokojnika položeno u redovničku grobnicu na Novom groblju na Humcu. U ime biskupa Ratka i hercegovačkih biskupija od Pokojnika se oprostio don Željko Majić, generalni vikar.

Fra Bazilije (Stjepan) Pandžić hrvatski je povjesničar i arhivist (Drinovci, BiH, 30. I. 1918.). U franjevački red stupio je 1935. u Humcu, a za svećenika zaređen 1941. Godine 1945. u Rimu je doktorirao tezom *O trebinjsko-mrkanjskoj biskupiji* (De dioecesi Tribuniensi et Mercanensi, Roma, 1959.), u kojoj je objavio do tada nepoznate izvore iz Tajnoga vatikanskog arhiva. Godine 1947. diplomirao je arhivistiku, paleografiju i diplomatiku u Vatikanu, gdje je zatim (1950.) stekao doktorat iz orijentalistike obranivši tezu *Trebinjsko-mrkanska biskupija (za turske vladavine) /Il vescovado di Trebinje e di Mrkanj (sotto i Tur-*

chi). Od 1947. do 1985. bio je generalni arhivist i analist Franjevačkoga reda u Rimu. Godine 1958. bio je izabran za dopredsjednika Međunarodnog udruženja crkvenih arhivista. Vanjski je suradnik Kongregacije za proglašenje svetaca (zaslužan za proglašenje svetim Nikole Tavelića). Objavio je više od 200 studija iz crkvene povijesti, osobito povijesti Franjevačkoga reda. Na hrvatskom, talijanskom i latinskom jeziku napisao je više radova o povijesti Hrvatske i BiH. Nastavio je objavljivati *Annales Minorum*, što ih je 1625. započeo irski franjevac Luke Wadding (sv. XXX. i XXXI., 1956.). Sudjelovao je u osnutku Hrvatskoga povijesnog instituta u Rimu (1963.), a u suradnji s Lucijanom Kordićem i Dionizijem Lasićem 1970. pokrenuo je nakladničku kuću ZIRAL (Zajednica izdanja Ranjeni labud, Chicago-Zürich-Rim). Priredio je i objavio dva sveska *Acta franciscana Hercegovinae* (sv. II. i III., 2003.), koje je 1934. bio započeo Dominik Mandić. Nakon povratka u Provinciju živio je u Zagrebu, a zadnje godine života na Humcu, proslavivši u siječnju 2019, 101. rođendan, gdje je i 16. travnja umro.

Počivao u miru Božjem!

BISKUPOVA KRATKA KRONIKA

Dijecezanski biskup Ratko Perić

TRAVANJ 2019.

2. travnja navečer nazočio predstavljanju knjige dr. Ive Lučića "Od Ilirskih vila do Bijeloga puta" u hotelu Mostar.

5.-6. travnja, na poziv duhovnika vlč. Jakova Kajinića, predvodio korizmenu duhovnu obnovu bogoslovima u Sarajevu.

7. travnja, nedjelja, slavio sv. Misu u crkvi Dobroga Pastira za župe Sv. Marka i Sv. Luke, evanđelista, u Mostaru i propovijedao o Isusovu pozivu na obraćenje.

8. travnja uvečer sudjelovao na predstavljanju *Nade koja ne postiđuje* u Dubrovniku s izlaganjem "Stepinac i odvjetnici". Predstavljajući dubrovački biskup Mate Uzinić i don Ivo Šutalo, biskupski vikar za Trebinjsku biskupiju. Voditelj programa dr. Marinko Marić.

13. travnja susreo se na Ordinarijatu s nadbiskupom u miru Henrykom Hoserom, apostolskim vizitatorom za Međugorje.

- Primio sestru Maria-Annu, provincijalku Služavki Maloga Isusa, s. Kristinu i s. Rudolfu, voditeljicu Caritasova Rehabilitacijskoga centra u Mostaru.

14. travnja, Cvjetna nedjelja, predvodio obrede blagoslova i ophoda, koncelebriranu sv. Misu i propovijedao o Isusu koji plače nad Jeruzalemom.

16. travnja, na poziv uprave Tropleta, hrvatske kulturne zajednice, održao predavanje u župnom centru Sv. Tome, apostola, na Bijelom Brijegu u Mostaru s predloženom temom: "Ljubimo, ne riječju i jezikom, već djelom i istinom".

17. travnja, Velika srijeda, u dogovoru s don Ivom Šutalom, župnikom i biskupskim vikarom za Trebinjsku biskupiju, u trebinjskoj katedrali Male Gospe predvodio Misu posvete i blagoslova ulja s 15 koncelebranata.

18. travnja, Veliki četvrtak, u dogovoru s don Lukom Pavlovićem, župnikom, u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve predvodio Misu posvete i blagoslova ulja s 80 koncelebranata i propovijedao o Isusovu pohodu Nazaretu i o njegovu nastupnu govoru u sinagogi.

18. travnja predvodio koncelebrirano Misno slavlje Večere Gospodnje u mostarskoj katedrali u 18.00 sati. Propovijedao don Radoslav Zovko, bolnički kapelan u Mostaru.

19. travnja, Veliki petak, sudjelovao u Križnom putu uz Hum. Govorio kod treće postaje na temu: "Kako kršćani konstruiraju križni put".

- Uvečer, u 19.00 sati, predvodio obrede Velikoga petka u katedrali. Propovijedao don Željko Majić, generalni vikar.

20. travnja, Velika subota, predvodio koncelebriranu Misu bdjenja u mostarskoj katedrali u 20.00 sati. Propovijedao don Davor Berezovski, župni vikar katedralni.

21. travnja, svetkovina Uskrsa, slavio sv. Misu Uskrsa Gospodnjega u mostarskoj katedrali u 11.00 sati i propovijedao o sudbini Apostola onih uskrsnih dana.

22. travnja, na poziv župnika don Ivana Korđića za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. potvrde u Pastoralnom centru sv. Franje u Čapljini. Bilo 38 krizmanika.

24. travnja, srijeda, sudjelovao na Pastoralnom danu u Bijelom Polju. Organizirao: Teološko-katehetski institut u Mostaru. Tema: "Odjeci opće sinode u mladima". Uvod imao don Marko Šutalo, predstojnik. Predavanja održali: fra Ivan Dugandžić, don Željko Majić i fra Mario Knežević. Sudjelovalo oko stotinu svećenika.

- Uvečer održao predavanje đakonima iz Zagreba o Ispitu savjesti. Sudjelovala 24 kandidata za prezbiterat, među njima i petorica hercegovačkih. Prikazao sv. Misu u katedrali za đakone.

27. travnja, spomendan blažene Hozane Kotorke, na poziv župnika fra Mladena Vukšića, podijelio sakrament sv. krizme u kripti župne crkve Bezgrješnoga začeca Marijina za vrijeme sv. Mise u Posušju. Bilo 103 krizmanika.

28. travnja, nedjelja, u dogovoru sa župnikom don Josipom Galićem, za vrijeme sv. Mise u župnoj crkvi Srca Isusova, podijelio sakrament sv. potvrde u Potocima. Bilo 38 krizmanika.

30. travnja delegirao don Ivu Šutala, biskupskog vikara za Trebinjsku biskupiju, da predsjedava Vjeronaučnoj olimpijadi Crkve u BiH u Stocu.

SVIBANJ 2019.

2. svibnja uvečer, u dogovoru s mjesnim nadbiskupom Želimirom Puljićem, sudjelovao u predstavljanju *Nade koja ne postiđuje* u Zadru s temom: *Stepinac i "prekrštavanje" pravoslavnih*. Govorili msgr. Ante Ivas, šibenski biskup u miru, i dr. Zlatko Begonja, profesor povijesti.

3. svibnja sporazumno s mjesnim biskupom msgr. Tomislavom Rogićem, u Šibeniku sudjelovao u prezentaciji *Nade koja ne postiđuje* s izlaganjem: *Sv. Monika, majka sv. Augustina, i Barbara, majka bl. Alojzija*. Glavnu riječ nosili: nadbiskup Želimir iz Zadra i mr. Ivan Balta iz Splita.

4. svibnja, na poziv župnika fra Stipe Markovića, za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi sv. Stjepana, prvomučenika, u Gorici-Sovićima. Bilo 68 krizmanika.

5. svibnja, nedjelja, na poziv župnika fra Stipe Biške, pod pučkom sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u župnoj crkvi Gospina Uznesenja na Širokom Brijegu. Bilo 149 kandidata iz župa Širokoga Brijega, Crnča i Mostarskoga Gradca.

9. svibnja u travničkom sjemeništu sudjelovao na Šestom Međudekanskom susretu Crkve u BiH, koji je organiziralo Vijeće za kler. U svom intervjuu osvrnuo se na dosadašnjih pet takvih susreta, od 2013.

11. svibnja, na poziv župnika don Nikole Menala u župnoj crkvi Tijela i Krvi Kristove na Buni za vrijeme sv. Mise podijelio sakrament sv. potvrde. Bilo 30 krizmanika.

- Uvečer, u dogovoru sa župnikom don Ivicom Puljićem, u kapelici sestara Služavki Maloga Isusa u Neumu u početku sv. Mise čestitao sestrama uočnicu svetkovine sv. Leopolda Bogdana Mandića, kojemu je kapelica posvećena.

12. svibnja, nedjelja, na svetkovinu sv. Leopolda Bogdana, s blagoslovom mjesnoga ordinarija kardinala Vinka, na poziv župnika don Josipa

Vajdnere predvodio koncelebriranu sv. Misu u Brijesću kod Sarajeva.

- Uvečer, u dogovoru sa župnikom don Emanuelom Petrovom, uz blagoslov mjesnoga ordinarija nadbiskupa Marina, slavio sv. Misu u svetištu sv. Leopolda Bogdana u Zakuću u župi Priko-Omiš.

13. svibnja sudjelovao u simpoziju o posljednjem biskupu ordinariju Trebinjsko-mrkanske biskupije, Nikoli Feriću (1792.-1819.), u Stocu s predavanjem "Biskupi Trebinjsko-mrkanske biskupije."

- Uvečer u Nadbiskupskom pastoralnom centru na Kaptolu u Zagrebu nazočio prezentaciji knjige msgr. Jurja Batelje o Stepincu i Srbima i Židovima. Predstavljajući bili dr. Miroslav Akmađić i dr. Claudia Stahl.

14.-15. svibnja kao delegat BK BIH nazočio zasjedanju HBK u Zagrebu. Posjetio oce isusovce na Jordanovcu gdje studira nekoliko hercegovačkih bogoslova.

18. svibnja, na poziv sestre provincijalke Zdenke Kozine, slavio sv. Misu u samostanu sestara franjevki u Mostaru u povodu 120. obljetnice dolaska sestara u Hercegovinu.

19. svibnja, nedjelja, na poziv župnika don Rajka Markovića, pod pučkom sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi sv. Ilije u Stocu. Krizmanika 42.

20. svibnja kao predsjednik Vijeća za kler na Kupresu kod župnika don Tomislava Mlakića predvodio pripremni organizacijski odbor za Četvrti susret svega klera Crkve u BiH, koji se održava svake treće godine.

25. svibnja u dogovoru sa župnikom fra Ljubom Kurtovićem, za vrijeme sv. Mise u crkvi sv. Ante Padovanskoga podijelio sakrament sv. krizme. Krizmanika 126.

26. svibnja, nedjelja, na poziv župnika fra Bože Milića, podijelio sakrament sv. krizme za vrijeme sv. Mise u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru. Krizmanika 75.

29. svibnja sudjelovao na godišnjem sastanku biskupa i redovničkih poglavara na Nadbiskupskom ordinarijatu u Sarajevu.

LIPANJ 2019.

1. lipnja, na poziv župnika fra Mire Šege pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u župnoj crkvi Krista Kralja u Čitlukcu. Bilo 34 krizmanika.

2. lipnja, nedjelja, sporazumno sa župnikom don Vinkom Ragužom pod pučkom sv. Misom

u crkvi Velike Gospe u Dračevu podijelio sakrament sv. krizme kandidatima kojih je bilo 33.

5. lipnja, srijeda, sudjelovao u Četvrtom susretu biskupa i svećenika Crkve u BiH na Kupresu. Kao predsjednik Vijeća za kler predvodio Srednji čas. Sv. Misu predslavio kardinal Vinko Puljić. Prethodni susreti bili su na Kupresu 2010., u Livnu 2013, u Duvnu 2016.

6. lipnja, u organizaciji slavonsko-brodskog dekanata i mjesne Matice hrvatske, sudjelovao u predstavljanju *Nade koja ne postiđuje* s izlaganjem o Stepincu i njegovu sve većem upoznavanju i širenju čašćenja u hrvatskom narodu. Govorili nadbiskup u miru Marin Srakić i mr. Ivan Medved, voditelj Državnoga arhiva.

8. lipnja, na poziv župnika fra Slavena Brekala, pod sv. Misom podijelio sakrament sv. potvrde u župnoj crkvi sv. Nikole Tavelića u Duvnu. Bila 104 krizmanika.

9. lipnja, nedjelja, svetkovina Duha Svetoga, sukladno tradiciji pod svečanom sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme u katedralnoj župi koju vodi don Luka Pavlović. Bilo je 96 krizmanika.

13. lipnja, na poziv župnika Božidara Cindorija na blagdan sv. Ante slavio sv. Misu u crkvi i župi blaženoga Alojzija Stepinca u Rakitju. Župa se zove: Bestovje - Novaki - Rakitje. Nakon sv. Mise, na sugestiju vlč. Borne Puškarića, voditelja Tiskovnoga ureda Zagrebačke nadbiskupije, koji dolazi na pastoralnu pomoć na župu, priređeno je predstavljanje *Nade koja ne postiđuje*. Uz auktorovo izlaganje o Stepincu i njegovoj majci Barbari, govorio je vlč. Puškarić herojskom svjedočenju kardinala Stepinca.

15. lipnja, u dogovoru sa župnicima don Blažom Ivandom iz Grabovice, don Ivanom Bebekom iz Prisoja, don Mijom Klarićem iz Rašeljaka i don Jakovom Renićem iz Vinice, u viničkoj crkvi Male Gospe pod sv. Misom podijelio sakrament sv. krizme kandidatima iz spomenutih četiriju župa: iz Grabovice troje, iz Prisoja četvero, iz Vinice petero i iz Rašeljaka šestero. Svega osamnaestero.

16. lipnja, svetkovina Presvetoga Trojstva, u dogovoru sa župnikom don Markom Kutlešom, za vrijeme pučke sv. Mise u župnoj crkvi u Gabela Polju podijelio sakrament sv. krizme krizmanicima kojih je bilo 19.

18. lipnja u dogovoru s don Ivom Štalamom, biskupskim vikarom, u Sarsenterumu u Stocu predviđeno predstavljanje *Nade koja ne postiđuje*. Govorio msgr. Henryk Jagodjinski, don Željko Majić. Govorio o posljednjim trima životopisima

o blaženom Stepincu: na engleskom 2016., na njemačkom 2017., na talijanskom jeziku, 2018..

22. lipnja, na poziv duvanjskoga župnika fra Slavena Brekala u početku sv. Mise blagoslovio kapelicu u čast Prečistoga Srca Marijina u filijali Kovačima.

23. lipnja, nedjelja, dogovorno sa župnikom don Tomislavom Ljubanom pod pučkom sv. Misom u župnoj crkvi Srca Isusova u Čeljevu krstio malu Petru, četvrto dijete Ivane i Tihomira Perića. Župnik organizirao proslavu Zlatne Mise.

24. lipnja, svetkovina Rođenja sv. Ivana Krstitelja, na poziv župnika fra Vlatka Solde, pod pučkom sv. Misom u župnoj crkvi u Konjicu podijelio sakrament sv. krizme kandidatima kojih je bilo sedmero.

27. lipnja primio trojicu franjevačkih đakona na razgovor prije njihova prezbiteriskog ređenja.

- Primio na razgovor skupinu vjernika iz župe Stjepan Krst.

28. lipnja, svetkovina Presvetoga Srca Isusova, na poziv don Ivana Štironje, župnika i voditelja biskupijskoga svetišta Srca Isusova u Studencima, predvodio svečano večernje Misno slavlje u koncelecijaciji s više svećenika u crkvenom dvorištu. Propovijedao o Srcu Isusovu u kojem je sve blago mudrosti i znanja.

29. lipnja, svetkovina sv. Petra i Pavla, za vrijeme koncelebrirane sv. Mise zaredio petoricu đakona za svećenike: fra Dragana Bolčića, fra Nikolu Jurišića i fra Roberta Pejičića, članove Hercegovačke franjevačke provincije, i dvojicu kandidata Mostarsko-duvanjske biskupije: don Petra Filipovića i don Domagoja Markića. Sudjelovalo više od 50 svećenika, među kojima i provincijal fra Miljenko Šteko i generalni vikar don Željko Majić.

30. lipnja, nedjelja, Papin dan u Sarajevu, sudjelovao u sv. Misi koju je u katedrali Srca Isusova predvodio apostolski nuncij msgr. Luigi Pezzuto, i na objedu u Nuncijaturi.

- U dogovoru sa župnikom nevesinjskim don Antom Luburićem pohodio pastoralni centru Srca Isusova u Foči, nevesinjskoj filijali, slavio sv. Misu i propovijedao o Srcu Isusovu kojemu je bila posvećena fočanska crkva, koja je srušena polovicom prošloga stoljeća.

SRPANJ 2019.

1.-9. srpnja proveo u samostanu sestara franjevački Crnogorske provincije u Dobroti kod Kotora.

4. srpnja susreo se s mjesnim biskupom msgr. Ilijom Janjićem.

6. srpnja sa sestrama pohodio provincijalnu kuću na Cetinju. Susreo se s nadbiskupom barskim u miru msgr. Zefom Gashijem, koji vrši službu duhovnika u samostanu.

- Uvečer u kotorskoj katedrali zajedno s mješnim biskupom Ilijom Janjićem i barskim nadbiskupom Rrokom Gjonloshajem, nazočio predstavljanju fototipskog izdanja Kotorskoga misala sv. Jakova od Lođe. Originalni misal iz prve polovice 12. stoljeća. Predstavljajući bili: dr. Lenka Blehova Čelebić i akademik Josip Bratulić.

7. srpnja, nedjelja, slavio pučku sv. Misu, zajedno sa župnikom don Pavom Medačem, u župnoj crkvi sv. Eustahija u Dobroti.

9. srpnja, na povratku u Mostar, zajedno s ravanjskim župnikom don Bernardom Marijanovićem, slavio sv. Misu u kapelici blažene Marije Petković od Isuskrsta u Strujićima. Bilo oko stotinu vjernika, štovatelja blažene Marije, kojoj je prije desetak godina posvećena kapelica.

10. srpnja propovijedao na Zlatnoj Misi kolege don Krešimira Pandžića, župnika u Jarama.

14. srpnja, nedjelja, anticipirao slavlje sv. Ilije proroka na Morinama, nevesinjska župa, zajedno s don Antom Luburićem, župnikom, predvodeći sv. Misu na kojoj je sudjelovalo oko stotinu vjernika.

- Poslije podne preko Sarajeva dospio u Banju Luku.

15. srpnja, svetkovina sv. Bonaventure, naslovnika katedrale i zaštitnika katedralne župe i banjolučke biskupije. Propovijedao o sv. Boni pod sv. Misom koju je predvodio kardinal Vinko Puljić.

16.-17. srpnja sudjelovao na 76. zasjedanju BK BiH u Banjoj Luci.

17. srpnja, na poziv župnika don Ljube Planinića, u crkvenom dvorištu u Kruševu otkrio brončano poprsje mostarskoga biskupa Petra Čule i popratio blagoslovnim molitvom. Predvodio koncelebriranu sv. Misu i propovijedao o sv. Iliji proroku, prvoga dana trodnevnice u čast kruševskomu zaštitniku.

18. srpnja pozdravio dvanaest biskupa iz talijanske Umbrije s predsjednikom nadbiskupom Renatom Boccardom, i kardinalom Gualtierom Bassettijem, predsjednikom Talijanske biskupske konferencije. Biskupi su najprije slavili sv. Misu u katedralnoj kripti sv. Josipa. Objedovali u biskupskoj kuriji. Pohodili neke župe u gradu Mostaru. I produžili putovanje u Sarajevo.

21. srpnja, nedjelja, slavio sv. Misu u katedrali i propovijedao o načinu kako su Marta i Marija dočekale gosta Isusa.

28. srpnja, nedjelja, slavio sv. Misu u kapelici Duha Svetoga.

KOLOVOZ 2019.

1. kolovoza s don Antom Luburićem pohodio don Jozu Ančića, župnika na Ledincu.

4. kolovoza, nedjelja, slavio sv. Misu u mostarskoj katedrali i propovijedao o "bogatu" iz Isusove prispodobe.

8. kolovoza primio bogoslova Zvonimira Rezu pred njegov povratak u Rim, u Germanicum.

9. kolovoza primio don Stjepana Ravlića, župnika u Raskrižju.

11. kolovoza, nedjelja, slavio sv. Misu u katedrali i propovijedao o "blagu" iz Isusove prispodobe.

12. kolovoza primio don Marka Šutala, župnika u Jablanici.

- Primio don Ivana Marčića, župnoga vikara u župi Svetoga Mateja, apostola i evanđelista, u Mostaru.

15. kolovoza, svetkovina Velike Gospe, na poziv župnika don Mile Vidića, slavio sv. Misu u Prenju, u povodu 150. obljetnice dovršetka i blagoslova župne crkve. Propovijedao o Gospi kao "biblijskoj ženi". S don Milom i don Stipom posjetio crkve u Bobanovu Selu i na Aladinićima.

18. kolovoza, nedjelja, slavio sv. Misu u kapelici Duha Svetoga.

22. kolovoza, na poziv msgr. Dražena Kutleše, porečkoga i pulskoga biskupa, došao u Poreč.

23. kolovoza uvečer pod svečanom Večernjom, koju je predvodio msgr. Petar Rajič, apostolski nuncij u Litvi, govorio o putovima poniznosti blaženoga Miroslava Bulešića, svećenika i mučenika.

24. kolovoza uvečer predvodio koncelebriranu sv. Misu u Svetvinčentu u župnoj crkvi Blagovijesti u povodu 72. obljetnice mučeničke smrti don Miroslavove. Govorio o blaženiku kao Marijinu sinu. Sudjelovali biskupi Riječke metropole i mnoštvo svećenika koncelebrirani i Božjega naroda. Prenosio Hrvatski katolički radio.

30. kolovoza povratak u Mostar. Uz blagoslov riječkoga nadbiskupa Ivana Devčića, na poziv generalne poglavarice s. Dobroslave Mlakić, pozdravio sestre Presvetoga Srca Isusova na Drenovi i održao kratko predavanje o Barbari, majci blaženoga Alojzija Stepinca. I ostavio im knjige: *Sjeti me se kada u raj dođeš* i *Nada koja ne postiđuje*. Razgovarao sa s. Dobroslavom o dijecezanskom procesu Majke Marije Krucifikse, utemeljiteljice sestara Srca Isusova.

